

§ 1 LEI 7/1989, DO 12 DE ABRIL (XEFATURA DO ESTADO), DE BASES DE PROCEDEMENTO LABORAL

(«BOE» núm. 88, do 13 de abril de 1989)

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

I

Cumprindo co mandato constitucional formulado no artigo 122 da Constitución, a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial, regulou o conxunto de órganos a que o propio texto constitucional encomenda, con exclusividade, o exercicio da potestade xurisdiccional en todo tipo de procesos, xulgando e facendo executar o xulgado, segundo as normas de competencia e procedemento que as leis establezan. Dentro dos plurais contidos da referida lei, especial relevancia ten a estrutura orgánica xudicial en que, con respecto á situación existente, se introducen innovacións importantes, obediendo todas elas ao obxectivo de pór a punto unha rede de órganos xudiciais acorde cos requirimentos constitucionais. Como non podía ser doutro modo, tamén a estrutura dos órganos da orde xurisdiccional social experimenta notables modificacións. Primeiramente, e como obrigado corolario do principio de unidade xurisdiccional, os xuíces e tribunais desta orde pasan a integrarse en plenitude na organización xudicial. En segundo lugar, plántanse novos órganos xudiciais colexiados –salas do social nos tribunais

§1 superiores de xustiza e na Audiencia Nacional– adécuase a denominación dos unipersoais –xulgados do social– e reordenáanse as relacións entre os diversos niveis orgánicos. En terceiro lugar, en fin e en cumprimento do establecido no artigo 123 da Constitución, configúrase o Tribunal Supremo como o órgano xurisdiccional superior.

Os cambios que a Lei orgánica do poder xudicial introduce na organización da orde xurisdiccional social afectan a ordenación do proceso laboral, pois é notoria a vinculación entre os aspectos orgánicos e competenciais e as regras a que os xustizables se deben ater no acceso á prestación xurisdiccional. De aí que a Lei orgánica do poder xudicial habilítase o Goberno para que aprobase un novo texto refundido da Lei de procedemento laboral.

O ditado dunha nova lei rituarial laboral non só obedece, porén, á necesidade de acomodar o proceso á reforma operada pola Lei orgánica do poder xudicial na estrutura xudicial. Con isto pretendeuse, ao mesmo tempo, lograr a máis axustada realización práctica do dereito constitucionalmente recoñecido á tutela xudicial efectiva. Para isto tivéronse en conta os criterios que sobre o contido dese dereito con garantía constitucional elaborou o Tribunal Constitucional, que, no exercicio da súa función de intérprete supremo da Constitución, se pronunciou en reiteradas ocasións sobre a conformidade ou desconformidade do vixente texto refundido da Lei de procedemento laboral ao texto constitucional. A lexislación procesual tampouco pode ignorar –e trataríase do último dos motivos que obrigan a promulgación dun novo texto de procedemento laboral– os moi importantes cambios normativos habidos na configuración dos suxeitos colectivos e na definición das súas funcións representativas.

Esta Lei de bases de procedemento laboral cumpre, co dito, un triple obxecto: adecuar o proceso laboral á nova estrutura xudicial, que a Lei orgánica do poder xudicial diseña e a Lei de demarcación e de planta xudicial concreta e desenvolve, facilitarlles aos xustizables o desfrute do seu dereito a demandar a tutela xudicial efectiva en termos acordes cos imperativos constitucionais e axustar a lexislación procesual aos requirimentos provenientes da lexislación substantiva, laboral e sindical.

Desde a creación e posta en funcionamento dos primeiros tribunais de traballo (os tribunais industriais de 1908), o proceso laboral rexeuse polos principios de oralidade, celeridade, inmediación e gratuidade, que é total para os traballadores en cognición. Cuns ou con outros matices, os diversos textos procesuais que se foron sucedendo no tempo recolleron tales principios. Se a isto se engade a tradicional relaxación no ámbito da xurisdición laboral das regras sobre postulación, pódese afirmar sen temor a errar que as pretensións de que coñeceron os órganos xudiciais da orde xurisdiccional social se substanciaron nun proceso cualificable en termos xerais, como áxil, rápido, formalista no imprescindible e que facilitou o acceso á prestación xurisdiccional. O dereito adxectivo tendeu así a adecuarse ás exixencias do dereito substantivo, isto é, ás reclamacións que ventilan os xuíces e tribunais laborais, a maioría das cales atende a necesidades vitais dos xustizables (salarios, despedimento, pensións de Seguridade Social, por pór exemplos significativos).

A lei mantén a experiencia procesual acumulada, que se manifestou funcional á exixencia constitucional dun proceso con todas as garantías e sen dilacións indebidas. Así, a base 16.1 enuncia como principios do proceso a inmediación, a oralidade, a concentración e a celeridade. Así, tamén, a base 7.1 autoriza as partes a comparecer por si mesmas e a defenderse ou a conferir a súa representación a calquera persoa que se encontre no pleno exercicio dos seus dereitos civís. Así, igualmente, a base 7 declara o carácter facultativo nos procesos de instancia da defensa por avogado, reiterando un criterio xa tradicional no noso ordenamento. Así, en fin, a base 9 consagra o beneficio de xustiza gratuíta para os traballadores e para os que, non tendo esa condición, acrediten insuficiencia de recursos.

Á parte disto e nesa mesma perspectiva de encher de contido o mandato constitucional, a lei prestou un especial coidado ao tratamento do principio de igualdade procesual, a que hai constantes e expresas alusións ao longo do articulado do texto (bases 7.2, 10.3 e 13.2). Este principio, non obstante, debe ser entendido non de maneira illada, senón en

§1 conexión coa natureza do ordenamento laboral, que se caracteriza por un sentido compensador e igualador das desigualdades que subxacen ás posicións de traballador e empresario. A igualdade procesual non se pode así concibir como absoluta, debendo incorporar a ordenación do proceso certas disparidades que se asentán, como no seu día sinalou a sentenza do Tribunal Constitucional 3/1983, «sobre unha desigualdade orixinaria entre traballador e empresario que ten o seu fundamento non só na distinta condición económica de ambos os suxeitos, senón na súa respectiva posición na propia e especial relación xurídica que os vincula» (D.X. 2.ª, parágrafo 4.º). Tal é o tratamento que subxace á regulación de aspectos tales como a competencia territorial ou a execución de sentenzas.

A garantía do dereito de defensa é outro dos eixes que guiou a elaboración do texto procesual, téndose incorporado as ensinanzas da xurisdición constitucional. En tal sentido e nun aspecto tan sensible á indefensión como é a comunicación dos órganos xudiciais coas partes, a base 13.2 ordena que os actos de comunicación se regulen garantindo o dereito de defensa. A este mesmo criterio obedece a base 18, que achega algunha novidade procesual. Na lexislación actual, a contestación á demanda efectúase no curso do xuízo oral podendo o demandante ratificar ou ampliar a demanda ben que sen introducir variacións substanciais nela, e o demandado alegar cantas excepcións coide pertinentes, así como, mesmo, formular reconvencción. A experiencia demostra que, cando o demandado reconvéñ, se producen situacións de indefensión para o demandante. O feito é tanto máis serio canto que este pode non contar coa asistencia técnica de avogado e non posuír, polo mesmo, a pericia necesaria para responder á reconvencción promovida. Para evitar esas situacións, a base 19.1 veda o demandado reconvir de modo sorpresivo. Admítese a posibilidade de formular reconvencción, ben que condicionándoa ao seu anuncio previo no trámite de conciliación extraxudicial ou na contestación á reclamación. É evidente, polo demais, que a medida cumpre unha función correctora ou compensadora, téndose procurado que as normas procesuais tomen razón da situación de feito das partes.

Especial coidado se tivo igualmente na regulación das formas procesuais. As formas cumpren, desde logo, unha importante función, pero unha función instrumental ou derivada ao logro dos intereses e valores a que todo proceso serve. Desde o momento en que o proceso laboral serve intereses vitais para un elevado número de cidadáns, a súa regulación debe prescindir de formalismos innecesarios, asegurando así a maior accesibilidade á xustiza. Tales son os criterios que informan a lei e que se poden ver reflectidos, entre outras, nas bases 10.1 (emenda e validación de actos procesuais), 17.3 (deber do xuíz de advertir as partes os defectos ou omisións da demanda), 19.2 (medios de proba) e 31.1 (tramitación dos recursos de suplicación e casación, con emenda dos defectos corrixibles) §1

III

Como xa se sinalou, a lei pretende adecuar a lexislación procesual á nova organización xudicial establecida pola Lei orgánica do poder xudicial. Este texto lexislativo, porén, non brinda sempre e para todos os casos respostas pechadas; ás veces opera como referente normativo mediato. A idea xa recollida na súa exposición de motivos, en que se sinala que esta lei «é soamente unha das normas que, en unión doutras moitas, ten que actualizar o corpo lexislativo español e adecualo á realidade xurídica, económica e social». Unha desas normas debería ser, desde logo, a Lei procesual laboral. Obediente ao obxectivo de asegurar o dereito á tutela xudicial efectiva, a lei faise eco, ao establecer os criterios que rexen a competencia funcional dos órganos que coñecen das pretensións laborais, dos requirimentos en favor dunha xustiza que se administre de maneira rápida, eficaz e con proximidade ao cidadán.

En tal sentido, os xulgados do social configúranse como órganos de acceso á prestación xurisdiccional en primeira e única instancia, non se tendo incorporado á orde xurisdiccional laboral a figura da apelación. As sentenzas deses órganos unipersonais poderán ser susceptibles de recurso en suplicación ante os tribunais superiores de xustiza e só ante eles.

§1 Dun lado, cúmprese, e en termos rigorosos, a previsión contida no artigo 152.1, parágrafo 3.º, da Constitución; doutro, fortalécese a función casacional do Tribunal Supremo. A planta dos tribunais superiores de xustiza e a atribución a eles dos recursos de suplicación débese ordenar en modo tal que quede asegurada a unificación de xurisprudencia que o respecto aos principios de unidade xurisdiccional e de igualdade na aplicación da lei exixen. A isto responde o recurso especial de casación para unificación de doutrina, que en modo ningún é un continuo do actual recurso en interese da lei de que coñece o Tribunal Supremo contra sentenzas danosas ou erróneas ditadas polo Tribunal Central de Traballo. Como especialidade máis destacada deste recurso, cabe citar que a súa estimación produce efectos sobre as situacións xurídicas creadas en virtude da sentenza contra a que se recorreu.

Novidade significativa na ordenación dos recursos que a lei recolle é a posibilidade de abrir un trámite de inadmisión. A finalidade perseguida é a de descargar de recursos baleiros de contido os órganos xudiciais superiores e, polo mesmo, facilitar respostas xudiciais rápidas, que son presuposto do dereito á tutela xudicial efectiva.

IV

A Constitución, no seu artigo 7, consagrou a liberdade sindical, atribuíndo unha especial relevancia aos sindicatos e asociacións empresariais, tendo elaborado o Tribunal Constitucional unha coidadosa xurisprudencia sobre o particular. Neste sentido, reiteradas sentenzas (51/1982 e 37/1983, entre outras) sinalaron que a función dos sindicatos non só consiste en representar os seus membros a través dos esquemas do apoderamento e da representación privada, senón en defender os intereses dos traballadores na súa xeneralidade. Trátase, en palabras do propio Tribunal Constitucional, do exercicio dunha «representación institucional».

Neste contexto, a lexislación procesual debe tomar nota da relevancia dos grupos sociais organizados e arbitrar aquelas medidas que permitan aos sindicatos e ás asociacións empresariais o exercicio das funcións que lles son propias. A

isto responden as previsións contidas na base 6, que recoñece a sindicatos e asociacións empresariais unha lexitimación «ad processum» para a defensa dos intereses económicos e sociais que lles son propios, en expresión cinguida ao texto constitucional, así como, e nun ámbito máis específico, as da base 27 que lles concede unha lexitimación para promover conflitos colectivos e, sinaladamente, a previsión recollida na base 7.4, que atribúe aos sindicatos a actuación en xuízo en nome e interese dos traballadores, defendendo os seus dereitos individuais. §1

A lei, doutro lado, recolle e ordena os procesos establecidos pola Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical: o de impugnación dos estatutos dos sindicatos e o de tutela dos dereitos de liberdade sindical, que se configura como procedemento sumario e preferente, e que pode ser iniciado, ademais de por un traballador individual, polo sindicato que sufra a lesión. Fose ou non vulnerado no seu dereito, calquera sindicato que posúa a condición de máis representativo pode comparecer nestes procesos en calidade de coadxuvante.

Polo demais, e para concluír co enunciado de novidades neste capítulo, débese mencionar a remodelación do proceso sobre impugnación de convenios colectivos; a lei procura dar resposta aos problemas que a súa concreta aplicación suscitou. Acóllense, ao respecto, orientacións xurisprudenciais consolidadas.

V

A plena integración dos órganos da orde xurisdiccional social nunha estrutura xudicial relativamente uniforme debe ter, loxicamente, reflexo na lexislación procesual. Desde este punto de vista a lei buscou aproximar a regulación procesual laboral á civil, alí onde tal aproximación era posible. A ordenación do recurso de casación por erro na apreciación da proba, así como dos recursos contra providencias e autos, son bos exemplos desa tendencia.

Pero na lei late, ao mesmo tempo, outra tendencia uniformadora e que se manifesta en potenciar o proceso común,

§1 mantendo só as imprescindibles especialidades procesuais. Isto redundará, de seguro, nunha mellor e máis eficaz realización do dereito á tutela xudicial efectiva.

O texto coidou especialmente a regulación das execucións, dando solucións novas, coas cales se confía axilizar e facer efectiva esta capital manifestación do dereito á tutela xudicial. Así e polo momento prevese a acumulación de títulos executivos contra un mesmo debedor nos casos en que se tramiten tanto ante un mesmo órgano xudicial como ante órganos da mesma ou de distinta circunscrición (bases 11.5 e 11.6). Neste último suposto, optouse, polos principios de seguridade e economía, por atribuír as facultades de decretar a acumulación e tramitar a xa acordada ao órgano que iniciase con anterioridade a execución. Para estes casos, que teñen unha evidente afinidade cos procesos de execución xeral, o texto prevé a aplicación do principio da «par conditio creditorum» dentro do respecto ás preferencias de crédito legalmente establecidas, seguindo solucións de proporcionalidade e non de prioridade temporal cando os bens do debedor resulten insuficientes para satisfacer as obrigas dos distintos acredores (base 39.2). A base 38, pola súa banda, consagra legalmente a práctica, xa coñecida nalgunha circunscrición xudicial, de asignar a un só xulgado do social, de entre os varios que houber, o coñecemento da execución das sentenzas ditadas polos xulgados da mesma circunscrición. A base 40, en fin, mantén, respecto da execución provisional de sentenzas, regras xa coñecidas desde antigo na nosa lexislación procesual, estendendo o principio de executoriedade das sentenzas non firmes aos procesos de conflitos colectivos, impugnación de convenios colectivos e tutela dos dereitos de liberdade sindical.

VI

Mentres o Goberno non dite o decreto lexislativo que articule as bases de procedemento laboral contidas nesta lei, a competencia funcional dos órganos de orde xurisdiccional que coñecen dos recursos extraordinarios de casación e de suplicación vai seguir sometida ás regras que tradicional-

mente rexeron esta materia. Estas regras responden, en termos xerais, a criterios cuantitativos, de forma que é a contía litixiosa o factor determinante tanto da susceptibilidade de recurso das sentenzas ditadas polos xulgados do social como do acceso a un ou outro recurso extraordinario. En concreto, os artigos 153 e 166 da aínda vixente Lei de procedemento establecen estas contías, debéndose salientar que a que marca o límite para interpor recurso en casación ou en suplicación, cifrada en 1.000.000 de pesetas, permaneceu inalterable desde 1978.

A depreciación da moeda, unida ao formidable incremento da litixiosidade laboral e á nova estrutura da organización xudicial, aconsellan unha reforma dos artigos 153 e 166 da Lei procesual laboral, modificando as contías de acceso aos recursos de suplicación e casación laboral. Tres son os obxectivos inmediatos que persegue a reforma: unificar a casación laboral coa casación civil; propiciar unha administración de xustiza máis rápida e máis próxima ao xustizable, fortalecendo as competencias que transitoriamente deben asumir as salas do social dos tribunais superiores de xustiza, e, en fin, facilitar ao Tribunal Supremo que a asunción das novas competencias que a Lei orgánica do poder xudicial atribúe e que se farán efectivas ao se aprobar o texto articulado desta lei de bases se efectúa nas condicións máis eficaces. Unha sobrecarga de asuntos no Tribunal Supremo pode facer perigar a reforma xudicial, organizativa e procesual emprendida, o que, en definitiva, redundaría no dereito dos xustizables a obter unha tutela xudicial rápida e sen dilacións.

A estes obxectivos serve a reforma dos artigos 153 e 166 da vixente Lei de procedemento laboral, así como as medidas de aplicación transitoria, que, por unha parte, non privan do dereito a interpor recurso en suplicación a quen o tiña recoñecido no momento de se ditar a resolución de instancia, e, por outra, responden de maneira inequívoca aos designios de acelerar os recursos pendentes sen mingua das garantías xurídicas, e de facer efectivo o principio de economía procesual. Polo demais, é evidente que o artigo 2, ben que incardinado nunha lei de bases, ten unha forza normativa directa e inmediata e non precisa de ningunha interposición para a súa aplicación.

§1 Artigo 1. Autorízase o Goberno para que, por proposta do ministro de Xustiza, con audiencia dos sindicatos e asociacións empresariais máis representativos, e logo do informe do Consello Xeral do Poder Xudicial e ditame do Consello de Estado, aprrobe, no prazo dun ano, o texto articulado da Lei de procedemento laboral que derrogará o vixente texto refundido da Lei de procedemento laboral, aprobado polo Real decreto lexislativo 1568/1980, do 13 de xuño (1), de acordo cos principios e criterios que resultan das seguintes bases:

TÍTULO PRIMEIRO

Do exercicio da xurisdición

BASE PRIMEIRA

XURISDICIÓN (2)

1. Correspóndelles aos órganos xurisdiccionais da orde social o coñecemento das pretensións que se promovan dentro da rama social do dereito, tanto en conflitos individuais como colectivos, así como as que legalmente se lle atribúan.

2. Os xulgados e tribunais da orde xurisdiccional social coñecerán, en todo caso, das cuestións litixiosas que se promovan:

a) En materia de seguridade social.

b) Entre os asociados e as súas mutualidades, ou entre estas entidades sobre cumprimento, existencia ou declaración das súas obrigas específicas e dereitos de carácter patrimonial relacionados cos fins e obrigas propios desas entidades.

c) Contra o Estado, cando lle atribúa responsabilidade a lexislación laboral.

---

(1) Polo Real decreto lexislativo 2/1995, do 7 de abril, apróbase o texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(2) Artigos 1 a 3 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

d) Sobre responsabilidades do Fondo de Garantía Salarial previstas na lexislación laboral (3). **§ 1**

e) Entre as sociedades cooperativas ou anónimas laborais e os seus socios, de conformidade co previsto nas súas lexislacións respectivas.

3. Non coñecerán os órganos xurisdiccionais da orde social das pretensións que versen sobre a impugnación dos actos da Administración pública suxeitos ao dereito administrativo en materia laboral nin das resolucións ditadas pola Tesouraría Xeral da Seguridade Social en materia de xestión recadatoria, nin da tutela dos dereitos de liberdade sindical relativas aos funcionarios públicos e ao persoal a que se refire o artigo 1.3.a) da *Lei 8/1980*, do 10 de marzo, do Estatuto dos traballadores (4).

BASE SEGUNDA

COMPETENCIA (5)

1. A competencia dos órganos xurisdiccionais da orde social é improrrogable. Os xulgados e tribunais examinarán de oficio a súa propia competencia e resolverán sobre ela con audiencia das partes e do Ministerio Fiscal.

2. A competencia territorial de tales órganos determinase polo lugar da prestación de servizos ou polo domicilio do demandado, á elección do demandante, e estableceranse as seguintes regras especiais:

a) Nos casos en que a prestación de servizos se realice en lugares de distinta circunscrición, será órgano competente, á elección do demandante, o de calquera deles en que teña o seu domicilio o traballador, ou o do contrato se, encontrándose nel o demandado, puidese ser citado.

b) Nos procesos electorais a competencia determinase polo lugar de situación da empresa ou centro de traba-

---

(3) Artigo 33 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(4) Artigos 3 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2) e 25 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3).

(5) Véxanse os artigos 4 a 11 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 llo. Se os centros están situados en municipios distintos, en que exerzan xurisdición xulgados diferentes, con unidade de comité de empresa, será competente o xulgado do lugar onde estea constituída a mesa electoral.

c) Nos conflitos colectivos e impugnación dos convenios colectivos atribuirase a competencia de acordo co establecido na Lei orgánica do poder xudicial (6). Iguais regras rexerán nos procesos de tutela dos dereitos de liberdade sindical, con referencia entón ao ámbito territorial en que o dereito sindical foi infrinxido.

d) Os procesos de impugnación dos estatutos dos sindicatos en constitución ou da súa modificación seguiranse ante o xulgado do seu domicilio ou ante a Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza ou da Audiencia Nacional, segundo cal sexa o ámbito territorial da actuación do sindicato.

3. Regularase a atribución da competencia territorial nos casos en que existan varias salas do social en distintas sedes, dentro do ámbito dunha comunidade autónoma.

4. A competencia funcional dos órganos xurisdicionais da orde social establecerase de conformidade co previsto nesta lei e nas restantes leis de aplicación.

BASE TERCEIRA

CONFLICTOS E CUESTIÓNS DE COMPETENCIA (7)

1. Os conflitos de competencia, positivos e negativos, regularanse de acordo co establecido na Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (8).

2. O réxime das cuestións de competencia entre xulgados e tribunais da orde xurisdicional social tenderá a uniformarse co previsto na Lei de axuizamento civil. En todo caso, as declinatorias propóranse como excepcións perentorias e serán resoltas previamente na sentenza, sen suspender o curso dos autos.

---

(6) Artigos 67, 75, 92 e 93 da citada lei, que figura como parágrafo 3.

(7) Véxanse os artigos 12 a 14 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(8) Artigos 42 a 52 da mencionada lei (§ 3).

BASE CUARTA

§1

CUESTIÓN PRE-XUDICIAL (9)

1. As cuestións previas ou pre-xudiciais serán decididas na resolución xudicial que poña fin ao proceso.

2. As cuestións pre-xudiciais penais só suspenderán o prazo para emitir a decisión cando se baseen en falsidade documental e a súa solución sexa de todo punto indispensable para ditar sentenza.

TÍTULO II

Das partes procesuais (10)

BASE QUINTA

CAPACIDADE PROCESUAL (11)

1. Poderá comparecer en xuízo en defensa dos seus dereitos e intereses lexítimos quen se encontre no pleno exercicio dos seus dereitos civís.

2. Os traballadores maiores de dezaseis anos e menores de dezaoto que legalmente non precisen para a celebración do contrato de traballo autorización dos seus pais, titores ou da persoa ou institución que os teña ao seu cargo ou que a obtivesen destes terán igualmente capacidade procesual respecto dos dereitos e intereses lexítimos derivados dos seus contratos de traballo.

3. Por quen non se encontrar no pleno exercicio dos seus dereitos civís comparecerán os seus representantes lexítimos ou os que deban suplir a súa incapacidade conforme dereito.

4. Polas persoas xurídicas comparecerán as persoas que legalmente as representen.

---

(9) Véxase o artigo 4 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(10) Artigos 16 a 24 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(11) Véxase o artigo 16 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1

BASE SEXTA

LEXITIMACIÓN PROCESUAL (12)

1. Os titulares dun dereito subxectivo ou un interese lexítimo poderán exercer accións ante os órganos xurisdiccionais da orde social, nos termos establecidos nas leis.

2. Os sindicatos de traballadores e asociacións empresariais terán lexitimación para a defensa dos intereses económicos e sociais que lles son propios.

3. Estableceranse regras especiais de lexitimación nos procesos sobre impugnación de convenios colectivos e conflitos colectivos, tutela dos dereitos de liberdade sindical e impugnación dos estatutos dos sindicatos, debéndose garantir a comparecencia dos representantes dos traballadores e empresarios que invoquen e acrediten un interese lexítimo.

BASE SÉTIMA

REPRESENTACIÓN E DEFENSA (13)

1. As partes poderán comparecer por si mesmas ou conferir a súa representación a procurador, graduado social ou a calquera persoa que se encontre no pleno exercicio dos seus dereitos civís. A representación poderase conferir mediante poder outorgado por comparecencia ante secretario xudicial ou por escritura pública.

2. A defensa por avogado terá carácter facultativo nos procesos de instancia; deberá garantirse, en todo caso, o principio de igualdade das partes.

3. O texto articulado establecerá regras especiais de representación cualificada nos procesos que afecten unha pluralidade de traballadores.

4. Os sindicatos poderán actuar nun proceso en nome e interese dos traballadores afiliados a eles, defendendo os seus dereitos individuais, nos casos e nas condicións que se determinen, que deberán respectar a vontade do traballador.

---

(12) Artigo 17 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(13) Véxanse os artigos 18 a 22 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

5. A representación e defensa do Estado e dos seus organismos autónomos, dos órganos constitucionais, das comunidades autónomas, das entidades locais e demais entidades públicas rexeranse polo disposto na Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial, e demais normas de aplicación (14). §1

6. A representación e defensa das entidades xestoras e da Tesouraría Xeral da Seguridade Social corresponderán aos letrados da Administración da Seguridade Social, sen prexuízo de que para casos determinados poida ser aplicado o previsto no punto 1 desta base ou designarse avogado para o efecto.

BASE OITAVA

INTERVENCIÓN E CHAMADA A XUÍZO DO FONDO DE GARANTÍA SALARIAL (15)

1. O Fondo de Garantía Salarial terá acceso, en calquera fase ou momento da súa tramitación, a aqueles procesos en que acredite un interese lexítimo, sen que tal intervención faga retroceder nin deter o curso das actuacións.

2. Nos supostos de empresas incursas en procedementos concursais, así como das xa declaradas insolventes ou desaparecidas, citarase o Fondo e daráselle traslado da demanda, a fin de que este poida asumir as súas obrigas legais e instar o que conveña en dereito.

3. As declaracións de insolvencia empresarial ditanranse logo de audiencia do Fondo de Garantía Salarial (16).

4. Nos procedementos seguidos contra o Fondo de Garantía Salarial, ao abeiro do artigo 33 da *Lei 8/1980, do 10 de marzo*, do Estatuto dos traballadores, as afirmacións de feito contidas no expediente e nas cales se fundamentase a súa resolución farán fe, salvo proba en contrario.

---

(14) Artigo 447 da citada lei, que figura como parágrafo 3.

(15) Véxanse os artigos 23 e 24 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(16) Artigo 33.6 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

BENEFICIO DE XUSTIZA GRATUÍTA (17)

1. Os traballadores, os beneficiarios do réxime público da Seguridade Social e os que acrediten insuficiencia de recursos para litigar e obtivesen o oportuno recoñecemento xudicial, así como todos os que teñan recoñecido este dereito por algunha disposición do Estado ou polos organismos competentes segundo os convenios que formen parte do ordenamento interno, desfrutarán do beneficio de xustiza gratuíta.

2. O recoñecemento do dereito a litigar gratuitamente será efectuado polo órgano xudicial a quen corresponda o coñecemento do asunto principal, sen suspensión deste, polos trámites do xuízo oral (18).

BASE DÉCIMA

DEBERES PROCESUAIS

Regularanse como deberes procesuais:

1. O rexeitamento de oficio das peticións dilatorias ou que entrañen manifesto abuso de dereito; a remoción dos

---

(17) Os artigos 25 e 26 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2), reguladores desta materia, foron derogados pola Lei 1/1996, do 10 de xaneiro («BOE» núm. 11, do 12 de xaneiro), de asistencia xurídica gratuíta, modificada polas leis 1/2000, do 7 de xaneiro («BOE» núm. 7, do 8 de xaneiro; suplemento en lingua galega núm. 2 do 5 de febreiro; corrección no «BOE» núm. 90, do 14 de abril; suplemento en lingua galega núm. 6 do 10 de maio), 14/2000, do 29 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 3 do 30 de xaneiro de 2001), 53/2002, do 20 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 3 do 21 de xaneiro de 2003), 7/2003, do 1 de abril («BOE» núm. 79, do 2 de abril; suplemento en lingua galega núm. 7 do 1 de maio), 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10 do 1 de agosto), 40/2003, do 18 de novembro («BOE» núm. 277, do 19 de novembro; suplemento en lingua galega núm. 14 do 24 de novembro), Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 14 do 25 de decembro) e Lei 16/2005, do 18 de xullo («BOE» núm. 171, do 19 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 9 do 1 de setembro). O seu regulamento foi aprobado polo Real decreto 996/2003, do 25 de xullo («BOE» núm. 188, do 7 de agosto; suplemento en lingua galega núm. 11 do 1 de setembro; corrección de erros no «BOE» núm. 230, do 25 de setembro; suplemento en lingua galega núm. 12 do 1 de outubro), e foi modificado polo Real decreto 1455/2005, do 2 de decembro («BOE» núm. 301, do 17 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 13 do 30 de decembro).

(18) Artigo 21.4 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

obstáculos que impidan o exercicio do dereito á tutela xudicial e a emenda e validación dos actos procesuais sandables. § 1

2. A intervención activa do xuíz ou tribunal en todas as fases do proceso.

3. A actuación das partes de acordo cos principios de veracidade e probidade, garantíndose durante o curso das actuacións a igualdade entre ambas.

TÍTULO III

Obxecto do proceso

BASE DÉCIMO PRIMEIRA

ACUMULACIÓN (19)

1. A acumulación de accións responderá a criterios de conexión e economía.

2. O demandante poderá acumular nunha demanda tantas accións lle competan contra o demandado, aínda que procedan de diferentes títulos. Determinaranse as accións non acumulables a outras, declarándose en todo caso como tales as de despedimento, as de extinción do contrato de traballo dos artigos 50 e 52 da *Lei 8/1980, do 10 de marzo*, do Estatuto dos traballadores, as reclamacións en materia de seguridade social que non teñan unha mesma causa de pedir, as que versen sobre materia electoral e as de tutela dos dereitos de liberdade sindical.

3. Estableceranse os casos en que o xulgado ou tribunal poida acordar, de oficio ou por instancia de parte, e antes da celebración dos actos de conciliación ou xuízo, a acumulación de autos.

4. Os tribunais poderán dispor, de oficio ou por instancia de parte, en calquera momento e logo de audiencia dos comparecidos, a acumulación de recursos en que exista identidade de obxecto.

---

(19) Véxanse os artigos 27 a 41 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 5. Nas execucións de sentenzas e demais títulos executivos contra un mesmo debedor e ante un mesmo órgano poderase dispor de oficio ou por instancia de parte a súa acumulación (20).

6. Igual regra rexerá nas execucións seguidas contra un mesmo debedor e ante órganos distintos da mesma ou de diversa circunscrición. A acumulación poderá ser decretada polo órgano que iniciase con anterioridade a execución, a quen tamén corresponderá, nos termos que se establezan, adoptar cantas medidas sexan necesarias para a efectividade das execucións acumuladas (21).

TÍTULO IV

Actos procesuais (22)

BASE DÉCIMO SEGUNDA

ACTUACIONES PROCESUAIS (23)

1. As actuacións procesuais realizaranse no termo ou dentro do prazo fixado para a súa execución. Transcorridos estes o órgano xurisdiccional dará de oficio ao proceso o curso que corresponda.

2. Salvo os prazos sinalados para ditar resolución xudicial, todos os prazos e termos son perentorios e improrrogables.

3. As partes deberán presentar todos os escritos e documentos nos rexistros dependentes dos órganos pertencentes á orde xurisdiccional social. Poderanse determinar excepcións, regulando os seus requisitos.

4. As actuacións serán autorizadas polo secretario e deberán practicarse en días e horas hábiles.

---

(20) Artigos 36 a 41 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(21) Véxanse as bases 38.1 e 39.2 desta lei.

(22) Artigos 42 a 62 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(23) Véxanse os artigos 42 a 48 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

5. Determinaranse aquelas actuacións procesuais que, **§ 1** pola súa repercusión social ou perentoriedade, teñan carácter urxente para os efectos do disposto no artigo 183 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (24).

6. Fixaranse os prazos dentro dos cales se deben realizar actuacións e ditar as resolucións (25).

BASE DÉCIMO TERCEIRA

ACTOS DE COMUNICACIÓN

1. Os actos de comunicación dos órganos xurisdiccionais practícaranse no mesmo día da data ou da publicación da resolución que o motive, ou no seguinte hábil.

2. Os actos de comunicación regularanse en forma que se garantan o dereito á defensa e os principios de igualdade e contradición. Deberanse practicar polos medios máis rápidos e eficaces que permitan a constancia da súa práctica e das circunstancias esenciais dela.

TÍTULO V

Evitación do proceso (26)

BASE DÉCIMO CUARTA

CONCILIACIÓN PREVIA (27)

1. Como requisito previo para a tramitación do proceso, establecerase a obrigatoriedade dun acto de conciliación ante o servizo administrativo correspondente ou ante o órgano que asuma estas funcións. A presentación de solicitude de conciliación previa suspenderá os prazos de caducidade das accións, durante o período que se estableza, e interromperá a prescrición.

---

(24) Figura como parágrafo 3.

(25) Véxanse os artigos 179 a 185 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(26) Artigos 63 a 73 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(27) Véxanse os artigos 63 a 68 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 2. Exceptuaranse deste requisito os seguintes procesos: os que exixan a reclamación previa en vía administrativa, os que versen sobre seguridade social, os relativos a desfrute de vacacións e a materia electoral, os iniciados de oficio, os de impugnación de convenios colectivos, os de impugnación dos estatutos dos sindicatos ou da súa modificación, os de tutela dos dereitos de liberdade sindical e aqueloutros que se determinen.

3. A asistencia ao acto de conciliación é obrigatoria para os litigantes. A incomparecencia do demandado que resulte vencido en xuízo poderá motivar a imposición da sanción a que se refire a base 20.3.

4. O acordado en conciliación terá forza executiva entre as partes intervinientes sen necesidade de ratificación ante o xuíz ou tribunal.

BASE DÉCIMO QUINTA

RECLAMACIÓN PREVIA Á VÍA XUDICIAL (28)

1. Para poder demandar o Estado, entidade xestora ou servizo común da Seguridade Social e demais entes públicos, será necesario ter reclamado previamente en vía administrativa.

2. Exceptuaranse deste requisito os procesos seguintes: os relativos a desfrute de vacacións e a materia electoral, os iniciados de oficio, os de impugnación de convenios colectivos, os de tutela dos dereitos de liberdade sindical, as reclamacións dirixidas contra o Fondo de Garantía Salarial, ao abeiro do previsto no artigo 33 da *Lei 8/1980, do 10 de marzo*, do Estatuto dos traballadores e aqueloutros que se determinen (29).

3. A parte demandada que non contestase á reclamación previa, non poderá fundar a súa oposición en feitos distintos dos aducidos no expediente administrativo, se o houber, salvo que estes se producisen con posterioridade.

---

(28) Artigos 69 a 73 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(29) Véxase o artigo 70 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

4. A reclamación previa suspende os prazos de caducidade das accións e interrompe a prescrición (30). **§ 1**

TÍTULO VI

Proceso ordinario (31)

BASE DÉCIMO SEXTA

PRINCIPIOS DO PROCESO ORDINARIO

1. Regularase un proceso común, inspirado, en todo caso, nos principios de inmediación, oralidade, concentración e celeridade.

2. Regularanse as actuacións preparatorias do xuízo oral que teñan por obxecto a realización de dilixencias preliminares.

3. O órgano xurisdiccional terá facultade para anticipar a práctica daquelas probas que non se poidan efectuar no acto do xuízo.

4. Arbitraranse medidas tendentes a garantir os dereitos que puidesen corresponder ás partes e asegurar a efectividade da resolución xudicial.

BASE DÉCIMO SÉTIMA

DEMANDA (32)

1. O proceso ordinario iníciarase por demanda escrita que conterà os extremos, alegacións e peticións que para cada suposto se determinen.

2. Precisaranse os casos en que o inicio do proceso poida ter lugar en virtude de comunicación da autoridade competente.

---

(30) Véxase o artigo 69 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(31) Artigos 76 a 101 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(32) Véxanse os artigos 80 a 82 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 3. O xuíz ou tribunal advertirá a parte demandante ou a autoridade os defectos ou omisións da demanda, a fin de que poidan emendalos no prazo que se fixe.

4. Admitida a demanda, sinalarase para os actos de conciliación e, se é o caso, de xuízo. Regularase o prazo dentro do cal se efectuarán os sinalamentos e as causas que poidan dar lugar á suspensión dos actos de conciliación e xuízo.

BASE DÉCIMO OITAVA

CONCILIACIÓN XUDICIAL (33)

1. Comparecidas as partes o día e hora sinalados para o xuízo, o órgano xurisdiccional exhortarase para que cheguen a un acordo.

2. O acordo levarase a efecto polos trámites da execución da sentenza.

3. De non se alcanzar acordo ou de estimar o órgano xurisdiccional que o convido é constitutivo dunha lesión grave para algunha das partes, de fraude de lei ou de abuso de dereito, ordenará a apertura do xuízo.

4. Tamén se poderá aprobar o acordo en calquera momento antes de se ditar sentenza.

BASE DÉCIMO NOVENA

XUÍZO ORAL (34)

1. No acto do xuízo, as partes exporán oralmente as súas pretensións. O demandante non poderá introducir variacións substanciais na demanda nin o demandado formular reconvención, salvo que a anunciase na conciliación previa ou na contestación á reclamación previa. Os feitos da demanda serán admitidos ou negados expresamente polo demandado.

2. Regularanse os medios de proba, con criterios de adaptación ao obxecto do proceso laboral, eliminando for-

---

(33) Artigos 83 a 85 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(34) Véxanse os artigos 85 a 89 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

malismos e procurando a máxima eficacia. A confesión das partes e o interrogatorio das testemuñas formularanse verbalmente baixo a dirección do órgano xurisdiccional. Non será de aplicación a insaculación de peritos nin a tacha de testemuñas. Admitiranse como proba os medios mecánicos de reprodución da palabra, da imaxe ou do son, salvo que se obtivesen, directa ou indirectamente, en violación de dereitos e liberdades fundamentais.

3. Admitiranse as probas que se declaren pertinentes, dispoñendo o órgano xurisdiccional sobre a práctica daquelas que, sendo indispensables, requiran a súa translación.

4. Naqueles procesos en que o demandante alegue discriminación por razón de sexo, corresponderá sempre ao demandando a xustificación obxectiva e razoable das medidas adoptadas e da súa proporcionalidade, a través dos medios de proba que considere convenientes.

5. Practicadas as probas, as partes formularán oralmente as súas conclusións, determinando, se é o caso, as cantidades líquidas obxecto de petición de condena.

6. Do acto do xuízo levantarase a oportuna acta e entregárase copia ás partes.

7. O órgano xurisdiccional poderá acordar a práctica de calquera dilixencia para mellor prover, con suspensión do prazo para ditar sentenza e dando intervención ás partes. Contra a providencia que o acorde non se dará recurso ningún, sen prexuízo dos que procedan contra a sentenza definitiva.

BASE VIXÉSIMA

SENTENZA (35)

1. O xuíz ou tribunal ditará sentenza que se publicará de inmediato e notificará ás partes e na cal se declararán expresamente os feitos que se consideren probados de entre os que se debatesen. Se quen presidiu o acto do xuízo non puidese ditar sentenza por causa xustificada, deberase celebrar aquel novamente.

---

(35) Artigos 97 a 101 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 2. Estableceranse os casos en que o órgano xurisdiccional poida ditar oralmente a sentenza. Se as partes, coñecida a decisión xudicial, expresaren a súa decisión de non interpor recurso, o xuíz, no mesmo acto, declarará a firmeza da sentenza.

3. A sentenza, motivadamente, poderá impor ao litigante que obrou de mala fe ou con notoria temeridade, unha sanción en forma de multa pecuniaria, cuxa contía máxima fixará o texto articulado. En tales casos, e cando o condenado for o empresario, deberá aboar tamén os honorarios dos avogados (36).

4. Estableceranse os prazos máximos en que deben ser ditas e notificadas as sentenzas ás partes.

TÍTULO VII

Modalidades procesuais

BASE VIXÉSIMO PRIMEIRA

DESPEDIMENTOS E SANCIÓN S (37)

1. A demanda contra o despedimento ou sanción debe-rase formular dentro do prazo de caducidade de vinte días. Non caducará a acción de despedimento se no xuízo se acredítase o erro sufrido ao atribuírlle a outro a condición de empresario. Neste caso o cómputo do prazo de caducidade correrá a partir do momento en que conste quen sexa o empresario.

2. Non se admitirán no xuízo outros motivos de oposición á demanda que os contidos na comunicación escrita de despedimento ou de sanción.

Practicaranse en primeiro lugar as probas propostas pola parte demandada e o trámite de conclusións realizarase na mesma orde.

3. O xuíz cualificará o despedimento de procedente, improcedente ou nulo, de conformidade co disposto nas leis.

---

(36) Véxase a base 14.3 desta lei.

(37) Artigos 102 a 115 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

4. Contra as sentenzas por sancións distintas ao despedimento non caberá recurso, salvo nos casos por sancións de faltas moi graves, apreciados xudicialmente. §1

5. Os despedimentos e sancións dos traballadores afiliados a un sindicato sen dar audiencias aos delegados sindicais, se os houber, serán cualificados polo xuíz como nulos.

6. Nos despedimentos e sancións de membros de comité de empresa, delegados de persoal ou delegados sindicais, a empresa deberá achegar o expediente contraditorio que exixen as leis (38).

BASE VIXÉSIMO SEGUNDA

RECLAMACIÓN AO ESTADO DO PAGAMENTO DE SALARIOS DE TRAMITACIÓN EN XUÍZOS DE DESPEDIMENTO (39)

1. O proceso substanciarase perante o órgano xurisdiccional que coñecese na instancia do xuízo de despedimento, unha vez terminado este por sentenza firme.

2. O Estado responderá dos salarios correspondentes aos períodos e nos supostos que establezan as leis (40).

3. O xuízo versará tan só sobre a procedencia e a contía da reclamación e non se admitirán probas encamiñadas a revisar as declaracións probadas da sentenza de despedimento.

BASE VIXÉSIMO TERCEIRA

EXTINCIÓN DO CONTRATO POR CAUSAS OBXECTIVAS E OUTRAS CAUSAS DE EXTINCIÓN (41)

1. A sentenza ditada en procesos de extinción do contrato por causas obxectivas deberá conter a declaración de procedencia, improcedencia ou nulidade da decisión extin-

---

(38) Artigo 106.2 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(39) Artigos 116 a 119 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2) e nota á epígrafe que os precede.

(40) Véxase o artigo 116.1 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(41) Artigos 120 a 124 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 tiva, que producirá iguais efectos que os sinalados para o despedimento, coas singularidades establecidas na *Lei 8/1980, do 10 de marzo*, do Estatuto dos traballadores.

2. O órgano xurisdiccional que coñeza o preito, declarará nulo de oficio ou a pedimento de parte, o acordo empresarial de extinción de contratos de traballo por causas tecnolóxicas ou económicas, forza maior ou extinción da personalidade xurídica do empregador se non se obtivo a previa autorización administrativa (42).

BASE VIXÉSIMO CUARTA

PROCESOS POR VACACIÓNS, EN MATERIA ELECTORAL E SOBRE CLASIFICACIÓNS PROFESIONAIS (43)

1. Os procesos relativos á data de desfrute de vacacións e á materia electoral serán obxecto de tramitación preferente.

2. Cando o proceso verse sobre clasificación profesional, xuntarase á demanda informe dos representantes legais dos traballadores. O xuíz solicitará informe da Inspección de Traballo.

3. Contra a sentenza que recaia en calquera dos expresados procesos non se dará recurso ningún (44).

BASE VIXÉSIMO QUINTA

PROCESOS DE SEGURIDADE SOCIAL (45)

1. Nas demandas formuladas contra as entidades xestoras ou os servizos comúns da Seguridade Social acreditarase ter interposto a reclamación previa, salvo as excepcións que se determinen. Ningunha das partes poderá alegar feitos distintos dos aducidos no expediente administrativo.

---

(42) Véxanse os artigos 51 a 53 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(43) Artigos 125 a 137 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(44) Véxanse os artigos 126, 136, 137.3 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(45) Artigos 139 a 145 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

2. Os xulgados reclamarán de oficio á entidade xestora **§ 1** ou aos servizos comúns da Seguridade Social a remisión do expediente ou a súa copia ou das actuacións correspondentes. O texto articulado regulará as consecuencias da non remisión do expediente ou das actuacións no prazo que se fixe e as responsabilidades que disto deriven.

3. Sexan ou non demandadas, as entidades xestoras e os servizos comúns, sempre que teñan interese nun proceso, poderán comparecer nel e ser tidas por parte.

4. Regularase a revisión en vía xudicial dos actos declarativos de dereitos das entidades xestoras e servizos comúns da Seguridade Social.

BASE VIXÉSIMO SEXTA

PROCEDEMENTO DE OFICIO (46)

1. O proceso laboral poderase iniciar como consecuencia das certificacións das resolucións firmes que dite a autoridade laboral derivadas de actas de infracción da Inspección de Traballo nas cales se aprecien prexuízos económicos para os traballadores afectados dos acordos da autoridade laboral referidos no artigo 51.5 da *Lei 8/1980, do 10 de marzo*, do Estatuto dos traballadores e de calquera outro a que se atribúa a calidade de demanda.

2. As afirmacións de feitos que se conteñan na resolución ou comunicación base do procedemento farán fe, agás proba en contrario, incumbindo toda a carga da proba á parte demandada.

3. O procedemento seguirase de oficio, aínda sen asistencia dos traballadores prexudicados, que non poderán desistir nin pedir a suspensión do procedemento, e só se poderá autorizar a conciliación cando se satisfixesen todos os prexuízos causados pola infracción.

4. As sentenzas que recaian executaranse de oficio (47).

---

(46) Véxanse os artigos 146 a 150 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(47) Véxase o artigo 148 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1

BASE VIXÉSIMO SÉTIMA

CONFLITOS COLECTIVOS (48)

1. A lexitimación para promover procesos sobre conflitos colectivos corresponderá aos sindicatos e asociacións empresariais, así como aos órganos de representación unitaria dos traballadores na empresa, de acordo co establecido na lexislación laboral, e aos empresarios, sempre que calquera deles invoque e acredite un interese lexítimo.

2. O proceso, que se poderá iniciar tamén mediante comunicación da autoridade laboral ao xulgado ou sala competente, deberá ir precedido dun intento de conciliación perante o servizo administrativo correspondente ou perante o órgano que asuma estas funcións.

3. O texto articulado establecerá regras de representación cualificada nestes procesos.

4. A preferencia no despacho destes asuntos será absoluta, salvo a protección xurisdiccional dos dereitos de liberdade sindical.

5. Contra as providencias e autos que se diten non caberá recurso, salvo a declaración inicial de incompetencia. A sentenza comunicarase tamén á autoridade laboral (49).

BASE VIXÉSIMO OITAVA

IMPUGNACIÓN DE CONVENIOS COLECTIVOS (50)

1. Cando a autoridade laboral considere que un convenio colectivo conculca a legalidade vixente ou lesiona gravemente o interese de terceiros, dirixirase de oficio ao xulgado ou á sala competentes.

2. Se fosen os representantes dos traballadores ou empresarios afectados os que sostivesen a ilegalidade ou así

---

(48) Artigos 151 a 160 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(49) Véxanse os artigos 17 a 25 do Real decreto lei 17/1977, do 4 de marzo, que figuran transcritos en nota á epígrafe que precede ao artigo 151 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(50) Artigos 161 a 164 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

o invocasen directamente os terceiros lesionados, e o convenio non fose aínda rexistrado, instarán previamente a autoridade laboral que curse ao xulgado ou á sala a súa comunicación de oficio. Transcorrido o prazo que se sinale sen obter contestación ou ante a negativa a cursar esta comunicación, así como cando o convenio se rexistrase, poderase demandar polos trámites do proceso de conflitos colectivos. A lexitimación para impugnar directamente a legalidade dun convenio corresponderá tan só aos sindicatos, aos órganos de representación unitaria dos traballadores ou ás asociacións empresariais interesadas.

3. Recibida a comunicación, o xulgado ou a sala sinalará día para o xuízo, con citación ao Ministerio Fiscal, a quen tiver a condición de parte asinante do convenio colectivo impugnado e, se é o caso, a quen tiver denunciado ante a autoridade laboral a ilegalidade ou lesividade do convenio. Uns e outros, na súa comparecencia a xuízo, alegarán en primeiro termo a postura procesual que adopten, de conformidade ou oposición, respecto da pretensión interposta. Cando a impugnación procedese da autoridade laboral e non houber denunciante, tamén será citado o avogado do Estado.

4. A sentenza comunicaráselle á autoridade laboral e cando sexa anulatoria, en todo ou en parte, do convenio colectivo impugnado e este fose publicado, tamén se publicará no periódico oficial en que aquel fose inserido (51).

BASE VIXÉSIMO NOVENA

IMPUGNACIÓN DOS ESTATUTOS DOS SINDICATOS OU DA SÚA MODIFICACIÓN (52)

1. Os promotores dos sindicatos en fase de constitución e os asinantes da súa acta de constitución poderán impugnar as resolucións das oficinas públicas que rexeiten o depósito dos estatutos dos sindicatos presentados para a súa publicidade.

---

(51) Véxanse os artigos 82 a 92 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(52) Artigos 165 a 174 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 2. O Ministerio Fiscal e os que acrediten un interese directo, persoal e lexítimo, poderán promover a declaración de non ser conformes co dereito os estatutos dos sindicatos en fase de constitución, así como impugnar a modificación dos estatutos dos sindicatos constituídos.

3. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos.

4. A sentenza deberase comunicar á oficina pública correspondente e, en caso de ser estimatoria e tratarse dun proceso dos mencionados no punto 2, declarará a nulidade das cláusulas estatutarias que non sexan conformes co dereito (53).

BASE TRIXÉSIMA

TUTELA DOS DEREITOS DE LIBERDADE SINDICAL (54)

1. O proceso de protección xurisdiccional dos dereitos fundamentais da persoa, a que se refire o artigo 13 da Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical (55), poderá promoverlo calquera traballador ou sindicato que considere lesionados os dereitos de liberdade sindical.

2. O sindicato a que pertenza o traballador demandante e, en todo caso, calquera sindicato que teña a condición de máis representativo poderán comparecer como coadjuvantes no proceso de tutela dos dereitos de liberdade sindical.

3. O procedemento sumario será de tramitación preferente a todos os que se sigan no xulgado ou tribunal e os recursos que se interpoñan serán resoltos pola sala con igual preferencia.

4. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos e adoptará as medidas necesarias para a depuración, se for o caso, das condutas delituosas.

5. A sentenza declarará a existencia ou non da vulneración denunciada. En caso afirmativo e logo da declaración de nulidade radical da conduta do empregador, asociación

---

(53) Artigos 169 e 173 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(54) Artigos 175 a 182 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(55) Este precepto figura transcrito en nota á epígrafe que precede ao artigo 175 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

patronal, Administración pública ou calquera outra persoa, entidade ou corporación pública ou privada, ordenarase o cesamento inmediato do comportamento antisindical e a reposición da situación ao momento anterior a se producir ese comportamento, así como a reparación das consecuencias derivadas do acto, incluída, se é o caso, a indemnización reclamada ou a que proceda. §1

TÍTULO VIII

Dos medios de impugnación (56)

BASE TRIXÉSIMO PRIMEIRA

PRINCIPIOS DE ORDENACIÓN

1. O sistema de recursos inspirarase no principio de dobre grao de xurisdición. O segundo grao configurarase a través dos recursos de suplicación e de casación.

2. Os trámites e formas dos recursos de suplicación e casación obedecerán a criterios de sinxeleza e celeridade. Establecerase un trámite de emenda dos defectos corrixibles.

3. As sentenzas que resolvan os recursos de suplicación e de casación imporán as custas á parte vencida, excepto cando esta goce do beneficio de xustiza gratuíta. As custas incluírán os honorarios dos avogados. O texto articulado fixará a contía máxima destes honorarios.

4. A regra establecida no punto anterior non se aplicará nos procesos sobre conflitos colectivos, nos cales cada parte se fará cargo das custas causadas pola súa instancia. O tribunal, non obstante, poderá impor o pagamento das custas á parte que tiver interposto o recurso con temeridade.

BASE TRIXÉSIMO SEGUNDA

RECURSOS CONTRA PROVIDENCIAS E AUTOS (57)

Contra as providencias e autos dos xuíces e tribunais poderase interpor recurso de reposición e de súplica, res-

---

(56) Artigos 184 a 234 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(57) Véxanse os artigos 184 a 187 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 pectivamente. Contra o auto resolutorio destes non se dará novo recurso, agás nos supostos excepcionais que se determinen, sen prexuízo da responsabilidade civil que se é o caso proceda.

BASE TRIXÉSIMO TERCEIRA

RECURSO DE SUPLICACIÓN (58)

1. As sentenzas que diten os xulgados do social serán impugnables en suplicación ante as salas do social dos tribunais superiores de xustiza na forma e nos casos que se determinen.

2. O obxecto da suplicación será limitado e só se estende: a repor os autos ao estado en que se encontraban no momento de se teren infrinxido normas ou garantías do procedemento que producen indefensión; a revisar os feitos declarados probados, á vista das probas documentais e periciais practicadas, e a examinar as infraccións de normas substantivas ou da xurisprudencia.

3. Establecerase un trámite de inadmisión. Serán motivos de inadmisión que o recurso incumpra de maneira manifesta e irreparable os requisitos para interpor recurso que a sala do social do tribunal competente tiver xa desestimado no fondo outros recursos en supostos substancialmente iguais. A inadmisión requirirá audiencia previa do recorrente e resolución motivada.

BASE TRIXÉSIMO CUARTA

RECURSO DE CASACIÓN (59)

1. Contra as sentenzas ditadas na instancia polas salas do social dos tribunais superiores de xustiza e da Audiencia Nacional poderase interpor recurso de casación ante a Sala Cuarta do Tribunal Supremo nos casos que corresponda.

---

(58) Artigos 188 a 202 e 227 a 233 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(59) Véxanse os artigos 203 a 215 e 227 a 233 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

2. Os motivos de casación reduciranse á infracción de **§1** norma substantiva ou da xurisprudencia ou de norma procesual causante de indefensión e ao erro na apreciación da proba baseado en documentos que figuren nos autos que demostren a equivocación do xulgador sen resultar contraditorios por outros elementos probatorios.

3. A tramitación do recurso de casación laboral tenderá a uniformarse coa que rexe a casación civil. Establecerase un trámite de inadmisión, cuxos motivos serán: incumprimento de maneira manifesta e irreparable dos requisitos para interpor recurso; falta de contido casacional da pretensión, e terse xa desestimado no fondo outros recursos en supostos substancialmente iguais. A inadmisión do recurso poderá afectar todos os motivos aducidos ou referirse a algún deles, requirindo audiencia previa do recorrente e resolución motivada.

BASE TRIXÉSIMO QUINTA

RECURSO DE CASACIÓN PARA A UNIFICACIÓN DE DOUTRINA (60)

1. As sentenzas ditadas en suplicación polas salas do social dos tribunais superiores de xustiza serán susceptibles de recurso ante a Sala Cuarta do Tribunal Supremo, cando fosen contraditorias entre si, coa doutra ou outras salas dos referidos tribunais superiores ou con sentenzas do Tribunal Supremo, respecto aos mesmos litigantes ou outros diferentes en idéntica situación, onde, en mérito a feitos, fundamentos e pretensións substancialmente iguais, se tiver chegado a pronunciamentos distintos.

2. O recurso poderá interpolo, dentro do prazo e cos requisitos que se determinen, calquera das partes. Tamén o poderá interpor o Ministerio Fiscal, con emprazamento das partes.

3. Poderase inadmitir o recurso cando se incumpran, de maneira manifesta e irreparable, os requisitos procesuais para interpor recurso ou cando a pretensión careza de con-

---

(60) Artigos 216 a 226 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1 tido casacional, unificador de doutrina. A inadmisión requirirá un trámite de audiencia ao recorrente e, se é o caso, ao Ministerio Fiscal, e será motivada.

4. A estimación do recurso producirá efectos sobre as situacións xurídicas creadas en virtude da sentenza contra a que se recorreu. O pronunciamento desestimatorio non alcanzará ás situacións xurídicas creadas polas resolucións contrarias precedentes.

BASE TRIXÉSIMO SEXTA

DEPÓSITOS E CONSIGNACIÓNS PARA RECORRER

1. Determinaranse a contía, modalidades e destino dos depósitos e consignacións necesarios para recorrer en suplicación e casación.

Estes depósitos e consignacións non poderán exceder do límite de responsabilidade que, sobre o importe da condena, afecte o recorrente.

2. Os depósitos e consignacións deberanse efectuar na forma que se determine. Os avais bancarios constituirán garantía suficiente para recorrer.

3. O Estado, as comunidades autónomas, as entidades locais, os organismos autónomos dependentes de todos eles e os que tivesen recoñecido o beneficio de xustiza gratuíta quedarán exentos de constituír os depósitos e consignacións que se establezan.

BASE TRIXÉSIMO SÉTIMA

RECURSO DE REVISIÓN (61)

Contra as sentenzas firmes ditadas polos órganos do orde xurisdiccional social procederá o recurso de revisión. Interpórase ante a Sala do Social do Tribunal Supremo e a súa tramitación tenderá a uniformarse coa que rexe a revisión na orde xurisdiccional civil.

---

(61) Véxase o artigo 234 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

TÍTULO IX

§ 1

Execución de sentenzas (62)

BASE TRIXÉSIMO OITAVA

EXECUCIÓN DE SENTENZAS (63)

1. A execución das sentenzas firmes que se iniciará por instancia de parte, no prazo máximo que determinará o texto articulado, será levada a efecto polo xuíz ou tribunal que coñecese do asunto en instancia, ditándose de oficio as resolucións necesarias. Desta regra quedan exceptuados os supostos de acumulación a que se refire a base 11.6.

2. Prohíbese a transacción ou renuncia dos dereitos recoñecidos por sentenzas favorables ao traballador.

3. Onde houber varios xulgados do social, poderase establecer que un deles asuma en exclusiva o coñecemento da execución das sentenzas ditadas polos da mesma circunscripción.

BASE TRIXÉSIMO NOVENA

CONTIDO DA EXECUCIÓN (64)

1. A execución levarase a efecto nos propios termos establecidos na sentenza, coas modalidades que, en materia de despedimento e nos demais casos que se prevexan, se poñan fixar.

2. Cando a execución de sentenzas se tramite mediante a acumulación establecida na base 11, se preverán, para o suposto en que os bens sexan insuficientes para satisfacer a totalidade dos créditos, solucións de proporcionalidade, con respecto, en todo caso, ás preferencias de crédito establecidas nas leis.

---

(62) Artigos 235 a 303 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(63) Véxanse os artigos 235 a 286 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(64) Artigos 235 a 286 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

§1

BASE CUADRAXÉSIMA

EXECUCIÓN PROVISIONAL DE SENTENZAS (65)

1. Estableceranse as medidas necesarias para anticipar ao traballador a execución provisional das sentenzas obxecto de recurso que lle fosen favorables e nas cales se condenase o empresario ao pagamento dunha cantidade.

2. As sentenzas impugnadas, condenatorias ao pagamento de pensións da Seguridade Social, serán executivas quedando o condenado obrigado a aboar a prestación, ata o límite da súa responsabilidade, durante a tramitación do recurso.

3. Garantirase a execución provisional das sentenzas impugnadas que declarasen a nulidade ou improcedencia do despedimento ou de decisións extintivas das relacións de traballo.

4. As sentenzas que recaian nos procesos de conflitos colectivos, nos de impugnación de convenios colectivos e nos de tutela dos dereitos de liberdade sindical serán executivas desde que se diten, non obstante o recurso que contra elas se puiden interpor.

TÍTULO X

Medidas transitorias

BASE CUADRAXÉSIMO PRIMEIRA

MEDIDAS TRANSITORIAS

Estableceranse regras de aplicación temporal do novo procedemento laboral, tendo en conta, sinaladamente, a constitución e asunción de competencias dos órganos xurisdiccionais da orde social establecidos na Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (66) e, ademais, os seguintes criterios:

---

(65) Véxanse os artigos 287 a 303 do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(66) Figura como parágrafo 3.

a) Os procesos que se inicien a partir da entrada en vigor do texto articulado rexeranse polas súas normas. §1

b) Os procesos iniciados con anterioridade á entrada en vigor do texto articulado rexeranse na instancia en que se encontraren polas normas vixentes no momento da súa iniciación. Os recursos contra as resolucións de instancia rexeranse polas novas normas.

Art. 2. 1. *O artigo 153 do texto refundido da Lei de procedemento laboral, aprobado polo Real decreto legislativo 1568/1980, do 13 de xuño (67), queda redactado do modo seguinte:*

«Art. 153. Procederá o recurso de suplicación contra as sentenzas non abrangidas no artigo 166, ditadas en reclamacións cuxa contía litixiosa sexa superior a 300.000 pesetas e non exceda os 3.000.000 de pesetas.

Será admisible tamén o recurso de suplicación nos seguintes casos, sempre que non sexan susceptibles de recurso de casación:

Primeiro.—Nos procesos de despedimento.

Segundo.—Nas reclamacións, acumuladas ou non, que sen exceder as 300.000 pesetas a cuestión debatida afecte todos ou un gran número de traballadores ou beneficiarios, segundo se trate de reclamacións salariais ou de prestacións de Seguridade Social, respectivamente.

Terceiro.—Nos procesos que versen sobre recoñecemento ou denegación do dereito a obter prestacións da Seguridade Social ou do subsidio de desemprego.

Cuarto.—Contra as sentenzas ditadas en reclamacións cuxa contía non exceda as 300.000 pesetas, cando teñan por obxecto emendar unha falta esencial de procedemento ou omisión do intento de conciliación obrigatoria previa, sempre que se formulase a oportuna protesta en tempo e forma legais.

Quinto.—Contra as sentenzas ditadas polos xulgados do social que decidan cuestións de competencia por razón da

---

(67) Derrogado polo Real decreto legislativo 521/1990, do 27 de abril, e este, pola súa vez, polo vixente texto refundido da Lei de procedemento laboral, que figura como parágrafo 2.

§1 *materia, nos litixios que non excedan na súa contía os 3.000.000 de pesetas, e por razón do lugar, sempre que, polo seu fondo, o asunto estea comprendido no ámbito deste recurso.*

Cando o órgano competente para resolver o recurso de suplicación coñeza de cuestións de competencia por razón da materia, deberá ser oído o Ministerio Fiscal, que emitirá os seus informes no prazo de cinco días.»

2. *Modifícase o artigo 166 do texto refundido da Lei de procedemento laboral, aprobado polo Real decreto lexislativo 1568/1980, do 13 de xuño (68), nos seguintes puntos:*

Primeiro.—Elévase a 1.500.000 pesetas a contía de 500.000 pesetas establecida no seu número primeiro.

Segundo.—Elévase a 3.000.000 de pesetas a contía de 1.000.000 de pesetas establecida no seu número cuarto.

3. *O disposto neste artigo entrará en vigor o mesmo día da publicación desta lei no «Boletín Oficial del Estado», e aplicarase en canto non teña efectividade o que se estableza no novo texto articulado da Lei de procedemento laboral.*

4. *Para resolver as cuestións de dereito transitorio a que poida dar lugar a entrada en vigor deste artigo aplicaranse as regras seguintes:*

Primeira.—As sentenzas ditadas antes da entrada en vigor deste artigo que conforme a lexislación que o modifica fosen susceptibles de seren recorridas en suplicación ou en casación e que quedasen afectadas pola dita modificación, serán impugnables:

a) *En casación, as que no momento en que se ditaron o fosen por tal recurso e este, aínda non sendo xa procedentes despois da modificación establecida por este artigo, se encontrase pendente de resolución na data da súa entrada en vigor ante a Sala do Social do Tribunal Supremo, sempre que recaese providencia facendo sinalamento para vista ou para votación e decisión.*

---

(68) Derrogado polo Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, e este, pola súa vez, polo vixente texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

b) *En suplicación, aquelas que resolvesen reclamacións de contía superior ás 200.000 pesetas, aínda que non excedesen as 300.000.* §1

c) *En suplicación, aquelas non abrangidas na alínea a), contra as cales, aínda procedendo casación no momento en que foron ditadas, fose aquel o recurso que corresponda, despois da modificación establecida por este artigo.*

Cando os autos se encontrasen aínda no xulgado do social, advertiráselles ás partes do novo recurso procedente, contándose o prazo para o seu anuncio a partir do día seguinte ao da notificación desta advertencia.

Se, preparado o recurso de casación, as partes aínda non comparecesen perante a Sala do Social do Tribunal Supremo ou, aínda téndoo feito, non se formalizase, devolvanse os autos ao xulgado do social para que dea cumprimento ao establecido polo artigo 179 da Lei de procedemento laboral.

De se ter xa formalizado recurso de casación, continuará o trámite de impugnación e, transcorrido o prazo establecido para o efecto, a sala acordará a remisión dos autos e testemuño do recurso e da impugnación, se é o caso, ao tribunal competente para coñecer do recurso de suplicación, logo de notificación ás partes, servindo tales escritos, sen precisar doutros posteriores das partes, para entender interposto e impugnado o recurso de suplicación. Do depósito constituído, se é o caso, remitiráselle ao citado tribunal o importe legalmente fixado para a suplicación e devolveráselle o resto a quen o constituíse. A remisión dos autos ao tribunal competente será comunicada pola sala ao xulgado do social de procedencia.

Segunda.—O disposto nas regras anteriores entenderase sen prexuízo das modificacións introducidas polo número 1 deste artigo, con relación aos supostos en que procederá o recurso de suplicación, atendendo exclusivamente a materia sobre a que verse o proceso, calquera que sexa a súa contía. Estas modificacións só se aplicarán ás reclamacións que sexan resoltas na instancia a partir da entrada en vigor deste precepto.

§1 *Terceira.—As resolucións que se diten con posterioridade á entrada en vigor deste artigo acomodaranse ao disposto nos seus puntos 1 e 2 respecto aos recursos procedentes.*

DISPOSICIÓN ADICIONAL

SUPLETORIEDADE DA LEI DE AXUIZAMENTO CIVIL (69)

A Lei de axuízamento civil terá carácter supletorio non non previsto por esta lei de bases e o seu texto articulado.

DISPOSICIÓN TRANSITORIA

PROCEDEMENTOS EXECUTIVOS

1. Os xulgados do social reintegraranlle á Tesouraría Xeral da Seguridade Social, a partir do 1 de xaneiro de 1990, as certificacións de descuberto por débitos á Seguridade Social e, se é o caso, as actas de liquidación de cotas, calquera que sexa o estado en que estas se encontren, para efectos de que inicie ou continúe a súa execución a Tesouraría Xeral da Seguridade Social ou outros órganos de carácter administrativo.

2. Os actos e trámites realizados polas maxistraturas de traballo nos procedementos executivos promovidos en relación coas certificacións e actas de liquidación que se devolvan serán válidos nos novos procedementos administrativos que se inicien ou continúen.

DISPOSICIÓN DERROGATORIA

Queda derrogado o artigo 114 do texto articulado da Lei de reforma e desenvolvemento agrario, aprobado polo Decreto 118/1973, do 12 de xaneiro, na atribución que nel se fai a prol da Sala do Social do Tribunal Supremo, *correspondéndolle a resolución dos recursos á Sala do Civil do referido Tribunal (70).*

---

(69) Véxase a disposición adicional primeira do texto refundido da Lei de procedemento laboral (§ 2).

(70) Véxase a Sentenza do Tribunal Constitucional 224/1993, do 1 de xullo (suplemento ao «BOE» núm. 183, do 2 de agosto), pola que se declara a inconstitucionalidade do último inciso desta disposición derogatoria.

§ 2 REAL DECRETO LEXISLATIVO 2/1995, DO 7 DE ABRIL (XUSTIZA E INTERIOR), POLO QUE SE APROBA O TEXTO REFUNDIDO DA LEI DE PROCEDIMENTO LABORAL

(«BOE» núm. 86, do 11 de abril do 1995; corrección de erratas no «BOE» núm. 125, do 26 de maio)

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social, autorizou o Goberno, na súa disposición derradeira sexta, para que, no prazo de tres meses desde a súa entrada en vigor, elabore un texto refundido do Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, polo que se aproba o texto articulado da Lei de procedemento laboral, incorporando a este as modificacións introducidas pola propia lei antes citada, pola Lei 11/1994, do 19 de maio, pola que se modifican determinados artigos do Estatuto dos traballadores, do texto articulado da Lei de procedemento laboral e da Lei sobre infraccións e sancións de orde social; pola Lei 14/1994, do 1 de xuño, pola que se regulan as empresas de traballo temporal, e pola Lei 18/1994, do 30 de xuño, pola que se modifica a normativa de eleccións aos órganos de representación do persoal ao servizo das administracións públicas, da Lei 9/1987, do 12 de xuño, modificada pola Lei 7/1990, do 19 de xullo.

A tal fin responde este real decreto lexislativo, ao cal se incorpora, segundo o mandato recibido, un texto refundido da Lei de procedemento laboral en que se recollen as modificacións que no punto anterior se detallan.

§2 Na súa virtude, por proposta do ministro de Xustiza e Interior, tras o informe do Consello Xeral do Poder Xudicial, de acordo co Consello de Estado e logo de deliberación do Consello de Ministros na súa reunión do día 31 de marzo do 1995, dispoño:

Artigo único. Apróbase o texto refundido da Lei de procedemento laboral, que se insire a seguir.

DISPOSICIÓN DERROGATORIA

Única. Quedan derogados o texto articulado da Lei de procedemento laboral, aprobado polo Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril; o capítulo II da Lei 11/1994, do 19 de maio, sobre modificación de determinados artigos do Estatuto dos traballadores, do texto articulado da Lei de procedemento laboral e da Lei sobre infraccións e sancións na orde social; a disposición adicional segunda da Lei 14/1994, do 1 de xuño, pola que se regulan as empresas de traballo temporal; a disposición adicional única da Lei 18/1994, do 30 de xuño, pola que se modifica a normativa de eleccións aos órganos de representación do persoal ao servizo das administracións públicas da Lei 9/1987, do 12 de xuño, modificada pola Lei 7/1990, do 19 de xullo, e o capítulo V da Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social.

DISPOSICIÓN DERRADEIRA

Única. Este real decreto lexislativo e o texto refundido que aproba entrarán en vigor o día 1 de maio do 1995.

TEXTO REFUNDIDO DA LEI DE PROCEDE- §2 MENTO LABORAL

LIBRO PRIMEIRO

Parte xeral

TÍTULO PRIMEIRO

Do exercicio da potestade xurisdiccional

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA XURISDICIÓN

Artigo 1. Os órganos xurisdiccionais da orde social coñecerán das pretensións que se promovan dentro da rama social do dereito en conflitos tanto individuais como colectivos (1).

Art. 2. Os órganos xurisdiccionais da orde social coñecerán das cuestións litixiosas que se promovan (2):

a) Entre empresarios e traballadores como consecuencia do contrato de traballo, salvo o disposto na Lei concursal (3).

b) En materia de seguridade social, incluída a protección por desemprego.

c) Na aplicación dos sistemas de melloras da acción protectora da Seguridade Social incluídos os plans de pensións e contratos de seguro, sempre que a súa causa derive dun contrato de traballo ou convenio colectivo (4).

d) Entre os asociados e as mutualidades, excepto as establecidas polos colexios profesionais, nos termos previs-

---

(1) Véxase o artigo 9.5 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(2) Véxanse os artigos 4 a 11 deste texto refundido.

(3) Parágrafo redactado de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

Véxase o artigo 1 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, aprobado polo Real decreto lexislativo 1/1995, do 24 de marzo.

(4) Artigos 139 a 145 deste texto refundido.

§2 tos nos artigos 64 e seguintes e na disposición adicional décimo quinta da Lei 30/1995, do 8 de novembro, de ordenación e supervisión dos seguros privados, así como entre as fundacións laborais ou entre estas e os seus beneficiarios, sobre cumprimento, existencia ou declaración das súas obrigas específicas e dereitos de carácter patrimonial, relacionados cos fins e obrigas propios destas entidades (5).

e) Contra o Estado cando lle atribúa responsabilidade a lexislación laboral (6).

f) Contra o Fondo de Garantía Salarial, nos casos en que lle atribúa responsabilidade a lexislación laboral (7).

g) Sobre constitución e recoñecemento da personalidade xurídica dos sindicatos, impugnación dos seus estatutos e a súa modificación (8).

h) En materia de réxime xurídico específico dos sindicatos, tanto legal como estatutario, no relativo ao seu funcionamento interno e ás relacións cos seus afiliados.

i) Sobre constitución e recoñecemento da personalidade xurídica das asociacións empresariais nos termos referidos na disposición derogatoria da Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical (9), impugnación dos seus estatutos e a súa modificación.

j) Sobre a responsabilidade dos sindicatos e das asociacións empresariais por infracción de normas da rama social do dereito.

---

(5) Alínea redactada de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuízamento civil.

Véxase a disposición derogatoria única *a)* do Real decreto lexislativo 6/2004, do 29 de outubro («BOE» núm. 267, do 5 de novembro; suplemento en lingua galega núm. 13, do 1 de decembro), polo que se aproba o texto refundido da Lei de ordenación e supervisión dos seguros privados.

(6) Véxanse os artigos 116 a 119 deste texto refundido.

(7) Véxase o artigo 33 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(8) Artigos 165 a 174 deste texto refundido.

(9) A citada disposición establece:

«Quedan derogados a Lei 19/1977, do 1 de abril, e o Real decreto 873/1977, do 22 de abril, en todo canto se opoña a esta lei, permanecendo vixente a regulación que conteñen estas normas referidas ás asociacións profesionais e, en particular, ás asociacións empresariais cuxa liberdade de sindicación se recoñece para efectos do disposto no artigo 28.1 da Constitución española e dos convenios internacionais subscritos por España.»

- k) Sobre tutela dos dereitos de liberdade sindical (10). §2
- l) En procesos de conflitos colectivos (11).
- m) Sobre impugnación de convenios colectivos (12).
- n) En procesos sobre materias electorais, incluída a denegación de rexistro de actas electorais, tamén cando se refiran a eleccións a órganos de representación do persoal ao servizo das administracións públicas (13).
- ñ) Entre as sociedades cooperativas de traballo asociado (14) ou anónimas laborais (15) e os seus socios traballadores, pola súa condición de tales.
- o) Entre os empresarios e traballadores como consecuencia do contrato de posta á disposición.
- p) En relación co réxime profesional, tanto na súa vertente individual como colectiva, dos traballadores autónomos economicamente dependentes a que se refire a Lei do Estatuto do traballo autónomo (16).
- q) Respecto de calquera outra cuestión que lles sexa atribuída por normas con rango de lei (17).

Art. 3. 1. Non coñecerán os órganos xurisdicionais da orde social:

a) Da tutela dos dereitos de liberdade sindical e do dereito a folga relativa aos funcionarios públicos e ao per-

---

(10) Véxanse os artigos 175 a 182 deste texto refundido e a Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto («BOE» núm. 189, do 8 de agosto), de liberdade sindical, modificada pola Lei 11/1994, do 19 de maio («BOE» núm. 122, do 23 de maio; corrección de erros no «BOE» núm. 142, do 15 de xuño), e Lei orgánica 14/1994, do 19 de maio («BOE» núm. 120, do 20 de maio).

(11) Artigos 151 a 160 deste texto refundido e 17 a 25 do Real decreto lei 17/1977, do 4 de marzo, transcritos en nota á epígrafe que precede ao artigo 151 deste texto refundido.

(12) Artigos 161 a 164 deste texto refundido.

(13) Véxanse os artigos 127 a 135 deste texto refundido.

(14) Artigo 87 da Lei 27/1999, do 16 de xullo («BOE» núm. 170, do 17 de xullo), de cooperativas, transcrito en nota á disposición adicional quinta deste texto refundido.

(15) Véxase a Lei 4/1997, do 24 de marzo, de sociedades laborais, en especial a súa disposición adicional cuarta.

(16) Letra redactada conforme a Lei 20/2007, do 11 de xullo («BOE» núm. 166, do 12 de xullo), do Estatuto do traballo autónomo.

(17) Letra engadida pola Lei 20/2007, do 11 de xullo («BOE» núm. 166, do 12 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 6 de agosto), do Estatuto do traballo autónomo.

§2 soal a que se refire o artigo 1.3.a) do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

b) Das resolucións e actos ditados en materia de inscrición de empresas, formalización da protección fronte a riscos profesionais, tarifación, cobertura da prestación de incapacidade temporal, afiliación, alta, baixa e variacións de datos de traballadores, así como en materia de liquidación e xestión recadatoria e demais actos administrativos distintos dos da xestión de prestacións da Seguridade Social.

Así mesmo, quedan excluídas do seu coñecemento as resolucións en materia de xestión recadatoria ditadas pola súa respectiva entidade xestora no suposto de cotas de recadación conxunta coas cotas de Seguridade Social, así como as relativas ás actas de liquidación e de infracción (18).

c) Das pretensións que versen sobre a impugnación das disposicións xerais e actos das administracións públicas suxeitos ao dereito administrativo en materia laboral, salvo os que se expresan na alínea seguinte.

d) Das pretensións cuxo coñecemento e decisión estea reservado pola Lei concursal á xurisdición exclusiva e excluínte do xuíz do concurso (19).

2. Os órganos xurisdicionais da orde social coñecerán das pretensións sobre:

a) As resolucións administrativas relativas á imposición de calquera sanción por todo tipo de infraccións de orde social, coas excepcións previstas na alínea b) do número 1 deste artigo.

b) As resolucións administrativas relativas á regulación de emprego e actuación administrativa en materia de traslados colectivos.

---

(18) Parágrafo redactado conforme a Lei 52/2003, do 10 de decembro («BOE» núm. 296, do 11 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro de 2004; corrección de erros no «BOE» núm. 50, do 27 de febreiro de 2004), de disposicións específicas en materia de Seguridade Social.

(19) Alínea engadida de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

3. No prazo de nove meses desde a entrada en vigor **§2** desta lei, o Goberno remitiralle ás Cortes Xerais un proxecto de lei para incorporar á Lei de procedemento laboral as modalidades e especialidades procesuais correspondentes aos supostos do anterior número 2. Esta lei determinará a data de entrada en vigor da atribución á xurisdición da orde social das materias comprendidas no número 2 deste artigo (20).

CAPÍTULO II

DA COMPETENCIA

Art. 4. 1. A competencia dos órganos xurisdicionais da orde social estenderase ao coñecemento e decisión das cuestións previas e pre-xudiciais non pertencentes á dita orde, que estean directamente relacionadas coas atribuídas a ela, salvo o previsto no punto 3 deste artigo e na Lei concursal (21).

2. As cuestións previas e pre-xudiciais serán decididas na resolución xudicial que poña fin ao proceso. A decisión que se pronuncie non producirá efecto fóra do proceso en que se dite.

3. Ata que as resolva o órgano xudicial competente, as cuestións pre-xudiciais penais suspenderán o prazo para adoptar a debida decisión só cando se baseen en falsidade documental e a súa solución sexa de todo punto indispensable para ditala.

4. A suspensión da execución por existencia dunha cuestión pre-xudicial penal só procederá se a falsidade documental en que se basee se producise despois de constituído o título executivo e limitarase ás actuacións executivas condicionadas directamente pola resolución daquela.

---

(20) Artigo redactado de acordo coa disposición adicional quinta da Lei 29/1998, do 13 de xullo, reguladora da xurisdición contencioso-administrativa, na redacción dada a ela pola Lei 50/1998, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social.

(21) Punto redactado de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

§2 Art. 5. 1. Se os órganos xurisdicionais se estimaren incompetentes para coñecer da demanda por razón da materia ou da función, acto seguido da súa presentación ditarán auto declarándoo así e previndo o demandante ante quen e como pode facer uso do seu dereito.

2. Igual declaración deberán facer ao ditar sentenza, se se estimasen incompetentes, absténdose de entrar no coñecemento do fondo do asunto.

3. A declaración de oficio da incompetencia nos casos dos dous parágrafos anteriores requirirá audiencia previa das partes e do Ministerio Fiscal en prazo común de tres días.

4. Contra o auto de declaración de incompetencia poderanse exercer os recursos previstos nesta lei (22).

Art. 6. Os xulgados do social coñecerán en única instancia de todos os procesos atribuídos á orde xurisdiccional social, salvo o disposto nos artigos 7 e 8 desta lei e na Lei concursal (23).

Art. 7. As salas do social dos tribunais superiores de xustiza coñecerán (24):

a) En única instancia dos procesos sobre as cuestións a que se refiren as alíneas *g*), *h*), *i*), *k*), *l*) e *m*) do artigo 2 cando estendan os seus efectos a un ámbito territorial superior ao da circunscrición dun xulgado do social e non superior ao da comunidade autónoma, así como de todos aqueles que expresamente lles atribúan as leis.

b) Dos recursos deuplicación establecidos nesta lei contra as resolucións ditadas polos xulgados do social da súa circunscrición (25).

c) Das cuestións de competencia que se susciten entre os xulgados do social da súa circunscrición (26).

---

(22) Véxase o artigo 189.1.e) deste texto refundido.

(23) Artigo redactado de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

Véxase o artigo 93 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(24) Véxase o artigo 75 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(25) Véxanse os artigos 188 a 202 deste texto refundido.

(26) Artigos 13 e 14 deste texto refundido.

Art. 8. A Sala do Social da Audiencia Nacional coñecerá en única instancia dos procesos a que se refiren as alíneas *g), h), i), k), l) e m)* do artigo 2, cando estendan os seus efectos a un ámbito territorial superior ao dunha comunidade autónoma (27)

Art. 9. A Sala do Social do Tribunal Supremo coñecerá (28):

a) Dos recursos de casación establecidos na lei (29).

b) Do recurso de revisión contra sentenzas firmes ditas polos órganos xurisdiccionais da orde social (30).

c) Das cuestións de competencia suscitadas entre órganos da orde xurisdiccional social que non teñan outro superior xerárquico común (31).

Art. 10. A competencia dos xulgados do social determinarase de acordo coas seguintes regras:

1. Con carácter xeral será xulgado competente o do lugar de prestación dos servizos ou o do domicilio do demandado, á elección do demandante.

Se os servizos se prestasen en lugares de distintas circunscricións territoriais, o traballador poderá elixir entre aquel deles en que teña o seu domicilio, o do contrato, se encontrándose nel o demandado puidese ser citado, ou o do domicilio do demandado.

No caso de que sexan varios os demandados, e se optase polo foro do domicilio, o demandante poderá elixir o de calquera dos demandados.

Nas demandas contra as administracións públicas será xulgado competente o do lugar de prestación dos servizos ou o do domicilio do demandante, á elección deste.

2. Nos procesos que se indican nas alíneas seguintes será en cada caso xulgado competente:

---

(27) Artigo 67 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(28) Véxase o artigo 39 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(29) Véxanse os artigos 203 a 226 deste texto refundido.

(30) Artigo 234 deste texto refundido.

(31) Artigos 13 e 14 deste texto refundido.

§ 2 a) Nos que versen sobre a materia referida na alínea *b*) do artigo 2, aquel en cuxa circunscrición se producise a resolución, expresa ou presunta, impugnada no proceso, ou o do domicilio do demandante, á elección deste.

b) Nos que versen sobre as materias referidas nas alíneas *c*) e *d*) do artigo 2, o do domicilio do demandado ou o do demandante, á elección deste, salvo nos procesos entre mutualidades de previsión, en que rexerá o foro da demandada.

c) Nos de reclamación de salarios de tramitación fronte ao Estado, o que ditou a sentenza de despedimento (32).

d) Nos que versen sobre as materias referidas nas alíneas *g*) e *i*) do artigo 2, o da sede do sindicato ou da asociación empresarial.

e) Nos que versen sobre a materia referida nas alíneas *h*) e *j*) do artigo 2, o do lugar en que se produzan os efectos do acto ou actos que deron lugar ao proceso.

f) Nos que versen sobre a materia referida na alínea *k*) do artigo 2, o do lugar onde se produciu a lesión respecto de que se demanda a tutela.

g) Nos procesos electorais regulados na sección 2.ª, capítulo V, título II do libro II desta lei (33), o do lugar en cuxa circunscrición estea situada a empresa ou centro de traballo; e se os centros están situados en municipios distintos, en que exerzan xurisdición vulgados diferentes, con unidade de comité de empresa ou de órgano de representación do persoal ao servizo das administracións públicas, o do lugar en que inicialmente se constituíse a mesa electoral.

h) Nos de impugnación de convenios colectivos e nos de conflitos colectivos, o da circunscrición a que se refira o ámbito de aplicación do convenio impugnado ou en que se produzan os efectos do conflito, respectivamente.

Art. 11. 1. A competencia territorial para o coñecemento dos procesos atribuídos en instancia ás salas do social dos tribunais superiores de xustiza corresponderá:

---

(32) Artigos 16 a 18 deste texto refundido.

(33) Artigos 127 a 136 deste texto refundido.

a) Nos de conflito colectivo ou nos de impugnación de §2
convenios colectivos, á do tribunal en que se produzan os
efectos do conflito ou á daquel a cuxa circunscrición se
estenda o ámbito de aplicación das cláusulas do convenio
impugnado, respectivamente.

b) Nos que versen sobre a materia referida nas alíneas
g) e i) do artigo 2, á do tribunal en cuxa circunscrición teñan
a súa sede o sindicato e a asociación empresarial.

c) Nos que versen sobre a materia referida na alínea h)
do artigo 2, á do tribunal en cuxa circunscrición se produzan
os efectos do acto ou actos que deron lugar ao proceso.

d) Nos que versen sobre a materia referida na alínea k)
do artigo 2, á do tribunal en cuxa circunscrición se produza a
lesión respecto de que se demanda a tutela.

2. Cando existan varias salas do social nun mesmo tri-
bunal superior, a competencia territorial de cada unha delas
determinarase por aplicación das regras establecidas no
punto anterior, referida á circunscrición territorial da sala.

3. No caso de que os efectos da cuestión litixiosa se
estendan ás circunscricións de varias salas, sen exceder do
ámbito territorial dunha comunidade autónoma, coñecerá a
que corresponda segundo as regras de repartición que para o
efecto aprobouse a Sala de Goberno do Tribunal Superior de
Xustiza.

CAPÍTULO III

DOS CONFLICTOS DE COMPETENCIA E DAS CUESTIÓNS DE COM- PETENCIA

Art. 12. Os conflitos de competencia entre os órganos
xurisdiccionais da orde social e os doutras ordes da xurisdic-
ción rexeranse polo disposto na Lei orgánica do poder xudic-
cial (34).

Art. 13. 1. Non se poderán suscitar cuestións de com-
petencia entre xuíces e tribunais subordinados entre si, e
observarase ao respecto o disposto no artigo 52 da Lei orgá-
nica do poder xudicial.

---

(34) Artigos 42 a 50 da citada lei, que figura como parágrafo 3.

§2 2. As cuestións de competencia que se susciten entre órganos da orde social da xurisdición serán decididas polo inmediato superior común.

Art. 14. As cuestións de competencia substanciaranse e decidiranse con suxeición ao disposto na Lei de axuizamento civil (35), salvo o disposto nas seguintes regras:

a) As declinatorias propóranse como excepcións perentorias e serán resoltas previamente na sentenza, sen suspender o curso dos autos.

Se se estimase a declinatoria, o demandante poderá deducir a súa demanda ante o órgano territorialmente competente, e se a acción estivese sometida a prazo de caducidade, entenderase suspendida desde a presentación da demanda ata que a sentenza que estime a declinatoria quede firme.

b) Formulada inhibitoria, o órgano ante o que se presente comunicarllo polo medio máis rápido posible ao órgano ante o que penda o proceso, que suspenderá a súa tramitación ás resultas daquela.

Unha vez que quedase firme o auto en que se declare que non procede o requirimento de inhibición comunicaráselle polo medio máis rápido posible ao órgano que coñecese do proceso, que alzará a suspensión e continuará o seu trámite.

Se do actuado se apreciase que se promoveu a cuestión cunha exclusiva finalidade dilatoria, na resolución en que se declare que non procede o requirimento de inhibición impoñase motivadamente a quen a formulou a multa prevista no artigo 97.3.

CAPÍTULO IV

DA ABSTENCIÓN E DA RECUSACIÓN

Art. 15. 1. A abstención e a recusación rexeranse, en canto ás súas causas, pola Lei orgánica do poder xudicial (36),

---

(35) A Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil, nos artigos 44 e seguintes establece as regras para determinar a competencia, e nos artigos 63 e seguintes regula a declinatoria.

(36) Artigos 217 a 228 da citada lei (§ 3).

e, en canto ao procedemento, polo disposto na Lei de axuizamento civil. §2

Non obstante o anterior, a recusación deberase propor en instancia con anterioridade á celebración dos actos de conciliación e xuízo, e, en recursos, antes do día sinalado para a votación e decisión ou, se é o caso, para a vista.

En calquera caso, a proposición da recusación non suspenderá a execución.

2. Instruirán os incidentes de recusación:

a) Cando o recusado sexa o presidente ou un ou máis maxistrados da Sala do Social do Tribunal Supremo, da sala do social dos tribunais superiores de xustiza, ou da Sala do Social da Audiencia Nacional, un maxistrado da sala a que pertenza o recusado, designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade.

b) Cando se recusaren todos os maxistrados dunha sala de xustiza, o maxistrado que corresponda por quenda de antigüidade dos que integren o tribunal correspondente, sempre que non estiver afectado pola recusación, e se se recusaren todos os maxistrados que integran a sala do social do tribunal correspondente, un maxistrado da sala do contencioso-administrativo designado por sorteo entre todos os seus integrantes.

c) Cando o recusado sexa un xuíz do social, un maxistrado da sala do social do tribunal superior de xustiza, designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade.

A antigüidade rexerese pola orde de escalafón na carreira xudicial.

Nos casos en que non for posible cumprir o previsto nos parágrafos anteriores, a sala de goberno do tribunal correspondente designará o instrutor, procurando que sexa de maior categoría ou, polo menos, de maior antigüidade que o recusado ou recusados.

3. Decidirán os incidentes de recusación:

a) A sala prevista no artigo 61 da Lei orgánica do poder xudicial cando o recusado sexa o presidente da sala do social ou dous ou máis dos maxistrados da dita sala.

§2 b) A Sala do Social do Tribunal Supremo, cando se recuse un dos maxistrados que a integran.

c) A sala a que se refire o artigo 77 da Lei orgánica do poder xudicial, cando se recusase o presidente da sala do social do dito tribunal superior.

d) A sala a que se refire o artigo 69 da Lei orgánica do poder xudicial, cando se recuse o presidente da Sala do Social da Audiencia Nacional ou a máis de dous maxistrados dunha sección da dita sala.

e) Cando se recuse un ou dous maxistrados da Sala do Social da Audiencia Nacional, a sección en que non se encontre integrado o recusado ou a sección que siga en orde numérica a aquela de que o recusado forme parte.

f) Cando se recuse un ou dous maxistrados da sala do social dos tribunais superiores de xustiza, a sala en pleno, se non está dividida en seccións, ou, en caso contrario, a sección en que non se encontre integrado o recusado ou a sección que siga en orde numérica a aquela de que o recusado forme parte.

g) Cando o recusado sexa un xuíz do social, a sala do social do tribunal superior de xustiza correspondente, en pleno, se non está dividida en seccións, ou, en caso contrario, a sección primeira (37).

TÍTULO II

Das partes procesuais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA CAPACIDADE E LEXITIMACIÓN PROCESUAL

Art. 16. 1. Poderán comparecer en xuízo en defensa dos seus dereitos e intereses lexítimos os que se encontren no pleno exercicio dos seus dereitos civís.

2. Terán capacidade procesual os traballadores maiores de dezaseis anos e menores de dezaioito respecto dos dereitos

---

(37) Artigo redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

e intereses lexítimos derivados dos seus contratos de traballo e da relación de Seguridade Social cando legalmente non precisen para a celebración destes contratos autorización dos seus pais, titores ou da persoa ou institución que os teña ao seu cargo, ou obtivesen autorización para contratar dos seus pais, titores ou persoa ou institución que os teña ao seu cargo conforme a lexislación laboral ou a lexislación civil ou mercantil respectivamente. Igualmente terán capacidade procesual os traballadores autónomos economicamente dependentes maiores de dezaseis anos (38).

3. Nos supostos previstos no punto anterior, os traballadores maiores de dezaseis anos e menores de dezoito terán igualmente capacidade procesual respecto dos dereitos de natureza sindical e de representación.

4. Por quen non se encontrar no pleno exercicio dos seus dereitos civís comparecerán os seus representantes lexítimos ou os que deban suplir a súa incapacidade conforme dereito.

5. Polas persoas xurídicas comparecerán os que legalmente as representen. Polas comunidades de bens e grupos comparecerán os que aparezan como organizadores, directores ou xestores deles.

Art. 17. 1. Os titulares dun dereito subxectivo ou dun interese lexítimo poderán exercer accións ante os órganos xurisdicionais da orde social, nos termos establecidos nas leis.

2. Os sindicatos de traballadores e as asociacións empresariais terán lexitimación para a defensa dos intereses económicos e sociais que lles son propios (39).

3. As organizacións de traballadores autónomos terán lexitimación para a defensa dos acordos de interese profesional por elas asinados (40).

---

(38) Punto redactado de conformidade coa Lei 20/2007, do 11 de xullo («BOE» núm. 166, do 12 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 19, do 19 de xullo), do Estatuto do traballo autónomo.

(39) Véxase o artigo 7.3 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(40) Punto engadido pola Lei 20/2007, do 11 de xullo («BOE» núm. 166, do 12 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 19, do 19 de xullo), do Estatuto do traballo autónomo.

DA REPRESENTACIÓN E DEFENSA PROCESUAIS (41)

Art. 18. 1. As partes poderán comparecer por si mesmas ou conferir a súa representación a procurador, graduado social colexiado ou a calquera persoa que se encontre no pleno exercicio dos seus dereitos civís. A representación poderase conferir mediante poder outorgado por comparecencia ante secretario xudicial ou por escritura pública.

2. No caso de se outorgar a representación a avogado, deberanse seguir os trámites previstos no artigo 21.3 desta lei (42).

Art. 19. 1. Nos procesos en que demanden de forma conxunta máis de dez demandantes, estes deberán designar un representante común, co cal se entenderán as sucesivas dilixencias do litixio. Este representante deberá ser necesariamente avogado, procurador, graduado social colexiado, un dos demandantes ou un sindicato. Esta representación poderase conferir mediante poder outorgado por comparecencia ante secretario xudicial, por escritura pública ou mediante comparecencia ante o servizo administrativo que teña atribuídas as competencias de conciliación, mediación ou arbitraje ou o órgano que asuma estas funcións. Xunto coa demanda deberase presentar o documento correspondente de outorgamento desta representación.

2. Cando o xulgado ou tribunal, conforme o artigo 29, acorde de oficio ou por instancia de parte a acumulación de autos correspondentes a varias demandas presentadas contra un mesmo demandado, afectando deste modo o proceso a máis de dez demandantes, requiriraos para que designen un representante común. Esta designación poderá recaer en calquera dos suxeitos mencionados no punto anterior. Para tal efecto, xunto coa comunicación aos demandantes da resolución de acumulación, citaraos de comparecencia ante o

---

(41) Artigo 551 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3), e nota a el.

(42) O texto débese referir ao artigo 21.2 despois da modificación deste artigo dada pola Lei 1/1996, do 10 de xaneiro.

Véxase o artigo 22.2 deste texto refundido.

secretario xudicial dentro dos catro días seguintes para o nomeamento do representante común; se o día da comparecencia non asistise algún dos citados en forma, designarase o representante común, entendéndose que quen non compareza acepta o nomeamento efectuado polo resto. §2

3. En todo caso, calquera dos demandantes poderá expresar a súa vontade xustificada de comparecer por si mesmo ou de designar un representante propio, diferenciado do designado de forma conxunta polos restantes demandantes (43).

Art. 20. 1. Os sindicatos poderán actuar nun proceso en nome e interese dos traballadores afiliados a eles que así llo autoricen, defendendo os seus dereitos individuais e recaendo nos ditos traballadores os efectos daquela actuación.

2. Na demanda, o sindicato deberá acreditar a condición de afiliado do traballador e a existencia da comunicación ao traballador da súa vontade de iniciar o proceso. A autorización presumirase concedida agás declaración en contrario do traballador afiliado. No caso de que non se outorgase esta autorización, o traballador poderalle exixir ao sindicato a responsabilidade que proceda, que se deberá decidir en proceso laboral independente.

3. Se en calquera fase do proceso o traballador expresase, en presenza xudicial, que non recibiu a comunicación do sindicato ou que téndoa recibido negase a autorización de actuación no seu nome, o xuíz ou tribunal, logo de audiencia do sindicato, acordará o arquivo das actuacións sen máis trámite.

Art. 21. 1. A defensa por avogado terá carácter facultativo na instancia, con excepción do previsto no artigo seguinte, pero poderá utilizala calquera dos litigantes; neste caso será pola súa conta o pagamento dos honorarios ou dereitos respectivos, coas excepcións fixadas no artigo 2.d), da Lei de asistencia xurídica gratuíta.

---

(43) Véxase o artigo 147.2 deste texto refundido.

§2 2. Se o demandante pretendese comparecer no xuízo asistido de avogado ou representado por procurador ou graduado social colexiado, farao constar na demanda. Así mesmo, o demandado porá esta circunstancia en coñecemento do xulgado ou tribunal por escrito, dentro dos dous días seguintes ao da súa citación para o xuízo, con obxecto de que, trasladada tal intención ao demandante, poida este estar representado por procurador ou graduado social colexiado, designar avogado noutro prazo igual ou solicitar a súa designación a través da quenda de oficio. A falta de cumprimento destes requisitos supón a renuncia da parte ao dereito de se valer no acto de xuízo de avogado, procurador ou graduado social colexiado (44).

3. Se en calquera outra actuación, diversa ao acto de xuízo, calquera das partes pretendese actuar asistido de letrado, o xuíz ou tribunal adoptará as medidas oportunas para garantir a igualdade das partes.

4. A solicitude de designación de avogado pola quenda de oficio polos traballadores e os beneficiarios do sistema de Seguridade Social comportará a suspensión dos prazos de caducidade ou a interrupción da prescrición de accións (45).

Art. 22. 1. A representación e defensa do Estado e dos seus organismos autónomos, dos órganos constitucionais, das comunidades autónomas, das entidades locais e demais entidades públicas rexeranse polo disposto no artigo 447 da Lei orgánica do poder xudicial (46) e demais normas de aplicación.

2. A representación e defensa das entidades xestoras e da Tesouraría Xeral da Seguridade Social corresponderalles aos letrados da Administración da Seguridade Social, sen prexuízo de que para supostos determinados se poida conferir a representación conforme as regras xerais do artigo 18 ou designarse avogado para o efecto.

---

(44) Véxase o artigo 18.2 deste texto refundido.

(45) Artigo redactado de acordo coa Lei 1/1996, do 10 de xaneiro («BOE» núm. 11, do 12 de xaneiro), de asistencia xurídica gratuíta.

(46) Artigo 551 segundo a numeración actual da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3).

DA INTERVENCIÓN E CHAMADA A XUÍZO DO FONDO DE GARANTÍA SALARIAL (47)

Art. 23. 1. O Fondo de Garantía Salarial poderá comparecer como parte en calquera fase ou momento da súa tramitación, naqueles procesos de que puidese derivar posteriormente unha responsabilidade de aboamento de salarios ou indemnizacións aos traballadores litigantes, sen que tal intervención faga retroceder nin deter o curso das actuacións.

2. En supostos de empresas incursas en procedementos concursais, así como das xa declaradas insolventes ou desaparecidas, o xuíz, de oficio ou por instancia de parte, citará como parte o Fondo de Garantía Salarial, dándolle traslado da demanda a fin de que este poida asumir as súas obrigas legais e instar o que conveña en dereito.

3. Nos procedementos seguidos contra o Fondo de Garantía Salarial ao abeiro da lexislación laboral, as afirmacións de feito contidas no expediente e en que se fundamentase a súa resolución farán fe, salvo proba en contrario.

Art. 24. 1. Se o pagamento das prestacións legalmente a cargo do Fondo de Garantía Salarial se producise con anterioridade ao inicio da execución, ao se instar esta, en subrogación dos dereitos e accións dos traballadores que figuren no título executivo, deberase acreditar de maneira que faga fe o aboamento das cantidades satisfeitas e que estas corresponden, en todo ou en parte, ás recoñecidas no título.

2. Despachada execución, farase constar no auto a subrogación producida, notificándoselles aos traballadores afectados ou aos seus representantes, aos cales, se puideren conservar créditos derivados do propio título fronte á empresa executada pola parte non satisfeita polo Fondo, se lles ofrecerá a posibilidade de se constituíren como executantes no prazo de quince días como máximo ata o momento de aboamento das cantidades obtidas se, de seren insuficientes, pretendesen o aboamento ou a pro rata co fondo dos respectivos importes dos seus créditos.

---

(47) Véxase o artigo 33 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

DO BENEFICIO DE XUSTIZA GRATUÍTA (48)

Art. 25. 1. *Coas excepcións previstas nesta lei, a xustiza administrárase gratuitamente ata a execución de sentenza.*

2. *Os traballadores, os beneficiarios do réxime público da Seguridade Social, os que acrediten insuficiencia de recursos para litigar e obtivesen o oportuno recoñecemento xudicial, así como todos os que teñan recoñecido este dereito por algunha disposición do Estado ou polos convenios internacionais que formen parte do ordenamento interno, desfrutarán do dereito a nomeamento de avogado polo quenda de oficio, sen obriga de aboar honorarios, quedando exentos de facer os depósitos e as consignacións que sexan necesarias para a interposición de calquera recurso (49).*

Art. 26. 1. *O recoñecemento do dereito a litigar gratuitamente nos termos do artigo anterior será efectuado polo órgano xudicial a quen corresponda o coñecemento do asunto principal, sen que a súa solicitude produza a suspensión deste. Recibida a solicitude, que irá acompañada dos*

---

(48) Véxase o artigo 545 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

Así mesmo, véxanse a Lei 1/1996, do 10 de xaneiro («BOE» núm. 11, do 12 de xaneiro), de asistencia xurídica gratuít, modificada polas leis 1/2000, do 7 de xaneiro («BOE» núm. 7, do 8 de xaneiro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 5 de febreiro; corrección no «BOE» núm. 90, do 14 de abril; suplemento en lingua galega núm. 6, do 1 de maio), 14/2000, do 29 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 3, do 30 de xaneiro de 2001), 53/2002, do 20 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 3, do 21 de xaneiro), 7/2003, do 1 de abril («BOE» núm. 79, do 2 de abril; suplemento en lingua galega núm. 9, do 6 de agosto), 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), 40/2003, do 18 de novembro («BOE» núm. 277, do 19 de novembro; suplemento en lingua galega núm. 14, do 24 de novembro), Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro de 2005), e pola Lei 16/2005, do 18 de xullo («BOE» núm. 171, do 19 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 1 de setembro); o seu regulamento foi aprobado polo Real decreto 996/2003, do 25 de xullo («BOE» núm. 188, do 7 de agosto; suplemento en lingua galega núm. 11, do 1 de setembro; corrección de erros no «BOE» núm. 230, do 25 de setembro; suplemento en lingua galega núm. 12, do 1 de outubro) e modificado polo Real decreto 1455/2005, do 2 de decembro («BOE» núm. 301, do 17 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 13, do 30 de decembro).

(49) Artigo derrogado pola Lei 1/1996, do 10 de xaneiro («BOE» núm. 11, do 12 de xaneiro), de asistencia xurídica gratuít.

documentos xustificativos para apreciar os ingresos ou recursos do solicitante, citaranse de comparecencia as partes e o avogado do Estado, dentro dos cinco días seguintes, celebrándose esta comparecencia polos trámites do xuízo oral previstos para o procedemento ordinario. Celebrada a comparecencia, o xuíz ou tribunal ditará sentenza no prazo de tres días, contra a que non caberá recurso ningún.

2. *As sentenzas recoñecendo ou denegando o dereito a litigar gratuitamente non producen os efectos de cosa xulgada (50).*

TÍTULO III

Das acumulacións

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA ACUMULACIÓN DE ACCIÓNS, AUTOS E RECURSOS

Sección 1.ª Acumulación de accións (51)

Art. 27. 1. O demandante poderá acumular na súa demanda cantas accións lle competan contra o demandado, aínda que procedan de diferentes títulos.

2. Non obstante, e sen prexuízo do disposto nos artigos 32 e 33 desta lei, non se poderán acumular a outras nun mesmo xuízo, nin sequera por vía de reconvención, as accións de despedimento, as de extinción do contrato de traballo dos artigos 50 e 52 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, as que versen sobre materia electoral, as de impugnación de convenios colectivos, as de impugnación de estatutos dos sindicatos e as de tutela da liberdade sindical e demais dereitos fundamentais.

O anterior enténdese sen prexuízo da posibilidade de reclamar, nos anteriores xuízos, a indemnización derivada de

---

(50) Derrogado pola Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuita.

(51) Artigos 71 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

§2 discriminación ou lesión de dereitos fundamentais conforme os artigos 180 e 181 desta lei (52).

3. Tampouco serán acumulables entre si as reclamacións en materia de seguridade social, salvo cando teñan a mesma causa de pedir.

Art. 28. 1. Se se exercen accións indebidamente acumuladas, o xuíz ou tribunal requirirá o demandante para que, no prazo de catro días, emende o defecto, elixindo a acción que pretende manter. En caso de que non o fixer, acordarase o arquivo da demanda, notificándose a resolución.

2. Non obstante, cando se trate dunha demanda de despedimento a que indebidamente se acumula outra acción, aínda que o demandante non opte, seguirase a tramitación do xuízo de despedimento e terase por non formulada a outra acción acumulada, advertíndoselle ao demandante do seu dereito a exercela por separado.

Sección 2.ª Acumulación de autos

Art. 29. Se no mesmo xulgado ou tribunal se tramitan varias demandas contra un mesmo demandado, aínda que os demandantes sexan distintos, e se exercen nela idénticas accións, poderase acordar, de oficio ou por instancia de parte, a acumulación dos autos (53).

Art. 30. Se no caso do artigo anterior as demandas pendan ante dous ou máis xulgados do social dunha mesma circunscrición, tamén se poderá acordar a acumulación de todas elas, de oficio ou por petición de parte. Esta petición deberase formular ante o xuíz que coñecese da demanda que tiver entrada antes no rexistro.

Art. 31. Aos procesos de oficio iniciados en virtude de comunicación da autoridade laboral regulados no artigo 146 desta lei, acumularanse, de acordo coas regras anteriores, as demandas individuais en que concorran identidade de per-

---

(52) Pola Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 29 de marzo), para a igualdade efectiva de mulleres e homes, foi engadido o parágrafo segundo.

(53) Véxase o artigo 19.2 deste texto refundido.

soas e de causa de pedir respecto da demanda de oficio, aínda §2
que pendan en distintos xulgados da mesma circunscrición.

Art. 32. Cando o traballador formule demandas por algunha das causas previstas no artigo 50 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores e por despedimento, a demanda que se promova posteriormente acumularase á primeira de oficio ou por petición de calquera das partes, debendo debaterse todas as cuestións suscitadas nun só xuízo. Para estes efectos, o traballador deberá facer constar na segunda demanda a pendencia do primeiro proceso e o xulgado que coñece do asunto (54).

Sección 3.ª Acumulación de recursos

Art. 33. Nas salas do social dos tribunais superiores de xustiza e do Tribunal Supremo poderase acordar de oficio ou por instancia de parte a acumulación de recursos pendentes, cando entre eles exista identidade de obxecto e dalgunha das partes, logo de audiencia dos comparecidos en todo caso e do Ministerio Fiscal nos recursos de casación (55).

Sección 4.ª Disposicións comúns

Art. 34. 1. A acumulación de accións e autos deberase formular e acordar antes da celebración dos actos de conciliación, se é o caso, e de xuízo, salvo que se propoña por vía de reconvención.

2. A acumulación de recursos poderase acordar en calquera momento anterior ao sinalamento para votación e decisión e, se é o caso, vista.

3. Acordada a acumulación de autos, poderá esta deixarse sen efecto respecto dun ou varios deles, se concurren causas que xustifiquen a súa tramitación separada.

Art. 35. A acumulación de accións, autos e recursos cando proceda producirá o efecto de discutirse conxuntamente e resolverse nunha soa resolución todas as cuestións suscitadas.

---

(54) Véxanse os artigos 27.2 e 106.1 deste texto refundido.

(55) Artigo 27.2 deste texto refundido.

DA ACUMULACIÓN DE EXECUCIÓNS

Art. 36. 1. Nas execucións de sentenzas e demais títulos executivos contra un mesmo debedor e ante un mesmo órgano poderase dispor de oficio ou por instancia de parte a acumulación destes, nos termos establecidos nesta lei.

2. Igual regra rexerá nas execucións seguidas contra un mesmo debedor e ante xulgados do social distintos da mesma ou de diversa circunscrición.

Art. 37. 1. Cando as accións exercidas tendan a obter a entrega dunha cantidade de diñeiro e existan indicios de que os bens do debedor ou debedores puidesen ser insuficientes para satisfacer a totalidade dos créditos que se executen, deberase acordar a acumulación de execucións, de oficio ou por instancia de parte, de seguirse ante un mesmo xulgado, ou por instancia de parte, de coñecer delas xulgados distintos (56).

2. Nos demais supostos, o órgano xudicial poderá acordar a acumulación, de oficio ou por instancia de parte, se así procede, atendendo a criterios de economía e de conexión entre as diversas obrigas cuxa execución se pretenda.

Art. 38. 1. A acumulación será decretada, se é o caso, polo órgano xudicial que iniciase con anterioridade a execución, a que tamén corresponderá, nos termos establecidos nesta lei, adoptar cantas medidas sexan necesarias para a efectividade das execucións acumuladas.

2. Se as execucións cuxa acumulación se pretenda se tramitan ante órganos xudiciais de diversa circunscrición, e na iniciada con anterioridade non figurase incluída a maior parte dos traballadores e créditos afectados nin embargada con prioridade a maior parte dos bens do debedor común, a acumulación corresponderá decretala, se é o caso, ao órgano xudicial que con prioridade trabou embargo sobre a totalidade ou maior parte dos referidos bens.

---

(56) Véxase o artigo 39.4 deste texto refundido.

Art. 39. 1. O incidente de acumulación poderá ser §2
promovido por ou perante o órgano xudicial competente para
decretar a acumulación das execucións, nos termos indica-
dos no artigo anterior, de oficio ou por instancia de calquera
das partes.

2. De estimar procedente a acumulación, o órgano xudi-
cial ditará auto, oídas as partes, reclamando a remisión das
execucións que se van acumular aos órganos xudiciais en
que se tramiten.

3. Se o xuíz requirido estima procedente o requiri-
mento, ditará auto accedendo a iso e acordando a remisión
do actuado.

4. No suposto de acumulación preceptiva establecido
no artigo 37.1 desta lei, se o xuíz competente para decretar a
acumulación a estima improcedente ou se o xuíz requirido
non accede a ela, tras ditar o auto correspondente, elevará
seguidamente á sala do social do tribunal superior inmediato
común testemuño suficiente das súas actuacións e, se é o
caso, de todas as realizadas no incidente de acumulación,
comunicándollo ao outro xuíz afectado para que este faga o
propio e remita, de non ter aínda intervido, o oportuno
informe. A sala resolverá sobre a procedencia da acumula-
ción e determinará o xulgado competente para coñecer das
execucións.

Art. 40. O incidente de acumulación non suspenderá a
tramitación das execucións afectadas salvo as actuacións
relativas ao pagamento aos executantes das cantidades obti-
das con posterioridade a que se suscite o dito incidente.

Art. 41. 1. A acumulación poderase instar ou acordar
mentres non quede cumprida a obriga que se execute ou ata
que, se é o caso, se declare a insolvencia do executado.

2. A acumulación non altera as preferencias que para o
cobramento dos seus créditos poidan ter legalmente os diver-
sos acredores.

CAPÍTULO PRIMEIRO

DAS ACTUACIÓNS PROCESUAIS

Art. 42. As actuacións xudiciais deben ser autorizadas polo secretario ou polo oficial da Administración de xustiza a quen aquel habilite ou que legalmente o substitúa (57).

Art. 43. 1. As actuacións xudiciais deberanse practicar en días e horas hábiles (58).

2. As actuacións realizaranse no termo ou dentro do prazo fixado para a súa práctica. Transcorridos estes, darase de oficio ao proceso o curso que corresponda.

3. Salvo os prazos sinalados para ditar resolución xudicial, todos os prazos e termos son perentorios e improrrogables, e só se poderán suspender e abrir de novo nos casos taxativamente establecidos nas leis.

4. Os días do mes de agosto serán inhábiles, salvo para as modalidades procesuais de despedimento, extinción do contrato de traballo dos artigos 50 e 52 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, vacacións, materia electoral, conflitos colectivos, impugnación de convenios colectivos e tutela da liberdade sindical e demais dereitos fundamentais.

Tampouco serán inhábiles estes días para as actuacións que tendan directamente a asegurar a efectividade dos dereitos reclamados ou para as daquelas que, de non se adoptar, poidan producir un prexuízo de difícil reparación.

5. O xuíz ou tribunal poderá habilitar días e horas inhábiles para a práctica de actuacións cando non for posible practicalas en tempo hábil, ou sexan necesarias para asegurar a efectividade dunha resolución xudicial. Iniciada unha actuación en tempo hábil poderá continuar ata a súa conclusión sen necesidade de habilitación.

---

(57) Véxase o artigo 453 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(58) Véxanse os artigos 182 a 185 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3).

6. Para os efectos do prazo para interpor recursos, §2 cando nas actuacións medie unha festa oficial de carácter local ou autonómico farase constar por dilixencia.

Art. 44. As partes deberán presentar todos os escritos e documentos nos rexistros dos xulgados e salas do social.

Art. 45. 1. A presentación de escritos ou documentos o último día dun prazo poderase efectuar ante o xulgado de garda da sede do xulgado ou sala do social competente, se ten lugar en horas en que non estea aberto o rexistro de entrada dos ditos órganos. Para tal efecto deberase expresar a hora na oportuna dilixencia de presentación no xulgado de garda, e o interesado deberá deixar constancia disto no xulgado ou sala do social ao día seguinte hábil, polo medio de comunicación máis rápido.

2. Nas illas en que non teñan sede os xulgados do social, a presentación de escritos e documentos poderase efectuar, nas mesmas condicións do punto anterior, en calquera dos xulgados da illa que asuma as funcións de xulgado de garda.

Art. 46. 1. O secretario, ou quen desempeñe as súas funcións, porá dilixencia para facer constar o día e a hora da presentación dos escritos e documentos e, en todo caso, daralle ao interesado recibo con tal indicación. Este recibo pode consistir nunha dilixencia redactada na copia que a parte presente para o efecto (59).

2. No mesmo día ou no seguinte día hábil, o secretario ou quen desempeñe as súas funcións dará conta ao xuíz ou presidente ou, se é o caso, efectuará a dilixencia de ordenación ou proposta de resolución oportuna.

Art. 47. 1. Os autos permanecerán nos xulgados e salas do social baixo a custodia do secretario, onde poderán ser examinados polos interesados que acrediten interese lexítimo, aos cales se deberán entregar testemuños, certificacións ou copias simples cando o soliciten.

---

(59) Véxase o artigo 458 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

§2 2. Todo interesado poderá ter acceso ao libro de sentenzas a que se refire o artigo 213 da Lei de axuizamento civil (60).

Art. 48. 1. Só se entregarán os autos cando a lei o ordene expresamente e polo prazo sinalado. Entenderase que o prazo empeza a transcorrer desde que se lle notifique ao interesado que os autos están á súa disposición.

2. Se transcorrido o prazo concedido para o seu exame non foren devoltos os autos, incorrerá o responsable disto, salvo que a entrega se efectuase por testemuño, en multa de 2.000 a 20.000 pesetas diarias. Pasados dous días sen que os autos fosen devoltos, procederá o secretario á súa recollida; se ao intentalo non lle fosen entregados no acto, dará conta ao xuíz para que dispoña o que proceda por atraso na devolución.

CAPÍTULO II

DAS RESOLUCIÓN E DILIXENCIAS DE ORDENACIÓN

Art. 49. 1. Os xulgados e tribunais do social adoptarán as súas decisións por medio de providencias, autos e sentenzas nos casos e coas formalidades legalmente previstos (61).

2. Tamén ditarán resolucións verbais durante a celebración do xuízo ou outros actos en presenza xudicial, que se citarán na acta.

Art. 50. 1. O xuíz, no momento de terminar o xuízo, poderá pronunciar sentenza de viva voz, que se consignará na acta co contido e requisitos establecidos na Lei de axuizamento civil. Tamén se poderá limitar a pronunciar a decisión xudicial, que se documentará na acta mediante a fe do secretario xudicial, sen prexuízo da redacción posterior da sentenza, dentro do prazo e na forma legalmente previstos (62).

---

(60) Punto redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

(61) Véxanse os artigos 229 a 248 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3).

(62) Punto redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

2. Non se poderán pronunciar sentenzas de viva voz nos procesos por despedimento disciplinario e de extinción do contrato de traballo dos artigos 50 e 52 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, en que versen sobre recoñecemento ou denegación do dereito a obter prestacións de Seguridade Social, incluídas as de desemprego, nos de conflito colectivo, nos de impugnación de convenios colectivos, nos de impugnación de estatutos dos sindicatos e nos de tutela da liberdade sindical e demais dereitos fundamentais. §2

3. As partes quedarán notificadas das sentenzas ditadas oralmente mediante a súa lectura e o asinamento da acta. Se, coñecida a decisión xudicial, as partes expresan a súa decisión de non interpor recurso, o xuíz, no mesmo acto, declarará a firmeza da sentenza.

4. Se algunha das partes non comparece faráselle a oportuna notificación.

5. Nos mesmos supostos e condicións establecidos neste artigo o xuíz poderá ditar verbalmente autos ao remate da comparecencia celebrada en calquera incidente suscitado durante o proceso.

Art. 51. 1. Aos secretarios correspóndelles propor ao xuíz ou á sala do social as resolucións que deban revestir a forma de providencia ou auto. Exceptúanse as providencias que revisen as dilixencias de ordenación e os autos decisorios de cuestións incidentais sobre recursos ou sobre asuntos en que se suscitase contenda, así como os limitativos de dereitos.

2. As propostas deberanse adoptar no tempo e coa forma previstos legalmente para a resolución de que se trate. Deberán ser subscribas polo secretario proponente e o xuíz ou a sala poderá aceptalas coa expresión de «conformes» ou ditar a resolución que proceda (63).

Art. 52. 1. Corresponde aos secretarios ditar dilixencias de ordenación que teñan por obxecto dar aos autos o curso ordenado pola lei, así como impulsar formalmente o procedemento nos seus distintos trámites.

---

(63) Véxanse os artigos 246 e 456 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

§2 2. A súa forma limitarase á expresión do que se dispoña, co nome do secretario, a data e a súa sinatura.

3. As dilixencias de ordenación serán revisables de oficio polo xuíz ou polo maxistrado relator da sala do social (64).

4. As partes poderán pedir a revisión das dilixencias de ordenación no día seguinte ao da súa notificación, en escrito motivado dirixido ao xuíz ou ao relator, que resolverán de plano, salvo que consideren necesario dar traslado á parte contraria para que no prazo de dous días, comúns se fosen varias, aleguen o conveniente. Neste caso deberase ditar a providencia resolutoria en termo dunha audiencia.

CAPÍTULO III

DOS ACTOS DE COMUNICACIÓN (65)

Art. 53. 1. Os actos de comunicación efectuaranse en forma que se garantan o dereito á defensa e os principios de igualdade e de contradición. Deberanse practicar polos medios máis rápidos e eficaces que permitan a súa adecuada constancia e as circunstancias esenciais dela.

2. No primeiro escrito ou comparecencia ante o órgano xudicial, as partes sinalarán un domicilio para a práctica de actos de comunicación.

3. Se as partes compareceren con representación ou asistencia de profesionais, o domicilio destes será o indicado para a práctica dos actos de comunicación, salvo que sinalen outro.

Art. 54. 1. As providencias, autos, sentenzas e dilixencias de ordenación do secretario notificaranse no mesmo día da súa data, ou da publicación, se é o caso, a todos os que sexan parte no xuízo, e se non é posible, no día hábil seguinte.

2. Tamén se lles notificarán, cando así se mande, ás persoas e entidades a que se refiran ou poida recaer sobre elas prexuízo ou teñan interese lexítimo no asunto debatido.

---

(64) Artigo 456 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(65) Véxanse os artigos 270 a 272 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

3. Se durante o proceso se teñen que adoptar medidas tendentes a garantir os dereitos que lles poidan corresponder ás partes ou a asegurar a efectividade da resolución xudicial, e a notificación inmediata ao afectado das actuacións procesuais ou da medida cautelar, preventiva ou executiva adoptada pode pór en perigo a súa efectividade, o órgano xudicial poderá, motivadamente, acordar a demora na práctica da notificación durante o tempo indispensable para lograr esta efectividade. §2

Art. 55. As citacións, notificacións, emprazamentos e requirimentos serán feitas polo secretario ou por quen desempeñe as súas funcións, no local do xulgado ou tribunal ou no servizo común, se alí compareceren por propia iniciativa os interesados e, noutro caso, no domicilio sinalado para estes efectos.

Art. 56. 1. As citacións, notificacións e emprazamentos que se practiquen fóra da sede do xulgado ou tribunal faranse, calquera que sexa o destinatario, por correo certificado con aviso de recepción, dando fe o secretario nos autos do contido do sobre remitido, e uníndose a eles o aviso de recepción.

2. No exterior do sobre deberán constar as advertencias contidas no artigo 57.3 desta lei dirixidas ao receptor para o caso de que non for o interesado.

3. No documento de comprobante de recepción farase constar a data da entrega, e será asinado polo funcionario de correos e o receptor. No caso de que este non for o interesado consignarase o seu nome, documento de identificación, domicilio e a súa relación co destinatario.

4. Poderase dispor que a comunicación sexa realizada polo servizo de telégrafo ou por calquera outro medio idóneo de comunicación ou de transmisión de textos se os interesados facilitasen os datos indicativos para utilízalos. Adoptaranse as medidas oportunas para asegurar a recepción do acto comunicado, do cal quedará constancia nos autos.

Art. 57. 1. Se as dilixencias de comunicación non se puidesen efectuar na forma indicada, practicaranse mediante a entrega de cédula ao destinatario; se non fose achado entre-

§2 garáselle aquela ao parente máis achegado ou familiar ou empregado, maiores de dezaseis anos que se encontraren no domicilio e, no seu defecto, ao veciño máis próximo ou ao porteiro ou conserxe do predio.

2. Sen necesidade de constituírse no domicilio do interesado poderase entregar a cédula a calquera das persoas antes mencionadas e a quen pola súa relación co destinatario poida garantir o eficaz cumprimento do acto de comunicación.

3. Faráselle saber ao receptor: que debe cumprir o deber público que se lle encomenda; que pode ser sancionado con multa de 2.000 a 20.000 pesetas se se nega á recepción, ou non fai a entrega coa maior brevidade; que lle debe comunicar ao órgano xudicial a imposibilidade de entregar a comunicación ao interesado, e que ten dereito ao resarcimento dos gastos que se lle ocasionen.

Art. 58. 1. As cédulas, ás cales se xuntará copia literal do acordo, conterán os seguintes requisitos:

- a) O xulgado ou tribunal que ditase o acordo, a data deste e o asunto en que recaese.
- b) O nome da persoa a quen se dirixe.
- c) Data de expedición da cédula e sinatura do secretario.

2. Nas cédulas de citación ás partes para prestar confesión xudicial, nas de testemuñas, peritos e asesores, consignaranse, ademais dos requisitos mencionados no número anterior, os seguintes:

- a) O obxecto da citación.
- b) O lugar, día e hora en que deba comparecer o citado.
- c) A prevención de que se non comparece recaerá sobre el o prexuízo a que houber lugar en dereito. Nesta cédula non se inserirá copia da resolución que acordase a citación.

3. Para constancia das dilixencias de citación, notificación, emprazamento e requirimento unírase aos autos un duplicado da cédula, que conterá os seguintes extremos:

- a) Data da dilixencia.

b) Sinatura da persoa a quen se lle entregase a cédula e, §2
se non for o interesado, o seu nome, documento de identificación, domicilio e relación co destinatario.

c) Sinatura do secretario, facendo constar, se é o caso, se o notificado non quixer ou non puiden asinar.

Art. 59. Cando unha vez intentada a comunicación utilizando os medios razoables, non conste o domicilio do interesado, ou se ignore o seu paradiro, consignarase por dilixencia e o xulgado ou tribunal mandará que se faga a notificación, citación ou emprazamento, por medio de edictos, inserindo un extracto suficiente da cédula no boletín oficial correspondente, coa advertencia de que as seguintes comunicacións se farán en estrados, salvo as que deban revestir forma de auto ou sentenza, ou se trate de emprazamento.

Art. 60. 1. Nas notificacións, citacións e emprazamentos non se admitirá nin consignará ningunha resposta do interesado, a non ser que se mandase na resolución. Nos requirimentos admitirase a resposta que dea o requirido, consignándoo sucintamente na dilixencia.

2. Cando estas dilixencias se deban entender cunha persoa xurídica, practicarase, se é o caso, nas delegacións, sucursais, representacións ou axencias establecidas na poboación onde radique o xulgado ou tribunal que coñeza do asunto, aínda que carezan de poder para comparecer en xuízo as persoas que estean á fronte delas.

3. Os actos de comunicación co avogado do Estado, así como cos letrados da Administración da Seguridade Social, practicarase no seu despacho oficial.

Estas dilixencias entenderanse, respecto das comunidades autónomas, con quen establece a súa lexislación propia.

4. Cando se trate de comités de empresa, as dilixencias anteditas entenderanse co seu presidente ou secretario e, no seu defecto, con calquera dos seus membros.

5. Cando a citación ou emprazamento se teña que facer por medio de exhorto, xuntarase a cédula correspondente.

Art. 61. Serán nulas as notificacións, citacións e emprazamentos que non se practiquen de acordo co disposto neste

§2 capítulo. Non obstante, se o interesado se dese por informado, a dilixencia producirá efecto desde ese momento.

Art. 62. 1. O secretario deberá expedir oficios, exhortos, mandamentos e recordatorios solicitando a práctica de actuacións que dimanen do seu ámbito de competencia.

2. En calquera caso, o xuíz ou a sala poderá encomendar ao secretario que practique estes actos de cooperación xudicial (66).

TÍTULO V

Da evitación do proceso

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA CONCILIACIÓN PREVIA

Art. 63. Será requisito previo para a tramitación do proceso o intento de conciliación ante o servizo administrativo correspondente ou ante o órgano que asuma estas funcións que se poderá constituír mediante os acordos interprofesionais ou os convenios colectivos a que se refire o artigo 83 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, así como os acordos de interese profesional a que se refire o artigo 13 da Lei do Estatuto do traballo autónomo (67).

Art. 64. 1. Exceptúanse deste requisito os procesos que exixan a reclamación previa en vía administrativa, os que versen sobre Seguridade Social, os relativos ao desfrute de vacacións e a materia electoral, os iniciados de oficio, os de impugnación de convenios colectivos, os de impugnación dos estatutos dos sindicatos ou da súa modificación e os de tutela da liberdade sindical.

2. Igualmente, quedan exceptuados:

a) Aqueles procesos en que sendo parte demandada o Estado ou outro ente público tamén o foren persoas privadas,

---

(66) Artigos 273 e 274 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(67) Redactado de conformidade coa Lei 20/2007, do 11 de xullo («BOE» núm. 166, do 12 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 19, do 19 de xullo).

sempre que a pretensión se tiver que someter ao trámite de reclamación previa e neste se puidese decidir o asunto litixioso. §2

b) Os supostos en que, iniciado o proceso, for necesario dirixir a demanda fronte a persoas distintas das inicialmente demandadas.

Art. 65. 1. A presentación da solicitude de conciliación suspenderá os prazos de caducidade e interromperá os de prescrición. O cómputo da caducidade reiniciarase ao día seguinte de intentada a conciliación ou transcorridos quince días desde a súa presentación sen que se celebrese.

2. En todo caso, transcorridos trinta días sen celebrarse o acto de conciliación, terase por terminado o procedemento e cumprido o trámite.

3. Tamén se suspenderán os prazos de caducidade e se interromperán os de prescrición pola subscrición dun compromiso arbitral, celebrado en virtude dos acordos interprofesionais e os convenios colectivos a que se refire o artigo 83 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores. Nestes casos, o cómputo da caducidade reiniciarase ao día seguinte de que adquira firmeza o laudo arbitral; de se interpor un recurso xudicial de anulación do laudo, o reinicio terá lugar desde o día seguinte á firmeza da sentenza que se dite.

Art. 66. 1. A asistencia ao acto de conciliación é obrigatoria para os litigantes.

2. Cando estando debidamente citadas as partes para o acto de conciliación non compareza o solicitante nin alegue xusta causa, terase por non presentada a papeleta e arquivarase todo o actuado.

3. Se non comparece a outra parte, terase a conciliación por intentada sen efecto, e o xuíz ou tribunal deberá apreciar temeridade ou mala fe se a incomparencia for inxustificada, impondo a multa sinalada no artigo 97.3 se a sentenza que no seu día dite coincide esencialmente coa pretensión contida na papeleta de conciliación.

Art. 67. 1. O acordo de conciliación poderá ser impugnado polas partes e por quen poida sufrir prexuízo por aquel, perante o xulgado ou tribunal competente para coñecer do

§2 asunto obxecto da conciliación, mediante o exercicio da acción de nulidade polas causas que invalidan os contratos.

2. A acción caducará aos trinta días desde aquel en que se adoptou o acordo. Para os posibles prexudicados o prazo contará desde que o coñezan.

Art. 68. O acordado en conciliación terá forza executiva entre as partes intervinientes sen necesidade de ratificación ante o xuíz ou tribunal e poderase levar a efecto polo trámite de execución de sentenzas.

CAPÍTULO II

DA RECLAMACIÓN PREVIA Á VÍA XUDICIAL

Art. 69. 1. Para poder demandar o Estado, comunidades autónomas, entidades locais ou organismos autónomos dependentes deles será requisito previo ter reclamado en vía administrativa na forma establecida nas leis (68).

---

(68) Os artigos 120, 121, 125 e 126 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común establecen:

«**Art. 120.** *Natureza.*–1. A reclamación en vía administrativa é requisito previo ao exercicio de accións fundadas en dereito privado ou laboral contra calquera Administración pública, salvo os supostos en que o dito requisito estea exceptuado por unha disposición con rango de lei.

2. Esta reclamación será tramitada e resolta polas normas contidas neste título e por aquelas que, en cada caso, sexan de aplicación e, no seu defecto, polas xerais desta lei.

Art. 121. *Efectos.*–1. Se presentada unha reclamación ante as administracións públicas, esta non foi resolta e non transcorreu o prazo en que se deba entender desestimada, non se poderá deducir a mesma pretensión ante a xurisdición correspondente.

2. Presentada a reclamación previa interromperanse os prazos para o exercicio das accións xudiciais, que se volverán contar a partir da data en que se practique a notificación expresa da resolución ou, se é o caso, desde que se entenda desestimada polo transcurso do prazo.

.....

CAPÍTULO III

Reclamación previa á vía xudicial laboral

Art. 125. *Tramitación.* 1. A reclamación deberase dirixir ao xefe administrativo ou director do establecemento ou organismo en que o traballador preste os seus servizos.

2. Denegada a reclamación ou transcorrido un mes sen ter sido notificada a resolución, o interesado poderá formalizar a demanda ante o xulgado ou ante a sala competente, a que xuntará copia da resolución denegatoria ou documento acreditativo da presentación da reclamación e unirá copia de todo isto para a entidade demandada.

3. Non producirá efecto a reclamación se a resolución é denegatoria e o interesado non presenta a demanda ante o xulgado no prazo de dous meses, contados desde a notificación ou desde o transcurso do prazo en que se deba entender desestimada, salvo nas accións derivadas de despedimento, nas cales o prazo de interposición da demanda será de vinte días.

Art. 70. Exceptúanse deste requisito os procesos relativos ao disfrute de vacacións e a materia electoral, os iniciados de oficio, os de conflito colectivo, os de impugnación de convenios colectivos, os de impugnación de estatutos dos sindicatos ou da súa modificación, os de tutela da liberdade sindical e as reclamacións contra o Fondo de Garantía Salarial, ao abeiro do previsto no artigo 33 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Art. 71. 1. Será requisito necesario para formular demanda en materia de seguridade social que os interesados interpoñan reclamación previa ante a entidade xestora ou Tesouraría Xeral da Seguridade Social correspondente.

2. A reclamación previa deberase interpor, perante o órgano que ditou a resolución, no prazo de trinta días desde a súa notificación, se é expresa, ou desde a data en que, conforme a normativa reguladora do procedemento de que se trate, se deba entender producido o silencio administrativo.

Se a resolución, expresa ou presunta, fose ditada por unha entidade colaboradora, a reclamación previa interporase, no mesmo prazo, perante o órgano correspondente da

---

2. Transcorrido un mes sen lle ter sido notificada resolución ningunha, o traballador poderá considerar desestimada a reclamación para os efectos da acción xudicial laboral.

Art. 126. *Reclamacións do persoal civil non funcionario da Administración militar.*—As reclamacións que formule o persoal civil non funcionario ao servizo da Administración militar rexeranse polas súas disposicións específicas.»

§2 entidade xestora ou servizo común cando resulte competente.

3. Cando no recoñecemento inicial ou na modificación dun acto ou dereito en materia de seguridade social a entidade correspondente estea obrigada a proceder de oficio, no caso de que non se produza acordo ou resolución, o interesado poderá solicitar que se dite, tendo esta solicitude valor de reclamación previa.

4. Formulada reclamación previa en calquera dos supostos mencionados neste artigo, a entidade deberá contestala expresamente no prazo de corenta e cinco días. En caso contrario entenderase denegada a reclamación por silencio administrativo.

5. A demanda deberase formular no prazo de trinta días, contados desde a data en que se notifique a denegación da reclamación previa ou desde o día en que se entenda denegada por silencio administrativo.

6. As entidades xestoras e a Tesouraría Xeral da Seguridade Social expedirán recibo de presentación ou selarán debidamente, con indicación da data, as copias das reclamacións que se dirixan en cumprimento do disposto nesta lei. Este recibo ou copia selada deberá acompañar inescusablemente a demanda (69).

Art. 72. 1. No proceso non poderán introducir as partes variacións substanciais de tempo, cantidades ou conceptos respecto dos formulados na reclamación previa e na contestación a ela.

2. A parte demandada que non contestase a reclamación previa non poderá fundar a súa oposición en feitos distintos aos aducidos no expediente administrativo, se o houber, salvo que eses feitos se producisen con posterioridade.

Art. 73. A reclamación previa interromperá os prazos de prescrición e suspenderá os de caducidade, reiniciándose estes últimos o día seguinte ao da notificación da resolución

---

(69) Artigo redactado de acordo coa Lei 24/2001, do 27 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro de 2002), de medidas fiscais, administrativas e da orde social.

Véxase o artigo 139 deste texto refundido.

ou do transcurso do prazo en que se deba entender desestimada. §2

TÍTULO VI

Dos principios do proceso e dos deberes procesuais (70)

Art. 74. 1. Os xuíces e tribunais da orde xurisdiccional social interpretarán e aplicarán as normas reguladoras do proceso laboral ordinario segundo os principios de inmediateción, oralidade, concentración e celeridade.

2. Os principios indicados no número anterior orientarán a interpretación e aplicación das normas procesuais propias das modalidades procesuais reguladas nesta lei.

Art. 75. 1. Os órganos xudiciais rexeitarán de oficio en resolución fundada as peticións, incidentes e excepcións formuladas con finalidade dilatoria ou que entrañen abuso de dereito. Así mesmo, corruxarán os actos que, ao abeiro do texto dunha norma, persigan un resultado contrario ao previsto na Constitución e nas leis para o equilibrio procesual, a tutela xudicial e a efectividade das resolucións.

2. Os que non sexan parte no proceso deben cumprir as obrigas que lles impoñan os xuíces e tribunais dirixidas a garantir os dereitos que lles puidesen corresponder ás partes e a asegurar a efectividade das resolucións xudiciais.

3. De se producir un dano avaliabile economicamente, o prexudicado poderá reclamar a oportuna indemnización ante o xulgado ou tribunal que estiver coñecendo ou tiver coñecido o asunto principal.

---

(70) Artigos 229 e seguintes da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial (§ 3).

Do proceso ordinario e das modalidades procesuais**TÍTULO PRIMEIRO****Do proceso ordinario****CAPÍTULO PRIMEIRO****DOS ACTOS PREPARATORIOS E MEDIDAS PRECAUTORIAS***Sección 1.ª Actos preparatorios*

Art. 76. 1. Quen pretenda demandar, poderá solicitar do órgano xudicial que aquel contra quen se propoña dirixir a demanda preste declaración acerca dalgún feito relativo á personalidade deste e sen cuxo coñecemento non se poida entrar en xuízo.

2. Así mesmo, quen pretenda demandar ou presuma que vai ser demandado poderá solicitar previamente exame de testemuñas cando pola idade avanzada dalgunha destas, perigo inminente da súa vida, proximidade dunha ausencia a lugar co que sexan imposibles ou difíciles as comunicacións, ou calquera outro motivo grave e xustificadeo, sexa presumible que non vai ser posible manter o seu dereito por falta de xustificación.

3. Contra a resolución xudicial denegando a práctica destas dilixencias non caberá recurso ningún, sen prexuízo do que no seu día se poida interpor contra a sentenza.

Art. 77. 1. En todos aqueles supostos en que o exame de libros e contas ou a consulta de calquera outro documento se demostre imprescindible para fundamentar a súa demanda, quen pretenda demandar poderá solicitar do órgano xudicial a comunicación destes documentos. Cando se trate de documentos contables poderá aquel acudir asesorado por un experto na materia, que estará sometido aos deberes que lle poidan incumbir profesionalmente en relación coa salvagarda do segredo da contabilidade. As custas orixinadas polo

asesoramento do experto serán por conta de quen solicite os §2
seus servizos.

2. O órgano xudicial resolverá por auto, dentro do segundo día, o que estime procedente, adoptando, se é o caso, as medidas necesarias para que o exame se leve a efecto sen que a documentación saia do poder do seu titular (71).

Sección 2.ª Medidas precautorias

Art. 78. De as partes solicitaren a práctica anticipada de probas que non poidan ser realizadas no acto do xuízo, ou cuxa realización presente graves dificultades no dito momento, o xuíz ou tribunal decidirá o pertinente para a súa práctica nos termos previstos pola norma que regule o medio de proba correspondente. Contra a resolución denegatoria non caberá recurso ningún, sen prexuízo do que, por este motivo, se poida interpor no seu día contra a sentenza.

Art. 79. 1. O órgano xudicial, de oficio ou por instancia de parte interesada ou do Fondo de Garantía Salarial, nos casos en que poida derivar a súa responsabilidade, poderá decretar o embargo preventivo de bens do demandado en contía suficiente para cubrir o reclamado na demanda e o que se calcule para as custas de execución, cando aquel realice calquera acto de que se poida presumir que se pretende situar en estado de insolvencia ou impedir a efectividade da sentenza.

2. O órgano xudicial poderá requirir o solicitante do embargo, no termo dunha audiencia, para que presente documentos, información testifical ou calquera outra proba que xustifique a situación alegada. Nos casos en que poida derivar responsabilidade do Fondo de Garantía Salarial, este deberá ser citado a fin de sinalar bens.

3. A solicitude de embargo preventivo poderá ser presentada en calquera momento do proceso antes da sentenza, sen que por iso se suspenda o curso das actuacións.

---

(71) Véxanse os artigos 327 e 328 da Lei de axuizamento civil e 32 do Código de comercio.

Sección 1.ª Demanda

Art. 80. 1. A demanda formularase por escrito e deberá conter os seguintes requisitos xerais:

a) A designación do órgano ante quen se presente.

b) A designación do demandante, con expresión do número do documento nacional de identidade, e daqueles outros interesados que deban ser chamados ao proceso e os seus domicilios, indicando o nome e apelidos das persoas físicas e a denominación social das persoas xurídicas. De a demanda se dirixir contra un grupo carente de personalidade, deberase facer constar o nome e os apelidos dos que aparezan como organizadores, directores ou xestores daquel, e os seus domicilios.

c) A enumeración clara e concreta dos feitos sobre os que verse a pretensión e de todos aqueles que, segundo a lexislación substantiva, resulten imprescindibles para resolver as cuestións suscitadas. En ningún caso se poderán alegar feitos distintos dos aducidos en conciliación ou na reclamación administrativa previa, salvo que se producisen con posterioridade á substanciación daquelas.

d) A súplica correspondente, nos termos adecuados ao contido da pretensión exercida.

e) Se o demandante litigase por si mesmo designará un domicilio na localidade onde resida o xulgado ou tribunal, en que se practicarán todas as dilixencias que se teñan que entender con el.

f) Data e sinatura.

2. Da demanda e documentos que a acompañen o demandante presentará tantas copias como demandados e demais interesados no proceso haxa, así como para o Ministerio Fiscal, nos casos en que legalmente deba intervir.

Art. 81. 1. O órgano xudicial advertirá a parte dos defectos, omisións ou imprecisións en que incorrese ao redactar a demanda, a fin de que os emende dentro do prazo

de catro días, con apercibimento de que, se non o efectuase, §2 se ordenará o seu arquivo.

2. O xuíz admitirá provisionalmente toda demanda aínda que non vaia acompañada de certificación do acto de conciliación previa. Deberá, non obstante, advertirlle ao demandante que debe acreditar a celebración ou o intento do expresado acto no prazo de quince días, contados a partir do día seguinte ao da recepción da notificación, baixo apercibimento de que de non se facer así se arquivará a demanda sen máis trámite.

Art. 82. 1. Se a demanda for admitida, o xuíz ou tribunal sinalará, dentro dos dez días seguintes ao da súa presentación, o día e a hora en que deban ter lugar os actos de conciliación e xuízo, debendo mediar, en todo caso, un mínimo de catro días entre a citación e a efectiva celebración dos ditos actos.

2. A celebración dos actos de conciliación e xuízo terá lugar en única convocatoria: para este efecto deberase facer a citación en forma, con entrega aos demandados, aos interesados e, se é o caso, ao Ministerio Fiscal de copia da demanda e demais documentos. Nas cédulas de citación farase constar que os actos de conciliación e xuízo non se poderán suspender por incomparecencia do demandado, así como que os litigantes deben concorrer ao xuízo con todos os medios de proba de que se intenten valer.

3. Deberase sinalar un prazo maior ao establecido no número 1 deste artigo:

a) Cando a citación se practique con persoa xurídica, pública ou privada, ou cun grupo sen personalidade, caso en que se deberá efectuar con quince días de antelación á data sinalada para a celebración dos actos de conciliación e xuízo.

b) Cando a representación e defensa en xuízo sexa atribuída ao avogado do Estado, caso en que se lle concederá un prazo de vinte e dous días para a consulta á Dirección Xeral do Servizo Xurídico do Estado. O sinalamento do xuízo farase de modo que teña lugar en data posterior ao indicado prazo.

Art. 83. 1. Só por petición de ambas as partes ou por motivos xustificadas, acreditados ante o órgano xudicial, poderán suspenderse por unha soa vez os actos de conciliación e xuízo, sinalándose novamente dentro dos dez días seguintes á data da suspensión. Excepcionalmente, e por circunstancias graves adecuadamente probadas, poderase acordar unha segunda suspensión.

2. Se o demandante, citado en forma, non comparecese nin alegase xusta causa que motive a suspensión do xuízo, teráselle por desistido da súa demanda.

3. A incomparecencia inxustificada do demandado non impedirá a celebración do xuízo, que continuará sen necesidade de declarar a súa rebeldía.

Art. 84. 1. O órgano xudicial, constituído en audiencia pública, intentará a conciliación, advertindo ás partes dos dereitos e obrigas que lles puidesen corresponder, sen prexulgar o contido da eventual sentenza. Se o órgano xudicial estimar que o convido é constitutivo de lesión grave para algunha das partes, de fraude de lei ou de abuso de dereito, non aprobará o acordo.

2. Poderase aprobar a avinza en calquera momento antes de ditar sentenza.

3. Do acto de conciliación redactarase a correspondente acta.

4. O acordo levarase a efecto polos trámites da execución de sentenzas.

5. A acción para impugnar a validez da avinza exercerase perante o mesmo xulgado ou tribunal, polos trámites e cos recursos establecidos nesta lei. A acción caducará aos quince días da data da súa celebración (72).

Art. 85. 1. Se non houber avinza en conciliación, pasarase seguidamente a xuízo, dando conta o secretario do actuado. Acto seguido, o demandante ratificará ou ampliará a súa demanda aínda que en ningún caso poderá facer nela variación substancial.

---

(72) Véxase o artigo 68 deste texto refundido.

2. O demandado contestará afirmando ou negando concretamente os feitos da demanda, e alegando cantas excepcións estime procedentes. En ningún caso poderá formular reconvencción, salvo que a anunciase na conciliación previa ao proceso ou na contestación á reclamación previa, e expresase en esencia os feitos en que se funda e a petición en que se concreta. Formulada a reconvencción, abrírase trámite para a súa contestación nos termos establecidos na demanda. O mesmo trámite de contestación abrírase para as excepcións procesuais, caso de seren alegadas.

3. As partes farán uso da palabra cantas veces o xuíz ou tribunal o estime necesario.

4. Así mesmo, neste acto as partes poderán alegar canto estimen conveniente para efectos do disposto no artigo 189.1.b) desta lei, ofrecendo, para o momento procesual oportuno, os elementos de xuízo necesarios para fundamentar as súas alegacións. Non será preciso presentar proba sobre esta concreta cuestión cando o feito de que o proceso afecta moitos traballadores ou beneficiarios sexa notorio pola súa propia natureza.

Art. 86. 1. En ningún caso se suspenderá o procedemento por seguirse causa criminal sobre os feitos debatidos.

2. No suposto de que fose alegada por unha das partes a falsidade dun documento que poida ser de notoria influencia no preito, porque non se poida prescindir da resolución da causa criminal para a debida decisión ou condicione directamente o contido desta, continuará o acto de xuízo, ata o final, e con suspensión das actuacións posteriores, o órgano xudicial concederá un prazo de oito días ao interesado para que achegue o documento que acredite ter presentado a querela. A suspensión durará ata que se dite sentenza ou auto de sobresemento na causa criminal, feito que deberá ser posto en coñecemento do xuíz ou tribunal por calquera das partes.

3. Se calquera outra cuestión pre-xudicial penal dese lugar a sentenza absolutoria por inexistencia do feito ou por non ter participado o suxeito nel, quedará aberta contra a

§2 sentenza ditada polo xuíz ou sala do social a vía do recurso de revisión regulado na Lei de axuízamento civil (73)).

Art. 87. 1. Admitiranse as probas que se formulen e que se poidan practicar no acto, respecto dos feitos sobre os que non houber conformidade. Poderanse admitir tamén aquelas que requiran a translación do xuíz ou tribunal fóra do local da audiencia, se se estimasen imprescindibles. Neste caso suspenderase o xuízo polo tempo estritamente necesario.

2. A pertinencia das probas e das preguntas que poidan formular as partes será resolta polo xuíz ou tribunal e, se o interesado protesta no acto contra a inadmisión, consignarase na acta a pregunta ou a proba solicitada, a resolución denegatoria, a fundamentación razoada da denegación e a protesta, todo para os efectos do correspondente recurso contra a sentenza. Unha vez comezada a práctica dunha proba admitida, se renuncia a ela a parte que a propuxo, poderá o órgano xudicial, sen ulterior recurso, acordar que continúe.

3. O órgano xudicial poderá facer, tanto ás partes como aos peritos e testemuñas, as preguntas que estime necesarias para esclarecemento dos feitos.

Os litigantes e os defensores poderán exercer o mesmo dereito.

4. Practicada a proba, as partes ou os seus defensores, se é o caso, formularán oralmente as súas conclusións dun modo concreto e preciso, determinando en virtude do resultado da proba, de maneira líquida e sen alterar os puntos fundamentais e os motivos de pedir invocados na demanda ou na reconvencción, se a houber, as cantidades que por calquera concepto sexan obxecto de petición de condena principal ou subsidiaria, ou ben, se é o caso, a solicitude concreta e precisa das medidas con que pode ser satisfeita a pretensión exercida. Se as partes non o fixesen neste trámite, o xuíz ou tribunal deberaos requirir para que o fagan, sen que en ningún caso se poida reservar tal determinación para a execución de sentenza.

5. Se o órgano xudicial non se considerase suficientemente ilustrado sobre as cuestións de calquera xénero

---

(73) Véxase o artigo 234 deste texto refundido e nota a el.

obxecto do debate, concederáselles a ambas as partes o tempo que crea conveniente, para que informen ou dean explicacións sobre os particulares que lles designe. §2

Art. 88. 1. Terminado o xuízo, e dentro do prazo para ditar sentenza, o xuíz ou tribunal poderá acordar a práctica de cantas probas estime necesarias, para mellor prover, con intervención das partes. Na mesma providencia fixarase o prazo dentro do que se teña que practicar a proba, durante o cal se lles porá de manifesto ás partes o resultado das dilixencias a fin de que elas poidan alegar por escrito canto estimen conveniente acerca do seu alcance ou importancia. Transcorrido ese prazo sen se poder levar a efecto, o órgano xudicial ditará un novo provido, fixando outro prazo para a execución do acordo, librando as comunicacións oportunas. Se dentro deste tampouco se puidese practicar a proba, o xuíz ou tribunal, logo de audiencia das partes, acordará que os autos queden definitivamente conclusos para sentenza.

2. Se a dilixencia consiste na confesión xudicial ou en pedir algún documento a unha parte e esta non comparece ou non o presenta sen causa xustificada no prazo que se fixase, poderanse estimar probadas as alegacións feitas pola contraria en relación coa proba acordada.

Art. 89. 1. Durante a celebración do xuízo redactarase a correspondente acta, na cal se fará constar:

a) Lugar, data, xuíz ou tribunal que preside o acto, partes comparecentes, representantes e defensores que os asisten, e breve referencia ao acto de conciliación.

b) Breve resumo das alegacións das partes, medios de proba propostos por elas, declaración expresa da súa pertinencia ou impertinencia, razóns da negación e protesta, se é o caso.

c) En canto ás probas admitidas e practicadas:

1.º Resumo suficiente das de confesión e testifical.

2.º Relación circunstanciada dos documentos presentados, ou datos suficientes que permitan identificalos, no caso de que o seu excesivo número faga desaconsellable a citada relación.

§2 3.º Relación das incidencias suscitadas no xuízo respecto á proba documental.

4.º Resumo suficiente dos informes periciais, así como tamén da resolución do xuíz ou tribunal sobre as recusacións propostas dos peritos.

5.º Resumo das declaracións dos asesores, no caso de que o ditame destes non fose elaborado por escrito e incorporado aos autos.

d) Conclusións e peticións concretas formuladas polas partes; en caso de que fosen de condena a cantidade, debeñanse expresar na acta as cantidades que fosen obxecto dela.

e) Declaración feita polo xuíz ou tribunal de conclusión dos autos, mandando traelos á vista para sentenza.

2. O xuíz ou tribunal resolverá, sen ulterior recurso, calquera observación que se fixer sobre o contido da acta, asinándoa seguidamente en unión das partes ou dos seus representantes ou defensores e dos peritos, facendo constar se algún deles non asina por non poder, non querer facelo ou non estar presente, asinándoa, por último, o secretario, que dará fe.

3. A acta do xuízo poderá ser redactada tamén a través de medios mecánicos de reprodución del. En tal caso exixíranse os mesmos requisitos expresados no número anterior.

4. Da acta do xuízo deberase entregar copia aos que fosen partes no proceso, de o solicitaren.

Sección 3.ª Probas (74)

Art. 90. 1. As partes poderanse valer de cantos medios de proba se encontren regulados na lei, admitíndose como tales os medios mecánicos de reprodución da palabra, da imaxe e do son, salvo que se obtivesen, directa ou indirectamente, mediante procedementos que supoñan violación de dereitos fundamentais ou liberdades públicas (75).

---

(74) Véxanse os artigos 1.216 a 1.253 do Código civil e 281 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

(75) O artigo 18 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores dispón:

«*Inviolabilidade da persoa do traballador*.—Só poderán realizarse rexistros sobre a persoa do traballador, nos seus armarios e efectos particulares, cando sexan necesarios para a protección do patrimonio empresarial e do dos demais traballadores da

2. Poderán, así mesmo, solicitar, polo menos con tres días de antelación á data do xuízo, aquelas probas que, tendo que practicarse nel, requiran dilixencias de citación ou requirimento. §2

Art. 91. 1. As posicións para a proba de confesión propóranse verbalmente, sen admisión de pregos.

2. Se o chamado a confesar non comparece sen xusta causa á primeira citación, refusa declarar ou persiste en non responder afirmativa ou negativamente, a pesar do apercibimento que se lle faga, poderá ser tido por confeso na sentenza.

3. A confesión das persoas xurídicas privadas será practicada por quen legalmente as represente e teña facultades para absolver posicións.

4. En caso de que a confesión non se refira a feitos persoais, admitirase a absolución de posicións por un terceiro que coñeza persoalmente os feitos, se a parte así o solicita e acepta a responsabilidade da declaración.

Art. 92. 1. Non se admitirán escritos de preguntas e preperguntas para a proba testifical. Cando o número de testemuñas fose excesivo e, a criterio do órgano xudicial, as súas manifestacións puidesen constituír inútil reiteración do testemuño sobre feitos suficientemente esclarecidos, aquel poderá limitalos discrecionalmente.

2. As testemuñas non poderán ser tachadas, e unicamente en conclusións as partes poderán facer as observacións que sexan oportunas respecto das súas circunstancias persoais e da veracidade das súas manifestacións (76).

Art. 93. 1. Na práctica da proba pericial non serán de aplicación as regras xerais sobre insaculación de peritos (77).

2. O órgano xudicial, de oficio ou a pedimento de parte, poderá requirir a intervención dun médico forense, nos casos en que sexa necesario o seu informe.

---

empresa, dentro do centro de traballo e en horas de traballo. Na súa realización respectarase ao máximo a dignidade e intimidade do traballador e contarase coa asistencia dun representante legal dos traballadores ou, na súa ausencia do centro de traballo, doutro traballador da empresa, sempre que iso for posible.»

(76) Artigos 360 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

(77) Artigos 335 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

§2 Art. 94. 1. Da proba documental que se presente daráselles traslado ás partes no acto do xuízo, para o seu exame.

2. Os documentos pertencentes ás partes deberán presentarse ao proceso, se fosen propostos como medio de proba pola parte contraria e admitida esta polo xuíz ou tribunal. Se non se presentaren sen causa xustificada, poderán estimarse probadas as alegacións feitas pola contraria en relación coa proba acordada (78).

Art. 95. 1. Poderá o xuíz ou tribunal, se o estima procedente, oír o ditame dunha ou varias persoas expertas na cuestión obxecto do preito, no momento do acto do xuízo ou, terminado este, para mellor prover.

2. Cando nun proceso se discuta sobre a interpretación dun convenio colectivo, o órgano xudicial poderá oír ou solicitar informe da súa comisión paritaria.

3. Cando no proceso se suscitase unha cuestión de discriminación por razón de sexo, o xuíz ou tribunal poderá solicitar o ditame dos organismos públicos competentes.

Art. 96. Naqueles procesos en que das alegacións da parte demandante se deduza a existencia de indicios fundados de discriminación por razón de sexo, orixe racial ou étnica, relixión ou conviccións, discapacidade, idade ou orientación sexual, corresponderá ao demandado a achega dunha xustificación obxectiva e razoable, suficientemente probada, das medidas adoptadas e da súa proporcionalidade (79).

Sección 4.ª Sentenza

Art. 97. 1. O xuíz ou tribunal ditará sentenza no prazo de cinco días que se publicará inmediatamente e se notificará

---

(78) Véxase o artigo 77 deste texto refundido.

(79) Artigo redactado conforme a Lei 62/2003, do 30 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004; corrección de erros no «BOE» núms. 3, do 3 de xaneiro, e núm. 79, do 1 de abril de 2004; suplemento en lingua galega núm. 6, do 1 de maio), de medidas fiscais, administrativas e da orde social. Véxase o artigo 90.6 da Lei do Estatuto dos traballadores.

ás partes ou aos seus representantes dentro dos dous días §2 seguintes.

2. A sentenza deberá expresar, dentro dos antecedentes de feito, resumo suficiente dos que fosen obxecto de debate no proceso. Así mesmo, e apreciando os elementos de convicción, declarará expresamente os feitos que estime probados, facendo referencia nos fundamentos de dereito aos razoamentos que o levaron a esta conclusión. Por último, deberá fundamentar suficientemente os pronunciamentos da decisión.

3. A sentenza, motivadamente, poderá impor ao litigante que obrou de mala fe ou con notoria temeridade unha sanción pecuniaria cuxa contía máxima, na instancia, non excederá as 100.000 pesetas. En tales casos, e cando o condenado for o empresario, deberá aboar tamén os honorarios dos avogados (80).

Art. 98. 1. Se o xuíz que presidiu o acto do xuízo non puidese ditar sentenza, deberase celebrar este novamente.

2. En canto ás salas do social, aplicarase o disposto na Lei orgánica do poder xudicial (81).

Art. 99. Nas sentenzas en que se condene ao aboamento dunha cantidade, o xuíz ou tribunal determinaraa expresamente, sen que en ningún caso se poida reservar tal determinación para a execución.

Art. 100. Ao se lles notificar a sentenza ás partes indicárase se é ou non firme e, se é o caso, os recursos que procedan, órgano perante o que se deben interpor e prazo e requisitos para iso, así como os depósitos e as consignacións que sexan necesarios e forma de efectualos.

Art. 101. Se a sentenza fose condenatoria para o empresario, este virá obrigado a lle aboar ao demandante que persoalmente comparecese o importe dos salarios correspondentes aos días en que se celebrasen os actos de conciliación e xuízo ante o xulgado ou tribunal e, se é o caso, a conciliación previa ante o órgano correspondente.

---

(80) Véxase o artigo 14.b) deste texto refundido.

(81) Artigos 256 e seguintes da citada lei, que figura como parágrafo 3.

TÍTULO II

Das modalidades procesuais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DISPOSICIÓN XERAL

Art. 102. En todo o que non estea expresamente previsto neste título, rexerán as disposicións establecidas para o proceso ordinario (82).

CAPÍTULO II

DOS DESPEDIMENTOS E SANCIÓN

Sección 1.ª Despedimento disciplinario (83)

Art. 103. 1. O traballador poderá reclamar contra o despedimento, dentro dos vinte días hábiles seguintes a aquel en que se producise. Este prazo será de caducidade para todos os efectos (84).

2. Se se promovese demanda por despedimento contra unha persoa á cal erroneamente se tiver atribuído a calidade de empresario, e se acredítase no xuízo que o era un terceiro, o traballador poderá promover nova demanda contra este, sen que comece o cómputo do prazo de caducidade ata o momento en que conste quen sexa o empresario.

Art. 104. As demandas por despedimento, ademais dos requisitos xerais previstos, deberán conter os seguintes:

a) Lugar de traballo; categoría profesional; características particulares, se as houber, do traballo que se realizaba antes de se producir o despedimento; salario; tempo e forma de pagamento, e antigüidade do despedido.

---

(82) Artigos 80 e seguintes deste texto refundido.

(83) Véxanse os artigos 54 e 55 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(84) Véxase o artigo 59.3 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

b) Data de efectividade do despedimento e forma en §2 que se produciu e feitos alegados polo empresario.

c) Se o traballador posúe, ou posuíu no ano anterior ao despedimento, a calidade de representante legal ou sindical dos traballadores.

d) Se o traballador se encontra afiliado a algún sindicato, no suposto de que alegue a improcedencia do despedimento por se ter realizado este sen a previa audiencia dos delegados sindicais, se os houber.

Art. 105. 1. Ratificada, se é o caso, a demanda, tanto na fase de alegacións como na práctica da proba, e na fase de conclusións corresponderá ao demandado expor as súas posicións en primeiro lugar. Así mesmo, corresponderalle a carga de probar a veracidade dos feitos imputados na carta de despedimento como xustificativos deste.

2. Para xustificar o despedimento, ao demandado non se lle admitirán no xuízo outros motivos de oposición á demanda que os contidos na comunicación escrita do dito despedimento.

Art. 106. 1. Nos supostos previstos no artigo 32 desta lei deberanse respectar as garantías que, respecto das alegacións, proba e conclusións, se establecen para o proceso de despedimento disciplinario.

2. Nos despedimentos de membros de comité de empresa, delegados de persoal ou delegados sindicais a demandada deberá achegar o expediente contraditorio legalmente exixido (85).

Art. 107. Nos feitos que se estimen probados na sentenza deberanse facer constar as seguintes circunstancias:

a) Data de despedimento.

b) Salario do traballador.

c) Lugar de traballo; categoría profesional; antigüidade, concretando os períodos en que sexan prestados os servizos; características particulares, se as houber, e o traballo que realizaba o demandante antes de se producir o despedimento.

---

(85) Artigo 68.a) do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores. Véxase o artigo 10.3 da Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical.

§2 *d)* Se o traballador ten ou tivo no ano anterior ao despedimento a condición de delegado de persoal, membro do comité de empresa ou delegado sindical.

Art. 108. 1. Na decisión da sentenza, o xuíz cualificará o despedimento como procedente, improcedente ou nulo.

Será cualificado como procedente cando quede acreditado o incumprimento alegado polo empresario no escrito de comunicación. En caso contrario, ou no suposto en que se incumprisen os requisitos de forma, establecidos no número un do artigo 55 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, será cualificado como improcedente.

2. Será nulo o despedimento que teña como móbil algunha das causas de discriminación previstas na Constitución e na lei, ou se produza con violación de dereitos fundamentais e liberdades públicas do traballador.

Será tamén nulo o despedimento nos seguintes supostos:

a) O dos traballadores durante o período de suspensión do contrato de traballo por maternidade, risco durante o embarazo, risco durante a lactación natural, enfermidades causadas por embarazo, parto ou lactación natural, adopción ou acollemento ou paternidade a que se refire a alínea *d)* do número 1 do artigo 45 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, ou o notificado nunha data tal que o prazo de aviso previo concedido finalice dentro do dito período.

b) O das traballadoras embarazadas, desde a data de inicio do embarazo ata o comezo do período de suspensión a que se refire a alínea *a)*, e o dos traballadores que solicitasen un dos permisos a que se refiren os números 4, 4 bis e 5 do artigo 37 do Estatuto dos traballadores, ou estean desfrutando deles, ou solicitasen ou estean desfrutando a excedencia prevista no número 3 do artigo 46 do Estatuto dos traballadores; e o das traballadoras vítimas de violencia de xénero polo exercicio dos dereitos de redución ou reordenación do seu tempo de traballo, de mobilidade xeográfica, de cambio de centro de traballo ou de suspensión da relación laboral nos termos e condicións recoñecidos no Estatuto dos traballadores.

c) O dos traballadores despois de se ter reintegrado ao traballo ao finalizar os períodos de suspensión do contrato por maternidade, adopción ou acollemento ou paternidade, sempre que non transcorresen máis de nove meses desde a data de nacemento, adopción ou acollemento do fillo. §2

O establecido nas alíneas anteriores será de aplicación, salvo que, neses casos, se declare a procedencia do despedimento por motivos non relacionados co embarazo ou co exercicio do dereito aos permisos e excedencias sinalados (86).

3. De se acreditar que o móbil do despedimento obedece a algunha das causas do número anterior, o xuíz pronunciarase sobre ela, con independencia de cal fose a súa forma.

Art. 109. De se estimar o despedimento procedente, declararase validada a extinción do contrato de traballo que aquel produciu, sen dereito a indemnización nin a salarios de tramitación.

Art. 110. 1. De o despedimento se declarar improcedente, condenarase o empresario á readmisión do traballador nas mesmas condicións que rexían antes de se producir o despedimento ou, á elección daquel, a que lle aboe unha indemnización, cuxa contía se fixará de acordo co previsto no número 1, alínea *a*), do artigo 56 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores. A condena comprenderá, tamén, o aboamento da cantidade a que se refire a alínea *b*) do propio número 1, coas limitacións, se é o caso, previstas polo número 2 do dito artigo e sen prexuízo do establecido no seu artigo 57.

Nos despedimentos improcedentes de traballadores cuxa relación laboral sexa de carácter especial a contía da indemnización será a establecida, se é o caso, pola norma que regule esta relación especial (87).

---

(86) Punto redactado de conformidade coa Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 29 de marzo), para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

(87) Punto redactado conforme a Lei 45/2002, do 12 de decembro («BOE» núm. 298, do 13 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro de 2003), de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección por desemprego e mellora da ocupabilidade.

§2 2. En caso de que se declarase improcedente o despedimento dun representante legal ou sindical dos traballadores, a opción prevista no número anterior corresponderalle ao traballador.

3. A opción deberase exercer mediante escrito ou comparecencia ante a secretaría do xulgado do social, dentro do prazo de cinco días desde a notificación da sentenza que declare o despedimento improcedente, sen esperar á súa firmeza, se for a de instancia.

4. Cando o despedimento fose declarado improcedente por incumprimento dos requisitos de forma establecidos e se optase pola readmisión, poderase efectuar un novo despedimento dentro do prazo de sete días desde a notificación da sentenza. Este despedimento non constituirá unha emenda do primitivo acto extintivo, senón un novo despedimento, que producirá efectos desde a súa data.

Art. 111. 1. De se recorrer contra a sentenza que declarase a improcedencia do despedimento, a opción exercida polo empresario terá os seguintes efectos:

a) Se se optase pola readmisión, calquera que for o recorrente, esta levarase a efecto de forma provisional nos termos establecidos polo artigo 295 desta lei.

b) Cando a opción do empresario fose pola indemnización, tanto no suposto de que o recurso for interposto por este como polo traballador, non procederá a execución provisional da sentenza, aínda que durante a tramitación do recurso o traballador se considerará en situación legal de desemprego involuntario. Se a sentenza que resolva o recurso que interpuxese o traballador elevase a contía da indemnización, o empresario, dentro dos cinco días seguintes ao da súa notificación, poderá cambiar o sentido da súa opción e, en tal suposto, a readmisión retrotraerá os seus efectos económicos á data en que tivo lugar a primeira elección, deducíndose das cantidades que por tal concepto se aboan as que, se é o caso, tiver percibido o traballador en concepto de prestación por desemprego. A citada cantidade, así como a correspondente á achega empresarial á Seguridade Social polo dito traballador, deberá ser ingresada polo empresario na entidade xestora.

Para efectos do recoñecemento dun futuro dereito á protección por desemprego, o período a que se refire o parágrafo anterior considerárase de ocupación cotizada. §2

2. Calquera que sexa o sentido da opción exercida, esta terase por non feita se o tribunal superior, ao resolver o recurso, declarase nulo o despedimento. Cando se confirme a sentenza impugnada, o sentido da opción non poderá ser alterado.

Art. 112. 1. Cando a sentenza que declarase a improcedencia do despedimento dun representante legal ou sindical dos traballadores sexa obxecto de recurso, a opción exercida polos ditos representantes terá as seguintes consecuencias:

a) Cando o traballador optase pola readmisión, calquera que sexa a parte que recorra, aplicarase o disposto polo artigo 295 desta lei.

b) De se ter optado pola indemnización, tanto recorra o traballador como o empresario, non procederá a execución provisional da sentenza, ben que durante a substanciación do recurso o traballador se considerará en situación legal de desemprego involuntario. Se a sentenza que resolva o recurso interposto polo empresario diminúise a contía da indemnización, o traballador, dentro dos cinco días seguintes ao da súa notificación, poderá cambiar o sentido da súa opción e, en tal caso, a readmisión retrotraerá os seus efectos económicos á data en que tivo lugar a primeira elección, deducíndose das cantidades que por tal concepto se aboan as que, se é o caso, percíbise o traballador en concepto de prestación por desemprego. A citada cantidade, así como a correspondente á achega empresarial á Seguridade Social polo dito traballador, deberá ser ingresada polo empresario na entidade xestora.

Para efectos do recoñecemento, dun futuro dereito á protección por desemprego, o período a que se refire o parágrafo anterior considerárase de ocupación cotizada.

2. Calquera que sexa o sentido da opción exercida, esta terase por non feita se o tribunal superior, ao resolver o recurso, declarase nulo o despedimento. Cando se confirme a sentenza impugnada, o sentido da opción non poderá ser alterado.

§2 Art. 113. Se o despedimento for declarado nulo conde-
narase á inmediata readmisión do traballador con aboamento
dos salarios deixados de percibir. A sentenza será executada
de forma provisional nos termos establecidos polo artigo 295,
tanto cando fose impugnada polo empresario como polo tra-
ballador (88).

Sección 2.ª Proceso de impugnación de sancións

Art. 114. 1. O traballador poderá impugnar a sanción
que lle fose imposta mediante demanda que deberá ser pre-
sentada dentro do prazo sinalado no artigo 103 desta lei.

2. Nos procesos de impugnación de sancións por faltas
graves ou moi graves aos traballadores que teñan a condición
de representante legal ou sindical, a parte demandada deberá
achegar o expediente contraditorio legalmente estable-
cido (89).

3. Corresponderalle ao empresario probar a realidade
dos feitos imputados ao traballador, e a súa entidade, sen que
poidan ser admitidos outros motivos de oposición á demanda
que os alegados no seu momento para xustificar a sanción.
As alegacións, probas e conclusións deberán ser realizadas
polas partes na orde establecida para os despedimentos dis-
ciplinarios.

Art. 115. 1. A sentenza conterà algún dos pronuncia-
mentos seguintes:

a) Confirmar a sanción, cando se acredítase o cumpri-
mento das exixencias de forma e a realidade do incumpri-
mento imputado ao traballador, así como a súa entidade,
valorada segundo a graduación de faltas e sancións prevista
nas disposicións legais ou no convenio colectivo aplicable.

b) Revogala totalmente cando non fose probada a reali-
dade dos feitos imputados ao traballador ou estes non sexan
constitutivos de falta.

---

(88) Véxase o artigo 124 deste texto refundido.

(89) Véxanse os artigos 68.a), da Lei do Estatuto dos traballadores, e 10.3, da
Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto («BOE» núm. 189, do 8 de agosto), de liber-
dade sindical.

c) Revogala en parte, cando a falta cometida non fose **§2** adecuadamente cualificada. Neste caso o xuíz poderá autorizar a imposición dunha sanción adecuada á gravidade da falta.

d) Declarala nula, se fose imposta sen observar os requisitos formais establecidos legal ou convencionalmente, ou cando estes presenten defectos de tal gravidade que non permitan alcanzar a finalidade para a que foron requiridos.

2. Para os efectos do previsto no número anterior, serán nulas as sancións impostas aos representantes legais dos traballadores ou aos delegados sindicais por faltas graves ou moi graves, sen a audiencia previa dos restantes integrantes da representación a que o traballador pertencese, así como aos traballadores afiliados a un sindicato, sen dar audiencia aos delegados sindicais. Tamén será nula a sanción cando consista nalgunha das legalmente prohibidas ou non estivese tipificada nas disposicións legais ou no convenio colectivo aplicable.

3. Contra as sentenzas ditadas nestes procesos non caberá recurso ningún, salvo nos casos de sancións por faltas moi graves, apreciadas xudicialmente.

CAPÍTULO III

DA RECLAMACIÓN AO ESTADO DO PAGAMENTO DE SALARIOS DE TRAMITACIÓN EN XUIZOS POR DESPEDIMENTO (90)

Art. 116. 1. Se, desde a data en que se tivo por presentada a demanda por despedimento ata a sentenza do xulgado

---

(90) O artigo 57 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores establece:

«*Pagamento polo Estado.*–1. Cando a sentenza que declare a improcedencia do despedimento se dite transcorridos máis de sesenta días hábiles desde a data en que se presentou a demanda, o empresario poderá reclamar do Estado o aboamento da percepción económica a que se refire a alínea b) do punto 1 do artigo 56 satisfeita ao traballador, correspondente ao tempo que exceda dos ditos sesenta días.

2. Nos casos de despedimento en que, de acordo con este artigo, sexan por conta do Estado os salarios de tramitación, serán con cargo a este as cotas da Seguridade Social correspondentes aos ditos salarios.»

§2 ou tribunal que por primeira vez declare a súa improcedencia, transcorresen máis de sesenta días hábiles, o empresario,

Sobre o procedemento en materia de reclamación do Estado do pagamento de salarios de tramitación en xuízos por despedimento, débese ter en conta o Real decreto 924/1982, do 17 de abril («BOE» núm. 114, do 13 de maio), que establece:

«**Artigo 1.** O disposto neste real decreto será de aplicación nos seguintes supostos:

a) Cando a sentenza da *maxistratura de traballo* que declare o despedimento improcedente fose ditada transcorridos máis de sesenta días hábiles desde a data en que se tivo por presentada a demanda por despedimento, suposto en que o traballador, unha vez firme a sentenza que obtivo ao seu favor, poderá reclamar ao Estado o pagamento dos salarios que excedan deses sesenta días.

b) Cando a sentenza que por vez primeira declare o despedimento improcedente fose a do tribunal superior que coñeceu o recurso, suposto en que os salarios que excedan os sesenta días desde que se teña por presentada a demanda, serán por conta do Estado.

c) Cando a sentenza do tribunal superior declare procedente o despedimento, sendo o empresario o recorrente e téndose optado pola indemnización, suposto en que o empresario terá dereito a ser resarcido polo Estado dos salarios aboados durante a tramitación do recurso, se non tivese utilizado os servizos do traballador, sempre que tales salarios se pagasen puntualmente e cos requisitos legais.

Art. 2. Os traballadores nos supostos a) e b) e os empresarios no suposto c) do artigo anterior poderán reclamar as cantidades correspondentes ante a *Dirección de Traballo e Seguridade Social da provincia* en que tivese lugar o xuízo por despedimento, no prazo de trinta días hábiles desde a firmeza da sentenza.

Art. 3. Ao escrito de reclamación deberase xuntar certificación da secretaría da *maxistratura de traballo*, testemuñando a sentenza declaratoria do despedimento, e facendo constar a súa firmeza e as datas das actuacións do procedemento ante a *maxistratura* e, se é o caso, ante o tribunal superior, así como os períodos a que se refire o *artigo 115* do texto refundido da Lei de procedemento laboral.

Art. 4. En todos os casos en que non exista constancia suficiente na documentación presentada ou cando o *director provincial de Traballo e Seguridade Social* o considere conveniente se unirá ao expediente informe da Inspección de Traballo sobre a contía do salario en vigor durante a tramitación do xuízo.

Art. 5. A *Dirección Provincial de Traballo e Seguridade Social* resolverá a reclamación dentro dos trinta días seguintes ao da data da súa presentación ou, se é o caso, desde que se completase a documentación que sinala o artigo 3. Esta resolución non será susceptible de recurso na vía administrativa.

Art. 6. No caso de que a reclamación sexa desestimada polo *director provincial de Traballo e Seguridade Social*, ou transcorrido o prazo de trinta días sinalados sen que se dite resolución, en que se entenderá igualmente desestimada aquela, poderá o interesado interpor demanda ante a *maxistratura de traballo* que coñecese o xuízo por despedimento, dentro do prazo e de acordo coas normas procesuais que sinala o *artigo 114 do Real decreto lexislativo 1568/1980, do 13 de xuño*, que aproba o texto refundido da Lei de procedemento laboral.

Art. 7. Os expedientes que tramiten as *direccións provinciais de Traballo e Seguridade Social* como consecuencia das reclamacións a que se refire este real decreto terán natureza de urxentes para todos os efectos.»

unha vez firme a sentenza, poderalle reclamar ao Estado os salarios pagados ao traballador que excedan dese prazo. §2

2. No suposto de insolvencia provisional do empresario, o traballador poderá reclamar directamente ao Estado os salarios a que se refire o punto anterior, que non lle fosen aboados por aquel.

Art. 117. 1. Para demandar o Estado polos salarios de tramitación, será requisito previo ter reclamado en vía administrativa na forma e prazos establecidos (91), contra cuxa denegación o empresario, ou, se é o caso, o traballador, poderá promover a oportuna acción ante o xulgado que coñeceu na instancia do proceso de despedimento.

2. Coa demanda deberase presentar copia da resolución administrativa denegatoria ou da instancia de solicitude de pagamento.

Art. 118. 1. Admitida a demanda, sinalarase día para o xuízo nos cinco seguintes, citando para o efecto o traballador, o empresario e o avogado do Estado, sen que se suspenda o procedemento para que este poida elevar consulta á Dirección Xeral do Servizo Xurídico do Estado.

2. O xuízo versará tan só sobre a procedencia e contía da reclamación, e non se admitirán probas encamiñadas a revisar as declaracións probadas na sentenza de despedimento.

Art. 119. 1. Para os efectos do cómputo de tempo que exceda dos sesenta días hábiles a que se refire o artigo 116, serán excluídos os períodos seguintes:

a) O tempo investido na emenda da demanda, por non ter acreditado a celebración da conciliación ou da reclamación administrativa previa, ou por defectos, omisións ou imprecisións naquela.

b) O período en que estivesen suspendidos os autos, a pedimento de parte, por suspensión do acto do xuízo nos termos previstos no artigo 83 desta lei.

A resolución das reclamacións a que se refire o real decreto transcrito corresponde aos delegados do Goberno, de acordo co artigo 4 do Real decreto 2725/1998, do 18 de decembro, de integración das direccións provinciais de Traballo, Seguridade Social e Asuntos Sociais nas delegacións do Goberno.

(91) Véxase a nota ao artigo 69.1 deste texto refundido.

§2 c) O tempo que dure a suspensión para acreditar a presentación da querela, nos casos en que calquera das partes alegase a falsidade dun documento que poida ser de notoria influencia no preito.

2. Nos supostos enunciados anteriormente, o xuíz, apreciando as probas presentadas, decidirá se os salarios correspondentes ao tempo investido deben ser por conta do Estado ou do empresario. Excepcionalmente, poderá privar o traballador da súa percepción, se apreciase que na súa actuación procesual incorreu en manifesto abuso de dereito.

CAPÍTULO IV

DA EXTINCIÓN DO CONTRATO POR CAUSAS OBXECTIVAS E OUTRAS CAUSAS DE EXTINCIÓN

Sección 1.ª Extinción por causas obxectivas (92)

Art. 120. Os procesos derivados da extinción do contrato de traballo por causas obxectivas axustaranse ás normas contidas no capítulo relativo aos procesos por despedimentos e sancións (93), sen prexuízo das especialidades que se enuncian nos artigos seguintes.

Art. 121. 1. O prazo para exercer a acción de impugnación da decisión extintiva será de vinte días, que en todo caso se comezará a contar a partir do día seguinte ao da data de extinción do contrato de traballo. O traballador poderá anticipar o exercicio da súa acción a partir do momento en que reciba a comunicación empresarial de aviso previo.

2. A percepción polo traballador da indemnización ofrecida polo empresario ou o uso do permiso para buscar novo posto de traballo non enervan o exercicio da acción nin supoñen conformidade coa decisión empresarial.

Art. 122. 1. Declararase procedente a decisión extintiva cando o empresario, cumpridos os requisitos formais exigibles, acredite a concorrencia da causa legal indicada na

---

(92) Artigos 52 e 53 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(93) Artigos 103 e seguintes.

comunicación escrita. Se non a acreditase, cualificarase de **§2**
improcedente.

2. A decisión extintiva será nula cando:

a) Non se cumprisen as formalidades legais da comunicación escrita, con mención de causa.

b) Non se puxese á disposición do traballador a indemnización correspondente, salvo naqueles supostos en que tal requisito non viñese legalmente exixido.

c) Resulte discriminatoria ou contraria aos dereitos fundamentais e liberdades públicas do traballador.

d) Se efectuase en fraude de lei eludindo as normas establecidas polos despedimentos colectivos, nos casos a que se refire o último parágrafo do artigo 51.1 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Será tamén nula a decisión extintiva nos seguintes supostos:

a) A dos traballadores durante o período de suspensión do contrato de traballo por maternidade, risco durante o embarazo, risco durante a lactación natural, enfermidades causadas por embarazo, parto ou lactación natural, adopción ou acollemento ou paternidade a que se refire a alínea *d)* do número 1 de artigo 45 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, ou o notificado nunha data tal que o prazo de aviso previo concedido finalice dentro do dito período.

b) A das traballadoras embarazadas, desde a data de inicio do embarazo ata o comezo do período de suspensión a que se refire a alínea *a)*, e a dos traballadores que solicitasen un dos permisos a que se refiren os números 4, 4 bis e 5 do artigo 37 do Estatuto dos traballadores, ou estean desfrutando deles, ou solicitasen ou estean desfrutando a excedencia prevista no número 3 do artigo 46 do Estatuto dos traballadores; e a das traballadoras vítimas de violencia de xénero polo exercicio dos dereitos de redución ou reordenación do seu tempo de traballo, de mobilidade xeográfica, de cambio de centro de traballo ou de suspensión da relación laboral, nos termos e condicións recoñecidos no Estatuto dos traballadores.

c) A dos traballadores despois de se reintegrar ao traballo ao finalizar os períodos de suspensión do contrato por maternidade, adopción ou acollemento ou paternidade, sem-

§2 pre que non transcorresen máis de nove meses desde a data de nacemento, adopción ou acollemento do fillo.

O establecido nas alíneas anteriores será de aplicación, salvo que, neses casos, se declare a procedencia da decisión extintiva por motivos non relacionados co embarazo ou co exercicio do dereito aos permisos e excedencias sinalados (94).

3. Non procederá a declaración de nulidade por se ter omitido o prazo de aviso previo, ou por ter existido erro escusable no cálculo da indemnización posta á disposición do traballador.

Art. 123. 1. De a sentenza estimar procedente a decisión do empresario, declararase extinguido o contrato de traballo condenando o empresario, se é o caso, a satisfacer ao traballador as diferenzas que puidesen existir, tanto entre a indemnización que xa percíbise e a que legalmente lle corresponda como as relativas aos salarios do período de aviso previo, nos supostos en que este non se cumprise.

2. Cando se declare improcedente ou nula a decisión extintiva, o empresario será condenado nos termos previstos para o despedimento disciplinario sen que os salarios de tramitación se poidan deducir dos correspondentes ao período de aviso previo.

3. Nos supostos en que proceda a readmisión, o traballador deberá reintegrar a indemnización recibida.

4. O xuíz acordará, se é o caso, a compensación entre a indemnización percibida e a que fixa a sentenza.

Sección 2.ª Despedimentos colectivos por causas económicas, organizativas, técnicas ou de produción (95)

Art. 124. O órgano xudicial declarará nulo, de oficio ou por instancia de parte, o acordo empresarial de extinción

---

(94) Alínea redactada de conformidade coa Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 29 de marzo), para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

(95) Artigo 51 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Véxase, tamén, o Real decreto 43/1996, do 19 de xaneiro («BOE» núm. 44, de 20 de febreiro; corrección de erros no «BOE» núm. 79, do 1 de abril), polo que se

colectiva de contratos de traballo por causas económicas, §2
técnicas, organizativas ou de produción, forza maior ou
extinción da personalidade xurídica do empresario se non se
obtivese a previa autorización administrativa, nos supostos
en que estea legalmente prevista. En tal caso, a condena que
se imporá será a que establece o artigo 113 desta lei.

CAPÍTULO V

VACACIÓNS, MATERIA ELECTORAL, CLASIFICACIÓNS PROFESIO-
NAIS, MOBILIDADE XEOGRÁFICA, MODIFICACIÓNS SUBSTANCIAIS
DE CONDICIÓN DE TRABALLO, PERMISOS POR LACTACIÓN E
REDUCIÓN DE XORNADA POR MOTIVOS FAMILIARES (96)

Sección 1.ª Vacacións

Art. 125. O procedemento para a fixación individual
ou plural da data de desfrute das vacacións rexerese polas
regras seguintes:

a) Cando a data estea precisada en convenio colectivo,
ou por acordo entre o empresario e os representantes dos tra-
balladores, ou fose fixada unilateralmente por aquel, o traba-
llador disporá dun prazo de vinte días, a partir daquel en que
tiver coñecemento da dita data, para presentar a demanda no
xulgado do social.

b) Cando non estivese sinalada a data de desfrute das
vacacións, a demanda deberase presentar, polo menos, con
dous meses de antelación á data de desfrute pretendida polo
traballador.

c) Se unha vez iniciado o proceso se producise a fixa-
ción das datas de desfrute de conformidade co previsto no
artigo 38 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballa-
dores, non se interromperá a continuación do procedemento.

d) Cando o obxecto do debate verse sobre preferencias
atribuídas a determinados traballadores, estes tamén deberán
ser demandados.

---

aproba o Regulamento dos procedementos de regulación de emprego e de actuación
administrativa en materia de traslados colectivos.

(96) Rúbrica redactada de acordo coa Lei 39/1999, do 5 de novembro.

§2 Art. 126. O procedemento será urxente e daráselle tramitación preferente. O acto da vista deberase sinalar dentro dos cinco días seguintes ao da admisión da demanda. A sentenza, que non terá recurso, deberá ser ditada no prazo de tres días.

Sección 2.ª Materia electoral (97)

Subsección 1.ª Impugnación dos laudos

Art. 127. 1. Os laudos arbitrais previstos no artigo 76 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, poderán ser impugnados a través do proceso previsto nos artigos seguintes.

2. A impugnación poderá ser promovida por quen teña interese lexítimo, incluída a empresa cando nela concorra o dito interese, no prazo de tres días, contados desde que tiveron coñecemento del.

Art. 128. A demanda só se poderá fundar en:

a) Indevida apreciación ou non apreciación de calquera das causas recollidas no artigo 76.2 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, sempre que a mesma fose alegada polo promotor no curso da arbitrase.

b) Ter resolto o laudo aspectos non sometidos á arbitrase ou que, de telo sido, non poidan ser obxecto dela; nestes casos a anulación afectará só os aspectos non sometidos a decisión ou non susceptibles de arbitrase, sempre que estes teñan substantividade propia e non aparezan indisolublemente unidos á cuestión principal.

c) Promover a arbitrase fóra dos prazos estipulados no artigo 76 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

d) Non ter concedido o árbitro ás partes a oportunidade de seren oídas ou de presentaren probas.

---

(97) Artigos 61 a 76 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores e o Real decreto 1844/1994, do 9 de setembro («BOE» núm. 219, do 13 de setembro), polo que se aproba o Regulamento de eleccións a órganos de representación dos traballadores na empresa.

Art. 129. 1. A demanda deberase dirixir contra as persoas e sindicatos que foron partes no procedemento arbitral, así como fronte a calquera outro afectado polo laudo obxecto de impugnación.

2. En ningún caso terán a consideración de demandados os comités de empresa, os delegados de persoal ou a mesa electoral.

Art. 130. Se examinada a demanda o xuíz estima que pode non ter sido dirixida contra todos os afectados, citará as partes para que comparezan, dentro do día seguinte, a unha audiencia preliminar na cal, oíndo as partes sobre a posible situación de litisconsorcio pasivo necesario, resolverá sobre ela no acto.

Art. 131. Nestes procesos poderán comparecer como parte, cando teñan interese lexítimo, os sindicatos, o empresario e os compoñentes de candidaturas non presentadas por sindicatos.

Art. 132. 1. Este proceso tramitarase con urxencia e terá as seguintes especialidades:

a) Ao admitir a demanda, o xuíz solicitará da oficina pública texto do laudo arbitral, así como copia do expediente administrativo relativo ao proceso electoral. A documentación referida deberá ser enviada polo requirido dentro do día seguinte.

b) O acto do xuízo deberase celebrar dentro dos cinco días seguintes ao da admisión da demanda. A sentenza, contra a que non cabe recurso, deberase ditar no prazo de tres días, debendo ser comunicada ás partes e á oficina pública.

c) A substanciación deste proceso non suspenderá o desenvolvemento do procedemento electoral, salvo que o acorde motivadamente o xuíz, a pedimento de parte, caso de concorrer causa xustificativa.

2. Cando o demandante fose a empresa, e o xuíz apreciase que a demanda tiña por obxecto obstaculizar ou atrasar o retroceso (98) electoral, a sentenza que resolva a preten-

---

(98) Parece que debera dicir «proceso».

§2 sión impugnatoria poderá imporlle a sanción prevista no artigo 97.3.

Subsección 2.ª Impugnación da resolución administrativa que denegue o rexistro (99)

Art. 133. 1. Ante o xulgado do social en cuxa circunscripción se encontre a oficina pública poderase impugnar a denegación por esta do rexistro das actas relativas a eleccións de delegados de persoal e membros de comité de empresa. Poderán ser demandantes os que obtivesen algún representante na acta de eleccións.

2. A oficina pública será sempre parte, dirixíndose a demanda tamén contra os que presentasen candidatos ás eleccións obxecto da resolución administrativa.

Art. 134. O prazo de exercicio da acción de impugnación será de dez días, contados a partir daquel en que se reciba a notificación.

Art. 135. 1. Este proceso tramitarase con urxencia. Dentro das corenta e oito horas seguintes á admisión da demanda, o xuíz requirirá da oficina pública competente o envío do expediente administrativo, que deberá ser remitido no prazo de dous días.

2. O acto do xuízo deberase celebrar dentro dos cinco días seguintes á recepción do expediente.

Art. 136. A sentenza, contra a que non cabe recurso, deberase ditar no prazo de tres días e ser comunicada ás partes e á oficina pública. De estimar a demanda, a sentenza ordenará de inmediato o rexistro da acta electoral.

Sección 3.ª Clasificación profesional (100)

Art. 137. 1. A demanda que inicie este proceso será acompañada de informe emitido polo comité de empresa ou,

---

(99) Véxase o artigo 75.7 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(100) Artigos 22 a 25 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

se é o caso, polos delegados de persoal. No caso de que estes §2
órganos non emitisen o informe no prazo de quince días, ao
demandante abondaralle acreditar que o solicitou.

2. Na providencia en que se teña por presentada a
demanda, o xuíz ordenará solicitar informe da Inspección de
Traballo e Seguridade Social, remitíndolle copia da demanda
e documentos que a acompañen. O informe versará sobre os
feitos invocados e circunstancias concorrentes relativas á
actividade do demandante e deberase emitir no prazo de
quince días.

3. Contra a sentenza que recaia non se dará recurso
ningún.

Sección 4.ª Mobilidade xeográfica e modificacións subs- tanciais das condicións de traballo (101)

Art. 138. 1. O proceso iniciarase por demanda dos
traballadores afectados pola decisión empresarial, que se
deberá presentar no prazo dos vinte días hábiles seguintes ao
da notificación da decisión.

2. Cando o obxecto do debate verse sobre preferencias
atribuídas a determinados traballadores, estes tamén deberán
ser demandados. Igualmente deberán ser demandados os
representantes dos traballadores cando, tratándose de trasla-
dos ou modificacións de carácter colectivo, a medida conte
coa conformidade daqueles.

3. Se unha vez iniciado o proceso se promovese
demanda de conflito colectivo contra a decisión empresarial,
aquel proceso suspenderase ata a resolución da demanda de
conflito colectivo.

Non obstante, o acordo entre o empresario e os represen-
tantes legais dos traballadores unha vez iniciado o proceso
non interromperá a continuación do procedemento.

4. O procedemento será urxente e daráselle tramitación
preferente. O acto da vista deberase sinalar dentro dos cinco
días seguintes ao da admisión da demanda.

---

(101) Artigos 40 e 41 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballa-
dores.

§2 A sentenza, que non terá recurso e será inmediatamente executiva, deberá ser ditada no prazo de dez días.

5. A sentenza declarará xustificada ou inxustificada a decisión empresarial, segundo quedasen acreditadas ou non, respecto dos traballadores afectados, as razóns invocadas pola empresa.

A sentenza que declare inxustificada a medida reconeixerá o dereito do traballador a ser repostado nas súas anteriores condicións de traballo.

Declararase nula a decisión adoptada en fraude de lei, eludindo as normas establecidas para as de carácter colectivo no último parágrafo do punto 1 do artigo 40 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, e no último parágrafo do punto 3 do artigo 41 do mesmo texto legal.

6. Cando o empresario non proceda a reintegrar o traballador nas súas anteriores condicións de traballo ou o faga de modo irregular, o traballador poderá solicitar a execución da decisión perante o xulgado do social e a extinción do contrato por causa do previsto no artigo 50.1.c) do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores conforme o establecido nos artigos 277, 278 e 279 desta lei.

7. Se a sentenza declarase a nulidade da medida empresarial, a súa execución efectuarase nos seus propios termos, salvo que o traballador inste a execución prevista no punto anterior. En todo caso serán de aplicación os prazos establecidos nel.

Sección 5.ª Permisos por lactación e redución de xornada por motivos familiares (102)

Art. 138 bis. O procedemento para a concreción horaria e a determinación do período de desfrute nos permisos por lactación e por redución de xornada por motivos familiares rexerase polas seguintes regras:

a) O traballador disporá dun prazo de vinte días, a partir de que o empresario lle comunique a súa desconformi-

---

(102) Sección engadida pola Lei 39/1999, do 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras.

dade coa concreción horaria e o período de desfrute proposto §2
por aquel, para presentar demanda ante o xulgado do social.

b) O procedemento será urxente e daráselle tramitación preferente. O acto da vista deberase sinalar dentro dos cinco días seguintes ao da admisión da demanda. A sentenza, que será firme, deberá ser ditada no prazo de tres días.

CAPÍTULO VI

DA SEGURIDADE SOCIAL

Art. 139. Nas demandas formuladas en materia de seguridade social contra as entidades xestoras ou servizos comúns, incluídas aquelas en que se invoque a lesión dun dereito fundamental, acreditarase ter cumprido o trámite da reclamación previa regulado no artigo 71 desta lei. En caso de omitirse, o xuíz disporá que se emende o defecto no prazo de catro días e, transcorrido este sen facelo, ordenará o arquivo da demanda sen máis trámite.

Art. 140. As entidades xestoras e a Tesouraría Xeral da Seguridade Social poderán comparecer e ser tidas por parte nos preitos en materia de seguridade social en que teñan interese, sen que tal intervención faga retroceder nin deter o curso das actuacións.

Art. 141. 1. Se nas demandas por accidente de traballo ou enfermidade profesional non se consignase o nome da entidade xestora ou, se é o caso, da mutua de accidentes de traballo e enfermidades profesionais da Seguridade Social, o xuíz, antes do sinalamento do xuízo, requirirá o empresario demandado para que no prazo de catro días presente o documento acreditativo da cobertura de risco. Se transcorrido este prazo non o presentase, vistas as circunstancias que concorrán e oíndo a Tesouraría Xeral da Seguridade Social, acordará o embargo de bens do empresario en cantidade suficiente para asegurar o resultado do xuízo.

2. Nos procesos por accidentes de traballo, o xuíz, antes da celebración do xuízo, deberá solicitar da inspección provincial de Traballo e Seguridade Social, se non figurase xa nos autos, informe relativo ás circunstancias en que sobreveu

§2 o accidente, traballo que realizaba o accidentado, salario que percibía e base de cotización, que será expedido necesariamente no prazo máximo de dez días.

Art. 142. 1. Ao admitir a trámite a demanda o xuíz reclamará de oficio á entidade xestora ou servizo común a remisión do expediente orixinal ou copia del ou das actuacións e, se é o caso, informe dos antecedentes que posúa en relación co contido da demanda, no prazo de dez días. De se remitir o expediente orixinal, será devolto á entidade de procedencia, unha vez que sexa firme a sentenza, deixándose nos autos nota disto.

2. No proceso ningunha das partes poderá aducir feitos distintos dos alegados no expediente administrativo.

Art. 143. 1. O xuízo celebrárase no día sinalado, aínda que a entidade correspondente non remitise o expediente ou a súa copia, salvo que xustificase suficientemente a omisión.

2. Se ao demandante lle conviñer a achega do expediente aos seus propios fins, poderá solicitar a suspensión do xuízo, para que se reitere a orde de remisión do expediente nun novo prazo de dez días.

3. Se chegada a data do novo sinalamento non se remitise o expediente, poderanse ter por probados aqueles feitos alegados polo demandante cuxa proba for imposible ou de difícil demostración por medios distintos daquel.

Art. 144. A falta de remisión do expediente notificaráselle ao director da entidade xestora ou do servizo común, para os efectos da posible existencia de responsabilidade disciplinaria ao funcionario.

Art. 145. 1. As entidades xestoras ou os servizos comúns non poderán revisar por si mesmos os seus actos declarativos de dereitos en prexuízo dos seus beneficiarios, debendo, se é o caso, solicitar a revisión ante o xulgado social competente, mediante a oportuna demanda que se dirixirá contra o beneficiario do dereito recoñecido (103).

---

(103) Véxase a disposición adicional sexta da Lei 30/1992, do 26 de novembro.

2. Exceptúanse do disposto no punto anterior a rectificación de erros materiais ou de feito e os aritméticos, así como as revisións motivadas pola constatación de omisións ou inexactitudes nas declaracións do beneficiario. §2

3. A acción de revisión a que se refire o número 1 prescribirá aos cinco anos.

4. A sentenza que declare a revisión do acto impugnado será inmediatamente executiva.

Art. 145 bis. 1. Cando a entidade xestora das prestacións por desemprego constate que, nos catro anos inmediatamente anteriores a unha solicitude de prestacións, o traballador percibise prestacións por finalización de varios contratos temporais cunha mesma empresa, poderase dirixir de oficio á autoridade xudicial demandando que o empresario sexa declarado responsable do seu aboamento, salvo da prestación correspondente ao último contrato temporal, se a reiterada contratación temporal fose abusiva ou fraudulenta, así como a condena ao empresario á devolución á entidade xestora daquelas prestacións xunto coas cotizacións correspondentes.

Á comunicación, que terá a consideración de demanda, deberase xuntar copia do expediente ou expedientes administrativos en que se fundamente, e nela consignaranse os requisitos xerais exixidos por esta lei para as demandas dos procesos ordinarios.

A comunicación poderase dirixir á autoridade xudicial no prazo dos tres meses seguintes á data en que se formulase a última solicitude de prestacións en tempo e forma.

O disposto neste punto non comporta a revisión das resolucións que recoñecesen o dereito ás prestacións por desemprego derivadas da finalización dos reiterados contratos temporais, que se considerarán debidas ao traballador.

2. O xuíz examinará a demanda antes de decretar a súa admisión, para o efecto de comprobar se reúne todos os requisitos exixidos, advertíndolle á entidade xestora, se é o caso, os defectos ou omisións de que padeza, a fin de que sexan emendados no prazo de dez días.

§2 3. Admitida a trámite a demanda, continuará o procedemento de acordo coas normas xerais desta lei, coas especialidades seguintes:

a) O empresario e o traballador que subscribisen os reiterados contratos temporais terán a consideración de parte no proceso, aínda que non poderán solicitar a suspensión do proceso nin o traballador desistir. Aínda sen a súa asistencia, o procedemento seguirase de oficio.

b) As afirmacións de feitos que se conteñan na comunicación base do proceso farán fe, salvo proba en contrario, incumbindo a carga da proba ao empresario demandado.

4. A sentenza que estime a demanda da entidade xesitora será inmediatamente executiva.

5. Cando a sentenza adquira firmeza comunicaráselle á Inspección de Traballo e Seguridade Social.

No suposto de que con base na declaración de feitos probados que figure na sentenza a Inspección de Traballo e Seguridade Social redacte, se é o caso, acta de infracción, non será de aplicación o disposto no artigo 149.2 desta lei (104).

CAPÍTULO VII

DO PROCEDEMENTO DE OFICIO

Art. 146. O proceso poderase iniciar de oficio como consecuencia (105):

a) Das certificacións das resolucións firmes que dite a autoridade laboral derivadas das actas de infracción da Inspección de Traballo e de Seguridade Social en que se aprecien prexuízos económicos para os traballadores afectados.

b) Dos acordos da autoridade laboral competente, cando esta apreciase dolo, coacción ou abuso de dereito na

---

(104) Artigo engadido pola Lei 45/2002, do 12 de decembro («BOE» núm. 298, do 13 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro), de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección e mellora da ocupabilidade.

(105) Véxase o artigo 31 deste texto refundido.

conclusión dos acordos de suspensión ou extinción a que se refiren os artigos 47 e 51.5 do Estatuto dos traballadores. §2

c) Das comunicacións da autoridade laboral á que se refire o artigo 149 desta lei.

d) Das comunicacións da Inspección de Traballo e Seguridade Social acerca da constatación dunha discriminación por razón de sexo e nas cales se recollan as bases dos prexuízos estimados para o traballador, para os efectos da determinación da indemnización correspondente.

Neste caso, a xefatura de inspección correspondente deberá informar sobre tal circunstancia a autoridade laboral competente para coñecemento desta, co fin de que dea traslado ao órgano xurisdiccional competente para efectos da acumulación de accións se se iniciase con posterioridade o procedemento de oficio a que se refire o número 2 do artigo 149 desta lei (106).

Art. 147. 1. Nos documentos por virtude dos cales se inicia o proceso consígnanse os requisitos xerais exixidos por esta lei para as demandas dos procesos ordinarios.

2. Sempre que as expresadas demandas afecten a máis de dez traballadores, o órgano xudicial requiriraos para que designen representantes na forma prevista no artigo 19 desta lei.

Art. 148. 1. O xuíz examinará a demanda antes de decretar a súa admisión, para o efecto de comprobar se reúne todos os requisitos exixidos, advertíndolle á autoridade laboral, se é o caso, os defectos ou omisións que conteña co fin de que sexan emendados no prazo de dez días.

2. Admitida a trámite a demanda, continuará o procedemento de acordo coas normas xerais deste texto, coas especialidades seguintes:

a) O procedemento seguirase de oficio, aínda sen asistencia dos traballadores prexudicados, que terán a considera-

---

(106) Alínea engadida pola Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 29 de marzo), para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

§2 ción de parte, aínda que non poderán desistir nin solicitar a suspensión do proceso.

b) A conciliación tan só poderá ser autorizada polo órgano xudicial cando fose cumpridamente satisfeita a totalidade dos prexuízos causados pola infracción.

c) Os pactos entre traballadores e empresarios posteriores á acta de infracción tan só terán eficacia no suposto de que fosen celebrados en presenza do inspector de Traballo que levantou a acta, ou da autoridade laboral.

d) As afirmacións de feitos que se conteñan na resolución ou comunicación base do proceso farán fe salvo proba en contrario, incumbindo toda a carga da proba á parte demandada.

e) As sentenzas que se diten nestes procesos deberanse executar sempre de oficio.

Art. 149. 1. Tamén se poderá iniciar o proceso de oficio en virtude de comunicación que deberá dirixir a autoridade laboral ao xulgado, cando calquera acta de infracción levantada pola Inspección de Traballo e de Seguridade Social fose impugnada polo suxeito responsable con base en alegacións e probas que poidan desvirtuar a natureza laboral da relación xurídica obxecto da actuación inspectora.

2. Así mesmo, no caso de que as actas de infracción versen sobre algunha das materias recollidas nos números 2, 6 e 10 do artigo 7 e 2, 11 e 12 do artigo 8 do texto refundido da Lei sobre infraccións e sancións da orde social, aprobado polo Real decreto lexislativo 5/2000, do 4 de agosto, e o suxeito responsable as impugnase con base en alegacións e probas das cales se deduza que o coñecemento do fondo da cuestión está atribuído á orde social da xurisdición segundo o artigo 9.5 da Lei orgánica do poder xudicial (107).

Art. 150. 1. Á demanda de oficio a que se refire o artigo anterior, a autoridade laboral xuntará copia do expediente administrativo.

---

(107) Punto redactado de conformidade coa Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9, do 29 de marzo), para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

2. A admisión da demanda producirá a suspensión do expediente administrativo. §2

3. A este proceso de oficio seranlle aplicables as regras das alíneas *a) e d)* do artigo 148.2 desta lei.

4. Cando se entenda que as alegacións do suxeito responsable pretenden a dilación da actuación administrativa, o órgano xudicial impondrá na sentenza a multa por temeridade prevista no artigo 97.3 na súa máxima contía.

5. A sentenza firme comunicaráse á autoridade laboral.

CAPÍTULO VIII

DO PROCESO DE CONFLICTOS COLECTIVOS (108)

Art. 151. 1. Tramítaranse a través deste proceso as demandas que afecten intereses xerais dun grupo xenérico de

---

(108) Os artigos 17 a 25 do Real decreto lei 17/1977, do 4 de marzo, sobre relacións de traballo, dispoñen:

«TÍTULO II

Conflictos colectivos de traballo

CAPÍTULO PRIMEIRO

Disposicións xerais

Art. 17. 1. A solución de situacións conflitivas que afecten intereses xerais dos traballadores poderá ter lugar polo procedemento de conflito colectivo de traballo que se regula neste título.

2. Cando os traballadores utilicen o procedemento de conflito colectivo de traballo non poderán exercer o dereito de folga.

3. Declarada a folga poderán, non obstante, os traballadores desistir dela e someterse ao procedemento de conflito colectivo de traballo.

Art. 18. 1. Só poderán instar a iniciación de conflito colectivo de traballo:

a) Os representantes dos traballadores no ámbito correspondente ao conflito, por iniciativa propia ou por instancia dos seus representados.

b) Os empresarios ou os seus representantes legais, segundo o ámbito do conflito.

2. Cando o procedemento de conflito colectivo se inicie por instancia dos empresarios e os traballadores exerzan o dereito de folga, suspenderase o dito procedemento, arquivándose as actuacións.

Art. 19. A competencia para coñecer dos conflitos colectivos de traballo corresponde, segundo a súa natureza:

a) Ao *delegado de traballo* da provincia en que se presenta o conflito. A Dirección Xeral de Traballo será competente dos conflitos colectivos laborais que afecten a traballadores de varias provincias.

§2 traballadores e que versen sobre a aplicación e interpretación dunha norma estatal, convenio colectivo, calquera que sexa a súa eficacia, ou dunha decisión ou práctica de empresa.

2. Tamén se tramitará neste proceso a impugnación de convenios colectivos de conformidade co disposto no capítulo IX deste título.

3. Así mesmo, tramitarase conforme este proceso a impugnación das decisións da empresa de atribuír carácter reservado ou secreto ou de non lles comunicar determinadas informacións aos representantes dos traballadores, así como os litixios relativos ao cumprimento polos representantes

---

b) Á orde xurisdiccional laboral de acordo co establecido nesta disposición e na Lei de procedemento laboral.

Art. 20. Non se poderá interpor conflito colectivo de traballo para modificar o pactado en convenio colectivo ou establecido por laudo.

CAPÍTULO II

Procedemento

Art. 21. A interposición de conflito colectivo de traballo formalizarase por escrito, asinado e datado, en que consten nome, apelidos, domicilio e carácter das persoas que o interpoñan e determinación dos traballadores e empresarios afectados; feitos sobre os que verse o conflito, peticións concretas que se formulen, así como os demais datos que procedan.

Art. 22. O escrito a que se refire o artigo anterior deberase presentar ante a *delegación de Traballo* da provincia en que se promova o conflito. Cando o conflito afecte a traballadores de varias provincias, este escrito será presentado ante a Dirección Xeral de Traballo.

Art. 23. Nas vinte e catro horas seguintes ao día da presentación do escrito citado no artigo 21, a autoridade laboral remitirá copia del á parte fronte á que se interpoña o conflito e convocará as partes a comparecencia ante ela, que deberá ter lugar dentro dos tres días seguintes.

Art. 24. Na comparecencia, a autoridade laboral intentará a avinza entre as partes. Os acordos serán adoptados por maioría simple das representacións de cada unha delas. Este acordo terá a mesma eficacia que o pactado en convenio colectivo.

As partes poderán designar un ou varios árbitros. En tal caso, estes, que cando sexan varios deberán actuar conxuntamente, deberán ditar o seu laudo no termo de cinco días. A decisión que adopten terá a mesma eficacia que se houboese acordo entre as partes.

Art. 25. Se as partes non chegaren a un acordo, nin designaren un ou varios árbitros, a autoridade laboral procederá do seguinte modo:

a) Se o conflito deriva de discrepancias relativas á interpretación dunha norma preexistente, estatal ou convida colectivamente, remitirá as actuacións practicadas, co seu informe, á *maxistratura de traballo*, que procederá conforme o disposto na Lei de procedemento laboral.»

dos traballadores e os expertos que os asistan da súa obriga §2 de sixilo.

O xuíz ou sala deberá adoptar as medidas necesarias para salvagardar o carácter reservado ou secreto da información de que se trate (109).

Art. 152. Estarán lexitimados para promover procesos sobre conflitos colectivos (110):

a) Os sindicatos cuxo ámbito de actuación se corresponda ou sexa máis amplo que o do conflito.

b) As asociacións empresariais cuxo ámbito de actuación se corresponda ou sexa máis amplo que o do conflito, sempre que se trate de conflitos de ámbito superior á empresa.

c) Os empresarios e os órganos de representación legal ou sindical dos traballadores, cando se trate de conflitos de empresa ou de ámbito inferior.

Art. 153. En todo caso, os sindicatos representativos, de conformidade cos artigos 6 e 7 da Lei orgánica de liberdade sindical (111); as asociacións empresariais representa-

---

(109) Punto engadido pola Lei 38/2007, do 16 de novembro («BOE» núm. 276 do 17 de novembro; suplemento en lingua galega núm. 30 do 21 de novembro).

(110) Véxase o artigo 156 deste texto refundido.

(111) Os citados artigos dispoñen:

«**Art. 6.** 1. A maior representatividade sindical recoñecida a determinados sindicatos confreles unha singular posición xurídica para efectos tanto de participación institucional como de acción sindical.

2. Terán a consideración de sindicatos máis representativos a nivel estatal:

a) Os que acrediten unha especial audiencia, expresada na obtención, no dito ámbito, do 10 por 100 ou máis do total de delegados de persoal, dos membros dos comités de empresa e dos correspondentes órganos das administracións públicas.

b) Os sindicatos ou entes sindicais, afiliados, federados ou confederados a unha organización sindical de ámbito estatal que teña a consideración de máis representativa de acordo co previsto na alínea *a*).

3. As organizacións que teñan a consideración de sindicato máis representativo, segundo o número anterior, gozarán de capacidade representativa a todos os niveis territoriais e funcionais para:

a) Exercer representación institucional ante as administracións públicas ou outras entidades e organismos de carácter estatal ou de comunidade autónoma que a teñan prevista.

b) A negociación colectiva, nos termos previstos no Estatuto dos traballadores.

§2 tivas nos termos do artigo 87 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores e os órganos de representación legal ou sindical poderán comparecer como partes no proceso, aínda cando non o promove sen, sempre que o seu ámbito de actuación se corresponda ou sexa máis amplo que o do conflito.

Art. 154. 1. Será requisito necesario para a tramitación do proceso o intento de conciliación ante o servizo administrativo correspondente ou ante os órganos de conciliación que se poidan establecer a través dos acordos interprofesionais ou os convenios colectivos a que se refire o artigo 83 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

2. O acordado en conciliación terá a mesma eficacia atribuída aos convenios colectivos polo artigo 82 do texto

---

c) Participar como interlocutores na determinación das condicións de traballo nas administracións públicas a través dos oportunos procedementos de consulta ou negociación.

d) Participar nos sistemas non xurisdiccionais de solución de conflitos de traballo.

e) Promover eleccións para delegados de persoal e comités de empresa e órganos correspondentes das administracións públicas.

f) Obter cesións temporais do uso de inmobles patrimoniais públicos nos termos que se establezan legalmente.

g) Calquera outra función representativa que se estableza.

Art. 7. 1. Terán a consideración de sindicatos máis representativos no ámbito da comunidade autónoma: *a)* os sindicatos deste ámbito que acrediten nese ámbito unha especial audiencia expresada na obtención de, polo menos, o 15 por 100 dos delegados de persoal e dos representantes dos traballadores nos comités de empresa, e nos órganos correspondentes das administracións públicas, sempre que contén cun mínimo de 1.500 representantes e non estean federados ou confederados con organizacións sindicais de ámbito estatal; *b)* os sindicatos ou entes sindicais afiliados, federados ou confederados a unha organización sindical de ámbito de comunidade autónoma que teña a consideración de máis representatividade de acordo co previsto na alínea *a)*.

Estas organizacións gozarán de capacidade representativa para exercer no ámbito específico da comunidade autónoma as funcións e facultades enumeradas no número 3 do artigo anterior, así como a capacidade para exercer a representación institucional ante as administracións públicas ou outras entidades ou organismos de carácter estatal.

2. As organizacións sindicais que aínda non tendo a consideración de máis representativas obtivesen, nun ámbito territorial e funcional específico, o 10 por 100 ou máis de delegados de persoal e membros de comité de empresa e dos correspondentes órganos das administracións públicas, estarán lexitimadas para exercer, no dito ámbito funcional e territorial, as funcións e facultades a que se refiren as alíneas *b)*, *c)*, *d)*, *e)* e *g)* do número 3 do artigo 6, de acordo coa normativa aplicable a cada caso.»

refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, sempre que §2
as partes que concilien posúan a lexitimación e adopten o
acordo conforme os requisitos exixidos pola citada norma.
En tal caso enviaráselle copia dela á autoridade laboral.

Art. 155. 1. O proceso iniciarase mediante demanda dirixida ao xulgado ou tribunal competente que conterà, ademais dos requisitos xerais, a designación xeral dos traballadores e empresas afectados polo conflito, así como unha referencia sucinta aos fundamentos xurídicos da pretensión formulada.

2. Á demanda deberase xuntar certificación de se ter intentado a conciliación previa a que se refire o artigo anterior ou alegación de non ser necesaria esta.

Art. 156. O proceso poderase iniciar tamén mediante comunicación da autoridade laboral, por instancia das representacións referidas no artigo 152. Na dita comunicación conteranse idénticos requisitos aos exixidos para a demanda no artigo anterior. O xuíz ou a sala, se é o caso, advertirá a autoridade laboral dos defectos, omisións ou imprecisións que puidese conter a comunicación, co fin de que se emende no prazo de dez días (112).

Art. 157. Este proceso terá carácter urxente. A preferencia no despacho destes asuntos será absoluta sobre calquera outro, salvo os de tutela da liberdade sindical e demais dereitos fundamentais.

Art. 158. 1. Unha vez recibida a demanda ou a comunicación da autoridade laboral, o xuíz ou a sala citará as partes para a celebración do acto do xuízo, que deberá ter lugar, en única convocatoria, dentro dos cinco días seguintes ao da admisión a trámite da demanda.

2. A sentenza ditarase dentro dos tres días seguintes, notificándoselle, se é o caso, á autoridade laboral competente. A sentenza será executiva desde o momento en que se dite, non obstante o recurso que contra ela se poida interpor.

---

(112) Véxase o artigo 81 deste texto refundido.

§2 3. A sentenza firme producirá efectos de cousa xulgada sobre os procesos individuais pendentes de resolución ou que se poidan promover, que versen sobre idéntico obxecto.

Art. 159. Contra as providencias e autos que se diten na súa tramitación non caberá recurso, salvo o de declaración inicial de incompetencia.

Art. 160. De se recibir no xulgado ou tribunal comunicación das partes de que quedou solucionado o conflito, procederase sen máis ao arquivo das actuacións calquera que sexa o estado da súa tramitación anterior á sentenza.

CAPÍTULO IX

DA IMPUGNACIÓN DE CONVENIOS COLECTIVOS (113)

Art. 161. 1. A impugnación dun convenio colectivo dos regulados no título III do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores (114) por considerar que conculca a legalidade vixente ou lesiona gravemente o interese de terceiros poderase promover de oficio perante o xulgado ou sala competente mediante comunicación remitida pola autoridade laboral correspondente.

2. Se o convenio colectivo non fose aínda rexistrado, os representantes legais ou sindicais dos traballadores ou os empresarios que sostivesen a súa ilegalidade ou os terceiros lesionados que así o invocasen deberán solicitar previamente da autoridade laboral que curse ao xulgado ou sala a súa comunicación de oficio.

3. Se a autoridade laboral non contestase a solicitude a que se refire o punto anterior no prazo de quince días, a desestimase ou o convenio colectivo xa fose rexistrado, a impugnación deste poderana instar directamente os lexitimados para iso polos trámites do proceso de conflito colectivo (115).

---

(113) Véxase o artigo 151.2 deste texto refundido.

(114) Artigos 82 a 92.

(115) Artigos 151 a 160 deste texto refundido.

Art. 162. 1. A comunicación de oficio que sosteña a ilegalidade do convenio deberá conter os requisitos seguintes: **§2**

a) A concreción da lexislación e os extremos dela que se consideren conculcados polo convenio.

b) Unha referencia breve aos fundamentos xurídicos da ilegalidade.

c) A relación das representacións integrantes da comisión negociadora do convenio impugnado.

2. A comunicación de oficio que sosteña a lesividade do convenio deberá conter, ademais do requisito mencionado na alínea c) do punto anterior, relación dos terceiros reclamantes, presuntamente lesionados, e indicación do interese deles que se trata de protexer.

3. O xuíz ou a sala advertirá a autoridade laboral dos defectos, omisións ou imprecisións que puidese conter a comunicación, co fin de que se emende no prazo de dez días.

4. O proceso seguirase, ademais de coas representacións integrantes da comisión negociadora do convenio, cos terceiros reclamantes presuntamente lesionados, se é o caso, e, se os houber, cos denunciante ante a autoridade laboral da ilegalidade ou lesividade do convenio (116).

5. Cando a impugnación procedese da autoridade laboral e non houber denunciante, tamén será citado o avogado do Estado.

6. O Ministerio Fiscal será parte sempre nestes procesos.

7. Á comunicación de oficio xuntarase o convenio impugnado e copias del para cantos sexan parte no proceso.

Art. 163. 1. A lexitimación activa para impugnar un convenio colectivo, calquera que sexa a súa eficacia, polos trámites do proceso de conflito colectivo corresponde:

a) Se a impugnación se fundamenta na ilegalidade do convenio, aos órganos de representación legal ou sindical dos traballadores, sindicatos e asociacións empresariais interesadas.

---

(116) Véxase o artigo 164.1 deste texto refundido.

§2 b) Se o motivo da impugnación for a lesividade do convenio, aos terceiros cuxo interese resultase gravemente lesionado. Non se terá por terceiros aos traballadores e empresarios incluídos no ámbito de aplicación do convenio.

2. Estarán pasivamente lexitimadas todas as representacións integrantes da comisión negociadora do convenio.

3. A demanda conterà, ademais dos requisitos xerais, os particulares que para a comunicación de oficio se prevén no artigo anterior, debendo, así mesmo, xuntarse o convenio e as súas copias.

4. O Ministerio Fiscal será parte sempre nestes procesos.

Art. 164. 1. Recibida a comunicación de oficio ou a demanda, o xuíz ou a sala sinalará para xuízo, con citación do Ministerio Fiscal e, se é o caso, das partes a que se refire o número 4 do artigo 162 desta lei. Na súa comparecencia a xuízo, as ditas partes alegarán en primeiro termo a postura procesual que adopten, de conformidade ou oposición, respecto da pretensión interposta.

2. A sentenza, que se ditará dentro dos tres días seguintes, comunicaráse á autoridade laboral e será executiva desde o momento en que se dite, non obstante o recurso que contra ela se puidese interpor.

3. Cando a sentenza sexa anulatoria, en todo ou en parte, do convenio colectivo impugnado e este fose publicado, tamén se publicará no boletín oficial en que aquel se inserise.

CAPÍTULO X

DA IMPUGNACIÓN DOS ESTATUTOS DOS SINDICATOS OU DA SÚA MODIFICACIÓN (117)

Sección 1.ª Impugnación da resolución administrativa que denegue o depósito

Art. 165. 1. Os promotores dos sindicatos de traballadores en fase de constitución, e os asinantes da acta da súa

---

(117) Véxase a disposición adicional 6.ª deste texto refundido e os artigos 4 e 5 da Lei orgánica de liberdade sindical.

constitución, poderán impugnar as resolucións das oficinas públicas que rexeiten o depósito dos estatutos presentados para a súa publicidade. §2

2. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos.

Art. 166. O prazo para o exercicio da acción de impugnación será de dez días hábiles, contados a partir daquel en que sexa recibida a notificación da resolución denegatoria expresa ou transcorra un mes desde a presentación dos estatutos sen que se lles notificasen aos promotores defectos para emendar.

Art. 167. Á demanda deberán xuntarse copias dos estatutos e da resolución denegatoria, de ter esta recaído expresamente, ou ben copia acreditativa da presentación dos ditos estatutos.

Art. 168. Dentro do seguinte día hábil á admisión da demanda, o xuíz ou sala requirirá da oficina pública competente o envío do expediente, que deberá ser remitido no prazo de cinco días.

Art. 169. A sentenza, de estimar a demanda, ordenará de inmediato o depósito do estatuto sindical na correspondente oficina pública.

Art. 170. 1. As regras establecidas nesta sección serán de aplicación aos procesos de impugnación da resolución denegatoria do depósito dos estatutos dos sindicatos, nos casos de modificación destes.

2. Estarán lexitimados para impugnar a resolución administrativa os representantes do sindicato, podendo comparecer como coadxuvantes os seus afiliados.

Sección 2.ª Impugnación dos estatutos dos sindicatos

Art. 171. 1. O Ministerio Fiscal e quen acredite un interese directo, persoal e lexítimo poderán solicitar a declaración xudicial de non ser conformes con dereito os estatutos dos sindicatos que fosen obxecto de depósito e publicación, tanto no caso de que estean en fase de constitución como no de que adquirisen personalidade xurídica.

§2 2. Estarán pasivamente lexitimados os promotores do sindicato e os asinantes da acta de constitución, así como os que legalmente representen o sindicato, caso de ter xa adquirido este personalidade xurídica.

3. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos.

Art. 172. Admitida a demanda, o órgano xudicial requirirá da oficina pública correspondente a remisión da copia autorizada do expediente debendo esta oficina enviala no prazo de cinco días.

Art. 173. 1. Caso de ser estimatoria, a sentenza declarará a nulidade das cláusulas estatutarias que non sexan conformes con dereito ou dos estatutos na súa integridade.

2. A sentenza deberá ser comunicada á oficina pública correspondente.

Art. 174. As regras establecidas nesta sección serán de aplicación aos procesos sobre modificacións dos estatutos dos sindicatos que xa tivesen personalidade xurídica.

CAPÍTULO XI

DA TUTELA DOS DEREITOS DE LIBERDADE SINDICAL (118)

Art. 175. 1. Calquera traballador ou sindicato que, invocando un dereito ou interese lexítimo considere lesiona-

---

(118) Os artigos 12 a 15 da Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical, establecen:

«**Art. 12.** Serán nulos e sen efecto os preceptos regulamentarios, as cláusulas dos convenios colectivos, os pactos individuais e as decisións unilaterais do empresario que conteñan ou supoñan calquera tipo de discriminación no emprego ou nas condicións de traballo, sexan favorables ou adversas, por razón da adhesión ou non a un sindicato, aos seus acordos ou ao exercicio en xeral de actividades sindicais.

Art. 13. Calquera traballador ou sindicato que considere lesionados os dereitos de liberdade sindical, por actuación do empregado, asociación patronal, administracións públicas ou calquera outra persoa, entidade ou corporación pública ou privada, poderá solicitar a tutela do dereito ante a xurisdición competente a través do proceso de protección xurisdiccional dos dereitos fundamentais da persoa.

Expresamente serán consideradas lesións á liberdade sindical os actos de inxerencia consistentes en fomentar a constitución de sindicatos dominados ou controlados por un empregador ou unha asociación empresarial, ou en soste economicamente ou noutra forma sindicatos co mesmo propósito de control.

dos os dereitos de liberdade sindical poderá solicitar a súa tutela a través deste proceso cando a pretensión sexa das atribuídas á orde xurisdiccional social. §2

2. Naqueles casos en que corresponda ao traballador como suxeito lesionado, a lexitimación activa como parte principal, o sindicato a que este pertenza, así como calquera outro sindicato que teña a condición de máis representativo, poderán constituírse en parte como coadxuvantes. Estes non poderán impugnar nin continuar o proceso con independencia das partes principais.

3. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos, adoptando, se é o caso, as medidas necesarias para a depuración das condutas delituosas.

Art. 176. O obxecto deste proceso queda limitado ao coñecemento da lesión da liberdade sindical, sen posibilidade de acumulación con accións doutra natureza ou con idéntica pretensión baseada en fundamentos diversos á tutela da citada liberdade.

Art. 177. 1. A tramitación destes procesos terá carácter urxente para todos os efectos, sendo preferente respecto de todos os que se sigan no xulgado ou tribunal. Os recursos que se interpoñan serán resoltos polo tribunal con igual preferencia.

2. A demanda deberase interpor dentro do prazo xeral de prescrición ou caducidade da acción previsto para as condutas ou actos sobre os que se concrete a lesión á liberdade sindical.

3. A demanda, ademais dos requisitos xerais establecidos nesta lei, deberá expresar con claridade os feitos constitutivos da vulneración alegada.

Art. 14. O sindicato a que pertenza o traballador presuntamente lesionado, así como calquera sindicato que teña a condición de máis representativo, poderá comparecer como coadxuvante no proceso incoado por aquel.

Art. 15. Se o órgano xudicial enténdese probada a violación do dereito de liberdade sindical decretará o cesamento inmediato do comportamento antisindical, así como a reparación conseguinte das súas consecuencias ilícitas, remitindo as actuacións ao Ministerio Fiscal, para os efectos de depuración de eventuais condutas delituosas.»

§2 4. Sen prexuízo do disposto no artigo 81.1 desta lei, o xuíz ou a sala rexeitará de plano as demandas que non se deban tramitar de acordo coas disposicións deste capítulo, advertindo o demandante do dereito que o asiste a promover a acción pola canle procesual correspondente. Non obstante, o xuíz ou a sala poderá dar á demanda a tramitación ordinaria ou especial se para unha ou outra fose competente e a dita demanda reunise os requisitos exixidos pola lei.

Art. 178. 1. No mesmo escrito de interposición da demanda o demandante poderá solicitar a suspensión dos efectos do acto impugnado. Só se poderá deducir esta petición cando se trate de presuntas lesións que impidan a participación de candidatos no proceso electoral ou o exercicio da función representativa ou sindical respecto da negociación colectiva, reestruturación de cadros de persoal ou outras cuestións de importancia transcendental que afecten o interese xeral dos traballadores e que poidan causar danos de imposible reparación.

2. Dentro do día seguinte á admisión da demanda, o xulgado ou tribunal citará as partes e o ministerio fiscal para que, no día e hora que se sinale dentro das corenta e oito horas seguintes, comparezan a unha audiencia preliminar, en que só se admitirán alegacións e probas sobre a suspensión solicitada.

3. O órgano xudicial resolverá no acto mediante auto ditado de viva voz, adoptando, se é o caso, as medidas oportunas para reparar a situación.

Art. 179. 1. Admitida a trámite a demanda, o xuíz ou tribunal citará as partes para os actos de conciliación e xuízo, que deberán ter lugar dentro do prazo improrrogable dos cinco días seguintes ao da admisión da demanda. En todo caso, haberá de mediar un mínimo de dous días entre a citación e a efectiva celebración daqueles actos.

2. No acto do xuízo, unha vez constatada a concorrencia de indicios de que se produciu violación da liberdade sindical, corresponderalle ao demandado a achega dunha xustificación obxectiva e razoable, suficientemente probada, das medidas adoptadas e da súa proporcionalidade.

3. O xuíz ou a sala ditará sentenza no prazo de tres días desde a celebración do acto do xuízo publicándose e notificándose inmediatamente ás partes ou aos seus representantes. §2

Art. 180. 1. A sentenza declarará a existencia ou non da vulneración denunciada. En caso afirmativo e logo da declaración de nulidade radical da conduta do empregador, asociación patronal, Administración pública ou calquera outra persoa, entidade ou corporación pública ou privada, ordenará o cesamento inmediato do comportamento antisindical e a reposición da situación ao momento anterior a producirse o mesmo, así como a reparación das consecuencias derivadas do acto, incluída a indemnización que procedese, que será compatible, se é o caso, coa que lle puidese corresponder ao traballador pola modificación ou extinción do contrato de traballo de acordo co establecido no Estatuto dos traballadores (119).

2. De se estimar que non concorren na conduta do demandado as circunstancias anteditas, o xuíz ou a sala resolverá na propia sentenza o levantamento da suspensión da decisión ou acto impugnado ou da medida cautelar que, no seu momento, puidese ter acordado.

Art. 181. As demandas de tutela dos demais dereitos fundamentais e liberdades públicas, incluída a prohibición de tratamento discriminatorio e do acoso, que se susciten no ámbito das relacións xurídicas atribuídas ao coñecemento da orde xurisdiccional social, tramitaranse conforme as disposicións establecidas neste capítulo. Nas ditas demandas expresaranse o dereito ou dereitos fundamentais que se estimen infrinxidos.

Cando a sentenza declare a existencia de vulneración, o xuíz deberase pronunciar sobre a contía da indemnización que, se é o caso, lle correspondese ao traballador por ter sufrido discriminación, se houber discrepancia entre as partes. Esta indemnización será compatible, se é o caso, coa que lle puidese corresponder ao traballador pola modificación ou

---

(119) Punto redactado de conformidade coa Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9 do 29 de marzo).

§2 extinción do contrato de traballo de acordo co establecido no Estatuto dos traballadores (120).

Art. 182. Non obstante o disposto nos artigos anteriores, as demandas por despedimento e polas demais causas de extinción do contrato de traballo, as de desfrute de vacacións, as de materia electoral, as de impugnación de estatutos dos sindicatos ou da súa modificación e as de impugnación de convenios colectivos en que se invoque lesión da liberdade sindical ou outro dereito fundamental tramitaranse inescusablemente, de acordo coa modalidade procesual correspondente.

TÍTULO III

Da audiencia ao demandado rebelde

Art. 183. Aos procesos seguidos sen que comparecese o demandado, seranlles de aplicación as normas contidas no título V do libro II, da Lei de axuizamento civil, coas especialidades seguintes (121):

1.ª Non será necesaria a declaración de rebeldía do demandado que, citado en forma, non compareza ao xuízo.

2.ª A pedimento do demandante poderase decretar o embargo de bens mobles e inmobles no necesario para asegurar a petición.

3.ª O prazo para solicitar a audiencia será de tres meses desde a notificación da sentenza no boletín oficial correspondente nos supostos e condicións previstos no artigo 501 da Lei de axuizamento civil (122).

4.ª A petición formularase ante a sala do social do tribunal superior de xustiza correspondente ou do Tribunal Supremo, se é o caso.

---

(120) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo («BOE» núm. 71, do 23 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 9 do 29 de marzo).

(121) Parágrafo redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

(122) Regra redactada de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro.

5.ª A audiencia ao demandado substanciárase ante o §2
órgano que coñeceu do litixio en instancia.

6.ª En ambos os supostos se seguirán os trámites do
proceso ordinario (123).

LIBRO III

Dos medios de impugnación

CAPÍTULO PRIMEIRO

DOS RECURSOS CONTRA PROVIDENCIAS E AUTOS

Art. 184. 1. Contra as providencias e autos que diten os xuíces do social poderase interpor recurso de reposición, sen prexuízo do cal se levará a efecto a resolución impugnada.

2. Contra o auto resolutorio do recurso de reposición non se dará novo recurso, salvo nos supostos expresamente establecidos nesta lei, sen prexuízo da responsabilidade civil que, se é o caso, proceda.

3. Non haberá lugar ao recurso de reposición contra as providencias e autos que se diten nos procesos de conflitos colectivos e nos de impugnación de convenios colectivos (124).

Art. 185. 1. Contra as providencias que non sexan de mera tramitación e os autos que diten as salas do social poderase interpor recurso de súplica ante a mesma sala, sen prexuízo do cal se levará a efecto a resolución impugnada.

2. Contra o auto resolutorio do recurso de súplica non se dará novo recurso, salvo nos supostos expresamente establecidos nesta lei, sen prexuízo da responsabilidade civil que, se é o caso, proceda.

3. Non haberá lugar ao recurso de súplica contra as providencias e autos que se diten nos procesos de conflitos colectivos e nos de impugnación de convenios (125).

---

(123) Artigos 76 e seguintes deste texto refundido.

(124) Véxanse os artigos 159, 186 e 302 deste texto refundido.

(125) Artigos 159, 186 e 302 deste texto refundido.

§2 Art. 186. Os recursos de reposición e de súplica substanciaranse de conformidade co previsto para o recurso de reposición na Lei de axuizamento civil (126).

Art. 187. Os recursos de queixa que coñezan as salas do social dos tribunais superiores de xustiza ou a Sala do Social do Tribunal Supremo, segundo os casos, tramitaranse sempre de conformidade co disposto na Lei de axuizamento civil para recorrer en queixa ante o Tribunal Supremo (127).

CAPÍTULO II

DO RECURSO DE SUPLICACIÓN (128)

Art. 188. 1. As salas do social dos tribunais superiores de xustiza coñecerán dos recursos de suplicación que se interpoñan contra as resolucións ditadas polos xulgados do social da súa circunscrición, así como contra os autos e sentenzas que poidan ditar os xuíces do mercantil que se encontren na súa circunscrición e que afecten o dereito laboral (129).

2. Procederá este recurso contra as resolucións que se determinan nesta lei e polos motivos que nela se establecen.

Art. 189. Son susceptibles de recurso en suplicación:

1. As sentenzas que diten os xulgados do social nos procesos que ante eles se tramiten, calquera que sexa a natureza do asunto, salvo as que recaian nos procesos relativos á data de desfrute das vacacións, concreción horaria e determinación do período de desfrute en permisos por lactación e redución da xornada por motivos familiares, nos de materia electoral, nos de clasificación profesional, nos de impugnación de sanción por falta que non sexa moi grave, así como por falta moi grave non confirmada xudicialmente, e as ditadas en reclamacións cuxa contía litixiosa non exceda

---

(126) Artigo redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil. Véxanse os artigos 451 a 454 da citada lei sobre o recurso de reposición.

(127) Artigos 494 e 495 e seguintes da dita lei.

(128) Véxanse os artigos 227 a 233 deste texto refundido.

(129) Punto redactado de acordo coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

as 300.000 pesetas (1.803 euros). Procederá en todo caso a §2
suplicación (130):

a) Nos procesos por despedimento.

b) Nos seguidos por reclamacións, acumuladas ou non, nos cales a cuestión debatida afecte a todos ou a un gran número de traballadores ou de beneficiarios da Seguridade Social, sempre que tal circunstancia de afectación xeral fose notoria ou fose alegada e probada en xuízo ou posúa claramente un contido de xeneralidade non posto en dúbida por ningunha das partes (131).

c) Nos procesos que versen sobre recoñecemento ou denegación do dereito a obter prestacións da Seguridade Social, incluídas as de desemprego, así como sobre o grao de invalidez aplicable.

d) Contra as sentenzas ditadas por reclamacións que teñan por obxecto emendar unha falta esencial do procedemento ou a omisión do intento de conciliación obrigatoria previa, sempre que se formulase a protesta en tempo e forma e producisen indefensión.

e) Contra as sentenzas que decidan sobre a competencia de xulgado por razón da materia. Se o fondo do asunto non estivese comprendido dentro dos límites da suplicación a sentenza resolverá só sobre a competencia.

As sentenzas que decidan sobre a competencia por razón do lugar só serán impugnables en suplicación se a reclamación debatida estivese comprendida dentro dos límites deste artigo.

f) Contra as sentenzas ditadas en materias de conflitos colectivos, impugnación de convenios colectivos, impugnación dos estatutos dos sindicatos e tutela da liberdade sindical e demais dereitos fundamentais e liberdades públicas.

2. Os autos que decidan o recurso de reposición interposto contra os que en execución de sentenza diten os xulgados do social sempre que a sentenza executoria fose susceptible de recurso en suplicación, cando resolvan puntos

---

(130) Punto redactado de acordo coa Lei 39/1999, do 5 de novembro.

(131) Artigo 85.4 deste texto refundido.

§2 substanciais non controvertidos no preito, non decididos na sentenza ou que contradigan o executoriado.

3. Os autos que declaren que non procede o requirimento de inhibición, respecto de asunto que, segundo o establecido neste artigo, puidese ter sido obxecto de recurso en suplicación.

4. Os autos que resolvan o recurso de reposición interposto contra a resolución en que o xuíz, acto seguido da presentación da demanda, se declare incompetente por razón da materia.

5. Os autos e sentenzas que ditén os xulgados do mercantil no proceso concursal e que resolvan cuestións de carácter laboral (132).

Art. 190. 1. Se fosen varios os demandantes ou algún demandado reconviñese, a contía litixiosa, para efectos da procedencia ou non do recurso, determinaraa a reclamación cuantitativa maior.

2. Se o demandante formulase varias pretensións e reclamase cantidade por cada unha delas, sumaranse todas para establecer a contía.

Art. 191. O recurso de suplicación terá por obxecto:

a) Repoñer os autos ao estado en que se encontraban no momento de se teren infrinxido normas ou garantías do procedemento que producen indefensión.

b) Revisar os feitos declarados probados, á vista das probas documentais e periciais practicadas.

c) Examinar as infraccións de normas substantivas ou da xurisprudencia.

Art. 192. 1. O recurso de suplicación deberase anunciar dentro dos cinco días seguintes ao da notificación da sentenza, abondando para iso a mera manifestación da parte ou do seu avogado ou representante, ao facerlle a notificación daquela, do seu propósito de interpolo. Tamén se poderá anunciar por comparecencia ou por escrito das partes ou do

---

(132) Parágrafo engadido de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

seu avogado ou representante ante o xulgado que ditou a resolución impugnada, dentro do indicado prazo. §2

2. Nas sentenzas ditadas en materia de seguridade social que lle recoñezan ao beneficiario o dereito a percibir prestacións, para que poida recorrer o condenado ao pagamento da dita prestación será necesario que ingresase na Tesouraría Xeral da Seguridade Social correspondente o capital importe da prestación declarada na decisión, con obxecto de aboarla aos beneficiarios durante a substanciación do recurso, presentando no xulgado o oportuno comprobante que se testemuñará nos autos, quedando baixo a custodia do secretario.

3. No suposto referido no número anterior e unha vez anunciado o recurso, o xuíz ditará providencia ordenando que se dea traslado á entidade xestora ou servizo común para que se fixe o capital importe da pensión que se percibirá. Recibida esta comunicación, notificaralla ao recorrente para que no prazo de cinco días efectúe a consignación requirida na Tesouraría Xeral da Seguridade Social, baixo apercibimento de que de non facelo así se porá fin ao trámite do recurso (133).

4. Se na sentenza se condenase a entidade xestora, esta quedará exenta do ingreso previsto no número 2, pero deberá presentar ante o xulgado, ao anunciar o seu recurso, certificación acreditativa de que comeza o aboamento da prestación de pagamento periódico e que o proseguirá puntualmente durante a tramitación do recurso. De non cumprirse efectivamente este aboamento porase fin ao trámite do recurso.

Art. 193. 1. Se a resolución fose susceptible de recurso en suplicación e a parte anunciase o recurso en tempo e forma e cumprise as demais prevencións establecidas nesta lei, o xuíz terá por anunciado o recurso, e acordará pór os autos á disposición do letrado designado para que no prazo dunha audiencia se faga cargo daqueles e interpoña o recurso no dos dez días seguintes ao do vencemento desta audiencia. Este prazo correrá calquera que sexa o momento en que o letrado recollese os autos postos á súa disposición.

---

(133) Véxase o artigo 292.2 deste texto refundido.

§2 2. Se a resolución impugnada non fose susceptible de recurso en suplicación, se o recorrente infrinxise o seu deber de consignar ou de asegurar a cantidade obxecto de condena, ou se o recurso non se anunciase en tempo, o órgano xudicial declarará, mediante auto motivado, ter por non anunciado o recurso. Igual regra se aplicará cando o recurso verse sobre prestacións da Seguridade Social e se omitisen as prevencións contidas no artigo anterior. Contra este auto poderase recorrer en queixa ante a sala.

3. Se o recorrente incorrese en defectos ou omisións consistentes na insuficiencia de consignar a condena ou de asegurala, de presentar o comprobante do depósito a que se refire o artigo 227 desta lei, ou non se acredítase a representación debida polo que anuncia o recurso, o xuíz concederá á parte o tempo que considere pertinente para a achega dos documentos omitidos ou para a emenda dos defectos apreciados, que en ningún caso será superior a cinco días. De non efectualo, ditará auto que poña fin ao trámite do recurso, quedando firme a sentenza impugnada. Contra o dito auto poderá recorrerse en queixa ante a sala (134).

Art. 194. 1. O escrito interpondo o recurso de suplicación presentárase ante o xulgado que ditou a resolución impugnada, con tantas copias cantas sexan as partes obxecto de recurso.

2. No escrito de interposición do recurso expresaranse, con suficiente precisión e claridade, o motivo ou os motivos en que se ampare, citándose as normas do ordenamento xurídico ou a xurisprudencia que se consideren infrinxidas. En todo caso razoarase a pertinencia e fundamentación dos motivos.

3. Tamén se deberán sinalar de maneira suficiente para que sexan identificados, os documentos ou pericias en que se basee o motivo da revisión dos feitos probados que se aduza.

Art. 195. Interposto o recurso en tempo e forma ou emendados os seus defectos ou omisións, o xuíz proverá no prazo de dous días dando traslado deste á parte ou partes

---

(134) Artigos 11.3 e 243 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

impugnadas por un prazo único de cinco días para todas. §2
Transcorrido este prazo, téñanse presentado ou non escritos de impugnación, elevaranse os autos á sala do social do tribunal superior de xustiza, xunto co recurso e con aqueles escritos, dentro dos dous días seguintes.

Art. 196. As partes recorrentes e mais as obxecto de recurso deberán facer constar, nos escritos de interposición do recurso e de impugnación deste, un domicilio na sede da sala do social do tribunal superior para efectos de notificación.

Art. 197. Se a sala apreciase, recibidos os autos, defectos ou omisións emendables no recurso, concederá á parte o prazo que estime suficiente e en ningún caso superior a oito días, para que se presenten os documentos omitidos ou se emenden os defectos apreciados. De non se efectuar, a sala ditará auto declarando a inadmisión do recurso e a firmeza da resolución impugnada, con devolución do depósito constituído e remisión das actuacións ao xulgado de procedencia. Contra o dito auto só cabe recurso de súplica.

Art. 198. 1. Instruído dos autos por tres días o maxistrado relator, dará conta á sala do recurso interposto e esta poderá acordar a súa inadmisión, con audiencia do recorrente, por ter xa desestimado a sala no fondo outros recursos en supostos substancialmente iguais.

2. A audiencia ao recorrente axustarase ás seguintes regras:

a) O tribunal, nos cinco días seguintes en que quedou instruído o maxistrado relator, identificará, mediante relación sucinta, os precedentes xurisdicionais de igualdade que constitúan unha doutrina consolidada, así como o precepto ou preceptos legais de referencia aplicables a estas situacións iguais e as razóns que xustifiquen a adopción do criterio xa seguido pola sala, notificándollo ao recorrente.

b) Dentro dos cinco días seguintes ao da notificación, o recorrente emitirá as súas alegacións sobre os extremos contidos no acordo da sala.

§2 3. A resolución de inadmisión do recurso deberase ditar motivadamente dentro dos tres días seguintes ao transcurso do prazo de audiencia concedido á parte, ben se emitisen, ben non, as alegacións. Contra o auto de inadmisión non cabe recurso de súplica e notificaráselles ás partes e á Fiscalía do Tribunal Superior de Xustiza.

4. A inadmisión do recurso determinará a imposición de custas ao recorrente nos termos establecidos nesta lei, así como a devolución do depósito da cantidade fixa e necesaria para interpor recurso, o que se levará a cabo cando o auto sexa firme.

Art. 199. 1. De se admitir o recurso, a sala ditará sentenza dentro do prazo de dez días, que se lles notificará ás partes e á fiscalía do tribunal superior de xustiza.

2. Unha vez que sexa firme a sentenza, a sala devolverá os autos, xunto coa certificación daquela, ao xulgado de procedencia para a súa execución.

Art. 200. Cando a revogación da resolución de instancia se funde en se teren infrinxido normas ou garantías do procedemento que producen indefensión, a sala, sen entrar no fondo da cuestión, mandará repoñer os autos ao estado en que se encontraban no momento de se cometer a infracción; e se esta se producise no acto do xuízo, ao momento do seu sinalamento (135).

Art. 201. 1. Cando a sala revogue totalmente a sentenza de instancia e o recorrente consignase en metálico a cantidade importe da condena ou asegurado esta conforme o previsto nesta lei, así como constituído o depósito necesario para interpor recurso, a resolución disporá a devolución de todas as consignacións e do depósito e a cancelación dos aseguramentos prestados, unha vez firme a sentenza.

2. Se estimado o recurso de suplicación se condenase a unha cantidade inferior á resolución obxecto de recurso, a decisión disporá a devolución parcial das consignacións, na contía que corresponda á diferenza das dúas condenas, e a

---

(135) Véxanse os artigos 191.a) deste texto refundido e 238.3.º e 240 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

cancelación tamén parcial dos aseguramentos prestados, §2 unha vez firme a sentenza.

3. En todos os supostos de estimación parcial do recurso de suplicación, a decisión disporá a devolución da totalidade do depósito.

Art. 202. 1. Cando a sala confirme a sentenza e o recorrente consignase as cantidades a que se refire esta lei, a decisión condenará á perda das consignacións, ás cales se dará o destino que corresponda cando a sentenza sexa firme.

2. No caso de que o xuíz lle impuxese á parte que obrou con mala fe ou temeridade notoria a multa que sinala o artigo 97.3 desta lei, a sentenza da sala confirmará ou non, en todo ou en parte, tamén motivadamente, esa multa, pronunciándose, así mesmo, e, cando o condenado for o empresario, sobre os honorarios dos avogados impostos na sentenza impugnada.

3. Se o recorrente asegurase o importe da condena conforme o previsto nesta lei mandará a sala na súa decisión confirmatoria que se manteñan os aseguramentos prestados, ata que o condenado cumpra a sentenza ou ata que en cumprimento da sentenza resolva a realización destes aseguramentos.

4. Se o recorrente constituíse o depósito necesario para recorrer, a sentenza confirmatoria disporá a súa perda, o que se realizará cando a sentenza sexa firme.

CAPÍTULO III

DO RECURSO DE CASACIÓN

Art. 203. 1. A Sala Cuarta do Tribunal Supremo coñecerá dos recursos de casación interpostos contra as sentenzas ditadas en única instancia polas salas do social dos tribunais superiores de xustiza e pola sala do social da Audiencia Nacional.

2. Procederá o dito recurso contra as resolucións que se determinan nesta lei e polos motivos que nela se establecen.

Art. 204. Son susceptibles de recurso en casación:

Primeiro. As sentenzas ditadas en única instancia polas salas a que se refire o artigo anterior.

§2 Segundo. Os autos que decidan o recurso de súplica interposto contra os que en execución de sentenza diten as ditas salas, cando resolvan puntos substanciais non controvertidos no preito, non decididos na sentenza ou que contradigan o executoriado.

Terceiro. Os autos que resolvan o recurso de súplica interposto contra a resolución en que a sala, acto seguido á presentación da demanda, se declare incompetente por razón da materia.

Art. 205. O recurso de casación deberá fundarse nalgún dos seguintes motivos (136):

a) Abuso, exceso ou defecto no exercicio da xurisdición.
b) Incompetencia ou inadecuación de procedemento.
c) Quebrantamento das formas esenciais do xuízo por infracción das normas reguladoras da sentenza ou das que rexen os actos e garantías procesuais, sempre que, neste último caso, se producise indefensión para a parte.

d) Erro na apreciación da proba baseado en documentos que consten nos autos que demostren a equivocación do xulgador, sen resultar contraditos por outros elementos probatorios.

e) Infracción das normas do ordenamento xurídico ou da xurisprudencia que foren aplicables para resolver as cuestións obxecto de debate.

Art. 206. 1. O recurso de casación deberase preparar no prazo de dez días seguintes ao da notificación da sentenza, abondando para consideralo preparado a mera manifestación das partes ou do seu avogado ou representante, ao facerlle a notificación daquela, do seu propósito de inter-polo.

2. Tamén se poderá preparar por comparecencia ou por escrito das partes ou do seu avogado ou representante, dentro do mesmo prazo sinalado no número anterior, ante a sala que ditou a resolución que se impugna (137).

---

(136) Artigos 477 da Lei de axuízamento civil e 5.4 da Lei orgánica do poder xudicial (§ 3).

(137) Véxase o artigo 479 da Lei de axuízamento civil.

Art. 207. 1. Cumpridos os requisitos establecidos §2 para recorrer, a sala terá por preparado o recurso ou os recursos de casación e emprazará as partes para que comparezan persoalmente ou por medio de avogado ou representante ante a Sala do Social do Tribunal Supremo no prazo de quince días hábiles, se tivesen o seu domicilio na península, ou de vinte cando residan fóra dela, remitíndose os autos dentro dos cinco días seguintes ao do emprazamento.

2. Se a resolución impugnada non for susceptible de recurso en casación, se o recorrente infrinxise o seu deber de consignar ou de asegurar a cantidade obxecto de condena ou se o recurso non se preparase en tempo, a sala declarará, mediante auto motivado, ter por non preparado o recurso. Contra este auto poderase recorrer en queixa.

3. Se o recorrente incorrese en defectos ou omisións emendables, a sala concederalle o tempo suficiente para que se emenden os defectos apreciados, que en ningún caso será superior a dez días. De non efectualo, a sala ditará auto que poña fin ao trámite do recurso, quedando firme a sentenza impugnada. Contra este auto poderase recorrer en queixa (138).

Art. 208. 1. Se o recorrente comparecese ante a Sala Cuarta persoalmente ou por medio de representante dentro do prazo establecido teráselle por parte para todos os efectos.

2. A petición de avogado de oficio feita polo recorrente ao preparar a casación exímeo de comparecer ante a Sala Cuarta, sen prexuízo de que se entendan as dilixencias co dito avogado.

3. Se o recorrente non comprendido no número anterior deixase transcorrer o tempo concedido para o emprazamento sen comparecer ante a sala do social, esta declarará deserto o recurso e devolverá as actuacións á sala de procedencia (139).

Art. 209. De non se teren presentado os poderes que acrediten a representación da parte ou o comprobante de ter constituído o depósito legalmente exixido, ou de apreciarse neles algún defecto, a sala concederá á parte o prazo que estime pertinente, sen que exceda de dez días, para que se

---

(138) Véxase o artigo 220 deste texto refundido.

(139) Artigo 220 deste texto refundido.

§2 presenten os documentos omitidos ou emende os defectos apreciados. De non se efectuar, a sala ditará auto en que declare a inadmisión do recurso e a firmeza da resolución impugnada, con devolución do depósito constituído e remisión das actuacións á sala de procedencia. Contra este auto só cabe recurso de súplica (140).

Art. 210. Recibidos os autos na Sala Cuarta, esta acordará a súa entrega ao avogado designado polo recorrente ou nomeado de oficio para que formalice o recurso no prazo de vinte días, prazo que empezará a correr, calquera que sexa o momento en que os retire, a partir da data en que se lle notifique que están os autos na secretaría da sala e ao seu dispor (141).

Art. 211. 1. Instruído dos autos por tres días o maxistrado relator, daralle conta á sala do recurso interposto e esta poderá acordar oír o recorrente sobre a inadmisión do recurso.

2. Son causas de inadmisión o incumprimento de maneira manifesta e irreparable dos requisitos para recorrer, a falta de contido casacional da pretensión e terse xa desestimado no fondo outros recursos en supostos substancialmente iguais.

3. A audiencia sobre a inadmisión do recurso realizaraa a parte dentro dos tres días seguintes a aquel en que lle foi notificada a resolución da sala, e conferirase traslado dos autos ao Ministerio Fiscal por prazo de oito días para que emita informe sobre a inadmisión de todos os motivos do recurso ou dalgún deles.

4. De a sala estimar que concorre algunha das causas de inadmisión referidas, ditará en prazo de tres días auto motivado en que declare a inadmisión do recurso e a firmeza da resolución obxecto de recurso con imposición de custas ao recorrente nos termos establecidos nesta lei, con devolución do depósito necesario para recorrer, sen que caiba recurso contra esta resolución. Se a inadmisión non for de todos os motivos aducidos, así o resolverá a sala

---

(140) Téñase en conta o artigo 220 deste texto refundido.

(141) Véxase o artigo 481 da Lei de axuízamento civil.

mediante o auto motivado que dite, contra o que igualmente §2
non se poderá recorrer, continuando a tramitación do recurso
respecto dos motivos non afectados polo auto de inadmisión
parcial.

Art. 212. 1. De se admitir parcial ou totalmente o
recurso, entregaranse os autos por prazo de dez días á parte
ou partes impugnadas e comparecidas, para que formalicen
escrito de impugnación, prazo que empezará a correr, cal-
quera que sexa o momento en que se retire, a partir da data
en que se as notifique que están os autos na secretaría da sala
e ao seu dispor.

2. Se o Ministerio Fiscal non fose parte no preito, pasa-
rán a el seguidamente os autos para que no prazo de dez días
emita informe sobre a procedencia ou improcedencia da
casación pretendida.

3. Devoltos os autos polo Ministerio Fiscal, xunto co
seu informe, a sala, se o estima necesario, sinalará día e hora
para a celebración da vista ou, noutro caso, para votación e
decisión, e deberán celebrarse unha ou outras dentro dos dez
días seguintes.

4. A sala ditará sentenza no prazo de dez días, contados
desde o seguinte ao da terminación da vista ou ao da celebra-
ción da votación.

Art. 213. De se estimar o recurso por todos ou algúns
dos motivos, a sala, nunha soa sentenza casando a resolución
impugnada, resolverá conforme dereito, tendo en conta o
seguinte (142):

a) De se estimar a falta de xurisdición, a incompetencia
ou a inadecuación do procedemento, anularase a sentenza e
deixarase a salvo o dereito de exercer as pretensións ante
quen corresponda ou polo procedemento adecuado.

b) De se estimaren as infraccións procesuais previstas
na alínea *c)* do artigo 205 desta lei, mandaranse repoñer as
actuacións ao estado e momento en que se incorrese na falta
salvo que a infracción se producise durante a celebración do

---

(142) Artigo 487 da Lei de axuizamento civil.

§2 xuízo; neste caso mandaranse repor ao momento do seu sinalamento.

Se a infracción cometida versa sobre as regras reguladoras da sentenza, a estimación do motivo obrigará a sala a resolver o que corresponda, dentro dos termos en que apareza suscitado o debate. Pero se non o puidese facer, por ser insuficiente o relato de feitos probados da resolución obxecto de recurso, acordará a nulidade da dita resolución e das seguintes actuacións procesuais e mandará repoñelas ao momento de ditar sentenza, para que se salven as insuficiencias advertidas e sigan os autos o seu curso legal.

c) De se estimar algún dos restantes motivos comprendidos no artigo 205, a sala resolverá o que corresponda dentro dos termos en que apareza suscitado o debate.

Art. 214. 1. Sempre que o recurso de casación sexa estimado, se o recorrente consignase en metálico a cantidade importe da condena ou asegúrase esta conforme o previsto nesta lei, así como constituído o depósito necesario para recorrer, a sentenza disporá a devolución de todas as consignacións e do depósito e a cancelación dos aseguramentos prestados.

2. Se estimado o recurso de casación se condenase a unha cantidade inferior á fixada na resolución obxecto de recurso, a sentenza disporá a devolución parcial das consignacións, na contía que corresponda á diferenza das dúas condenas, e a cancelación tamén parcial dos aseguramentos realizados.

3. En todos os supostos de estimación parcial do recurso de casación, a decisión disporá a devolución da totalidade do depósito.

Art. 215. Se o recurso fose desestimado e o recorrente tivese que consignar en metálico a cantidade importe da condena ou asegurala e constituír o depósito, a decisión disporá a perda das consignacións, así como a necesidade de que se manteñan os aseguramentos prestados ata que se cumpra a sentenza ou se resolva, se é o caso, a súa realización e a perda da cantidade obxecto do citado depósito.

DO RECURSO DE CASACIÓN PARA A UNIFICACIÓN DE
DOCTRINA (143)

Art. 216. Son susceptibles de recurso en casación para a unificación de doutrina as sentenzas ditadas en suplicación polas salas do social dos tribunais superiores de xustiza.

Art. 217. O recurso terá por obxecto a unificación de doutrina con ocasión de sentenzas ditadas en suplicación polas salas do social dos tribunais superiores de xustiza, que fosen contraditorias entre si, coa doutra ou doutras salas dos referidos tribunais superiores ou con sentenzas do Tribunal Supremo, respecto dos mesmos litigantes ou doutros diferentes en idéntica situación onde, en mérito a feitos, fundamentos e pretensións substancialmente iguais, se chegase a pronunciamentos distintos.

Art. 218. O recurso poderá preparalo calquera das partes ou o Ministerio Fiscal dentro dos dez días seguintes ao da notificación da sentenza impugnada.

Art. 219. 1. O recurso prepararase mediante escrito dirixido á sala do social do tribunal superior de xustiza que ditou a sentenza de suplicación.

2. O escrito deberá ir asinado por avogado e expresará o propósito da parte de formalizar o recurso con exposición sucinta da concorrencia dos requisitos exixidos.

3. Se a sentenza de suplicación recoñecese o dereito a percibir pensións e subsidios faranse os ingresos ou achegaranse as certificacións que para recorrer en suplicación exixe o artigo 192 desta lei, no modo que nel se establece, debendo entenderse feitas á sala do social do tribunal superior de xustiza as mencións que ao xulgado se conteñen no dito precepto.

Art. 220. Cumpridos os requisitos para recorrer, a sala terá por preparado o recurso seguíndose os trámites establecidos nos artigos 207, 208 e 209 desta lei.

---

(143) Artigos 227 a 233 deste texto refundido.

§2 Art. 221. 1. A parte que preparase o recurso presentará ante a Sala do Social do Tribunal Supremo, dentro dos vinte días seguintes ao da data en que se lle fixo o emprazamento, o escrito de interposición do recurso. De non facelo así, a sala ditará auto poñendo fin ao trámite do recurso.

2. Salvo que se trate de avogado designado pola quenda de oficio ou do libremente designado pola parte despois do resultado infrutuoso do nomeamento de oficio, non será necesaria a entrega dos autos ao avogado recorrente para que formalice o recurso, a menos que así o pedise este expresamente, sen que a dita petición altere o transcurso do prazo de interposición.

Art. 222. O escrito de interposición do recurso deberá conter unha relación precisa e circunstanciada da contradición alegada, con achega certificada da sentenza ou sentenzas contrarias e con fundamentación da infracción legal cometida na sentenza impugnada, así como do quebrantamento producido na unificación da interpretación do dereito e a formación da xurisprudencia. A non achega da certificación da sentenza ou sentenzas contrarias deberase emendar no prazo de dez días, a menos que a parte acredite tela solicitado en tempo oportuno e non se lle ter expedido, caso en que a Sala Cuarta do Tribunal Supremo a reclamará de oficio.

Art. 223. 1. Cando a parte incumprise de maneira manifesta e irreparable os requisitos procesuais para recorrer ou cando a pretensión careza de contido casacional, o maxistrado relator daralle conta á sala en tres días da causa de inadmisión existente e esta acordará oír o recorrente sobre a inadmisión referida, audiencia que terá lugar dentro de igual prazo de tres días. Cando o Ministerio Fiscal non interpuxese o recurso, daráselle traslado para que emita informe no prazo de oito días sobre a inadmisión do recurso.

2. Se a sala estimase que concorre algunha das causas de inadmisión referidas ditará no prazo de tres días auto motivado en que se declare a inadmisión e a firmeza da resolución impugnada, con imposición ao recorrente das custas causadas, nos termos establecidos nesta lei. Contra o dito auto non cabe ningún recurso. O auto de inadmisión com-

portará, se é o caso, a perda do depósito constituído, dándoselle ás consignacións e aseguramentos prestados o destino que corresponda, de acordo coa sentenza de suplicación.

3. Cando a sala entendese que o recurso se interpuxo con propósito dilatorio, poderalle impor ademais ao recorrente unha sanción pecuniaria que non poderá exceder as 150.000 pesetas.

4. Para o despacho ordinario e resolución da inadmisión deste recurso, a sala constituirase con tres maxistrados.

Art. 224. 1. De se admitir o recurso, a sala dará traslado do escrito de interposición á parte ou partes comparecidas para que formalicen a súa impugnación dentro do prazo de dez días, que empezará a correr, calquera que sexa o momento en que se retiren, a partir da data en que se lle notifique que están os autos na secretaría da sala e ao seu dispor.

2. Se o Ministerio Fiscal non for o recorrente, pasarán a el seguidamente os autos para que no prazo de dez días emita informe sobre a procedencia ou improcedencia da casación pretendida.

Art. 225. 1. Devoltos os autos polo Ministerio Fiscal, xunto co seu informe, a sala acordará convocar, dentro dos dez días seguintes, para votación e decisión. A sentenza deberase ditar no prazo de dez días, contados desde o seguinte ao da celebración da votación.

2. Se a transcendencia ou complexidade do asunto o aconsellase, o presidente ou a maioría da sala poderá acordar que esta se constituía con cinco maxistrados.

Art. 226. 1. Os pronunciamentos da Sala Cuarta do Tribunal Supremo ao resolver estes recursos, en ningún caso alcanzarán ás situacións xurídicas creadas polas resolucións precedentes á impugnada.

2. Se a sentenza do Tribunal Supremo declarase que aquela contra a que se recorreu quebranta a unidade de doutrina, casará e anulará esta sentenza e resolverá o debate suscitado en suplicación con pronunciamentos axustados á dita unidade de doutrina, alcanzando ás situacións xurídicas particulares creadas pola sentenza impugnada. Na sentenza da Sala do Social do Tribunal Supremo resolverase o que

§2 proceda sobre consignacións, aseguramentos, custas, honorarios e multas, se é o caso, derivados do recurso de suplicación de acordo co previsto nesta lei. Se se constituíse depósito para recorrer, acordarase a devolución do seu importe.

3. A sentenza desestimatoria por considerar que a sentenza impugnada contén a doutrina axustada comportará a perda do depósito para recorrer. A decisión disporá a cancelación ou o mantemento das consignacións ou aseguramentos prestados, de acordo cos seus pronunciamentos.

CAPÍTULO V

DAS DISPOSICIÓN COMÚNS AOS RECURSOS DE SUPLICACIÓN E CASACIÓN

Art. 227. 1. Todo o que sen ter a condición de traballador ou habente causa seu ou beneficiario do réxime público da Seguridade Social intente interpor recurso de suplicación ou casación, consignará como depósito:

a) 25.000 pesetas, se se trata de recurso de suplicación.

b) 50.000 pesetas, se o recurso for o de casación incluído o de casación para a unificación de doutrina.

2. Os depósitos constituiranse na entidade de crédito correspondente, debendo o recorrente facer entrega do comprobante acreditativo na secretaría do xulgado, no momento de interpor o recurso de suplicación, ou na secretaría da sala no momento de comparecer nela.

Se non se constituísen estes depósitos na forma indicada, aplicarase o establecido nesta lei nos artigos correspondentes (144).

3. Os depósitos cuxa perda fose acordada por sentenza ingresaranse no Tesouro Público.

---

(144) Véxanse os artigos 193, 202, 207, 209, 211, 214, 215 e 226 deste texto refundido.

Véxase, así mesmo, o Real decreto 467/2006, do 21 de abril («BOE» núm. 113, do 12 de maio; suplemento en lingua galega núm. 6 do 15 de maio), polo que se regulan os depósitos e consignacións xudiciais en metálico, de efectos ou valores.

4. O Estado, as comunidades autónomas, as entidades locais (145), os organismos autónomos dependentes de todos eles e os que tivesen recoñecido o beneficio de xustiza gratuíta quedarán exentos de constituír o depósito referido e as consignacións que para recorrer veñen exixidas nesta lei. §2

Art. 228. Cando a sentenza impugnada condenase ao pagamento de cantidade, será indispensable que o recorrente que non gozase do beneficio de xustiza gratuíta acredite, ao anunciar o recurso de suplicación ou ao preparar o recurso de casación, ter consignado na oportuna entidade de crédito e na «conta de depósitos e consignacións» aberta a nome do xulgado ou da sala de instancia, a cantidade obxecto da condena, podendo substituírse a consignación en metálico polo aseguramento mediante aval bancario, no cal se deberá facer constar a responsabilidade solidaria do avalista. O comprobante de consignación en metálico ou, se é o caso, o documento de aseguramento quedará baixo custodia do secretario, que expedirá testemuño deles para a súa unión aos autos e facilitará o oportuno recibo.

Art. 229. 1. Se o recurso que se interpón é o de suplicación, o nomeamento de letrado farase perante o xulgado no momento de anunciálo. Se o recurso é o de casación, tanto ordinario como para a unificación de doutrina, realizarase ante a sala do social de procedencia se se verifica dentro do prazo sinalado para preparalo ou ante a Sala do Social do Tribunal Supremo dentro do de emprazamento.

2. A designación poderase facer por comparecencia ou por escrito. Neste caso, e de non xuntarse poder notarial, non haberá necesidade de ratificarse.

---

(145) O artigo 173.2 do Real decreto legislativo 2/2004, do 5 de marzo («BOE» núm. 59, do 9 de marzo; suplemento en lingua galega núm. 5, do 1 de abril; corrección de erros no «BOE» núm. 63, do 13 de marzo), polo que se aproba o texto refundido da Lei reguladora das facendas locais, establece:

«Os tribunais, xuíces e autoridades administrativas non poderán despachar mandamentos de execución nin ditar providencias de embargo contra os dereitos, fondos, valores e bens da facenda local nin exixir fianzas, depósitos e caucións ás entidades locais, excepto cando se trate de bens patrimoniais non afectados a un uso ou servizo público.»

§2 3. Se non houber designación expresa de representante, entenderase que o letrado leva tamén a representación do seu defendido.

4. Cando o recorrente non fixer designación expresa de letrado, se é un traballador ou un empresario que goce do beneficio de xustiza gratuíta, nomearallo de oficio o xulgado, no día seguinte a aquel en que conclúa o prazo para anunciar o recurso, ou pola Sala Cuarta do Tribunal Supremo, dentro do día seguinte a aquel en que venza o tempo de emprazamento.

Art. 230. 1. Se o letrado recorrente fose designado de oficio, entregaránselle os autos co fin de que interpoña o recurso de suplicación ou formalice o de casación dentro do prazo de dez ou vinte días, respectivamente. Estes prazos empezarán a correr desde a data en que se lle notifique que están os autos na secretaría e ao seu dispor.

2. Se o defensor de oficio estimase improcedente o recurso, exporao por escrito sen razoar a súa opinión, no prazo de tres días. Neste caso dentro dos dous seguintes, nomearase novo letrado e se este opinase como o anterior, o que exporá na forma e no prazo antes indicado, faráselle saber á parte o resultado habido para que dentro dos tres días seguintes se poida valer, se así o desexar, de avogado da súa libre designación que deberá formalizar o dito recurso dentro do prazo sinalado na lei. A parte comunicará a designación de avogado ao xulgado ou á sala dentro do mesmo prazo de tres días acordando estes a entrega dos autos ao designado, na forma que se dispón no punto anterior. Noutro caso, porase fin ao trámite do recurso.

3. O letrado designado de oficio que non devolva os autos dentro do prazo de tres días referido no punto anterior, manifestando a súa opinión de ser improcedente o recurso, quedará obrigado a interpoñer no prazo legalmente establecido.

Art. 231. 1. A sala non lles admitirá ás partes ningún documento nin alegacións de feitos que non resulten dos autos. Non obstante, se o recorrente presentase algún documento dos comprendidos no artigo 506 da Lei de axuiza-

mento civil (146) ou escrito que contivese elementos de xuízo necesarios para evitar a vulneración dun dereito fundamental, a sala, oída a parte contraria dentro do prazo de tres días, disporá nos dous días seguintes o que proceda, mediante auto motivado contra o que non caberá recurso de súplica. §2

2. O trámite a que se refire o punto anterior interromperá o que, se é o caso, acorde a sala sobre a inadmisión do propio recurso.

Art. 232. 1. A sala poderá acordar, de oficio ou por instancia de parte, antes do sinalamento para votación e decisión ou para vista, se é o caso, a acumulación dos recursos en trámite nos cales exista identidade de obxecto e dalgunha das partes. Antes de acordar o que proceda sobre a acumulación, a sala oirá, dentro do prazo único e común de cinco días, as partes comparecidas nos recursos que se van acumular. A audiencia versará sobre a existencia ou non de identidade obxectiva (147).

2. Designarase maxistrado relator dos recursos acumulados o que deles fose primeiramente nomeado, e en igualdade de datas, o máis moderno.

3. O acordo da sala sobre a acumulación adoptarase por auto motivado.

Art. 233. 1. A sentenza imporá as custas á parte vencida no recurso, excepto cando goce do beneficio de xustiza gratuíta. As custas incluírán os honorarios do avogado da parte contraria que actuase no recurso, sen que estes honorarios poidan superar a cantidade de 100.000 pesetas, en recursos de suplicación, e de 150.000 en recursos de casación.

2. A regra establecida no punto anterior non se aplicará cando se trate de proceso sobre conflito colectivo, en que cada parte se fará cargo das custas causadas á súa instancia. Isto non obstante, a sala poderá impor o pagamento das custas á parte que no dito proceso recorre con temeridade.

---

(146) Na actualidade, artigo 270 da dita lei.

(147) Artigos 33 e 34.2 deste texto refundido.

Art. 234. Contra calquera sentenza ditada polos órganos da orde xurisdiccional social procederá o recurso de revisión previsto na Lei de axuizamento civil (148). O recurso interporase perante a Sala do Social do Tribunal Supremo, que deberá resolvelo de acordo co disposto na dita Lei de axuizamento, ben que o depósito para recorrer terá a contía que nesta lei se sinala para os recursos de casación (149).

LIBRO IV

Da execución das sentenzas (150)**TÍTULO PRIMEIRO****Da execución definitiva****CAPÍTULO PRIMEIRO**

DISPOSICIÓN DE CARÁCTER XERAL

Art. 235. 1. As sentenzas firmes levaranse a efecto na forma establecida na Lei de axuizamento civil para a execución de sentenzas, coas especialidades previstas nesta lei (151).

2. A execución será levada a efecto polo órgano xudicial que coñecese do asunto en instancia. Cando na constitución do título non mediase intervención xudicial, será competente o xulgado en cuxa circunscrición se constituíse.

3. Nos supostos de acumulación de execucións e nos de atribución en exclusiva do coñecemento da execución a

---

(148) Artigos 509 e seguintes.

(149) Artigo redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

(150) Véxase a disposición adicional 7.ª deste texto refundido.

(151) Punto redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuizamento civil.

determinados xulgados do social no ámbito dunha mesma **§2**
circunscrición, observarase a súa regulación específica.

4. Onde houber varios xulgados do social poderá establecerse, nos termos previstos na Lei orgánica do poder xudicial (152), que o coñecemento das execucións se asuma en exclusiva por determinados xulgados da mesma circunscrición, con exclusión total ou parcial da repartición doutros asuntos.

5. En caso de concurso, aplicarase o establecido na Lei concursal (153).

Art. 236. As cuestións incidentais que se promovan en execución substanciaranse citando para que comparezan, no prazo de cinco días, as partes que poderán alegar e probar canto ao seu dereito conveña, concluíndo por auto que se deberá ditar no prazo de tres días.

Art. 237. 1. A execución das sentenzas firmes iniciárase por instancia de parte, salvo as que recaían nos procedementos de oficio, cuxa execución se iniciará deste modo.

2. Iniciada a execución, tramitarase de oficio, ditándose para o efecto as resolucións e dilixencias necesarias.

Art. 238. Quen, sen figurar como acreedor ou debedor no título executivo ou sen ter sido declarado sucesor duns ou doutros, alegue un dereito ou interese lexítimo e persoal que puidese resultar afectado pola execución que se trate de levar a cabo, terá dereito a intervir en condicións de igualdade coas partes nos actos que lle afecten (154).

Art. 239. 1. A execución levarase a efecto nos propios termos establecidos na sentenza.

2. Fronte á parte que, requirida para o efecto deixase transcorrer, inxustificadamente, o prazo concedido sen efectuar o ordenado e mentres non cumpra ou non acredite a imposibilidade do seu cumprimento específico, o xulgado ou

---

(152) Véxase o artigo 98 da citada lei (§ 3).

(153) Punto engadido conforme a disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

(154) Artigo 54.2 deste texto refundido.

§2 tribunal, co fin de obter e asegurar o cumprimento da obriga que execute, poderá, tras audiencia das partes, impor constringimentos pecuniarios, cando execute obrigas de dar, facer ou non facer ou para obter o cumprimento das obrigas legais impostas nunha resolución xudicial. Para fixar a contía destes constringimentos terase en conta a súa finalidade, a resistencia ao cumprimento e a capacidade económica do requirido, podendo modificarse ou deixarse sen efecto, atendidas a ulterior conduta e a xustificación que sobre aqueles extremos puidese efectuar o constringido. A cantidade fixada, que se ingresará no Tesouro, non poderá exceder, por cada día de atraso no cumprimento, da contía máxima prevista para as multas no Código penal como pena correspondente ás faltas.

3. Da mesma forma e con idénticos trámites, o órgano xudicial poderá impor multas coercitivas a quen, non sendo parte na execución, incumpra inxustificadamente os seus requirimentos tendentes a lograr a debida e completa execución do resolto ou para obter o cumprimento das obrigas legais impostas nunha resolución xudicial (155).

Art. 240. Poderase executar parcialmente a sentenza, aínda que se interpuxese recurso contra ela, respecto dos pronunciamentos que non fosen impugnados.

Art. 241. 1. Sen prexuízo do disposto no artigo 277, o prazo para instar a execución será igual ao fixado nas leis substantivas para o exercicio da acción tendente ao recoñecemento do dereito cuxa execución se pretenda. Este prazo será de prescrición para todos os efectos.

2. En todo caso, o prazo para reclamar o cumprimento das obrigas de entregar sumas de diñeiro será dun ano. Non obstante, cando se trate do pagamento de prestacións periódicas da Seguridade Social, o prazo para instar a execución será o mesmo que o fixado nas leis substantivas para o exercicio da acción para o recoñecemento do dereito á prestación de que se trate ou será imprescritible se o dito dereito tivese este carácter en tales leis.

---

(155) Véxase o artigo 285.2.d) deste texto refundido.

Se a entidade xestora ou colaboradora da Seguridade Social procedese por aplicación do artigo 126 do texto refundido da Lei xeral da Seguridade Social, ao pagamento das prestacións económicas de que fose declarada responsable a empresa, poderá instar a execución da sentenza nos prazos establecidos no parágrafo anterior contados a partir da data de pagamento por parte da entidade que anticipase a prestación (156). §2

3. Iniciada a execución, non se interromperá a prescrición mentres non estea cumprida na súa integridade a obriga que se execute, incluso se as actuacións fosen arquivadas por declaración de insolvencia provisional do executado.

Art. 242. 1. A execución unicamente poderá ser suspendida nos seguintes casos:

a) Cando así o estableza a lei.

b) A pedimento do executante, salvo que a execución derive dun procedemento de oficio.

2. Suspendido ou paralizado o proceso a pedimento ou por causa imputable ao executante e transcorrido un mes sen que instase a súa continuación, o órgano xudicial requirirá a este a fin de que manifieste, no prazo de cinco días, se a execución debe seguir adiante e solicite o que ao seu dereito conveña, coa advertencia de que transcorrido este último prazo se arquivarán provisionalmente as actuacións.

Art. 243. 1. Se o cumprimento inmediato da obriga que se executa puidese ocasionar a traballadores dependentes do executado prexuízos desproporcionados en relación cos que derivarían para o executante do non cumprimento exacto, por pór en perigo certo a continuidade das relacións laborais subsistentes na empresa debedora, o órgano xudicial executor poderá, logo de audiencia dos interesados e nas condicións que estableza, conceder un aprazamento polo tempo imprescindible.

---

(156) Punto redactado de acordo coa Lei 50/1998, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social.

§2 2. O incumprimento das condicións que se establezan comportará, sen necesidade de declaración expresa nin de requirimento previo, a perda do beneficio concedido.

Art. 244. 1. Salvo nos casos expresamente establecidos na lei, as resolucións ditadas en execución levaranse a efecto non obstante a súa impugnación e non será necesario efectuar consignacións para recorrelas.

2. Non obstante, o órgano executor poderá, durante un mes, excepcionalmente prorrogable por outro, suspender cautelarmente, con ou sen exixencia de fianza, a realización dos actos executivos que puidesen producir un prexuízo de difícil reparación. Igual facultade terá a sala que coñeza do recurso interposto contra as resolucións do órgano executor e polo tempo de tramitación do recurso.

3. A suspensión ou a súa denegación poderá ser modificada en virtude de circunstancias sobrevidas ou que non se puideron coñecer ao tempo de se ter resolto sobre a suspensión.

Art. 245. Prohíbese a transacción ou renuncia dos dereitos recoñecidos por sentenzas favorables ao traballador (157).

CAPÍTULO II

DA EXECUCIÓN PECUNIARIA

Sección 1.ª Normas xerais

Art. 246. 1. En caso de concorrencia de embargos decretados por órganos xudiciais da orde xurisdiccional social sobre uns mesmos bens, a preferencia para seguir a vía de constrinximento contra eles corresponde, sen prexuízo do establecido nesta lei nos supostos de acumulación de execucións, ao órgano que con prioridade trabou os ditos bens.

---

(157) Véxase o artigo 3.5 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Non obstante, o embargante posterior poderá continuar a vía de constrinximento se quedan garantidos os dereitos dos embargantes anteriores. §2

2. A regra anterior non afectará a prelación de créditos entre diversos acredores.

3. En caso de concurso, as accións de execución que poidan exercer os traballadores para o cobramento dos salarios que lles poidan ser debidos quedan sometidas ao establecido na Lei concursal (158).

Art. 247. 1. O executado está obrigado a efectuar, por requirimento do órgano xudicial, manifestación sobre os seus bens ou dereitos, coa precisión necesaria para garantir as súas responsabilidades. Deberá, así mesmo, indicar as persoas que teñan dereitos de calquera natureza sobre os seus bens e de estaren suxeitos a outro proceso, concretar os extremos deste que poidan interesar á execución.

2. Esta obriga incumbirá, cando se trate de persoas xurídicas, aos seus administradores ou ás persoas que legalmente as representen; cando se trate de comunidades de bens ou grupos sen personalidade, a quen apareza como o seu organizador, director ou xestor.

3. No caso de que os bens estivesen gravados con cargas reais, o executado estará obrigado a manifestar o importe do crédito garantido e, se é o caso, a parte pendente de pagamento nesa data.

Esta información poderase reclamar ao titular do crédito garantido, de oficio ou por instancia de parte ou de terceiro interesado.

Art. 248. 1. Se non se tiver coñecemento da existencia de bens suficientes, o órgano xudicial deberase dirixir aos pertinentes organismos e rexistros públicos co fin de que faciliten a relación de todos os bens ou dereitos do debedor de que teñan constancia, tras a realización por estes, se for preciso, das indagacións legalmente posibles.

---

(158) Punto redactado de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal.

Véxase o artigo 32 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

§2 2. Tamén poderá o órgano xudicial, dentro dos límites do dereito á intimidade persoal, dirixirse ou solicitar a información precisa, para lograr a efectividade da obriga pecuniaria que execute, de entidades financeiras ou depositarias ou doutras persoas privadas que polo obxecto da súa normal actividade ou polas súas relacións xurídicas co executado deban ter constancia dos bens ou dereitos deste ou puidesen resultar debedoras del.

Art. 249. Salvo que motivadamente se dispoña outra cousa, a cantidade pola que se despache execución en concepto provisional de xuros de demora e custas non excederá, para os primeiros, do importe dos que se producirían durante un ano e, para as custas, do 10 por 100 da cantidade obxecto de constrinximento en concepto de principal.

Art. 250. Atendida a cantidade obxecto de constrinximento, os autos en que se despache a execución ou demais resolucións en que se decreten embargos, notificaránselles aos representantes dos traballadores da empresa debedora, para efectos de que poidan comparecer no proceso.

Art. 251. 1. O Fondo de Garantía Salarial e as entidades xestoras ou servizos comúns da Seguridade Social, cando estean lexitimados para intervir no proceso, quedan obrigados a asumir o depósito, a administración, a intervención ou a peritación dos bens embargados, designando para tal fin persoa idónea, desde que se lles requira xudicialmente. De tal obriga poderán liberarse con autorización xudicial, se xustifican a imposibilidade de cumprila ou a súa desproporcionada gravosidade.

2. Igual obriga e cos mesmos límites pode, motivadamente, impoñerse a calquera persoa ou entidade que pola súa actividade e medios se poida facer cargo dela, sen prexuízo do resarcimento de gastos e aboamento das remuneracións procedentes conforme a lei.

3. As actuacións materiais relativas ao depósito, conservación, transporte, administración e publicidade para a súa venda dos bens xudicialmente embargados poderanse

encomendar a entidades autorizadas administrativamente §2
con tal fin, se así o acordase o órgano xudicial (159).

Sección 2.ª O embargo

Art. 252. De constar a existencia de bens suficientes, o embargo que se decreta axustarase á orde legalmente establecida (160). En caso contrario e co obxecto de asegurar a efectividade da resolución xudicial cuxa execución se insta, efectuarase a adecuación á dita orde unha vez coñecidos tales bens.

Art. 253. 1. Se os bens embargados fosen inmoables ou outros inscristibles en rexistros públicos, o órgano xudicial ordenará de oficio que se libre e remita directamente ao rexistrador mandamento para que practique o asento que corresponda relativo ao embargo trabado, expida certificación de telo feito, da titularidade dos bens e, se é o caso, das súas cargas e gravames.

2. O rexistrador deberá comunicar ao órgano xudicial a existencia de ulteriores asentos que puidesen afectar o embargo anotado.

Art. 254. 1. Poderase constituír unha administración ou unha intervención xudicial cando pola natureza dos bens ou dereitos embargados for preciso.

2. Con tal fin, o órgano xudicial citará de comparecencia as partes para que cheguen a un acordo ou, se é o caso, efectúen as alegacións e probas que estimen oportunas sobre a necesidade ou non de nomeamento de administrador ou interventor, persoa que deba desempeñar tal cargo, exixencia ou non de fianza, forma de actuación, rendición de contas e retribución procedente.

3. O administrador ou, se é o caso, o interventor nomeado deberá render conta final da súa xestión (161).

Art. 255. Pode ser designado depositario o executante ou o executado, salvo oposición xustificada da parte contra-

---

(159) Véxase a disposición adicional 3.ª deste texto refundido.

(160) Véxase o artigo 592 da Lei de axuízamento civil.

(161) Véxanse os artigos 630 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

§ 2 ria. Tamén poderá o órgano xudicial aprobar a designación como depositario dun terceiro, de existir común acordo das partes ou por proposta dunha delas, sen oposición xustificada da contraria.

Art. 256. 1. De estar previamente embargados os bens, o órgano xudicial reembargante adoptará as medidas oportunas para a súa efectividade.

2. O órgano xudicial ou administrativo ao cal se lle comunique o reembolso acordará o procedente para garantirlo e, no prazo máximo de dez días, informará o reembargante sobre as circunstancias e valor dos bens, cantidade obxecto de constrinximento de que respondan e estado das súas actuacións.

3. Deberá, así mesmo, comunicar ao órgano que decretou o reembolso as posteriores resolucións que puidesen afectar os acredores reembargantes (162).

Art. 257. 1. O órgano xudicial, tras a dación de conta da dilixencia de embargo positiva ratificará ou modificará o efectuado pola comisión executiva, acordando, se é o caso, a adopción das garantías necesarias para asegurar a traba segundo a natureza dos bens embargados.

2. Poderá tamén, en calquera momento, atendida a suficiencia dos bens embargados, acordar a mellora, redución ou alzamento dos embargos trabados (163).

Art. 258. 1. O terceiro que invoque o dominio sobre os bens embargados, adquirido con anterioridade á súa traba, poderá pedir o levantamento do embargo ante o órgano da orde xurisdiccional social que coñeza a execución, que para os simples efectos pre-xudiciais resolverá sobre o dereito alegado, alzando, se é o caso, o embargo.

2. A solicitude, a que se xuntará o título en que se funde a pretensión, deberá ser formulada polo terceirista cunha antelación á data sinalada para a celebración da primeira poxa non inferior a quince días.

---

(162) Artigo 610 da Lei de axuízamento civil.

(163) Artigo 612 da Lei de axuízamento civil.

3. Admitida a solicitude, seguirase o trámite incidental regulado nesta lei. O órgano xudicial só suspenderá as actuacións relativas á liquidación dos bens discutidos ata a resolución do incidente (164). **§2**

Sección 3.ª Realización dos bens embargados

Art. 259. 1. Cando for necesario taxar os bens embargados previamente á súa realización, o órgano xudicial designará o perito taxador que corresponda de entre os que presten servizo na Administración de xustiza e, ademais ou no seu defecto, poderá requirir a designación de persoa idónea ás entidades obrigadas legalmente a asumir a peritación.

2. O nomeamento efectuado porase en coñecemento das partes ou terceiros que conste que teñan dereitos sobre os bens que se van taxar para que, dentro do segundo día, poidan designar outros pola súa parte, coa prevención de que, se non o fixesen, se lles terá por conformes (165).

Art. 260. Se os bens ou dereitos embargados estivesen afectos con cargas ou gravames que debesen quedar subsistentes tras a venda ou adxudicación xudicial, o secretario, coa colaboración pericial e solicitando os datos que estime oportunos, practicará a valoración daqueles e deducirá o seu importe do valor real dos bens, co fin de determinar o prezo xusto.

Art. 261. 1. Para a liquidación dos bens embargados, poderanse empregar estes procedementos:

a) Por venda en entidade autorizada administrativa-mente con tal fin, se así o acordase o órgano xudicial, calquera que for o valor dos bens.

b) Por poxa ante fedatario público nos termos que se establezan regulamentariamente.

c) Mediante poxa xudicial, nos casos en que non se empreguen os procedementos anteriores.

---

(164) Véxanse os artigos 595 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

(165) Artigos 335 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

§2 2. Se o embargado foren valores, venderanse na forma establecida para eles na Lei de axuízamento civil (166).

3. Co fin de dotala de maior efectividade, a venda dos bens poderase realizar por lotes ou por unidades.

Art. 262. A realización dos bens embargados mediante poxa xudicial axustarase ao disposto na lexislación procesual civil, coas modalidades seguintes (167):

a) Na terceira poxa non se admitirán ofertas que non excedan do 25 por 100 da cantidade en que se taxasen os bens. Se houber ofertante que ofrezca suma superior, aprobarase o remate.

b) De resultar deserta a terceira poxa, terán os executantes ou no seu defecto os responsables legais solidarios ou subsidiarios o dereito a adxudicárense os bens, polo 25 por 100 da taxación, para o que se lles dará o prazo común de dez días. De non se facer uso deste dereito, alzarase o embargo.

Art. 263. Se a adquisición en poxa ou a adxudicación en pagamento se realiza en favor de parte dos executantes e o prezo de adxudicación non é suficiente para cubrir todos os créditos dos restantes acredores, os créditos dos adxudicatarios só se extinguirán ata a concorrencia da suma que sobre o prezo de adxudicación debería serlles atribuída na repartición proporcional. De ser inferior ao prezo deberán os acredores adxudicatarios aboar o exceso en metálico.

Art. 264. Só a adquisición ou a adxudicación practiada en favor dos executantes ou dos responsables legais solidarios ou subsidiarios poderá efectuarse en calidade de ceder a terceiro.

Art. 265. 1. Non será preceptivo documentar en escritura pública o auto de adxudicación.

2. Será título bastante para a inscrición do auto de adxudicación o testemuño expedido polo secretario do xulgado

---

(166) Punto redactado de acordo coa Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuízamento civil. Véxase o seu artigo 635.

(167) Véxanse os artigos 643 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

ou tribunal, comprensivo do referido auto e das circunstancias necesarias para verificar aquela (168). §2

Sección 4.ª Pagamento aos acredores

Art. 266. 1. As cantidades que se obteñan a favor dos executantes aplicaranse, pola súa orde, ao pagamento do principal, xuros e custas unha vez liquidados aqueles e taxadas estas.

2. Se o aprobase previamente o órgano xudicial, poderase anticipar ao pagamento do principal o aboamento dos gastos que necesariamente requirise a propia execución e o dos acreditados por terceiros obrigados a prestar a colaboración xudicialmente requirida.

Art. 267. 1. Cuberta a cantidade obxecto de constrinximento en concepto de principal, o secretario practicará dilixencia de liquidación dos xuros percibidos.

2. A liquidación de xuros poderase formular no momento en que se realice a taxación de custas e na propia dilixencia. Se se impugnasen ambas as operacións, a súa tramitación poderase acumular.

3. Os honorarios ou dereitos de avogados incluídos os das administracións públicas, procuradores e graduados sociais colexiados percibidos na execución poderanse incluír na taxación de custas (169).

Art. 268. De estaren acumuladas as execucións seguidas contra un mesmo debedor e de seren insuficientes os bens embargados para satisfacer a totalidade dos créditos laborais, aplicaranse solucións de proporcionalidade, con respecto, en todo caso, ás preferencias de créditos establecidas nas leis (170).

Art. 269. 1. Entre os créditos concorrentes de igual grao, repartiranse proporcionalmente as cantidades obtidas, sen ter en conta ningún tipo de prioridade temporal.

---

(168) Véxase o artigo 674 da Lei de axuizamento civil.

(169) Artigos 241 e seguintes da Lei de axuizamento civil.

(170) Artigos 32 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores e 1.921 a 1.929 do Código civil.

§2 2. Se as cantidades obtidas non son suficientes para cubrir a totalidade dos créditos, procederase do seguinte modo:

a) Se ningún dos acredores concorrentes alegase preferencia para o cobramento, o órgano xudicial disporá a distribución proporcional de cantidades conforme se vaian obtendo.

b) Se algún deles alega preferencia, poderán presentar os acredores ou requirilos para que o fagan, no prazo que se lles fixe, unha proposta común de distribución.

3. Se non se presentan ou non coinciden as propostas formuladas, o órgano xudicial, no prazo de cinco días, ditará providencia establecendo provisionalmente os criterios de distribución e ordenando ao secretario que practique, conforme eles, dilixencia de distribución, concretando as cantidades correspondentes a cada acredor.

Art. 270. 1. Da proposta común ou da formulada polo xulgado ou tribunal darase traslado, se é o caso, aos acredores non propoñentes, ao executado e ao Fondo de Garantía Salarial, para que manifesten a súa conformidade ou desconformidade no prazo de tres días.

2. Se non se formulase oposición, o órgano xudicial deberá aprobar a proposta común presentada ou entenderase definitiva a dilixencia de distribución practicada. De formularse aquela, convocaranse todos os interesados a unha comparecencia, dándose traslado dos escritos presentados.

Art. 271. 1. Se na comparecencia se lograse un acordo de distribución, poderase aprobar no mesmo acto. Aos interesados que non comparezan inustificadamente teráselles por conformes co acordado polos comparecentes.

2. De non se lograr acordo, continuará o incidente e efectuaranse as alegacións e probas relativas, se é o caso, á existencia ou subsistencia das preferencias invocadas. Resolveranse, mediante auto, as cuestións suscitadas e establecerase a forma de distribución.

Art. 272. Poderán participar na distribución proporcional os que, ata o momento de se obteren as cantidades que se

van repartir, teñan a condición de executantes dos procesos acumulados, con auto firme despachando execución ao seu favor. §2

Art. 273. 1. As terzarías fundadas no dereito do terceiro, sexa ou non acredor laboral do executado, a ser reintegrado do seu crédito con preferencia ao acredor executante, deberanse deducir ante o órgano xudicial da orde social que estea coñecendo da execución e substanciáranse polo trámite incidental regulado nesta lei.

2. A terzaría así promovida non suspenderá a execución tramitada, continuándose esta ata realizar a venda dos bens embargados e o seu importe depositarase na entidade de crédito correspondente (171).

Sección 5.ª Insolvencia empresarial

Art. 274. 1. Previamente á declaración de insolvencia, se o Fondo de Garantía Salarial non fose chamado con anterioridade, daráselle audiencia, por un prazo máximo de quince días, para que poida instar a práctica das dilixencias que ao seu dereito conveña e designe os bens do debedor principal que lle consten.

2. Dentro dos trinta días seguintes á práctica das dilixencias instadas polo Fondo de Garantía Salarial, o órgano xudicial ditará auto declarando, cando proceda, a insolvencia total ou parcial do executado, fixando neste caso o valor pericial dado aos bens embargados. A insolvencia entenderase para todos os efectos como provisional ata que se lle coñezan bens ao executado ou se realicen os bens embargados.

3. Declarada xudicialmente a insolvencia dunha empresa, isto constituirá base suficiente para estimar a súa pervivencia noutras execucións, podéndose ditar o auto de insolvencia sen necesidade de reiterar os trámites de indagación de bens establecidos no artigo 248 desta lei, aínda que en todo caso se deberá dar audiencia previa á parte demandante e ao Fondo de Garantía Salarial para que poidan sinalar a existencia de novos bens.

---

(171) Véxase o artigo 236 deste texto refundido.

§2 4. De estaren determinadas na sentenza que se execute as cantidades legalmente a cargo do Fondo de Garantía Salarial, firme a declaración de insolvencia, será requirido, para aboamento, no prazo de dez días e, de non efectualo, continuará a execución contra el (172).

5. A declaración de insolvencia do executado publicárase no «Boletín Oficial del Rexistro Mercantil» (173).

Art. 275. 1. Cando os bens susceptibles de embargo se encontren afectos ao proceso produtivo da empresa debedora e esta continúe a súa actividade, o Fondo de Garantía Salarial poderá solicitar a suspensión da execución, polo prazo de trinta días, co fin de valorar a imposibilidade de satisfacción dos créditos laborais, así como os efectos do alleamento xudicial dos bens embargados sobre a continuidade das relacións laborais subsistentes na empresa debedora.

2. Constatada polo Fondo de Garantía Salarial a imposibilidade de satisfacer os créditos laborais por determinar isto a extinción das relacións laborais subsistentes, porao de manifesto motivadamente, solicitando a declaración de insolvencia para os únicos efectos de recoñecemento de prestacións de garantía salarial.

CAPÍTULO III

DA EXECUCIÓN DAS SENTENZAS FIRMES DE DESPEDIMENTO (174)

Art. 276. Cando o empresario optase pola readmisión deberá comunicar por escrito ao traballador, dentro dos dez días seguintes a aquel en que se lle notifique a sentenza, a data da súa reincorporación ao traballo, para efectuala nun prazo non inferior aos tres días seguintes ao da recepción do

---

(172) Véxase o artigo 33 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(173) Punto engadido de conformidade coa disposición derradeira 15.ª da Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal

(174) Véxanse os artigos 54 a 56 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Véxanse, así mesmo, os artigos 103 a 113 deste texto refundido.

escrito. Neste caso, serán por conta do empresario os salarios xerados desde a data de notificación da sentenza que por primeira vez declare a improcedencia ata aquela en que se produza a readmisión, salvo que, por causa imputable ao traballador, non se puidese realizar no prazo sinalado. §2

Art. 277. 1. Cando o empresario non procedese á readmisión do traballador, poderá este solicitar a execución da sentenza ante o xulgado do social:

a) Dentro dos vinte días seguintes á data sinalada para proceder á readmisión, cando esta non se efectuase.

b) Dentro dos vinte días seguintes a aquel en que expire o dos dez días a que se refire o artigo anterior, cando non se sinalase data para reiniciar a prestación laboral.

c) Dentro dos vinte días seguintes á data en que a readmisión tivo lugar, cando esta se considerase irregular.

2. Non obstante, e sen prexuízo de que non se reporten os salarios correspondentes aos días transcorridos entre o último de cada un dos prazos sinalados nas alíneas *a)*, *b)* e *c)* e aquel en que se solicite a execución da decisión, a acción para instar esta última terá que se producir dentro dos tres meses seguintes á firmeza da sentenza.

3. Todos os prazos establecidos neste artigo son de prescrición (175).

Art. 278. Instada a execución da decisión, o xuíz citará de comparecencia ás partes dentro dos catro días seguintes. O día da comparecencia, se os interesados fosen citados en forma e non asistise o traballador ou persoa que o represente, teráselle por desistido da súa solicitude; se non comparecese o empresario ou o seu representante, celebrarase o acto sen a súa presenza (176).

Art. 279. 1. Na comparecencia, a parte ou partes que concorran serán examinadas polo xuíz sobre os feitos da non readmisión ou da readmisión irregular alegada e achegaranse unicamente aquelas probas que, podéndose practicar no

---

(175) Artigos 138.6 e 241.1 deste texto refundido.

(176) Véxanse os artigos 138.6 e 281.2 deste texto refundido.

§2 momento, o xuíz estime pertinentes. Do actuado redactarase a correspondente acta (177).

2. Dentro dos tres días seguintes, o xuíz ditará auto en que, salvo nos casos onde non resulte acreditada ningunha das dúas circunstancias alegadas polo executante (178):

a) Declarará extinguida a relación laboral na data da dita resolución.

b) Acordará que se lle aboe ao traballador a indemnización a que se refire o número 1 do artigo 110 desta lei. En atención ás circunstancias concorrentes e aos prexuízos ocasionados pola non readmisión ou pola readmisión irregular, poderá fixar unha indemnización adicional de ata quince días de salario por ano de servizo e un máximo de doce mensuralidades. En ambos os casos, ratearanse os períodos de tempo inferiores a un ano e computaranse, como tempo de servizos, o transcorrido ata a data do auto.

c) Condenará o empresario ao aboamento dos salarios deixados de percibir desde a data da notificación da sentenza que por primeira vez declare a improcedencia ata a da mencionada solución (179).

Art. 280. 1. A sentenza será executada nos seus propios termos cando:

a) O traballador despedido for delegado de persoal, membro do comité de empresa ou delegado sindical e, declarada a improcedencia do despedimento, optar pola readmisión.

b) Declare a nulidade do despedimento.

2. A tal fin, en calquera dos supostos mencionados no número anterior, o xuíz, unha vez solicitada a readmisión, requirirá o empresario para que repoña o traballador no seu posto no prazo de tres días, sen prexuízo de que adopte, por instancia de parte, as medidas que dispón o artigo 282.

---

(177) Artigos 138.6 e 281.2 deste texto refundido.

(178) Véxase o artigo 284 deste texto refundido.

(179) Artigo 138.6 deste texto refundido.

Art. 281. 1. Nos supostos a que se refire o artigo §2 anterior, se o empresario non procedese á readmisión ou o fíxese en condicións distintas ás que rexían antes de se producir o despedimento, o traballador poderá acudir ante o xulgado do social, solicitando a execución da decisión, dentro dos vinte días seguintes ao terceiro que, como prazo máximo para a reincorporación, dispón o artigo precedente.

2. O xuíz oírás partes en comparecencia, que se axustará ao disposto no artigo 278 e número 1 do artigo 279, e ditará auto sobre se a readmisión se efectuou ou non e, se é o caso, se o foi en debida forma. No suposto de que se estimase que a readmisión non se produciu ou non o foi en forma regular, ordenará repoñer o traballador no seu posto dentro dos cinco días seguintes á data da dita resolución, e apercibirá o empresario de que, de non proceder á reposición ou de non facelo en debida forma, se adoptarán as medidas que establece o artigo seguinte.

Art. 282. Cando o empresario non dese cumprimento á orde de reposición a que se refire o artigo anterior, o xuíz acordará as medidas seguintes (180):

a) Que o traballador continúe percibindo o seu salario coa mesma periodicidade e contía que a declarada na sentenza, cos incrementos que por vía de convenio colectivo ou mediante norma estatal se produzan ata a data da readmisión en debida forma. Para tal fin, o xuíz despachará execución, en tantas ocasións como fose necesario, por unha cantidade equivalente a seis meses de salario, e faránselle efectivas ao traballador con cargo a ela as retribucións que fosen vencendo, ata que, unha vez efectuada a readmisión en forma regular, acorde a devolución ao empresario do saldo existente nesa data.

b) Que o traballador continúe en alta e con cotización na Seguridade Social, o que porá en coñecemento da entidade xestora para os efectos procedentes.

c) Que o delegado de persoal, membro do comité de empresa ou delegado sindical continúe desenvolvendo, no

---

(180) Véxase o artigo 280.2 deste texto refundido.

§2 seo da empresa, as funcións e actividades propias do seu cargo, advertíndolle ao empresario que, de impedir ou opoñer algún obstáculo ao dito exercicio, se porán os feitos en coñecemento da autoridade laboral, para os efectos de sancionar a súa conduta de acordo co que dispón o *artigo 97 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores* (181).

Art. 283. 1. Cando recaia resolución firme en que se declara a extinción do contrato de traballo, se o traballador ocupar vivenda por razón deste contrato deberá abandonala no prazo dun mes. O órgano xudicial, se existe motivo fundado, poderá prorrogar este prazo por dous meses máis.

2. Unha vez transcorridos os prazos do número anterior, o empresario poderá solicitar do xulgado a execución mediante o oportuno lanzamento, que se practicará seguidamente observando as normas previstas na Lei de axuizamento civil.

Art. 284. Sen prexuízo do disposto nos artigos anteriores, cando se acredítase a imposibilidade de readmitir o traballador por cesamento ou peche da empresa obrigada, o xuíz ditará auto en que declarará extinguida a relación laboral na data da dita resolución e acordará que se lle aboen ao traballador as indemnizacións e os salarios deixados de percibir que sinala o número 2 do artigo 279.

CAPÍTULO IV

DA EXECUCIÓN DE SENTENZAS FRONTE A ENTES PÚBLICOS

Art. 285. 1. Nas execucións seguidas fronte ao Estado, entidades xestoras ou servizos comúns da Seguridade Social e demais entes públicos, mentres non conste a total execución da sentenza, o órgano xudicial, de oficio ou por instancia de parte, adoptará cantas medidas sexan adecuadas para promovela e actualala.

---

(181) Véxase o artigo 300 deste texto refundido.

Téñase presente que o artigo 97 citado foi derogado polo Real decreto lexislativo 5/2000, do 4 de agosto, polo que se aproba o texto refundido da Lei de infraccións e sancións na orde social.

2. Con tal fin, logo de requirimento da Administración §2
condenada e citando, se é o caso, de comparencia as partes, poderá decidir cantas cuestións se susciten na execución, e especialmente as seguintes:

a) Órgano administrativo e funcionarios que se deben responsabilizar de realizar as actuacións.

b) Prazo máximo para o seu cumprimento, en atención ás circunstancias que concorran.

c) Medios con que se debe levar a efecto e procedemento que se seguirá.

d) Medidas necesarias para lograr a efectividade do mandado, nos termos establecidos nesta lei, salvo o previsto no artigo 239, que non será de aplicación.

Art. 286. 1. Nos procesos seguidos por prestacións de pagamento periódico da Seguridade Social, unha vez que sexa firme a sentenza condenatoria á constitución de capital, o xulgado remitirá copia certificada á entidade xestora ou servizo común competente.

2. O indicado organismo deberá, no prazo máximo de dez días, comunicarlle ao xulgado o importe do capital que hai que ingresar, o que se lles notificará ás partes, requirindo a condenada para que o ingrese no prazo de dez días.

TÍTULO II

Da execución provisional

CAPÍTULO PRIMEIRO

DAS SENTENZAS CONDENATORIAS AO PAGAMENTO DE CANTIDADES

Art. 287. 1. Cando o traballador tiver ao seu favor unha sentenza en que se condenase o empresario ao pagamento dunha cantidade e se interpuxese recurso contra ela, terá dereito a obter anticipos á conta daquela, garantindo o Estado o seu reintegro e realizando, se é o caso, o seu aboamento, nos termos establecidos nesta lei.

§2 2. O anticipo alcanzará, como máximo total, ata o 50 por 100 do importe da cantidade recoñecida na sentenza, que se poderá aboar en períodos temporais durante a tramitación do recurso, desde a data da solicitude e ata que recaia sentenza definitiva ou por calquera causa quede firme a sentenza obxecto de recurso (182).

3. A cantidade non poderá exceder anualmente do dobre do salario mínimo interprofesional fixado para traballadores maiores de dezaioito anos, incluída a parte proporcional de gratificacións extraordinarias, vixente durante o seu devengo.

Art. 288. 1. A execución provisional poderase instar pola parte interesada ante o órgano xudicial que ditou a sentenza. O solicitante asumirá, solidariamente co Estado, a obriga de reintegro, cando proceda, das cantidades percibidas.

2. Se para recorrer contra a sentenza que provisionalmente se execute se efectuase consignación, o órgano xudicial disporá o anticipo con cargo a ela; o Estado garantirá a devolución ao empresario, se é o caso, das cantidades que se lle aboan ao traballador.

3. De non ser preceptivo consignar para interpor recurso, o anticipo aboarallo ao traballador directamente o Estado. Neste suposto, o órgano xudicial remitiralle ao organismo xestor testemuño suficiente do actuado e requirirao para que no prazo de dez días efectúe o aboamento ao traballador (183).

Art. 289. 1. Se a sentenza impugnada queda firme, o traballador terá dereito a percibir a diferenza entre o importe da condena e a cantidade anticipada, facéndose efectiva con cargo á consignación, se dela se detraese o anticipo.

2. Se o Estado efectuase o anticipo, o traballador poderá reclamar a diferenza ao empresario, e o Estado subrogarase nos dereitos daquel fronte ao empresario polo importe da cantidade anticipada.

---

(182) Véxase a disposición adicional 9.ª do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

(183) Véxase o artigo 228 deste texto refundido.

Art. 290. 1. Se a sentenza impugnada fose revogada polo tribunal superior e o traballador resultar debedor en todo ou en parte da cantidade anticipada, deberá reintegrar esta cantidade ao empresario se se detraese o anticipo da consignación, quedando neste caso o Estado responsable solidario co traballador respecto do empresario. §2

2. Cando o Estado aboase directamente o anticipo ou, en virtude da responsabilidade solidaria contraída, respóndese fronte ao empresario, aquel poderá reclamarlle ao traballador o reintegro da cantidade anticipada.

Art. 291. 1. Se se incumpre a obriga de reintegro, será título bastante para iniciar a execución destinada a facela efectiva a resolución firme en que se acordaba a execución provisional xunto coa certificación, librada polo secretario do xulgado ou polo organismo xestor, en que se determinasen as cantidades aboadas.

2. Cando a realización forzosa inmediata da cantidade que se debe puidese causar prexuízo grave ao traballador, o xuíz poderá conceder aprazamento ata por un ano da obriga de pagamento, adoptando as medidas de aseguramento oportunas para garantir a efectividade da execución.

CAPÍTULO II

DAS SENTENZAS CONDENATORIAS EN MATERIA DE SEGURIDADE SOCIAL

Art. 292. 1. As sentenzas obxecto de recurso, condenatorias ao pagamento de prestacións de pagamento periódico de seguridade social, serán executivas, quedando o condenado obrigado a aboar a prestación, ata o límite da súa responsabilidade, durante a tramitación do recurso.

2. Se a sentenza favorable ao beneficiario for revogada, en todo ou en parte, non estará obrigado ao reintegro das cantidades percibidas durante o período de execución provisional e conservará o dereito a que se lle aboen as prestacións devengadas durante a tramitación do recurso e que non tiver aínda percibido na data de firmeza da sentenza, sen prexuízo do disposto no artigo 192.3 desta lei.

§2 Art. 293. O beneficiario do réxime público da Seguridade Social que tivese ao seu favor unha sentenza impugnada en que condenase o demandado ao pagamento dunha prestación de pagamento único, terá dereito a solicitar a súa execución provisional e obter anticipos á conta daquela, nos termos establecidos na sección anterior (184).

Art. 294. Por petición do beneficiario favorecido por elas e a criterio xudicial, serán igualmente executables provisionalmente, sen existencia de fianza, as sentenzas condenatorias a obrigas de facer ou non facer en materia de seguridade social.

CAPÍTULO III

DAS SENTENZAS DE DESPEDIMENTO

Art. 295. 1. Cando nos procesos onde se exerzan accións derivadas de despedimento ou de decisión extintiva da relación de traballo, a sentenza declare a súa improcedencia e o empresario que optase pola readmisión interpuxese algún dos recursos autorizados pola lei, este virá obrigado, mentres dure a tramitación do recurso, a pagarlle á persoa contra a que se recorreu a mesma retribución que viña percibindo con anterioridade a producirse aqueles feitos e continuará o traballador prestando servizos, a menos que o empresario prefira facer o aboamento aludido sen compensación ningunha.

O anteriormente disposto tamén será aplicable cando, optando o empresario pola readmisión, o recurso o interpuxer o traballador.

2. A mesma obriga terá o empresario se a sentenza declarase a nulidade do despedimento ou da decisión extintiva da relación de traballo.

3. Se o despedimento for declarado improcedente e a opción, correspondente ao traballador, se producise en favor da readmisión, aplicarase o disposto polo punto 1 deste artigo.

---

(184) Debera dicir «capítulo anterior».

4. Nos supostos a que se refiren os puntos anteriores **§2** suspenderase o dereito á prestación por desemprego nos termos previstos na Lei xeral da Seguridade Social (185).

Art. 296. Se en virtude do disposto no artigo anterior se presentase petición do traballador, por escrito ou por comparecencia, co fin de exixir do empresario o cumprimento daquela obriga ou solicitude deste para que aquel reinicie a prestación de servizos, o xuíz ou sala, oídas as partes, resolverá o que proceda (186).

Art. 297. O incumprimento inxustificado por parte do traballador do requirimento empresarial de reinicio da prestación de servizos comportará a perda definitiva dos salarios a que se refiren os artigos anteriores.

Art. 298. Se a sentenza favorable ao traballador for revogada en todo ou en parte, este non estará obrigado ao reintegro dos salarios percibidos durante o período de execución provisional e conservará o dereito a que se lle aboan os percibidos durante a tramitación do recurso e que non tiver aínda percibido na data da firmeza da sentenza.

Art. 299. Nos casos en que non proceda a aplicación das normas de execución provisional establecidas neste capítulo, se concorren os presupostos necesarios, poderán concederse anticipos reintegrables, nos termos establecidos nesta lei, cando a sentenza impugnada declare a nulidade ou improcedencia do despedimento ou das decisións extintivas das relacións de traballo (187).

Art. 300. Cando o despedimento ou a decisión extintiva afectase un representante legal dos traballadores ou un representante sindical e a sentenza declarase a nulidade ou improcedencia do despedimento, con opción, neste último caso, pola readmisión, o órgano xudicial deberá adoptar, nos

---

(185) Punto engadido pola Lei 45/2002, do 12 de decembro («BOE» núm. 298, do 13 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 1, do 1 de xaneiro de 2003), de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección por desemprego e mellora da ocupabilidade.

(186) Artigo 236 deste texto refundido.

(187) Véxanse os artigos 287 e seguintes deste texto refundido.

§2 termos previstos na alínea c) do artigo 282, as medidas oportunas, co fin de garantir o exercicio das súas funcións representativas durante a substanciación do correspondente recurso.

CAPÍTULO IV

DAS SENTENZAS CONDENATORIAS RECAÍDAS NOUTROS PROCESOS

Art. 301. As sentenzas que recaian nos procesos de conflitos colectivos, nos de impugnación dos convenios colectivos e nos de tutela dos dereitos de liberdade sindical e demais dereitos fundamentais, serán executivas desde que se diten, segundo a natureza da pretensión recoñecida, non obstante o recurso que contra elas se puidese interpor (188).

CAPÍTULO V

NORMAS COMÚNS Á EXECUCIÓN PROVISIONAL

Art. 302. Fronte ás resolucións ditadas en execución provisional só procederán, se é o caso, os recursos de reposición ou súplica (189).

Art. 303. As sentenzas favorables ao traballador ou beneficiario que non poidan ser executadas provisionalmente conforme esta lei poderán selo na forma e condicións establecidas na lexislación procesual civil (190).

DISPOSICIÓNS ADICIONAIS

Primeira. 1. No non previsto nesta lei rexerá como supletoria a de axuízamento civil.

2. O recurso en interese da lei, regulado na de axuízamento civil, non será de aplicación no proceso laboral.

Segunda. 1. O Goberno, logo de informe do Consello Xeral do Poder Xudicial e de audiencia do Consello de

---

(188) Artigos 158.2 e 164.2 deste texto refundido.

(189) Véxanse os artigos 184 a 186 deste texto refundido.

(190) Artigos 524 e seguintes da Lei de axuízamento civil.

Estado, poderá modificar a contía que establece esta lei para §2
a procedencia do recurso de suplicación.

2. Igualmente, e tras os informes mencionados, poderá modificar as cantidades que se establecen nesta lei respecto dos honorarios a que teñen dereito os letrados das partes obxecto de recurso, das sancións pecuniarias e multas e da contía dos depósitos para recorrer en suplicación, casación e revisión.

Terceira. O Goberno, logo de informe do Consello Xeral do Poder Xudicial, poderá autorizar a entidades públicas ou privadas, que reúnan as garantías que se establezan, a realización das actuacións materiais relativas ao depósito, conservación, transporte, administración, publicidade e venda dos bens xudicialmente embargados.

Cuarta. Poderase encomendar ao Fondo de Garantía Salarial a xestión das partidas orzamentarias destinadas a anticipar aos traballadores e beneficiarios do réxime público da Seguridade Social a execución provisional das sentenzas impugnadas que lles fosen favorables, e nas cales fose condenado o demandado ao pagamento dunha cantidade ou prestación de pagamento único.

Quinta. O proceso ordinario regulado nesta lei será de aplicación supletoria na tramitación das cuestións contenciosas a que se refire o *artigo 125 da Lei 3/1987, do 2 de abril, xeral de sociedades cooperativas, nos termos establecidos no artigo 126 desta mesma lei (191).*

---

(191) A lei citada foi derogada pola Lei 27/1999, do 16 de xullo, de cooperativas, cuxo artigo 87 establece:

«**Art. 87.** *Cuestións contenciosas.*—1. As cuestións contenciosas que se susciten entre a cooperativa e os seus socios traballadores, pola súa condición de tales, resolveranse aplicando, con carácter preferente, esta lei, os estatutos e o regulamento de réxime interno das cooperativas, os acordos validamente adoptados polos órganos sociais da cooperativa e os principios cooperativos. As citadas cuestións someteranse ante a xurisdición da orde social de conformidade co que se dispón no artigo 2.º) do Real decreto lexislativo 2/1995, do 7 de abril, polo que se aproba o texto refundido da Lei de procedemento laboral.

A remisión á xurisdición da orde social atrae competencias dos seus órganos xurisdicionais, en todos os seus graos, para coñecemento de cantas cuestións contenciosas se susciten entre a cooperativa de traballo asociado e o socio traballador relacionadas cos dereitos e obrigas derivados da actividade cooperativizada.

§2 *Sexta.* Os procesos de impugnación das resolucións administrativas que deneguen o depósito dos estatutos das asociacións empresariais, así como as de declaración de non ser conforme dereito estes estatutos, substanciaranse polos trámites da modalidade procesual regulada no capítulo X, título II, libro II desta lei. O Ministerio Fiscal será sempre parte nestes procesos.

Sétima. Para todos os efectos do libro IV desta lei, entenderanse equiparados ás sentenzas firmes os laudos arbitrais igualmente firmes, ditados polo órgano que se poida constituír mediante os acordos interprofesionais e os convenios colectivos a que se refire o artigo 83 do texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores.

Oitava. As disposicións desta lei non resultarán de aplicación nas cuestións litixiosas sociais que se susciten en caso de concurso e cuxa resolución corresponda ao xuíz do concurso conforme a Lei concursal, coas excepcións expresas que se conteñen na dita lei (192).

DISPOSICIÓN TRANSITORIAS

Primeira. Os recursos contra as resolucións xudiciais que recaian en procesos iniciados con anterioridade á entrada en vigor do Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, polo que se aproba o texto articulado da Lei de procedemento laboral, serán os establecidos nesta e tramitaranse de acordo con ela.

---

2. Os conflitos non baseados na prestación do traballo, ou os seus efectos, nin comprometidos os seus dereitos en canto achegante de traballo e que poidan xurdir entre calquera clase de socio e as cooperativas de traballo asociado estarán sometidos á xurisdición da orde civil.

3. A interposición de calquera demanda por parte dun socio nas cuestións a que se refire o anterior punto 1 exixirá o esgotamento da vía cooperativa previa, durante a cal quedará en suspenso o cómputo de prazos de prescrición ou caducidade para o exercicio de accións ou de afirmación de dereitos.»

(192) Disposición engadida de conformidade coa Lei 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), concursal

Os procesos que ao entrar en vigor o Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, estean en trámite, continuarán rexéndose pola normativa que se modifica. **§2**

Segunda. Non obstante o establecido na disposición anterior, toda extinción da relación laboral producida con anterioridade á entrada en vigor do Real decreto lexislativo 1/1995, do 24 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, rexeráse no seu aspecto procesual polas normas vixentes na data en que aquela tivese lugar.

Terceira. Os procesos de impugnación de convenios colectivos e os de conflitos colectivos iniciados ante os órganos xudiciais correspondentes despois da entrada en vigor do Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, polo que se aproba o texto articulado da Lei de procedemento laboral, substanciaranse de conformidade co nela disposto, aínda que as actuacións administrativas se tramitasen antes da súa vixencia.

Cuarta. Esta lei será aplicable ás execucións en trámite no momento da entrada en vigor do Real decreto lexislativo 521/1990, do 27 de abril, polo que se aproba o texto articulado da Lei de procedemento laboral, sendo válidas porén as actuacións realizadas ao abeiro da lexislación anterior.

§ 3 LEI ORGÁNICA 6/1985, DO 1 DE XULLO (XEFA-TURA DO ESTADO), DO PODER XUDICIAL

(«BOE» núm. 157, do 2 de xullo de 1985; corrección de erros no «BOE» núm. 264, do 4 de novembro)

TÍTULO PRELIMINAR

Do poder xudicial e do exercicio da potestade xurisdiccional

Artigo 1. A xustiza emana do pobo e é administrada en nome do Rei por xuíces e maxistrados integrantes do poder xudicial, independentes, inamovibles, responsables e sometidos unicamente á Constitución e ao imperio da lei.

Art. 2. 1. O exercicio da potestade xurisdiccional xulgando e facendo executar o xulgado correspóndelles exclusivamente aos xulgados e tribunais determinados nas leis e nos tratados internacionais.

2. Os xulgados e tribunais non exercerán máis funcións que as sinaladas no parágrafo anterior, as de rexistro civil e as demais que expresamente lles sexan atribuídas por lei en garantía de calquera dereito.

Art. 3. 1. A xurisdición é única e é exercida polos xulgados e tribunais previstos nesta lei, sen prexuízo das potestades xurisdiccionais recoñecidas pola Constitución a outros órganos.

2. A competencia da xurisdición militar quedará limitada ao ámbito estritamente castrense respecto dos feitos

tipificados como delitos militares polo Código penal militar e aos supostos de estado de sitio, de acordo coa declaración deste estado e coa Lei orgánica que o regula, sen prexuízo do que se establece no artigo 9, punto 2, desta lei. **§3**

Art. 4. A xurisdición esténdese a todas as persoas, a todas as materias e a todo o territorio español, na forma establecida na Constitución e nas leis.

Art. 5. 1. A Constitución é a norma suprema do ordenamento xurídico, e vincula todos os xuíces e tribunais, que interpretarán e aplicarán as leis e os regulamentos segundo os preceptos e principios constitucionais, conforme a interpretación deles que resulte das resolucións ditadas polo Tribunal Constitucional en todo tipo de procesos.

2. Cando un órgano xudicial considere, nalgún proceso, que unha norma con rango de lei, aplicable ao caso, de cuxa validez dependa a decisión xudicial, poida ser contraria á Constitución, promoverá a cuestión ante o Tribunal Constitucional, de acordo co que establece a súa lei orgánica.

3. Procederá promover a cuestión de inconstitucionalidade cando por vía interpretativa non sexa posible a acomodación da norma ao ordenamento constitucional.

4. En todos os casos en que, segundo a lei, proceda recurso de casación, será suficiente para fundamentalo a infracción de precepto constitucional. Neste suposto, a competencia para decidir o recurso corresponderalle sempre ao Tribunal Supremo, calquera que sexa a materia, o dereito aplicable e a orde xurisdicional.

Art. 6. Os xuíces e tribunais non aplicarán os regulamentos ou calquera outra disposición contrarios á Constitución, á lei ou ao principio de xerarquía normativa.

Art. 7. 1. Os dereitos e liberdades recoñecidos no capítulo segundo do título I da Constitución vinculan, na súa integridade, a todos os xuíces e tribunais e están garantidos baixo a súa tutela efectiva.

2. En especial, os dereitos enunciados no artigo 53.2 da Constitución recoñeceranse, en todo caso, de conformidade co seu contido constitucionalmente declarado, sen que as

§3 resolucións xudiciais poidan restrinxir, menoscabar ou inaplicar o dito contido.

3. Os xulgados e tribunais protexerán os dereitos e intereses lexítimos, tanto individuais como colectivos, sen que en ningún caso se poida producir indefensión. Para a defensa destes últimos recoñecerase a lexitimación das corporacións, asociacións e grupos que resulten afectados ou que estean legalmente habilitados para a súa defensa e promoción.

Art. 8. Os tribunais controlan a potestade regulamentaria e a legalidade da actuación administrativa, así como o sometemento desta aos fins que a xustifican.

Art. 9. 1. Os xulgados e tribunais exercerán a súa xurisdición exclusivamente naqueles casos en que lles veña atribuída por esta ou outra lei.

3. Os tribunais e xulgados da orde civil coñecerán, ademais das materias que lles son propias, de todas aquelas que non estean atribuídas a outra orde xurisdiccional.

Nesta orde civil, corresponderalle á xurisdición militar a prevención dos xuízos de testamentaría e de *ab intestato* dos membros das Forzas Armadas que, en tempo de guerra, falecesen en campaña ou navegación, limitándose á práctica da asistencia imprescindible para dispor o enterro do defunto e a formación do inventario e aseguramento provisorio dos seus bens, dando sempre conta á autoridade xudicial civil competente.

3. Os da orde xurisdiccional penal terán atribuído o coñecemento das causas e xuízos criminais, con excepción dos que correspondan á xurisdición militar.

4. Os da orde contencioso-administrativa coñecerán das pretensións que se deduzan en relación coa actuación das administracións públicas suxeita ao dereito administrativo, coas disposicións xerais de rango inferior á lei cos reais decretos lexislativos nos termos previstos no artigo 82.6 da Constitución, de conformidade co que estableza a lei desa xurisdición. Tamén coñecerán dos recursos contra a inactividade da Administración e contra as súas actuacións materiais que constitúan vía de feito.

Coñecerán, así mesmo, das pretensións que se deduzan en relación coa responsabilidade patrimonial das administracións públicas e do persoal ao seu servizo, calquera que sexa a natureza da actividade ou o tipo de relación de que derive. Se á produción do dano concorresen suxeitos privados, o demandante deducirá tamén fronte a eles a súa pretensión ante esta orde xurisdiccional. Igualmente coñecerán das reclamacións de responsabilidade cando o interesado accione directamente contra a aseguradora da Administración, xunto á Administración respectiva.

Tamén será competente esta orde xurisdiccional se as demandas de responsabilidade patrimonial se dirixen, ademais, contra as persoas ou entidades públicas ou privadas indirectamente responsables daquelas (1).

5. Os da orde xurisdiccional social coñecerán das pretensións que se promovan dentro da rama social do dereito, tanto en conflitos individuais como colectivos, así como as reclamacións en materia de seguridade social ou contra o Estado cando lle atribúa responsabilidade a lexislación laboral.

6. A xurisdición é improrrogable. Os órganos xudiciais apreciarán de oficio a falta de xurisdición e resolverán sobre ela con audiencia das partes e do Ministerio Fiscal. En todo caso, esta resolución será fundada e efectuarase indicando sempre a orde xurisdiccional que se estime competente.

Art. 10. 1. Para os únicos efectos pre-xudiciais, cada orde xurisdiccional poderá coñecer de asuntos que non lle estean atribuídos privativamente.

2. Non obstante, a existencia dunha cuestión pre-xudicial penal da cal non se poida prescindir para a debida decisión ou que condicione directamente o contido desta, determinará a suspensión do procedemento, mentres aquela non sexa resolta polos órganos penais a que corresponda, salvo as excepcións que a lei estableza.

Art. 11. 1. En todo tipo de procedemento respectaranse as regras da boa fe. Non producirán efecto as probas

---

(1) Punto redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 obtidas, directa ou indirectamente, violentando os dereitos ou liberdades fundamentais.

2. Os xulgados e tribunais rexeitarán fundadamente as peticións, incidentes e excepcións que se formulen con manifesto abuso de dereito ou entrañen fraude de lei ou procesual.

3. Os xulgados e tribunais, de conformidade co principio de tutela efectiva consagrado no artigo 24 da Constitución, deberán resolver sempre sobre as pretensións que se lles formulen, e só as poderán desestimar por motivos formais cando o defecto non for emendable ou non se emendar polo procedemento establecido nas leis.

Art. 12. 1. No exercicio da potestade xurisdiccional, os xuíces e maxistrados son independentes respecto a todos os órganos xudiciais e de goberno do poder xudicial.

2. Os xuíces e tribunais non poderán corrixir a aplicación ou interpretación do ordenamento xurídico feita polos seus inferiores na orde xerárquica xudicial senón cando administren xustiza en virtude dos recursos que as leis establezan.

3. Tampouco poderán os xuíces e tribunais, os órganos de goberno destes ou o Consello Xeral do Poder Xudicial ditar instrucións, de carácter xeral ou particular, dirixidas aos seus inferiores, sobre a aplicación ou interpretación do ordenamento xurídico que leven a cabo no exercicio da súa función xurisdiccional.

Art. 13. Todos están obrigados a respectar a independencia dos xuíces e maxistrados.

Art. 14. 1. Os xuíces e maxistrados que se consideren inquietados ou perturbados na súa independencia prano en coñecemento do Consello Xeral do Poder Xudicial, dando conta dos feitos ao xuíz ou tribunal competente para seguir o procedemento adecuado, sen prexuízo de practicar por si mesmos as dilixencias estritamente indispensables para asegurar a acción da xustiza e restaurar a orde xurídica.

2. O Ministerio Fiscal, por si ou por petición daqueles, promoverá as accións pertinentes en defensa da independencia xudicial.

Art. 15. Os xuíces e maxistrados non poderán ser separados, suspendidos, trasladados nin xubilados senón por algunha das causas e coas garantías previstas nesta lei.

Art. 16. 1. Os xuíces e maxistrados responderán penal e civilmente nos casos e na forma determinada nas leis, e disciplinariamente de conformidade co establecido nesta lei.

2. Prohíbense os tribunais de honra na Administración de xustiza.

Art. 17. 1. Todas as persoas e entidades públicas e privadas están obrigadas a prestar, na forma que a lei establece, a colaboración requirida polos xuíces e tribunais no curso do proceso e na execución do resolto, coas excepcións que establezan a Constitución e as leis, e sen prexuízo do resarcimento dos gastos e do aboamento das remuneracións debidas que procedan conforme a lei.

2. As administracións públicas, as autoridades e os funcionarios, as corporacións e todas as entidades públicas e privadas, e os particulares, respectarán e, se é caso, cumprirán as sentenzas e as demais resolucións xudiciais que gañasen firmeza ou sexan executables de acordo coas leis.

Art. 18. 1. As resolucións xudiciais só se poderán deixar sen efecto en virtude dos recursos previstos nas leis.

2. As sentenzas executaranse nos seus propios termos. Se a execución resultar imposible, o xuíz ou tribunal adoptará as medidas necesarias que aseguren a maior efectividade da executoria, e fixará en todo caso a indemnización que sexa procedente na parte en que aquela non poida ser obxecto de cumprimento pleno. Só por causa de utilidade pública ou interese social, declarada polo Goberno, se poderán expropiar os dereitos recoñecidos fronte á Administración pública nunha sentenza firme, antes da súa execución. Neste caso, o xuíz ou tribunal a quen corresponda a execución será o único competente para sinalar por vía incidental a correspondente indemnización.

3. O disposto neste artigo enténdese sen prexuízo do dereito de graza, cuxo exercicio, de acordo coa Constitución e as leis, lle corresponde ao Rei.

§3 Art. 19. 1. Os cidadáns de nacionalidade española poderán exercer a acción popular, nos casos e das formas establecidos na lei.

2. Así mesmo, poderán participar na Administración de xustiza: mediante a institución do xurado, na forma e con respecto a aqueles procesos penais que a lei determine; nos tribunais consuetudinarios e tradicionais e nos demais casos previstos nesta lei.

3. Ten o carácter de tribunal consuetudinario e tradicional o *Tribunal de las Augas de la Vega Valenciana*.

4. Recoñécese o carácter de tribunal consuetudinario e tradicional ao denominado *Consejo de Hombres Buenos de Murcia* (2).

Art. 20. 1. A xustiza será gratuíta nos supostos que estableza a lei.

2. Regularase por lei un sistema de xustiza gratuíta que dea efectividade ao dereito declarado nos artigos 24 e 119 da Constitución, nos casos de insuficiencia de recursos para litigar (3).

---

(2) Punto engadido pola Lei orgánica 13/1999, do 14 de maio («BOE» núm. 116, do 15 de maio; suplemento en lingua galega número 7, do 31 de maio).

(3) Véxase a Lei 1/1996, do 10 de xaneiro («BOE» núm. 11, de 12 de xaneiro), de asistencia xurídica gratuíta, modificada polas leis 1/2000, do 7 de xaneiro («BOE» núm. 7, do 8 de xaneiro; suplemento en lingua galega número 3, do 9 de febreiro; corrección no «BOE» núm. 90, do 14 de abril; suplemento en lingua galega número 6, do 10 de maio); 14/2000, do 29 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro; suplemento en lingua galega número 3, do 30 de xaneiro de 2001)); 53/2002, do 20 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega número 3, do 21 de xaneiro de 2003); 7/2003, do 1 de abril («BOE» núm. 79, do 2 de abril; suplemento en lingua galega número 7, do 1 de maio); 22/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega número 10, do 1 de agosto); 40/2003, do 18 de novembro («BOE» núm. 277, do 19 de novembro; suplemento en lingua galega número 14, do 24 de novembro), Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 1 de xaneiro de 2005) e Lei 16/2005, do 18 de xullo («BOE» núm. 171, do 19 de xullo; suplemento en lingua galega número 9, do 1 de setembro), e o seu regulamento aprobado polo Real decreto 996/2003, do 25 de xullo («BOE» núm. 188, do 7 de agosto; suplemento en lingua galega número 11, do 1 de setembro; corrección de erros no «BOE» núm. 230, do 25 de setembro; suplemento en lingua galega número 12, do 1 de outubro) e modificado polo Real decreto 1455/2005, do 2 de decembro («BOE» núm. 301, do 17 de decembro; suplemento en lingua galega número 13, do 30 de decembro).

3. Non se poderán exixir fianzas que pola súa inadecuación impidan o exercicio da acción popular, que será sempre gratuíta. **§3**

LIBRO PRIMEIRO

Da extensión e límites da xurisdición e da planta e organización dos xulgados e tribunais

TÍTULO PRIMEIRO

Da extensión e límites da xurisdición

Art. 21. 1. Os xulgados e tribunais españois coñecerán dos xuízos que se susciten en territorio español entre españois, entre estranxeiros e entre españois e estranxeiros consonte o establecido nesta lei e nos tratados e convenios internacionais en que España sexa parte.

2. Exceptúanse os supostos de inmunidade de xurisdición e de execución establecidos polas normas do dereito internacional público.

.....

Art. 25. Na orde social, os xulgados e tribunais españois serán competentes:

1.º En materia de dereitos e obrigas derivados de contrato de traballo, cando os servizos se prestasen en España ou o contrato se concertase en territorio español; cando o demandado teña o seu domicilio en territorio español ou unha axencia, sucursal, delegación ou calquera outra representación en España; cando o traballador e o empresario teñan nacionalidade española, calquera que sexa o lugar de prestación dos servizos ou de formalización do contrato, e, ademais, no caso de contrato de embarque, se o contrato foi precedido de oferta recibida en España por traballador español.

2.º En materia de control de legalidade dos convenios colectivos de traballo formalizados en España e de pretensións derivadas de conflitos colectivos de traballo promovidos en territorio español.

§3 3.º En materia de pretensións de Seguridade Social fronte a entidades españolas ou que teñan domicilio, axencia, delegación ou calquera outra representación en España.

.....

TÍTULO III

Dos conflitos de xurisdición e dos conflitos e cuestións de competencia

CAPÍTULO PRIMEIRO

DOS CONFLICTOS DE JURISDICIÓN (4)

Art. 38. 1. Os conflitos de xurisdición entre os vulgados ou tribunais e a Administración serán resoltos por un órgano colexiado constituído polo presidente do Tribunal Supremo, que o presidirá, e por cinco vogais, dos cales dous serán maxistrados da Sala do Contencioso-Administrativo do Tribunal Supremo, designados polo Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial, e os outros tres serán conselleiros permanentes de Estado; actuará como secretario o de goberno do Tribunal Supremo.

2. O presidente terá sempre voto de calidade en caso de empate.

Art. 39. 1. Os conflitos de xurisdición entre os vulgados ou tribunais de calquera orde xurisdiccional da xurisdición ordinaria e os órganos xudiciais militares serán resoltos pola Sala de Conflitos de Xurisdición, composta polo presidente do Tribunal Supremo, que a presidirá, dous maxistrados da Sala do Tribunal Supremo da orde xurisdiccional en conflito e dous maxistrados da Sala do Militar, todos eles designados polo Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial. Actuará como secretario desta sala o de Goberno do Tribunal Supremo (5).

---

(4) Véxase a Lei orgánica 2/1987, do 18 de maio («BOE» núm. 120, do 20 de maio), de conflitos xurisdicionais.

(5) Punto redactado conforme a Lei orgánica 4/1987, do 15 de xullo («BOE» núm. 171, do 18 de xullo), da competencia e organización da xurisdición militar.

2. O presidente terá sempre voto de calidade en caso de empate. §3

Art. 40. Anualmente renovaranse os compoñentes dos órganos colexiados decisorios previstos nos dous artigos anteriores.

Art. 41. A formulación, tramitación e decisión dos conflitos de xurisdición axustarase ao disposto na lei.

CAPÍTULO II

DOS CONFLICTOS DE COMPETENCIA

Art. 42. Os conflitos de competencia que se poidan producir entre xulgados ou tribunais de distinta orde xurisdiccional, integrados no poder xudicial, serán resoltos por unha sala especial do Tribunal Supremo, presidida polo presidente e composta por dous maxistrados, un por cada orde xurisdiccional en conflito, que serán designados anualmente pola Sala de Goberno. Actuará como secretario desta sala especial o de goberno do Tribunal Supremo.

Art. 43. Os conflitos de competencia, tanto positivos como negativos, poderán ser promovidos de oficio ou por instancia de parte ou do Ministerio Fiscal, mentres o proceso non conclúese por sentenza firme, salvo que o conflito se refira á execución da decisión xudicial.

Art. 44. A orde xurisdiccional penal é sempre preferente. Ningún xuíz ou tribunal poderá formular conflito de competencia aos órganos da dita orde xurisdiccional.

Art. 45. Suscitado o conflito de competencia en escrito razoado, no cal se expresarán os preceptos legais en que se funde, o xuíz ou tribunal, oídas as partes e o Ministerio Fiscal por prazo común de dez días, decidirá por medio de auto se procede declinar o coñecemento do asunto ou requirir o órgano xurisdiccional que estea coñecendo para que o deixe de facer.

Art. 46. 1. Ao requirimento de inhibición xuntaráselle testemuño do auto ditado polo xuíz ou tribunal requirente,

§3 dos escritos das partes e do Ministerio Fiscal e dos demais particulares que se estimen conducentes para xustificar a competencia daquel.

2. O requirido, con audiencia do Ministerio Fiscal e das partes por prazo común de dez días, ditará auto mediante o que resolva sobre a súa competencia.

Art. 47. 1. Se non se acceder ao requirimento, comunicáraselle así ao requirente e ambos elevaranlle as actuacións á Sala de Conflitos, conservando ambos os órganos, se é o caso, os testemuños necesarios para cumprir o previsto no punto 2 do artigo 48.

2. A sala, oído o Ministerio Fiscal por prazo non superior a dez días, ditará auto nos dez seguintes, sen que contra el caiba recurso ningún. O auto que se dite resolverá definitivamente o conflito de competencia.

Art. 48. 1. Desde que se dite o auto polo que se declina a competencia ou se acorde o requirimento, e desde que se teña coñecemento deste polo xuíz ou tribunal requirido, suspenderase o procedemento no asunto a que se refire aquel.

2. Non obstante, a suspensión non atinxirá as actuacións preventivas ou preparatorias nin as cautelares, calquera que sexa a orde xurisdiccional en eventual conflito, que teñan carácter urxente ou necesario, ou que, de non se adoptaren, puideren producir un quebranto irreparable ou de difícil reparación. Se é o caso, os xuíces ou tribunais adoptarán as garantías procedentes para asegurar os dereitos ou intereses das partes ou de terceiros ou o interese público.

Art. 49. As resolucións recaídas na tramitación dos conflitos de competencia non serán susceptibles de ningún recurso, ordinario ou extraordinario.

Art. 50. 1. Contra a resolución firme en que o órgano da orde xurisdiccional indicado na resolución a que se refire o punto 6 do artigo 9 declare a súa falta de xurisdición nun proceso cuxos suxeitos e pretensións foren os mesmos, poderase interpor no prazo de dez días recurso por defecto de xurisdición.

2. O recurso interporase perante o órgano que ditou a resolución, quen, tras oír as partes constituídas, se as houber, remitirá as actuacións á Sala de Conflitos. §3

3. A sala reclamará do xulgado ou tribunal que declarou en primeiro lugar a súa falta de xurisdición que lle remita as actuacións e, oído o Ministerio Fiscal por prazo non superior a dez días, ditará auto dentro dos dez seguintes.

CAPÍTULO III

DAS CUESTIÓN DE COMPETENCIA

Art. 51. 1. As cuestións de competencia entre xulgados e tribunais dunha mesma orde xurisdicional serán resoltas polo órgano inmediato superior común, conforme as normas establecidas nas leis procesuais.

2. Na resolución en que se declare a falta de competencia expresarase o órgano que se considere competente.

Art. 52. Non se poderán suscitar cuestións de competencia entre xuíces e tribunais subordinados entre si. O xuíz ou tribunal superior fixará, en todo caso, e sen ulterior recurso, a súa propia competencia, oídas as partes e o Ministerio Fiscal por prazo común de dez días. Acordado o procedente, demandarán as actuacións do xuíz ou tribunal inferior ou remitiranlle as que estiver coñecendo.

TÍTULO IV

Da composición e atribucións dos órganos xurisdicionais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DO TRIBUNAL SUPREMO

Art. 53. O Tribunal Supremo, con sede na vila de Madrid, é o órgano xurisdicional superior en todas as ordes, agás no disposto en materia de garantías constitucionais. Terá xurisdición en toda España e ningún outro poderá ter o título de Supremo.

§3 **Art. 54.** O Tribunal Supremo comporase do seu presidente, os presidentes de sala e os maxistrados que determine a lei para cada unha das salas e, se é o caso, seccións en que elas se poidan articular.

Art. 55. O Tribunal Supremo estará integrado polas seguintes salas:

Primeira: do Civil.

Segunda: do Penal.

Terceira: do Contencioso-Administrativo.

Cuarta: do Social.

Quinta: do Militar, que se rexerá pola súa lexislación específica e supletoriamente por esta lei e polo ordenamento común ás demais Salas do Tribunal Supremo (6).

.....

Art. 59. A Sala do Social do Tribunal Supremo coñecerá dos recursos de casación e revisión e outros extraordinarios que estableza a lei en materias propias desta orde xurisdiccional.

Art. 60. 1. Coñecerá, ademais, cada unha das salas do Tribunal Supremo das recusacións que se interpuxeren contra os maxistrados que as compoñan, e das cuestións de competencia entre xulgados ou tribunais da propia orde xurisdiccional que non teñan outra superior común.

2. Para estes efectos, os maxistrados recusados non formarán parte da sala.

Art. 61. 1. Unha Sala formada polo presidente do Tribunal Supremo, os presidentes de sala e o maxistrado máis antigo e o máis moderno de cada unha delas coñecerá:

1.º Dos recursos de revisión contra as sentenzas ditadas en única instancia pola Sala do Contencioso-Administrativo do dito tribunal.

---

(6) Punto redactado conforme o disposto na disposición adicional 6.ª da Lei orgánica 4/1987, do 15 de xullo («BOE» núm. 171, do 18 de xullo), da competencia e organización da xurisdición militar.

2.º Dos incidentes de recusación do presidente do Tribunal Supremo, ou dos presidentes de sala, ou de máis de dous maxistrados dunha sala.

Neste caso, os afectados directamente pola recusación serán substituídos por quen corresponda.

3.º Das demandas de responsabilidade civil que se dirixan contra os presidentes de sala ou contra todos ou a maior parte dos maxistrados dunha sala do devandito tribunal por feitos realizados no exercicio do seu cargo.

4.º Da instrución e axuizamento das causas contra os presidentes de sala ou contra os maxistrados dunha sala, cando sexan xulgados todos ou a maior parte dos que a constitúen.

5.º Do coñecemento das pretensións de declaración de erro xudicial cando este se impute a unha sala do Tribunal Supremo.

6.º Dos procesos de declaración de ilegalidade e conseqüente disolución dos partidos políticos, conforme o disposto na Lei orgánica 6/2002, do 27 de xuño, de partidos políticos (7).

2. Nas causas a que se refire o número 4.º do punto anterior designarase de entre os membros da sala, conforme unha quenda preestablecida, un instrutor que non formará parte dela para os axuizar (8).

3. Unha sección, formada polo presidente do Tribunal Supremo, o da Sala do Contencioso-Administrativo e cinco maxistrados desta mesma sala, que serán os dous máis antigos e os tres máis modernos, coñecerá do recurso de casación para a unificación de doutrina cando a contradición se produza entre sentenzas ditadas en única instancia por seccións distintas da dita sala (9).

---

(7) Número engadido pola Lei orgánica 6/2002, do 27 de xuño («BOE» núm. 154, do 28 de xuño; suplemento en lingua galega número 7, do 1 de xullo), de partidos políticos.

(8) Número engadido pola Lei orgánica 7/1988, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro), de xulgados do penal, e pola que se modifican diversos preceptos da Lei orgánica do poder xudicial e da Lei de axuizamento criminal.

(9) Punto engadido pola Lei orgánica 6/1998, do 13 de xullo («BOE» núm. 167, do 14 de xullo).

Art. 62. A Audiencia Nacional, con sede na vila de Madrid, ten xurisdición en toda España.

Art. 63. A Audiencia Nacional comporase do seu presidente, os presidentes de sala e os maxistrados que determine a lei para cada unha das súas salas e seccións.

O presidente da Audiencia Nacional, que terá a consideración de presidente de sala do Tribunal Supremo, é o presidente nato de todas as súas salas (10).

Art. 64. 1. A Audiencia Nacional estará integrada polas seguintes salas:

De Apelación.

Do Penal.

Do Contencioso-Administrativo.

Do Social.

2. No caso de que o número de asuntos o aconselle, poderanse crear dúas ou máis seccións dentro dunha sala (11).

.....

Art. 67. A Sala do Social da Audiencia Nacional coñecerá en única instancia:

1.º Dos procesos especiais de impugnación de convenios colectivos cuxo ámbito territorial de aplicación sexa superior ao territorio dunha comunidade autónoma.

2.º Dos procesos sobre conflitos colectivos cuxa resolución deba producir efecto nun ámbito territorial superior ao dunha comunidade autónoma.

---

(10) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(11) Artigo redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Art. 68. 1. Cada unha das salas da Audiencia Nacional coñecerá ademais das recusacións que se interpuxeren contra os maxistrados que as compoñan. §3

2. Para estes efectos, os maxistrados recusados non formarán parte da sala.

Art. 69. Unha sala formada polo presidente da Audiencia Nacional, os presidentes das salas e o maxistrado máis antigo e o máis moderno de cada unha, ou aquel que, respectivamente, o substitúa, coñecerá dos incidentes de recusación do presidente, dos presidentes de sala ou de máis de dous maxistrados dunha sala.

CAPÍTULO III

DOS TRIBUNAIS SUPERIORES DE XUSTIZA

Art. 70. O Tribunal Superior de Xustiza da Comunidade Autónoma culminará a organización xudicial no ámbito territorial daquela, sen prexuízo da xurisdición que lle corresponde ao Tribunal Supremo.

Art. 71. O tribunal superior de xustiza tomará o nome da comunidade autónoma e estenderá a súa xurisdición ao ámbito territorial desta.

Art. 72. 1. O tribunal superior de xustiza estará integrado polas seguinte salas: do Civil e Penal, do Contencioso-Administrativo e do Social.

2. Comporase dun presidente, que o será tamén da súa sala do civil e penal, e terá a consideración de maxistrado do Tribunal Supremo mentres desempeñe o cargo; dos presidentes de sala e dos maxistrados que determine a lei para cada unha das salas e, se é o caso, das seccións que se poidan crear dentro delas.

.....

Art. 75. A sala do social do tribunal superior de xustiza coñecerá:

1.º En única instancia, dos procesos que a lei estableza sobre controversias que afecten a intereses dos traballadores

§3 e empresarios en ámbito superior ao dun xulgado do social e non superior ao da comunidade autónoma.

2.º Dos recursos que estableza a lei contra as resolucións ditadas polos xulgados do social da comunidade autónoma, así como dos recursos de suplicación e os demais que prevé a lei contra as resolucións dos xulgados do mercantil da comunidade autónoma en materia laboral, e as que resolvan os incidentes concursais que versen sobre a mesma materia (12).

3.º Das cuestións de competencia que se susciten entre os xulgados do social da comunidade autónoma.

Art. 76. Cada unha das salas do tribunal superior de xustiza coñecerá das recusacións que se formulen contra os seus maxistrados cando a competencia non corresponda á sala a que se refire o artigo seguinte.

Art. 77. 1. Unha sala constituída polo presidente do tribunal superior de xustiza, os presidentes de sala e o maxistrado máis moderno de cada unha delas coñecerá das recusacións formuladas contra o presidente, os presidentes de sala ou de audiencias provinciais con sede na comunidade autónoma ou de dous ou máis maxistrados dunha sala ou sección ou dunha audiencia provincial.

2. O recusado non poderá formar parte da sala, producíndose, se é o caso, a súa substitución consonte o previsto nesta lei.

Art. 78. Cando o número de asuntos procedentes de determinadas provincias ou outras circunstancias o requiran poderanse crear, con carácter excepcional, salas do contencioso-administrativo ou do social con xurisdición limitada a unha ou varias provincias da mesma comunidade autónoma, en cuxa capital terán a súa sede. Estas salas estarán formadas, como mínimo, polo seu presidente, e completaranse, se é o caso, con maxistrados da audiencia provincial da súa sede.

---

(12) Punto redactado conforme a Lei orgánica 8/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega número 10, do 1 de agosto), para a reforma concursal, pola que se modifica a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial.

Art. 79. A Lei de planta poderá, naqueles tribunais superiores de xustiza en que o número de asuntos o xustificue, reducir o de maxistrados, quedando compostas as salas polo seu respectivo presidente e polos presidentes e maxistrados, se é o caso, que aquela determine. **§3**

.....

CAPÍTULO V

DOS XULGADOS DE PRIMEIRA INSTANCIA E INSTRUCCIÓN, DO MERCANTIL, DO PENAL, DE VIOLENCIA SOBRE A MULLER, DO CONTENCIOSO-ADMINISTRATIVO, DO SOCIAL, DE VIXILANCIA PENITENCIARIA E DE MENORES (13)

.....

Art. 92. 1. En cada provincia, con xurisdición en toda ela e sede na súa capital, haberá un ou máis xulgados do social. Tamén se poderán establecer en poboacións distintas da capital de provincia cando as necesidades do servizo ou a proximidade a determinados núcleos de traballo o aconsellen, delimitándose, en tal caso, o ámbito da súa xurisdición.

2. Os xulgados do social poderán excepcionalmente estender a súa xurisdición a dúas ou máis provincias dentro da mesma comunidade autónoma.

Art. 93. Os xulgados do social coñecerán, en primeira ou única instancia, dos procesos sobre materias propias desta orde xurisdiccional que non estean atribuídos a outros órganos dela.

.....

Art. 98. 1. O Consello Xeral do Poder Xudicial, poderá acordar, logo de informe das salas de goberno, que naquelas circunscricións onde exista máis dun xulgado da mesma clase, un ou varios deles asuman, con carácter exclu-

---

(13) Rúbrica redactada conforme a Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 1 de xaneiro de 2005).

§3 sivo, o coñecemento de determinadas clases de asuntos, ou das execucións propias da orde xurisdiccional de que se trate, sen prexuízo dos labores de apoio que poidan prestar os servizos comúns que para o efecto se constitúan.

2. Este acordo publicárase no «Boletín Oficial del Estado» e producirá efectos desde o inicio do ano seguinte a aquel en que se adopte.

3. Os xulgados afectados continuarán coñecendo de todos os procesos pendentes ante eles ata a súa conclusión (14).

.....

LIBRO III

Do réxime dos xulgados e tribunais

TÍTULO PRIMEIRO

Do tempo das actuacións xudiciais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DO PERÍODO ORDINARIO DE ACTIVIDADE DOS TRIBUNAIS

Art. 179. O ano xudicial, período ordinario de actividade dos tribunais, estenderase desde o 1 de setembro, ou o seguinte día hábil, ata o 31 de xullo de cada ano natural.

Art. 180. 1. Durante o período en que os tribunais interrompan a súa actividade ordinaria, formarase neles unha sala composta polo seu presidente e o número de maxistrados que determine o Consello Xeral do Poder Xudicial, a cal asumirá as atribucións das salas de goberno e de xustiza, procurando que haxa maxistrados das diversas salas.

2. Os maxistrados que non formen parte desta sala poderán ausentarse, a partir da fin do período ordinario de actividade, unha vez ultimados os asuntos sinalados.

---

(14) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Art. 181. 1. Ao inicio do ano xudicial celebrarase un acto solemne no Tribunal Supremo. §3

2. O presidente do Consello Xeral do Poder Xudicial e do Tribunal Supremo presentarán neste acto a memoria anual sobre o estado, funcionamento e actividades dos xulgados e tribunais de xustiza.

3. O fiscal xeral do Estado lerá tamén neste acto a memoria anual sobre a súa actividade, a evolución da criminalidade, a prevención do delito e as reformas convenientes para unha maior eficacia da xustiza.

CAPÍTULO II

DO TEMPO HÁBIL PARA AS ACTUACIÓNS XUDICIAIS

Art. 182. 1. Son inhábiles para efectos procesuais os sábados e domingos, os días 24 e 31 de decembro, os días de festa nacional e os festivos para efectos laborais na respectiva comunidade autónoma ou localidade (15).

O Consello Xeral do Poder Xudicial, mediante regulamento, poderá habilitar estes días para efectos de actuacións xudiciais naqueles casos non previstos expresamente polas leis.

2. Son horas hábiles desde as oito da mañá ás oito da tarde, salvo que a lei dispoña o contrario (16).

Art. 183. Serán inhábiles os días do mes de agosto para todas as actuacións xudiciais, excepto as que se declaren urxentes polas leis procesuais. Non obstante, o Consello

---

(15) Véxase o artigo 45 do Real decreto 2001/1983, do 28 de xullo («BOE» núm. 180, do 29 de xullo), sobre regulación da xornada de traballo, xornadas especiais e descanso, na redacción dada polo Real decreto 1346/1989, do 3 de novembro («BOE» núm. 267, de 7 de novembro).

(16) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Véxanse os artigos 6 a 12 do Regulamento 5/1995, do 7 de xuño, dos aspectos accesorios das actuacións xudiciais, publicado por Acordo do Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial do 7 de xuño de 1995 («BOE» núm. 166, do 13; corrección de erros no «BOE» núm. 44, do 20 de febreiro de 1996).

§3 Xeral do Poder Xudicial, mediante regulamento, poderá habilitalos para efectos doutras actuacións (17).

Art. 184. 1. Sen prexuízo do disposto nos artigos anteriores, todos os días do ano e todas as horas serán hábiles para a instrución das causas criminais, sen necesidade de habilitación especial.

2. Os días e horas inhábiles. Poderán ser habilitados polo xuíz ou tribunal, con suxeición ao disposto nas leis procesuais.

Art. 185. 1. Os prazos procesuais computaranse consonte o disposto no Código civil. Nos sinalados por días quedarán excluídos os inhábiles (18).

2. Se o último día de prazo for inhábil, entenderase prorrogado ao primeiro día hábil seguinte.

TÍTULO II

Do modo de se constituíren os xulgados e tribunais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA AUDIENCIA PÚBLICA

Art. 186. Os xulgados e tribunais celebrarán audiencia pública todos os días hábiles para a práctica de probas, as vistas dos preitos e causas, a publicación das sentenzas ditas e demais actos que sinale a lei.

Art. 187. 1. En audiencia pública, reunións do tribunal e actos solemnes xudiciais, os xuíces, maxistrados, fiscais, secretarios, avogados e procuradores usarán toga e, se é o caso, placa e medalla de acordo co seu rango.

2. Así mesmo, todos eles, en estrados, se sentarán á mesma altura.

---

(17) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(18) Véxase o artigo 5 do Código civil.

Art. 188. 1. Os xuíces e os presidentes das audiencias e tribunais, dentro dos límites fixados polo Consello Xeral do Poder Xudicial, sinalarán as horas de audiencia pública que sexan necesarias para garantir que a tramitación dos procesos se produza sen indebidas dilacións. Daranse a coñecer a través dun edicto fixado ostensiblemente na parte exterior das salas dos xulgados e tribunais (19).

2. Os xuíces e maxistrados que formen sala asistirán á audiencia, de non mediar causa xustificada.

Art. 189. Os xuíces e maxistrados, presidentes, secretarios xudiciais, e demais persoal ao servizo da Administración de xustiza deberán exercer a súa actividade respectiva nos termos que exixan as necesidades do servizo, sen prexuízo de respectar o horario establecido (20).

Art. 190. 1. Correspóndelle ao presidente do tribunal ou ao xuíz manter a orde na sala, para o cal acordará o que proceda.

2. Así mesmo, ampararán nos seus dereitos os presentes.

3. Estas mesmas obrigas recaerán sobre o secretario en todas aquelas actuacións que se celebren unicamente ante el nas dependencias da oficina xudicial (21).

Art. 191. Para os efectos do disposto no artigo anterior, os que perturbaren a vista dalgún proceso, causa ou outro acto xudicial, dando sinais evidentes de aprobación ou desaprobación, faltando ao respecto e consideración debidas aos xuíces, tribunais, Ministerio Fiscal, avogados, procuradores, secretarios xudiciais, médicos forenses ou resto do persoal ao servizo da Administración de xustiza, serán amoestados no acto por quen presida e expulsados da sala ou das dependencias da oficina xudicial, se non obedeceren á primeira

---

(19) Punto redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro («BOE» núm. 268, do 9 de novembro), de reforma desta lei orgánica.

(20) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(21) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 advertencia, sen prexuízo da responsabilidade penal en que incorran (22).

Art. 192. Os que se resistiren a cumprir a orde de expulsión serán, ademais, sancionados con multa cuxo máximo será a contía da multa máis elevada prevista no Código penal como pena correspondente ás faltas.

Art. 193. 1. Coa mesma multa serán sancionadas as testemuñas, peritos ou calquera outro que, como parte ou representándoa, faltaren nas vistas e actos xudiciais de palabra, obra ou por escrito á consideración, respecto e obediencia debidos a xuíces, fiscais, secretarios xudiciais e ao resto do persoal ao servizo da Administración de xustiza, cando os seus actos non constitúan delito.

2. Non están comprendidos nesta disposición os avogados e procuradores das partes, respecto dos cales se observará o disposto no título V do libro VII (23).

Art. 194. 1. Farase constar na acta o feito que motiva a sanción, a explicación que, se é o caso, dea o sancionado e o acordo que se adopte por quen presida o acto.

2. Contra o acordo de imposición de sanción poderase interpor no prazo de tres días recurso de audiencia en xustiza ante o propio xuíz, presidente ou secretario xudicial, que o resolverá no seguinte día. Contra o acordo que resolva a audiencia en xustiza ou contra o de imposición da sanción, se non se utilizase aquel recurso, caberá recurso de alzada, no prazo de cinco días, ante a sala de goberno, que o resolverá, logo de informe do xuíz, presidente ou secretario xudicial que impuxo a sanción, na primeira reunión que se celebre (24).

---

(22) Artigo redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(23) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(24) Artigo redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Art. 195. Cando os feitos de que tratan os artigos anteriores chegaren a constituír delito, os seus autores serán detidos no acto e postos á disposición do xuíz competente. §3

CAPÍTULO II

DA FORMACIÓN DAS SALAS E DOS MAXISTRADOS SUPLENTES

Art. 196. Nos casos en que a lei non dispoña outra cosa, abondarán tres maxistrados para formar sala.

Art. 197. Isto non obstante, poderán ser chamados, para formar sala, todos os maxistrados que a compoñen, aínda que a lei non o exixa, cando o presidente, ou a maioría daqueles, o considere necesario para a Administración de xustiza.

Art. 198. 1. A composición das seccións será determinada polo presidente segundo os criterios aprobados anualmente pola sala de goberno, por proposta daquel.

2. Serán presididas polo presidente da sala, polo presidente de sección ou, no seu defecto, polo maxistrado máis antigo dos que a integren.

Art. 199. Cando non asistiren maxistrados en número suficiente para constituír sala, concorrerán para completala outros maxistrados que designe o presidente do tribunal respectivo, de acordo cunha quenda na cal serán preferidos os que se acharen libres de sinalamento e, entre estes, os máis modernos.

Art. 200. 1. Poderá haber no Tribunal Supremo, na Audiencia Nacional, nos tribunais superiores de xustiza e nas audiencias provinciais unha relación de maxistrados suplentes que serán chamados, pola súa orde dentro da orde ou ordes xurisdiccionais para as que fosen nomeados, a formar as salas nos casos en que por circunstancias imprevistas e excepcionais non se poidan constituír aquelas, agás cando actúen en réxime de adscrición como medida de reforzo conforme o previsto nesta lei. Nunca poderá concorrer a formar sala máis dun maxistrado suplente.

2. O Consello Xeral do Poder Xudicial, ao se iniciar o ano xudicial, deberá ter confeccionada a relación a que se refire

§3 o punto anterior, por proposta das salas de goberno correspondentes e de acordo co disposto no artigo 152 desta lei.

3. Dentro dos límites do chamamento ou adscrición, os maxistrados suplentes actuarán, como membros da sala que sexan chamados a formar, cos mesmos dereitos e deberes que os maxistrados titulares

4. Os membros da carreira xudicial xubilados por idade que sexan nomeados para exercer a dita función terán a consideración e tratamento de maxistrados eméritos. Nesta situación poderán permanecer ata os setenta e cinco anos, tendo o tratamento retributivo dos maxistrados suplentes.

5. Os maxistrados do Tribunal Supremo, unha vez xubilados, serán designados maxistrados eméritos no Tribunal Supremo cando así o soliciten, sempre que reúnan os requisitos legalmente establecidos e de acordo coas necesidades de reforzo na sala correspondente (25).

Art. 201. 1. O cargo de maxistrado suplente será remunerado na forma que regulamentariamente determine o Goberno, dentro das previsións orzamentarias.

2. Soamente poderá recaer nos que reúnan as condicións necesarias para o ingreso na carreira xudicial, excepto as derivadas da xubilación por idade. Non poderá ser proposto nin actuar como suplente quen alcanzase a idade de setenta anos e, para o Tribunal Supremo, quen non teña, como mínimo, quince anos de experiencia xurídica.

3. Terán preferencia os que desempeñasen funcións xudiciais ou de secretarios xudiciais ou de substitución na carreira fiscal, con aptitude demostrada ou exercesen profesións xurídicas ou docentes, sempre que estas circunstancias non resulten desvirtuadas por outras que compoñen a súa falta de idoneidade. En ningún caso recaerá o nomeamento en quen exerza as profesións de avogado ou procurador.

---

(25) Os números 1 a 3 deste artigo figuran redactados conforme a Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro; o 4 foi engadido pola Lei orgánica 9/2000, do 22 de decembro («BOE» núm. 307, do 23 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 15 de xaneiro de 2001), e que figura conforme a redacción dada a este pola Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro, e o número 5 que foi engadido pola Lei orgánica 2/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 24 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 1 de xaneiro de 2005).

4. O cargo de maxistrado suplente será suxeito ao réxime de incompatibilidades e prohibicións regulado nos artigos 389 a 397 desta lei. Exceptúase: **§3**

a) O disposto no artigo 394, sen prexuízo do previsto no punto 5, alínea d), deste artigo.

b) A causa de incompatibilidade relativa á docencia ou investigación xurídica, que, en ningún caso, será aplicable, calquera que sexa a situación administrativa dos que as exerzan.

Os maxistrados suplentes estarán suxeitos ás mesmas causas de remoción que os xuíces e maxistrados, en canto lles foren aplicables. Cesarán, ademais:

a) Polo transcurso do prazo para o que foron nomeados.

b) Por renuncia, aceptada polo Consello Xeral do Poder Xudicial.

c) Por cumprir a idade de setenta e dous anos.

d) Por acordo do Consello Xeral do Poder Xudicial, logo dunha sumaria información con audiencia do interesado e do Ministerio Fiscal, cando se advertir neles falta de aptitude ou idoneidade para o exercicio de cargo, incorreren en causa de incapacidade ou de incompatibilidade ou na infracción dunha prohibición, ou deixaren de atender dilixentemente os deberes do cargo (26).

Art. 202. A designación dos maxistrados que non constitúan cadro de persoal da sala farase saber inmediatamente a estes e ás partes, para efectos da súa posible abstención ou recusación.

CAPÍTULO III

DO MAXISTRADO RELATOR

Art. 203. 1. En cada preito ou causa que se tramite ante un tribunal ou audiencia haberá un maxistrado relator, designado segundo a quenda establecida para a sala ou sec-

---

(26) Este artigo figura redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro, excepto o número 2, que se inclúe segundo a redacción que lle dá a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 ción ao principio do ano xudicial, exclusivamente sobre a base de criterios obxectivos.

2. A designación farase na primeira resolución que se dite no proceso e notificaráselles ás partes o nome do maxistrado relator e, se é o caso, do que, de acordo coa quenda xa establecida, o substitúa, con expresión das causas que motiven a substitución.

Art. 204. A designación de relator producirase por quenda de todos os maxistrados da sala ou sección, incluídos os presidentes.

Art. 205. Corresponderalle ao relator, nos preitos ou causas que lle fosen adxudicadas por quenda:

1. O despacho ordinario e o coidado da súa tramitación.

2. Examinar os interrogatorios, pregos de posicións e proposición de probas presentadas polas partes e emitir informe sobre a súa pertinencia.

3. Presidir a práctica das probas declaradas pertinentes, sempre que non se deban practicar ante o tribunal.

4. Emitir informe sobre os recursos interpostos contra as decisións da sala ou sección.

5. Propor os autos decisorios de incidentes, as sentenzas e as demais resolucións que se deban someter a discusión da sala ou sección, e redactalos definitivamente, se se conformase co acordado.

6. Pronunciar, en audiencia pública, as sentenzas.

Art. 206. 1. Cando o relator non se conformar co voto da maioría, declinará a redacción da resolución, debendo formular motivadamente o seu voto particular.

2. Neste caso, o presidente encomendará a redacción a outro maxistrado e disporá a rectificación necesaria na quenda de relatorios para restablecer a igualdade nela.

CAPÍTULO IV

DAS SUBSTITUCIÓN

Art. 207. Procederá a substitución dos xuíces e maxistrados nos casos de vacante, licenza, servizos especiais ou

outras causas que o xustificuen. As substitucións faranse na forma establecida neste capítulo, sen prexuízo do disposto nesta lei para a composición das salas e seccións dos tribunais. §3

Art. 208. 1. O presidente do Tribunal Supremo, o presidente da Audiencia Nacional e os presidentes dos tribunais superiores de xustiza serán substituídos polo presidente da sala da mesma sede máis antigo no cargo. Non obstante, a sala de goberno será convocada e presidida polo presidente de sala máis antigo no cargo, aínda que sexa de distinta sede (27).

2. Os presidentes das audiencias provinciais serán substituídos polo presidente de sección máis antigo ou, se non as houber, polo maxistrado con mellor posto no escalafón.

3. Cando o cadro de persoal da audiencia non comprenda outra praza que a do seu presidente, substituirao o maxistrado titular que se achar en quenda para acudir a completar a audiencia.

Art 209. 1. Os presidentes das salas e das seccións serán substituídos polo maxistrado con mellor posto no escalafón da sala ou sección de que se trate.

2. En caso de vacante, asumirá a presidencia da sala o presidente da audiencia ou tribunal, de o estimar procedente.

Art. 210. 1. Os xuíces de primeira instancia e de instrución, do mercantil, do penal, de violencia sobre a muller, do contencioso-administrativo, de menores e do social substituiranse entre eles nas poboacións onde existan varios da mesma orde xurisdiccional, na forma que acorde a sala de goberno do tribunal superior de xustiza, por proposta da xunta de xuíces (28).

2. Se for o decano o que deba ser substituído, as súas funcións serán exercidas polo xuíz que o substitúa no xul-

---

(27) Punto redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro («BOE» núm. 268, do 9 de novembro), de reforma desta lei orgánica.

(28) Punto redactado conforme a Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 1 de xaneiro de 2005).

§3 gado de que aquel sexa titular, conforme o disposto no parágrafo anterior, ou, se é o caso, polo máis antigo no cargo.

Art. 211. 1. Cando nunha poboación non houber outro xuíz da mesma clase, a substitución corresponderalle a xuíz de clase distinta (29).

2. Tamén substituirán os de distinta orde xurisdiccional, aínda existindo varios xuíces pertencentes a ela, cando se esgotaren as posibilidades de substitución entre eles.

3. Corresponderalles aos xuíces de primeira instancia e instrución a substitución dos xuíces das demais ordes xurisdiccionais e dos xuíces de menores, cando non haxa posibilidade de que a substitución se efectúe entre os da mesma orde.

A substitución dos xuíces do penal corresponderalles, no caso do artigo 89, aos de primeira instancia. Nos demais casos, os xuíces do penal e, igualmente, os de primeira instancia e instrución serán substituídos polos xuíces do mercantil, de menores, do contencioso-administrativo e do social, segundo a orde que estableza a sala de goberno do tribunal superior de xustiza.

Os xuíces de violencia sobre a muller serán substituídos polos xuíces de instrución ou de primeira instancia e instrución, segundo a orde que estableza a sala de goberno do tribunal superior de xustiza respectivo (30).

Art. 212. 1. Os xuíces desempeñarán as funcións inherentes ao seu xulgado, tanto en calidade de titulares como de adxuntos, e ao cargo que substitúan. A dita substitución, cando se produza, será retribuída nos casos e contía que se determinen regulamentariamente.

2. Nos casos en que para suplir a falta de titular do xulgado, calquera que sexa a orde xurisdiccional a que pertenza, non sexa posible a aplicación do disposto nos artigos prece-

---

(29) Punto redactado de conformidade coa Lei orgánica 7/1988, do 28 de decembro «BOE» núm. 313, do 30 de decembro).

(30) O parágrafo primeiro deste punto está redactado de conformidade coa Lei orgánica 7/1988, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro); o parágrafo segundo conforme a Lei orgánica 8/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 164, do 10 de xullo; suplemento en lingua galega número 10, do 1 de agosto), e o terceiro foi engadido pola Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro «BOE» núm. 309, do 29 de decembro; suplemento en lingua galega número 1, do 1 de xaneiro de 2005).

dentos por existir un único xulgado na localidade, por incompatibilidade de sinalamentos, pola existencia de vacantes numerosas ou por outras circunstancias análogas, exercerá a xurisdición con idéntica amplitude que se fose titular do órgano un xuíz substituto, que será nomeado na mesma forma que os maxistrados suplentes e sometido ao seu mesmo réxime xurídico. Estes nomeamentos terán carácter excepcional e a súa necesidade deberá ser debidamente acreditada ou motivada. En todo caso terán preferencia para as tarefas de substitución os xuíces adxuntos conforme o artigo 308.2 e os xuíces que estean desenvolvendo prácticas tuteladas conforme o artigo 307.1.

3. Regulamentariamente o Goberno determinará a remuneración dos xuíces substitutos, dentro das previsións orzamentarias. No caso de seren varios os substitutos nomeados para a localidade e a orde xurisdiccional correspondente, serán chamados pola orde de puntuación obtida no nomeamento (31).

Art. 213. Os xuíces de paz serán substituídos polos respectivos xuíces substitutos.

Art. 214. Cando non se puiden aplicar o establecido nos artigos anteriores, por non existiren xuíces substitutos nomeados como idóneos para a localidade e a orde xurisdiccional correspondente, ou resultar aconsellable para un mellor despacho dos asuntos, atendida a escasa carga de traballo dun xulgado doutra localidade do mesmo grao e orde do que deba ser substituído, a sala de goberno prorrogará, logo de audiencia, a xurisdición do titular daquel, que desempeñará ambos os cargos, con dereito á retribución correspondente dentro das previsións orzamentarias (32).

Art. 215. As prórrogas de xurisdición comunicaránse-lle ao Consello Xeral do Poder Xudicial para a súa aproba-

---

(31) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(32) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 ción, sen prexuízo de empezar a desempeñalas, se así o acordase a sala de goberno.

Art. 216. 1. Non se poderán conferir comisións de servizos para xulgados ou tribunais se non é por tempo determinado, concorrendo circunstancias de especial necesidade e coa conformidade previa do interesado.

2. As comisións serán outorgadas polo Consello Xeral do Poder Xudicial, oídas as salas de goberno correspondentes.

3. Non se conferirán comisións para os cargos de presidente e presidentes de sala da Audiencia Nacional e tribunais superiores de xustiza, nin para o presidente de audiencia provincial.

CAPÍTULO IV BIS

DAS MEDIDAS DE REFORZO NA TITULARIDADE DOS ÓRGANOS XUDICIAIS (33)

Art. 216 bis 1. Cando o excepcional atraso ou a acumulación de asuntos en determinado xulgado ou tribunal non poidan ser corrixidos mediante o reforzamento do cadro de persoal da oficina xudicial ou a exención temporal de repartición prevista no artigo 167.1, o Consello Xeral do Poder Xudicial poderá acordar excepcionais medidas de apoio xudicial consistentes na adscrición, en calidade de xuíces substitutos ou xuíces de apoio, dos xuíces en prácticas a que se refire o artigo 307.1, no outorgamento de comisións de servizo a xuíces e maxistrados ou na adscrición de xuíces substitutos ou maxistrados suplentes, para participaren cos titulares destes órganos na tramitación e resolución de asuntos que non estiveren pendentes.

Se a causa do atraso tiver carácter estrutural, o Consello Xeral do Poder Xudicial, xunto coa adopción das referidas medidas provisorias, formulará as oportunas propostas ao Ministerio de Xustiza ou ás comunidades autónomas con competencias na materia, co albo da adecuación do cadro de

---

(33) Capítulo engadido pola Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro.

persoal do xulgado ou tribunal afectado ou da corrección da demarcación ou planta que proceda (34). **§3**

Art. 216 bis 2. As propostas de medidas de apoio xudicial, que se deban elevar ao Consello Xeral do Poder Xudicial a través das correspondentes salas de goberno, deberán conter:

1.º Explicación sucinta da situación pola que atravesa o órgano xurisdiccional de que se trate.

2.º Expresión razoada das causas que orixinasen o atraso ou a acumulación de asuntos.

3.º Descrición do volume de traballo do órgano xurisdiccional e do número e clase de asuntos pendentes.

4.º Plan de actualización do xulgado ou tribunal con indicación da súa extensión temporal e do proxecto de ordenación da concreta función do xuíz ou equipo de apoio, cuxo cometido, con plena xurisdición, se proxectará no trámite e resolución dos asuntos de novo ingreso ou pendentes de sinalamento, quedando reservados ao titular ou titulares do órgano os asuntos en tramitación que non alcanzasen aquel estado procesual.

Art. 216 bis 3. 1. As salas de goberno que proxecten o establecemento de medidas de apoio mediante comisión de servizo deberán dar adecuada publicidade ao seu propósito para que os xuíces e maxistrados que puideren estar interesados no nomeamento teñan oportunidade de deducir a correspondente petición.

2. No suposto de que existan varios peticionarios para o outorgamento da mesma comisión de servizo, a sala de goberno correspondente, ao propor con preferencia a aquel que coide máis idóneo, deberá valorar as seguintes circunstancias:

a) Pertenza do xuíz ou maxistrado solicitante á mesma orde xurisdiccional en que estea integrado o xulgado ou tribunal que se vai reforzar.

---

(34) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

- §3**
- b) O lugar e a distancia do destino do peticionario.
  - c) A situación do órgano de que é titular.
  - d) O coñecemento do dereito ou da lingua e o dereito substantivo propios da comunidade autónoma en que vaia ter lugar a comisión.

En todos os casos en que a comisión se vaia propor con relevación de funcións, será requisito previo para o seu outorgamento que, a xuízo do Consello Xeral do Poder Xudicial, logo do informe da sala de goberno do tribunal superior de xustiza baixo cuxa xurisdición se encontre o órgano de procedencia, a ausencia do xuíz ou maxistrado a quen afecte se vaia cubrir, ao tempo de producirse, de forma satisfactoria mediante substitución ou calquera outra das fórmulas previstas nesta lei.

Destas apreciacións farase a oportuna mención na proposta da sala de goberno que, ademais, deberá reflectir a aceptación do xuíz ou maxistrado cuxa comisión se propón e expresar se este debe quedar ou non relevado das súas funcións, no seu propio destino.

3. Toda proposta de comisión de servizo deberá expresar se a súa concesión se debe acordar ou non con dereito á percepción de axudas de custo e gastos de desprazamentos, así como o réxime retributivo correspondente.

Art. 216 bis 4. As comisións de servizo e as adscricións en réxime de apoio de xuíces e maxistrados suplentes solicitaranse e outorgaranse por un prazo máximo de seis meses, que comezará a correr desde o momento da incorporación dos designados aos xulgados ou tribunais obxecto de reforzo.

Non obstante, se durante este prazo non se lograse a actualización pretendida, poderase propor a nova aplicación da medida por outro prazo igual ou inferior se isto abundase para os fins da normalización perseguida.

As propostas de renovación suxeitaranse ás mesmas exigencias que as previstas para as medidas de apoio xudicial orixinarias.

DA ABSTENCIÓN E RECUSACIÓN (35)

Art. 217. O xuíz ou maxistrado en quen concorra algunha das causas establecidas legalmente absterase do coñecemento do asunto sen esperar a ser recusado.

Art. 218. Unicamente poderán recusar:

1.º Nos asuntos civís, sociais e contencioso-administrativos, as partes; tamén poderá facelo o Ministerio Fiscal sempre que se trate dun proceso en que, pola natureza dos dereitos en conflito, poida ou deba intervir.

2.º Nos asuntos penais, o Ministerio Fiscal, o acusador popular, particular ou privado, o demandante civil, o procesado ou inculpado, o querelado ou denunciado e o terceiro responsable civil.

Art. 219. Son causas de abstención e, se é o caso, de recusación:

1.ª O vínculo matrimonial ou situación de feito asimilable e o parentesco por consanguinidade ou afinidade dentro do cuarto grao coas partes ou o representante do Ministerio Fiscal.

2.ª O vínculo matrimonial ou situación de feito asimilable e o parentesco por consanguinidade ou afinidade dentro do segundo grao co letrado ou o procurador de calquera das partes que interveñan no preito ou causa.

3.ª Ser ou ter sido defensor xudicial ou integrante dos organismos tutelares de calquera das partes, ou ter estado baixo o coidado ou tutela dalgunha destas.

4.ª Estar ou ter sido denunciado ou acusado por algunha das partes como responsable dalgún delito ou falta, sempre que a denuncia ou acusación desen lugar á incoación de procedemento penal e este non terminase por sentenza absoluta ou auto de sobresemento.

---

(35) Os artigos 217 a 228, que compoñen este capítulo, figuran redactados conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004), con excepción do artigo 220 que foi derogado pola mesma lei orgánica.

§3 5.ª Ter sido sancionado disciplinariamente en virtude de expediente incoado por denuncia ou por iniciativa dalgunha das partes.

6.ª Ter sido defensor ou representante dalgunha das partes, ter emitido ditame sobre o preito ou causa como letrado, ou intervido nel como fiscal, perito ou testemuña.

7.ª Ser ou ter sido denunciante ou acusador de calquera das partes.

8.ª Ter preito pendente con algunha destas.

9.ª Ter amizade íntima ou inimidade manifesta con calquera das partes.

10.ª Ter interese directo ou indirecto no preito ou causa.

11.ª Ter participado na instrución da causa penal ou ter resolto o preito ou causa en anterior instancia.

12.ª Ser ou ter sido unha das partes subordinado do xuíz que deba resolver a contenda litixiosa.

13.ª Ter ocupado cargo público, desempeñado emprego ou exercido profesión con ocasión dos cales participase directa ou indirectamente no asunto obxecto do preito ou causa ou noutro relacionado con el.

14.ª Nos procesos en que sexa parte a Administración pública, encontrarse o xuíz ou maxistrado coa autoridade ou funcionario que ditase o acto ou emitise informe respecto del ou realizase o feito por razón dos cales se segue o proceso nalgunha das circunstancias mencionadas nas causas 1.ª a 9.ª, 12.ª, 13.ª e 15.ª deste artigo.

15.ª O vínculo matrimonial ou situación de feito asimilable, ou o parentesco dentro do segundo grao de consanguinidade ou afinidade, co xuíz ou maxistrado que ditase resolución ou practicase actuación a valorar por vía de recurso ou en calquera fase ulterior do proceso.

16.ª Ter ocupado o xuíz ou maxistrado cargo público ou administrativo con ocasión do cal puidese ter coñecemento do obxecto do litixio e formar criterio en detrimento da debida imparcialidade.

Art. 220. *Será tamén causa de abstención e, se é o caso, de recusación nos procesos en que sexa parte a Administración pública, encontrarse o xuíz ou maxistrado coa*

autoridade ou funcionario que ditase o acto ou emitise informe respecto del ou realizase o feito por razón dos cales se segue o proceso, nalgunha das circunstancias mencionadas nos números 1.ª á 8.ª e 11.ª do artigo anterior. §3

Art. 221. 1. O maxistrado ou xuíz comunicará a abstención, respectivamente, á sección ou sala da cal forme parte ou ao órgano xudicial a que corresponda a competencia funcional para coñecer dos recursos contra as sentenzas que o xuíz dite. A comunicación da abstención farase por escrito razoado tan axiña como sexa advertida a causa que a motive.

O órgano competente para resolver sobre a abstención resolverá no prazo de dez días.

2. A abstención suspenderá o curso do proceso ata se resolver sobre ela ou transcorrer o prazo previsto para a súa resolución.

3. Se a sección ou sala ou o órgano xudicial a que se refire o número 1 deste artigo non estimar xustificada a abstención, ordenará ao xuíz ou maxistrado que continúe o coñecemento do asunto, sen prexuízo do dereito das partes a facer valer a recusación. Recibida a orde, o xuíz ou maxistrado ditará a providencia pondo fin á suspensión do proceso.

4. Se o órgano competente segundo o número 1 estimar xustificada a abstención, o abstido ditará auto apartándose definitivamente do asunto e ordenando remitir as actuacións a quen deba substituílo. Cando o que se absteña forme parte dun órgano colexiado, o auto ditarao a sala ou sección a que aquel pertenza. O auto que se pronuncie sobre a abstención non será susceptible de recurso ningún.

5. En todo caso, a suspensión do proceso terminará cando o substituto reciba as actuacións ou se integre na sala ou sección a que pertencía o abstido.

Art. 222. A abstención e a substitución do xuíz ou maxistrado que se abstivo serán comunicadas ás partes, incluíndo o nome do substituto.

Art. 223. 1. A recusación deberase propor tan axiña como se teña coñecemento da causa en que se funde, pois, noutro caso, non se admitirá a trámite.

§3 Concretamente, inadmitiranse as recusacións:

1.ª Cando non se propoñan no prazo de dez días desde a notificación da primeira resolución por que se coñeza a identidade do xuíz ou maxistrado que se vai recusar, se o coñecemento da concorrencia da causa de recusación fose anterior a aquel.

2.ª Cando se propuxeren, pendente xa un proceso, se a causa de recusación se coñecese con anterioridade ao momento procesual en que a recusación se propoña.

2. A recusación proporase por escrito que deberá expresar concreta e claramente a causa legal e os motivos en que se funde, acompañando un principio de proba sobre eles. Este escrito estará asinado polo avogado e polo procurador se interviñesen no preito, e polo recusante, ou por alguén ao seu rogo, se non soubese asinar. En todo caso, o procurador deberá xuntar poder especial para a recusación de que se trate. Se non interviñeren procurador e avogado, o recusante deberá ratificar a recusación ante o secretario do tribunal de que se trate.

3. Formulada a recusación, daráselles traslado ás demais partes do proceso para que, no prazo común de tres días, manifesten se se adhiren ou se opoñen á causa de recusación proposta ou se, naquel momento, coñecen algunha outra causa de recusación. A parte que non propoña recusación neste prazo, non o poderá facer con posterioridade, salvo que acredite cumpridamente que, naquel momento, non coñecía a nova causa de recusación.

O día hábil seguinte á finalización do prazo previsto no parágrafo anterior, o recusado deberase pronunciar sobre se admite ou non a causa ou causas de recusación formuladas.

Art. 224. 1. Instruirán os incidentes de recusación:

1.º Cando o recusado sexa o presidente ou un maxistrado do Tribunal Supremo, da Audiencia Nacional ou dun tribunal superior de xustiza, un maxistrado da sala a que pertenza o recusado designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade.

2.º Cando o recusado sexa un presidente de audiencia provincial, un maxistrado da sala do civil e penal do tribunal superior de xustiza correspondente designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade. §3

3.º Cando o recusado sexa un maxistrado dunha audiencia, un maxistrado desa mesma audiencia designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade, sempre que non pertenza á mesma sección que o recusado.

4.º Cando se recusar todos os maxistrados dunha sala de xustiza, un maxistrado dos que integren o tribunal correspondente designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade, sempre que non estiver afectado pola recusación.

5.º Cando o recusado sexa un xuíz ou maxistrado titular de órgano unipersoal, un maxistrado do órgano colexiado que coñeza dos seus recursos, designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade.

6.º Cando o recusado for un xuíz de paz, o xuíz de primeira instancia do partido correspondente ou, se houber varios xulgados de primeira instancia, o designado en virtude dunha quenda establecida por orde de antigüidade.

A antigüidade rexerese pola orde de escala na carreira xudicial.

2. Nos casos en que non for posible cumprir o establecido no número anterior, a sala de goberno do tribunal correspondente designará o instrutor, procurando que sexa de maior categoría ou, polo menos, de maior antigüidade que o recusado ou recusados.

Art. 225. 1. Dentro do mesmo día en que finalice o prazo a que se refire o número 3 do artigo 223, ou no seguinte día hábil, pasará o preito ou causa ao coñecemento do substituto, debéndose remitir ao tribunal a que corresponda instruír o incidente o escrito e os documentos da recusación.

Tamén se deberá xuntar un informe do recusado relativo a se admite ou non a causa de recusación.

2. Non se admitirán a trámite as recusacións en que non se expresaren os motivos en que se funden, ou as que non se xuntan os documentos a que se refire o número 2 do artigo 223.

§3 3. Se o recusado aceptar como certa a causa de recusación, resolverase o incidente sen máis trámites. En caso contrario, o instrutor, se admitir a trámite a recusación proposta, ordenará a práctica, no prazo de dez días, da proba solicitada que sexa pertinente e a que considere necesaria e, acto seguido, remitirá o actuado ao tribunal competente para decidir o incidente.

Recibidas as actuacións polo tribunal competente para decidir a recusación, daráselle traslado delas ao Ministerio Fiscal para informe por prazo de tres días. Transcorrido ese prazo, con ou sen informe do Ministerio Fiscal, decidírase o incidente dentro dos cinco días seguintes. Contra esta resolución non caberá recurso ningún.

4. A recusación suspenderá o curso do preito ata se decidir o incidente de recusación salvo na orde xurisdiccional penal, na cal o xuíz de instrución que legalmente substitúa o recusado continuará coa tramitación da causa.

Art. 226. 1. Nos procesos que se substancien polas vías do xuízo verbal calquera que sexa a orde xurisdiccional, e nos de faltas, se o xuíz recusado non aceptar no acto como certa a causa de recusación, pasarán as actuacións a aquel a quen corresponda instruír o incidente, quedando entrementes en suspenso o asunto principal. O instrutor acordará que comparezan as partes á súa presenza o día e hora que fixe, dentro dos cinco seguintes, e, oídas as partes e practicada a proba declarada pertinente, resolverá mediante providencia no mesmo acto sobre se procede ou non a recusación.

2. Para a recusación de xuíces ou maxistrados posterior ao sinalamento de vistas, observarase o disposto nos artigos 190 a 192 da Lei de axuízamento civil.

Art. 227. Decidirán os incidentes de recusación:

1.º A sala prevista no artigo 61 desta lei cando o recusado sexa o presidente do Tribunal Supremo, presidente da sala ou dous ou máis maxistrados dunha mesma sala.

2.º A sala do Tribunal Supremo de que se trate, cando se recuse un dos maxistrados que a integran. Para estes efectos, o recusado non formará parte da sala.

3.º A sala prevista no artigo 69 cando o recusado sexa o presidente da Audiencia Nacional, presidentes de sala ou máis de dous maxistrados dunha sala.

4.º A sala da Audiencia Nacional de que se trate, cando se recusen os maxistrados que a integran, de conformidade co previsto no artigo 68 desta lei.

5.º A sala a que se refire o artigo 77 desta lei, cando se recusase o presidente do tribunal superior de xustiza, o presidente de calquera das súas salas, o presidente da audiencia provincial con sede na comunidade autónoma correspondente ou a dous ou máis maxistrados dunha mesma sala dos tribunais superiores de xustiza ou dous ou máis maxistrados dunha mesma sección dunha audiencia provincial. O recusado non poderá formar parte da sala, producíndose, se é o caso, a súa substitución conforme o previsto nesta lei.

6.º A sala dos tribunais superiores de xustiza de que se trate, cando se recusase un dos maxistrados que a integran. Para estes efectos, o recusado non formará parte da sala.

7.º Cando o recusado sexa maxistrado dunha audiencia provincial, a audiencia provincial, sen que forme parte dela o recusado; se esta se compuxer de dúas ou máis seccións, a sección en que non se encuentre integrado o recusado ou a sección que siga en orde numérica a aquela de que o recusado forme parte.

8.º Cando o recusado sexa un xuíz de primeira instancia, de primeira instancia e instrución, do mercantil, de instrución, do penal, de menores, de vixilancia penitenciaria, do contencioso-administrativo ou do social, a sección da audiencia provincial ou sala do tribunal superior de xustiza ou da Audiencia Nacional respectiva que coñeza dos recursos contra as súas resolucións, e, se foren varias, establecerase unha quenda comezando pola sección ou sala de número máis baixo.

9.º Cando o recusado sexa un xuíz de paz, resolverá o mesmo xuíz instrutor do incidente de recusación.

Art. 228. 1. O auto que desestime a recusación acordará devolver ao recusado o coñecemento do preito ou causa, no estado en que se achar e condenará nas custas o recusante, salvo que concorreren circunstancias excepcionais que xusti-

§3 fiquen outro pronunciamento. Cando a resolución que decida o incidente declare expresamente a existencia de mala fe no recusante, poderáselle impor a este unha multa de 180 a 6.000 euros.

2. O auto que estime a recusación apartará definitivamente o recusado do coñecemento do preito ou causa. Continuará coñecendo del, ata a súa terminación, aquel a quen corresponda substituílo.

3. Contra a decisión do incidente de recusación non se dará recurso ningún, sen prexuízo de facer valer, ao recorrer contra a resolución que decida o preito ou causa, a posible nulidade desta por concorrer no xuíz ou maxistrado que ditou a resolución impugnada, ou que integrou a sala ou sección correspondente, a causa de recusación alegada.

TÍTULO III

Das actuacións xudiciais

CAPÍTULO PRIMEIRO

DA ORALIDADE, PUBLICIDADE E LINGUA OFICIAL

Art. 229. 1. As actuacións xudiciais serán predominantemente orais, sobre todo en materia criminal, sen prexuízo da súa documentación.

2. As declaracións, interrogatorios, testemuños, acaeos, exploracións, informes, ratificación dos periciais e vistas, levaranse a efecto ante xuíz ou tribunal con presenza ou intervención, se for o caso, das partes e en audiencia pública, salvo o disposto na lei (36).

3. Estas actuacións poderanse realizar a través de videoconferencia ou outro sistema similar que permita a comunicación bidireccional e simultánea da imaxe e o son e a interacción visual, auditiva e verbal entre dúas persoas ou grupos de persoas xeograficamente distantes, asegurando en

---

(36) Punto redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

todo caso a posibilidade de contradición das partes e a salvagarda do dereito de defensa, cando así o acorde o xuíz ou tribunal.

Nestes casos, o secretario xudicial do xulgado ou tribunal que acordase a medida acreditará desde a propia sede xudicial a identidade das persoas que interveñan a través da videoconferencia mediante a remisión previa ou a exhibición directa de documentación, por coñecemento persoal ou por calquera outro medio procesual idóneo (37).

Art. 230. 1. Os xulgados e tribunais poderán utilizar calquera medio técnico, electrónico, informático e telemático para o desenvolvemento da súa actividade e exercicio das súas funcións, coas limitacións que para a utilización de tales medios establece a *Lei orgánica 5/1992, do 29 de outubro* (38), e demais leis que resulten de aplicación.

2. Os documentos emitidos polos medios anteriores, calquera que sexa o seu soporte, gozarán da validez e eficacia dun documento orixinal sempre que quede garantida a súa autenticidade, integridade e o cumprimento dos requisitos exixidos polas leis procesuais.

3. Os procesos que se tramiten con soporte informático garantirán a identificación e o exercicio da función xurisdicional polo órgano que a exerce, así como a confidencialidade, privacidade e seguridade dos datos de carácter persoal que conteñan nos termos que estableza a lei.

4. As persoas que demanden a tutela xudicial dos seus dereitos e intereses poderanse relacionar coa Administración de xustiza a través dos medios técnicos a que se refire o punto 1 cando sexan compatibles cos que dispoñan os xulga-

---

(37) Punto 3, engadido pola Lei orgánica 13/2003, do 24 de outubro («BOE» núm. 257, do 27 de outubro; suplemento en lingua galega número 13, do 1 de novembro). Respecto á asistencia de medios de comunicación aos actos procesuais celebrados en audiencia pública, véxase o artigo 6 do Regulamento 1/2005, dos aspectos accesorios das actuacións xudiciais, aprobado polo Acordo do Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial do 15 de setembro do 2005 («BOE» núm. 231, do 27 de setembro).

(38) Expresamente derogada pola Lei orgánica 15/1999, do 13 de decembro («BOE» núm. 298, do 14 de decembro; suplemento en lingua galega número 14, do 30 de decembro), de protección de datos de carácter persoal.

§3 dos e tribunais e se respecten as garantías e requisitos previstos no procedemento que se trate.

5. Regulamentariamente o Consello Xeral do Poder Xudicial determinará os requisitos e demais condicións que afecten o establecemento e xestión dos ficheiros automatizados que se encontren baixo a responsabilidade dos órganos xudiciais de forma que se asegure o cumprimento das garantías e dereitos establecidos na *Lei orgánica 5/1992, do 29 de outubro, de regulación do tratamento automatizado dos datos de carácter persoal*.

Os programas e aplicacións informáticas que se utilicen na Administración de xustiza deberán ser previamente aprobados polo Consello Xeral do Poder Xudicial, quen garantirá a súa compatibilidade.

Os sistemas informáticos que se utilicen na Administración de xustiza deberán ser compatibles entre si para facilitar a súa comunicación e integración, nos termos que determine o Consello Xeral do Poder Xudicial (39).

Art. 231. 1. En todas as actuacións xudiciais, os xuíces, maxistrados, fiscais, secretarios e demais funcionarios de xulgados e tribunais usarán o castelán, lingua oficial do Estado.

2. Os xuíces, maxistrados, fiscais, secretarios e demais funcionarios de xulgados e tribunais poderán usar tamén a lingua oficial propia da comunidade autónoma, se ningunha das partes se opuxer, alegando descoñecemento dela, que puiden producir indefensión.

3. As partes, os seus representantes e os que os dirixan, así como as testemuñas e peritos, poderán utilizar a lingua que sexa tamén oficial na comunidade autónoma en cuxo territorio teñan lugar as actuacións xudiciais, tanto en manifestacións orais como escritas.

4. As actuacións xudiciais realizadas e os documentos presentados no idioma oficial dunha comunidade autónoma terán, sen necesidade de tradución ao castelán, plena validez e eficacia. De oficio procederáse á súa tradución cando deban

---

(39) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro («BOE» núm. 268, do 9 de novembro), de reforma desta lei.

producir efectos fóra da xurisdición dos órganos xudiciais §3
sitos na comunidade autónoma, agás se se trata de comuni-
dades autónomas con lingua oficial propia coincidente.
Tamén se procederá á súa tradución cando así o dispoñan as
leis ou por instancia de parte que alegue indefensión (40).

5. Nas actuacións orais, o xuíz ou tribunal poderá habi-
litar como intérprete calquera persoa coñecedora da lingua
empregada, logo de xuramento ou promesa daquela.

Art. 232. 1. As actuacións xudiciais serán públicas,
coas excepcións que prevexan as leis de procedemento.

2. Excepcionalmente, por razóns de orde pública e de
protección dos dereitos e liberdades, os xuíces e tribunais,
mediante resolución motivada, poderán limitar o ámbito da
publicidade e acordar o carácter secreto de todas ou parte das
actuacións.

Art. 233. As deliberacións dos tribunais son secretas.
Tamén o será o resultado das votacións, sen prexuízo do dis-
posto nesta lei sobre a publicación dos votos particulares.

Art. 234. 1. Os secretarios e funcionarios competen-
tes da oficina xudicial facilitarán aos interesados canta infor-
mación soliciten sobre o estado das actuacións xudiciais, que
poderán examinar e coñecer, salvo que sexan ou fosen decla-
radas secretas conforme a lei. Tamén expedirán os testemu-
ños nos termos previstos nesta lei.

2. Así mesmo, as partes e calquera persoa que acredite
un interese lexítimo terán dereito a obter copias simples de
escritos e documentos que consten nos autos, non declarados
secretos nin reservados (41).

---

(40) Punto redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro.

A sentenza 105/2000, do 13 de abril, do Tribunal Constitucional (suplemento ao
«BOE» núm. 119, do 18 de maio), declara que o artigo 231.4 da Lei orgánica do
poder xudicial, na redacción que lle outorga o artigo 8.3 da Lei orgánica 16/1994, non
é inconstitucional, interpretado no sentido indicado no último parágrafo do funda-
mento xurídico 12 da dita sentenza.

(41) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro
(«BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de
xaneiro de 2004).

§3 Art. 235. Os interesados terán acceso aos libros, arquivos e rexistros xudiciais que non teñan carácter reservado, mediante as formas de exhibición, testemuño ou certificación que estableza a lei.

Art. 236. 1. A publicidade dos edictos entenderase cumprida mediante a inserción, segundo proceda, nos boletíns oficiais que sinalen as leis procesuais.

Cando expresamente así se prevexa, tal publicidade e comunicacións poderán substituírse, nos termos que regulamentariamente se determinen, pola utilización de medios telemáticos, informáticos ou electrónicos (42).

2. A publicación en calquera outro medio poderase acordar por petición e por conta da parte que o solicite.

CAPÍTULO II

DO IMPULSO PROCESUAL

Art. 237. Salvo que a lei dispoña outra cosa, daráselle de oficio ao proceso o curso que corresponda, ditándose para o efecto as resolucións necesarias (43).

CAPÍTULO III

DA NULIDADE DOS ACTOS XUDICIAIS

Art. 238. Os actos procesuais serán nulos de pleno dereito nos casos seguintes:

1.º Cando se produzan por ou ante tribunal con falta de xurisdición ou de competencia obxectiva ou funcional.

2.º Cando se realicen baixo violencia ou intimidación.

---

(42) Parágrafo engadido pola Lei orgánica 8/2003, do 9 de xullo («BOE» núm. 268, do 9 de novembro, suplemento en lingua galega núm. 10, do 1 de agosto), para a reforma concursal, pola que se modifica a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial.

(43) Artigo redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

3.º Cando se prescinda de normas esenciais do procedemento, sempre que, por esa causa, se puidese ter producido indefensión.

4.º Cando se realicen sen intervención de avogado, nos casos en que a lei a estableza como preceptiva.

5.º Cando se celebren vistas sen a preceptiva intervención do secretario xudicial.

6.º Nos demais casos en que as leis procesuais así o establezan (44).

Art. 239. 1. Os tribunais cuxa actuación se producise con intimidación ou violencia, tan logo como se vexan libres dela declararán nulo todo o practicado e promoverán a formación de causa contra os culpables e poñerán os feitos en coñecemento do Ministerio Fiscal.

2. Tamén se declararán nulos os actos das partes ou de persoas que interveñan no proceso se se acredita que se produciron baixo intimidación ou violencia.

A nulidade destes actos significará a de todos os demais relacionados con el ou que puideren terse visto condicionados ou influídos substancialmente polo acto nulo (45).

Art. 240. 1. A nulidade de pleno dereito, en todo caso, e os defectos de forma nos actos procesuais que impliquen ausencia dos requisitos indispensables para alcanzar o seu fin ou determinen efectiva indefensión, faranse valer por medio dos recursos legalmente establecidos contra a resolución de que se trate, ou polos demais medios que establezan as leis procesuais.

2. Sen prexuízo disto, o xulgado ou tribunal poderá, de oficio ou por instancia de parte, antes de que se dite resolución que poña fin ao proceso, e sempre que non proceda a emenda, declarar, logo de audiencia das partes, a nulidade de todas as actuacións ou dalgunha en particular.

---

(44) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(45) Redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 En ningún caso poderá o xulgado ou tribunal, con ocasión dun recurso, decretar de oficio unha nulidade das actuacións que non fose solicitada no dito recurso, salvo que aprecie falta de xurisdición ou de competencia obxectiva ou funcional ou se producise violencia ou intimidación que afecte ese tribunal (46).

Art. 241. 1. Non se admitirán con carácter xeral incidentes de nulidade de actuacións. No entanto, excepcionalmente, os que sexan parte lexítima ou o deberon ser poderán pedir por escrito que se declare a nulidade de actuacións fundada en calquera vulneración dun dereito fundamental dos referidos no artigo 53.2 da Constitución, sempre que non se puidese denunciar antes de recaer resolución que poña fin ao proceso e sempre que esta resolución non sexa susceptible de recurso ordinario nin extraordinario.

Será competente para coñecer deste incidente o mesmo xulgado ou tribunal que ditou a resolución que adquirise firmeza. O prazo para pedir a nulidade será de vinte días, desde a notificación da resolución ou, en todo caso, desde que se tivo coñecemento do defecto causante de indefensión, sen que, neste último caso, se poida solicitar a nulidade de actuacións despois de transcorridos cinco anos desde a notificación da resolución.

O xulgado ou tribunal inadmitirá a trámite, mediante providencia sucintamente motivada, calquera incidente en que se pretenda suscitar outras cuestións. Contra a resolución pola que se inadmita a trámite o incidente non caberá recurso ningún.

2. Admitido a trámite o escrito en que se pida a nulidade fundada nos vicios a que se refire o punto anterior deste artigo, non quedará en suspenso a execución e eficacia da sentenza ou resolución impugnables, salvo que se acorde de forma expresa a suspensión para evitar que o incidente puidese perder a súa finalidade, e darase traslado dese escrito, xunto con copia dos documentos que se xuntasen, se é o caso, para acreditar o vicio ou defecto en que a petición se

---

(46) Redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

funde, ás demais partes, que no prazo común de cinco días §3 poderán formular por escrito as súas alegacións, ás cales xuntarán os documentos que se consideren pertinentes.

Se se estimase a nulidade, reporanse as actuacións ao estado inmediatamente anterior ao defecto que a orixinase e seguirase o procedemento legalmente establecido. Se se desestimase a solicitude de nulidade, condenarase, por medio de auto, o solicitante en todas as custas do incidente e, caso de que o xulgado ou tribunal entenda que se promoveu con temeridade, imparable, ademais, unha multa de 90 a 600 euros.

Contra a resolución que resolva o incidente non caberá recurso ningún (47).

Art. 242. As actuacións xudiciais realizadas fóra do tempo establecido só se poderán anular se o impuxer a natureza do termo ou prazo (48).

Art. 243. 1. A nulidade dun acto non implicará a dos sucesivos que foren independentes daquel nin a daqueles cuxo contido permanecese invariado aínda sen terse cometido a infracción que deu lugar á nulidade.

2. A nulidade parcial dun acto non implicará a das súas partes independentes da declarada nula.

3. O xulgado ou tribunal coidará de que poidan ser emendados os defectos en que incorran os actos procesuais das partes, sempre que nestes actos se manifestase a vontade de cumprir os requisitos exixidos pola lei.

4. Os actos das partes que carezan dos requisitos exixidos pola lei serán emendables nos casos, condicións e prazos previstos nas leis procesuais (49).

---

(47) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004), excepto o parágrafo primeiro do número 1 que figura redactado conforme a Lei orgánica 6/2007, do 24 de maio («BOE» núm. 125, do 25 de maio; suplemento en lingua galega núm. 14, do 26 de maio), pola que se modifica a Lei orgánica do Tribunal Constitucional.

(48) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

(49) Redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Art. 244. 1. As resolucións dos tribunais cando non estean constituídos en sala de xustiza, as das salas de goberno e as dos xuíces e presidentes cando tivesen carácter gobernativo, chamaranse acordos.

2. A mesma denominación daráselles ás advertencias e correccións que por recaer en persoas que estean suxeitas á xurisdición disciplinaria se impoñan nas sentenzas ou noutros actos xudiciais.

Art. 245. 1. As resolucións dos xuíces e tribunais que teñan carácter xurisdiccional denominaranse:

a) Providencias, cando teñan por obxecto a ordenación material do proceso.

b) Autos, cando decidan recursos contra providencias, cuestións incidentais, presupostos procesuais, nulidade do procedemento ou cando, a teor das leis de axuizamento, deban revestir esta forma.

c) Sentenzas, cando decidan definitivamente o preito ou causa en calquera instancia ou recurso ou, cando, segundo as leis procesuais, deban revestir esta forma.

2. As sentenzas poderanse ditar de viva voz cando o autorice a lei.

3. Son sentenzas firmes aquelas contra as que non caiba ningún recurso, salvo o de revisión ou outros extraordinarios que estableza a lei.

4. Chámase executoria o documento público e solemne en que se consigna unha sentenza firme. As executorias encabezanse en nome do rei.

Art. 246. Nos casos en que a lei lle ordene ao secretario formular proposta de resolución, o xuíz poderá adoptar a modalidade de «conforme» ou ditar a resolución que proceda.

Art. 247. As resolucións xudiciais que se diten oralmente e deban ser documentadas en acta nos xuízos verbais,

vistas dos preitos ou causas e demais actos solemnes incluírán a fundamentación que proceda. §3

Art. 248. 1. A fórmula das providencias limitarase á determinación do mandado e do xuíz ou tribunal que as dispoña, sen máis fundamento nin engadidos que a data en que se acorden, a sinatura ou rúbrica do xuíz ou presidente e a sinatura do secretario. Non obstante, poderán ser sucintamente motivadas sen suxeición a ningún requisito cando se coide conveniente.

2. Os autos serán sempre fundados e conterán en parágrafos separados e numerados os feitos e os razoamentos xurídicos e, por último, a parte dispositiva. Serán asinados polo xuíz, maxistrado ou maxistrados que os ditén.

3. As sentenzas formularanse expresando, tras un encabezamento, en parágrafos separados e numerados, os antecedentes de feito, feitos probados, se é o caso, os fundamentos de dereito e, por último, a decisión. Serán asinadas polo xuíz, maxistrado ou maxistrados que as ditén.

4. Ao se lles notificar a resolución ás partes indicárase se esta é ou non firme e, se é o caso, os recursos que procedan, órgano ante o que se deben interpor e prazo para iso.

CAPÍTULO V

DA VISTA, VOTACIÓN E DECISIÓN

Art. 249. As vistas dos asuntos sinalaranse pola orde da súa conclusión, agás que na lei se dispoña outra cosa.

Art. 250. Corresponderalles aos presidentes de sala e aos de sección o sinalamento das vistas ou trámite equivalente e o do comezo das sesións do xuízo oral.

Art. 251. 1. O xuíz ou o relator terán á súa disposición os autos para ditar sentenza ou resolución decisoria de incidentes ou de recursos.

2. O presidente e os maxistrados poderán examinar os autos en calquera tempo.

§3 Art. 252. 1. Concluída a vista dos autos, preitos ou causas ou desde o día sinalado para a votación e decisión, poderá calquera dos maxistrados pedilos para o seu estudo.

2. Cando os pedisen varios, fixará o que presida o prazo que deba telos cada un, de modo que se poidan ditar as sentenzas dentro do tempo sinalado para iso.

Art. 253. Os autos e sentenzas deliberaranse e votaranse inmediatamente despois das vistas e, cando así non se puider facer, sinalará o presidente o día en que se deban votar, dentro do prazo sinalado para ditar a resolución.

Art. 254. 1. A votación, a xuízo do presidente, poderá ter lugar separadamente sobre os distintos pronunciamentos de feito ou de dereito que se deban facer, ou parte da decisión que se deba ditar.

2. Votará primeiro o relator e despois os demais maxistrados por orde inversa á da súa antigüidade. O que presida votará o último.

3. Empezada a votación, non se poderá interromper senón en caso de forza maior.

Art. 255. 1. Os autos e sentenzas ditaranse por maioría absoluta de votos, salvo que expresamente a lei sinala unha maior proporción.

2. En ningún caso se poderá exixir un número determinado de votos conformes que altere a regra da maioría.

Art. 256. Cando for trasladado ou xubilado algún maxistrado deliberará, votará, redactará e asinará as sentenzas, segundo proceda, nos preitos a cuxa vista tiver asistido e que aínda non se resolvesen, salvo que concorrese causa de incompatibilidade ou proceda a anulación daquela por outro motivo (50).

Art. 257. 1. Se despois da vista e antes da votación algún maxistrado se imposibilitar e non puider asistir ao acto, dará un voto fundado e asinado e remitírallo directamente ao presidente.

---

(50) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro («BOE» núm. 268, do 9 de novembro), de reforma desta lei orgánica.

2. Se non puider escribir nin asinar, redactarao ante un secretario da sala. §3

3. O voto así emitido unirase aos demais e conservárase, rubricado polo que presida, co libro de sentenzas.

4. Cando o impedido non puider votar nin aínda deste modo, votarán o preito ou a causa os non impedidos que asistiren á vista e, se houber os necesarios para formar maioría, estes ditarán sentenza.

Art. 258. Cando non houber votos bastantes para constituír a maioría que exige o artigo 255, verase de novo o asunto, substituíndose o impedido, separado ou suspenso na forma establecida nesta lei.

Art. 259. As sentenzas serán asinadas polo xuíz ou por todos os maxistrados non impedidos dentro do prazo establecido para ditalas.

Art. 260. 1. Todo o que tome parte na votación dunha sentenza ou auto definitivo asinará o acordado, aínda que disentise da maioría; pero poderá, neste caso, anunciándoo no momento da votación ou no do asinamento, formular voto particular, en forma de sentenza, en que se poderán aceptar, por remisión, os puntos de feito e fundamentos de dereito da ditada polo tribunal cos que estiver conforme.

2. O voto particular, coa sinatura do autor, incorporárase ao libro de sentenzas e notificaráselles ás partes xunto coa sentenza aprobada por maioría. Cando, de acordo coa lei, sexa preceptiva a publicación da sentenza, o voto particular, se o houber, deberase publicar xunto a ela.

3. Tamén se poderá formular voto particular, con suxeición ao disposto no parágrafo anterior, no que resulte aplicable, respecto dos autos decisorios de incidentes.

Art. 261. Cando, despois de resolto un preito por un tribunal, se imposibilite algún maxistrado dos que votaron e non puider asinar, o que presidise o tribunal farao por el, expresando o nome daquel por quen asine e despois as palabras «votou en sala e non puido asinar».

Art. 262. 1. Cando na votación dunha sentenza ou auto non resultar maioría de votos sobre calquera dos pro-

§3 nunciamentos de feito ou de dereito que se deban facer, volveranse discutir e votar os puntos en que disentsen os votantes.

2. Se non se obtiver acordo, a discordia resolverase mediante celebración de nova vista, concorrendo os maxistrados que asistisen á primeira, aumentándose dous máis, se fose impar o número dos discordantes, e tres no caso de ter sido par. Concorrerá para iso, en primeiro lugar, o presidente da sala, se non tiver xa asistido; en segundo lugar, os maxistrados da mesma sala que non visen o preito; en terceiro lugar, o presidente da Audiencia e, finalmente, os maxistrados das demais salas, con preferencia dos da mesma orde xurisdicional.

Art. 263. 1. O que deba presidir a sala de discordia fará o sinalamento das vistas de discordia e designacións oportunas.

2. Cando na votación dunha sentenza ou auto pola sala de discordia ou, se é o caso, polo pleno da sala non se reunir tampouco maioría sobre os puntos discordados, procederase a nova votación, sometendo só a esta os dous pareceres que obtivesen maior número de votos na precedente.

Art. 264. 1. Os maxistrados das diversas seccións dunha mesma sala reuniranse para a unificación de criterios e a coordinación de prácticas procesuais. As reunións serán convocadas polo presidente da sala, por si, por petición maioritaria dos maxistrados, así como nos demais casos que estableza a lei. Serán presididos polo presidente de sala.

2. En todo caso quedará a salvo a independencia das seccións para o axuizamento e resolución dos distintos procesos de que coñezan.

Art. 265. En cada xulgado ou tribunal levarase, baixo a custodia do secretario respectivo, un libro de sentenzas, no cal se incluírán asinadas todas as definitivas, autos de igual carácter, así como os votos particulares que se formularsen, que serán ordenados correlativamente segundo a súa data.

Art. 266. 1. As sentenzas, unha vez emitidas e asinadas polo xuíz ou por todos os maxistrados que as ditasen,

serán depositadas na oficina xudicial e permitiráselle a calquera interesado o acceso ao seu texto. §3

O acceso ao texto das sentenzas, ou a determinados puntos delas, poderá quedar restrinxido cando isto puidese afectar o dereito á intimidade, os dereitos das persoas que requiran un especial deber de tutela ou a garantía do anonimato das vítimas ou prexudicados, cando proceda, así como, con carácter xeral, para evitar que as sentenzas poidan ser usadas con fins contrarios ás leis.

2. Os secretarios porán nos autos certificación literal da sentenza (51).

Art. 267. 1. Os tribunais non poderán variar as resolucións que pronuncien despois de asinadas, mais si aclarar algún concepto escuro e rectificar calquera erro material que padezan.

2. As aclaracións a que se refire o número anterior poderanse facer de oficio dentro dos dous días hábiles seguintes ao da publicación da resolución, ou por pedimento de parte ou do Ministerio Fiscal formulada dentro do mesmo prazo, sendo neste caso resolta polo tribunal dentro dos tres días seguintes ao da presentación do escrito en que se solicite a aclaración.

3. Os erros materiais manifestos e os aritméticos en que incorran as resolucións xudiciais poderán ser rectificadas en calquera momento.

4. As omisións ou defectos de que puideren padecer sentenzas e autos e que for necesario remediar para levalas plenamente a efecto poderán ser rectificadas, mediante auto, nos mesmos prazos e polo mesmo procedemento establecido no número anterior.

5. Se se tratase de sentenzas ou autos que omitisen manifestamente pronunciamentos relativos a pretensións oportunamente deducidas e substanciadas no proceso, o tribunal, por solicitude escrita de parte no prazo de cinco días contado desde a notificación da resolución, logo de traslado da dita solicitude ás demais partes, para alegacións escritas

---

(51) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 por outros cinco días, ditará auto polo que resolverá completar a resolución co pronunciamento omitido ou non haber lugar a completala.

6. Se o tribunal advertise, nas sentenzas ou autos que ditase, as omisións a que se refire o número anterior, poderá, no prazo de cinco días contado desde a data en que se ditén, proceder de oficio, mediante auto, a completar a súa resolución, mais sen modificar nin rectificar o que acordase.

7. Non caberá recurso ningún contra os autos en que se resolva acerca da aclaración, rectificación, emenda ou complemento a que se refiren os números deste artigo, sen prexuízo dos recursos que procedan, se for o caso, contra a sentenza ou auto a que se refira a solicitude ou actuación de oficio do tribunal.

8. Os prazos para os recursos que procedan contra a resolución de que se trate interromperanse desde que se solicite a súa aclaración, rectificación, emenda ou complemento e, en todo caso, comezaranse a computar desde o día seguinte ao da notificación do auto que recoñecese ou negase a omisión de pronunciamento e acordase ou denegase remediala (52).

CAPÍTULO VI

DO LUGAR EN QUE SE DEBEN PRACTICAR AS ACTUACIÓNS

Art. 268. 1. As actuacións xudiciais deberanse practicar na sede do órgano xurisdiccional.

2. Non obstante o disposto no punto anterior, os xulgados e tribunais poderanse constituír en calquera lugar do territorio da súa xurisdición para a práctica daquelas, cando for necesario ou conveniente para a boa administración de xustiza.

Art. 269. 1. Os xulgados e tribunais só poderán celebrar xuízos ou vistas de asuntos fóra da poboación da súa sede cando así o autorice a lei.

---

(52) Artigo redactado de acordo coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

2. Non obstante, o Consello Xeral do Poder Xudicial, **§3** cando as circunstancias ou o bo servizo da Administración de xustiza o aconsellen, e a pedimento do tribunal ou xulgado, poderá dispor que os xulgados e as seccións ou salas dos tribunais ou audiencias se constitúan en poboación distinta da súa sede para despachar os asuntos correspondentes a un determinado ámbito territorial comprendido na circunscripción daqueles.

3. Igualmente, as salas de goberno dos tribunais superiores de xustiza disporán que os xuíces do penal, asistidos do secretario, se constitúan para celebrar xuízos orais coa periodicidade que se sinale nas cidades onde teñan a súa sede os xulgados que instrúsen as causas das cales lles corresponde coñecer, sempre que o seu desprazamento veña xustificado polo número destas ou por unha mellor administración de xustiza. Os xulgados de instrución e os funcionarios que neles serven prestarán nestes casos tanta colaboración sexa precisa (53).

CAPÍTULO VII

DAS NOTIFICACIÓNS

Art. 270. As resolucións ditadas por xuíces e tribunais, así como as que o sexan por secretarios xudiciais no exercicio das funcións que lles son propias, notificaránselles a todos os que sexan parte no preito, causa ou expediente, e tamén a aqueles a que se refiran ou a que poidan producir prexuízos, cando así se dispoña expresamente naquelas resolucións, de conformidade coa lei (54).

Art. 271. As notificacións poderanse practicar por medio do correo, do telégrafo ou de calquera medio técnico que permita a constancia da súa práctica e das súas circunstancias esenciais segundo determinen as leis procesuais.

---

(53) Punto engadido pola Lei orgánica 7/1988, do 28 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro), dos xulgados do penal, e pola que se modifican diversos preceptos das Leis orgánicas do poder xudicial e de axuízamento criminal.

(54) Artigo redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 Art. 272. Poderase establecer un local de notificacións común aos varios xulgados e tribunais dunha mesma poboación, aínda que sexan de distinta orde xurisdiccional. Neste suposto, o colexio de procuradores organizará un servizo para recibir as notificacións que non se tivesen podido facer naquel local común por incomparecencia do procurador que deba ser notificado. A recepción da notificación por este servizo producirá plenos efectos (55).

CAPÍTULO VIII

DA COOPERACIÓN JURISDICCIONAL

Art. 273. Os xuíces e tribunais cooperarán e auxiliaranse entre eles no exercicio da función xurisdiccional.

Art. 274. 1. Solicitarase a cooperación xudicial cando se deba practicar unha dilixencia fóra da circunscrición do xulgado ou tribunal que a tiver ordenado ou esta for da específica competencia doutro xulgado ou tribunal.

2. A petición de cooperación, calquera que sexa o xulgado ou tribunal a quen se dirixa, efectuarase sempre directamente, sen dar lugar a traslados nin reproducións a través de órganos intermedios.

Art. 275. Non obstante, poderán os xuíces realizar calquera dilixencia de instrución penal en lugar non comprendido no territorio da súa xurisdición, cando este se encontre próximo e isto resultar conveniente, dando inmediata noticia ao xuíz competente. Os xuíces e tribunais doutras ordes xurisdicionais poderán tamén practicar dilixencias de instrución ou proba fóra do territorio da súa xurisdición cando non se prexudique a competencia do xuíz correspondente e estea xustificado por razóns de economía procesual.

Art. 276. As peticións de cooperación internacional serán elevadas por conduto do presidente do Tribunal Supremo, do tribunal superior de xustiza ou da audiencia ao Ministerio

---

(55) Artigo redactado de conformidade coa Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

de Xustiza, o cal as fará chegar ás autoridades competentes do Estado requirido, ben pola vía consular ou diplomática ou ben directamente se así o prevén os tratados internacionais. §3

Art. 277. Os xulgados e tribunais españois prestaranlles ás autoridades xudiciais estranxeiras a cooperación que lles soliciten para o desempeño da súa función xurisdiccional, de conformidade co establecido nos tratados e convenios internacionais en que España sexa parte e, no seu defecto, en razón de reciprocidade segundo o previsto no artigo seguinte.

Art. 278. 1. Se se acredita a existencia de reciprocidade ou a autoridade xudicial estranxeira requirente a ofrece, a prestación de cooperación internacional só será denegada polos xulgados e tribunais españois:

1.º Cando o proceso de que dimane a solicitude de cooperación sexa da exclusiva competencia da xurisdición española.

2.º Cando o contido do acto que se vai realizar non corresponda ás atribucións propias da autoridade xudicial española requirida. En tal caso, esta remitirá a solicitude á autoridade xudicial competente e informará disto a autoridade requirente.

3.º Cando a comunicación que conteña a solicitude de cooperación non reúna os requisitos de autenticidade suficiente ou estea redactada en idioma que non sexa o castelán.

4.º Cando o obxecto da cooperación solicitada sexa manifestamente contrario á orde pública española.

2. A determinación da existencia de reciprocidade co Estado requirente corresponderá ao Goberno, a través do Ministerio de Xustiza.

TÍTULO IV

Da fe pública xudicial e da documentación (56)

.....

---

(56) Título derogado pola Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

Da responsabilidade patrimonial do Estado polo funcionamento da Administración de xustiza

Art. 292. 1. Os danos causados en calquera ben ou dereito por erro xudicial, así como os que sexan consecuencia do funcionamento anormal da Administración de xustiza darán a todos os prexudicados dereito a unha indemnización a cargo do Estado, salvo nos casos de forza maior, de acordo co disposto neste título.

2. En todo caso, o dano alegado deberá ser efectivo, avaliable economicamente e individualizado con relación a unha persoa ou grupo de persoas.

3. A simple revogación ou anulación das resolucións xudiciais non presupón por si soa dereito a indemnización.

Art. 293. 1. A reclamación de indemnización por causa de erro deberá ir precedida dunha decisión xudicial que expresamente o recoñeza. Esta decisión previa poderá resultar directamente dunha sentenza ditada en virtude de recurso de revisión. En calquera outro caso distinto deste aplicaranse as regras seguintes:

a) A acción xudicial para o recoñecemento do erro deberase instar inescusablemente no prazo de tres meses a partir do día en que se puido exercer.

b) A pretensión de declaración do erro deducirase ante a sala do Tribunal Supremo correspondente á mesma orde xurisdiccional que o órgano a quen se lle imputa o erro, e se este se atribuíse a unha sala ou sección do Tribunal Supremo a competencia corresponderalle á sala que se establece no artigo 61. Cando se trate de órganos da xurisdición militar, a competencia corresponderalle á Sala Quinta do Militar do Tribunal Supremo (57).

c) O procedemento para substanciar a pretensión será o propio do recurso de revisión en materia civil, sendo partes, en todo caso, o Ministerio Fiscal e a Administración do Estado.

---

(57) O inciso final deste parágrafo figura redactado de acordo coa Lei orgánica 4/1987, do 15 de xullo («BOE» núm. 171, do 18 de xullo), de competencia e organización da xurisdición militar.

d) O tribunal ditará sentenza definitiva, sen ulterior recurso, no prazo de quince días, con informe previo do órgano xurisdiccional a quen se lle atribúe o erro.

e) Se o erro non for apreciado imporánselle as custas ao petionario.

f) Non procederá a declaración de erro contra a resolución xudicial a que se impute mentres non se esgotasen previamente os recursos previstos no ordenamento.

g) A simple solicitude de declaración do erro non impedirá a execución da resolución xudicial á que aquel se impute.

2. Tanto no suposto de erro xudicial declarado como no de dano causado polo anormal funcionamento da Administración de xustiza, o interesado dirixirá a súa petición indemnizatoria directamente ao Ministerio de Xustiza, tramitándose esta consonte as normas reguladoras da responsabilidade patrimonial do Estado. Contra a resolución caberá recurso contencioso-administrativo. O dereito a reclamar a indemnización prescribirá ao ano, a partir do día en que se puido exercer.

Art. 294. 1. Terán dereito a indemnización os que, despois de ter sufrido prisión preventiva, sexan absoltos por inexistencia do feito imputado ou por esta mesma causa fose ditado auto de sobresemento libre, sempre que se lle irrogasen prexuízos.

2. A contía da indemnización fixarase en función do tempo de privación de liberdade e das consecuencias persoais e familiares que se producisen.

3. A petición indemnizatoria tramitarase de acordo co establecido no punto 2 do artigo anterior.

Art. 295. En ningún caso haberá lugar a indemnización cando o erro xudicial ou o anormal funcionamento dos servizos tivese por causa a conduta dolosa ou culposa do prexudicado.

Art. 296. O Estado responderá tamén dos danos que se produzan por dolo ou culpa grave dos xuíces e maxistrados, sen prexuízo do dereito que o asiste de repetir contra eles

§3 polas canles do proceso declarativo que corresponda ante o tribunal competente. Nestes procesos será sempre parte o Ministerio Fiscal.

Art. 297. O disposto nos artigos anteriores non obstará para a existencia de responsabilidade civil aos xuíces e maxistrados, polos particulares, consonte o disposto nesta lei.

LIBRO V (58)

Dos secretarios xudiciais e da oficina xudicial

.....

TÍTULO II

Do corpo dos secretarios xudiciais

CAPÍTULO II

DAS FUNCIÓNS DOS SECRETARIOS XUDICIAIS

Art. 452. 1. Os secretarios xudiciais desempeñarán as súas funcións con suxeición ao principio de legalidade e imparcialidade en todo caso, ao de autonomía e independencia no exercicio da fe pública xudicial, así como ao de unidade de actuación e dependencia xerárquica en todas as demais que lles encomenden esta lei e as normas de procedemento respectivo, así como o seu regulamento orgánico. As funcións dos secretarios xudiciais non serán obxecto de delegación nin de habilitación, sen prexuízo do establecido no artigo 451.3.

2. No exercicio das súas funcións, os secretarios xudiciais cumprirán e velarán polo cumprimento de todas as decisións que adopten os xuíces ou tribunais no ámbito das súas competencias.

---

(58) Libro redactado conforme a Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

3. Os secretarios xudiciais colaborarán coas comunidades autónomas con competencias asumidas para a efectividade das funcións que estas posúen en materia de medios persoais e materiais, dando cumprimento ás instrucións que para tal efecto reciban dos seus superiores xerárquicos. Para unha mellor coordinación poderán constituírse comisións mixtas de secretarios xudiciais e representantes das comunidades autónomas con competencias asumidas, nos seus respectivos ámbitos territoriais. §3

Art. 453. 1. Corresponde aos secretarios xudiciais, con exclusividade e plenitude, o exercicio da fe pública xudicial. No exercicio desta función, deixarán constancia de maneira que faga fe da realización de actos procesuais no tribunal ou ante este e da produción de feitos con transcendencia procesual mediante as oportunas actas e dilixencias.

Cando se utilicen medios técnicos de gravación ou reprodución, o secretario xudicial garantirá a autenticidade e integridade do gravado ou reproducido.

2. Os secretarios xudiciais expedirán certificacións ou testemuños das actuacións xudiciais non declaradas secretas nin reservadas ás partes, con expresión do seu destinatario e o fin para o cal se solicitan.

3. Autorizarán e documentarán o outorgamento de poderes para preitos, nos termos establecidos nas leis procesuais.

4. No exercicio desta función non precisarán da intervención adicional de testemuñas.

Art. 454. 1. Os secretarios xudiciais son responsables da función de documentación que lles é propia, así como da formación dos autos e expedientes, deixando constancia das resolucións que ditan os xuíces e maxistrados, ou eles mesmos cando así o autorice a lei.

2. Os secretarios xudiciais exercerán competencias de organización, xestión, inspección e dirección do persoal en aspectos técnicos procesuais, asegurando en todo caso a coordinación cos órganos de goberno do poder xudicial e coas comunidades autónomas con competencias transferidas.

§3 3. Garantirán que a repartición de asuntos se realiza de conformidade coas normas que para tal efecto aproben as salas de goberno dos tribunais de xustiza e serán responsables do bo funcionamento do rexistro de recepción de documentos, expedindo cando for preciso as certificacións que nesta materia sexan solicitadas polas partes.

4. Facilitarán ás partes interesadas e a cantos manifesten e xustifiquen un interese lexítimo e directo, a información que soliciten sobre o estado das actuacións xudiciais non declaradas secretas nin reservadas.

5. Promoverán o emprego dos medios técnicos, audiovisuais e informáticos de documentación con que conte a unidade onde prestan os seus servizos.

Art. 455. Será responsabilidade do secretario xudicial a dación de conta, que se realizará nos termos establecidos nas leis procesuais.

Art. 456. 1. O secretario xudicial impulsará o proceso nos termos que establecen as leis procesuais.

2. Para tal efecto, ditará as resolucións necesarias para a tramitación do proceso, salvo aquelas que as leis procesuais reserven a xuíces ou tribunais. Estas resolucións denominaranse dilixencias, que poderán ser de ordenación, de constancia, de comunicación ou de execución. As dilixencias de ordenación serán impugnables ante o xuíz ou o relator, nos casos e formas previstos nas leis procesuais.

3. Os secretarios xudiciais cando así o prevexan as leis procesuais terán competencias nas seguintes materias:

a) A execución salvo aquelas competencias que exceptúan as leis procesuais por estaren reservadas a xuíces e maxistrados.

b) Xurisdición voluntaria, asumindo a súa tramitación e resolución, sen prexuízo dos recursos que caiba interpor.

c) Conciliacións, levando a cabo o labor mediador que lles sexa propio.

d) Calquera outra que expresamente se prevexa.

4. Chámase decreto a resolución que dite o secretario xudicial co fin de pór termo ao procedemento de que teña

atribuída exclusiva competencia, ou cando sexa preciso ou conveniente razoar a súa decisión. Será sempre motivado e conterà, en parágrafos separados e numerados, os antecedentes de feito e os fundamentos de dereito en que se basea. §3

Art. 457. Os secretarios xudiciais dirixirán no aspecto técnico-procesual o persoal integrante da oficina xudicial, ordenando a súa actividade e impartindo as ordes e instrucións que coide pertinentes no exercicio desta función.

Art. 458. 1. Os secretarios xudiciais serán responsables do arquivo xudicial de xestión, no cal, de conformidade coa normativa establecida para o efecto, se conservarán e custodiarán aqueles autos e expedientes cuxa tramitación non estea finalizada, salvo o tempo en que estiveren en poder do xuíz ou do maxistrado relator ou doutros maxistrados integrantes do tribunal.

2. Por real decreto estableceranse as normas reguladoras da ordenación e arquivo de autos e expedientes que non estivesen pendentes de actuación ningunha, así como da expurgación dos arquivos xudiciais.

3. Corresponde ao Ministerio de Xustiza a determinación dos libros de rexistro que deben existir nos xulgados e tribunais e establecer as normas reguladoras da súa conservación mediante os regulamentos oportunos.

4. O secretario xudicial será responsable do mantemento dos libros de rexistro a través das aplicacións informáticas correspondentes e, no seu defecto, manualmente, impartindo as oportunas instrucións ao persoal del dependente.

Art. 459. 1. Os secretarios xudiciais responderán do depósito dos bens e obxectos afectos aos expedientes xudiciais, así como do das pezas de convicción nas causas penais, nos locais dispostos para tal fin. Todo isto, sen prexuízo das excepcións que se poidan establecer regulamentariamente canto ao destino que se deba dar a estes en supostos especiais.

2. Os secretarios xudiciais responderán do debido depósito nas institucións que se determinen de cantas cantidades

§3 e valores, consignacións e fianzas se produzan, seguindo as instrucións que para o efecto se diten.

Art. 460. Os secretarios xudiciais colaborarán coa Administración tributaria na xestión dos tributos que lles sexa encomendada na normativa específica.

Art. 461. 1. A estatística xudicial, que se elaborará conforme os criterios que se establezan, será responsabilidade dos secretarios xudiciais. Os secretarios de goberno respectivos velarán polo seu cumprimento contrastando a veracidade dos datos.

2. A estatística xudicial constitúe un instrumento básico ao servizo das administracións públicas e do Consello Xeral do Poder Xudicial para a planificación, desenvolvemento e execución das políticas públicas relativas á Administración de xustiza e, en particular, para as seguintes finalidades:

a) O exercicio da política lexislativa do Estado en materia de xustiza.

b) A modernización da organización xudicial.

c) A planificación e xestión dos recursos humanos e medios materiais ao servizo da Administración de xustiza.

d) O exercicio da función de inspección sobre os xulgados e tribunais.

A estatística xudicial asegurará, no marco dun plan de transparencia, a dispoñibilidade permanente e en condicións de igualdade polas Cortes Xerais, o Goberno, as comunidades autónomas, o Consello Xeral do Poder Xudicial e a Fiscalía Xeral do Estado de información actualizada, rigorosa e debidamente contrastada sobre a actividade e carga de traballo de todos os órganos, servizos e oficinas xudiciais de España, así como sobre as características estatísticas dos asuntos sometidos ao seu coñecemento. Os cidadáns terán pleno acceso á estatística xudicial.

3. A Comisión Nacional de Estatística Xudicial, integrada polo Ministerio de Xustiza, unha representación das comunidades autónomas con competencias na materia, o Consello Xeral do Poder Xudicial e a Fiscalía Xeral do

Estado, aprobará os plans estatísticos, xerais e especiais da Administración de xustiza e establecerá criterios uniformes e de obrigado cumprimento para todos sobre a obtención, tratamento informático, transmisión e explotación dos datos estatísticos do sistema xudicial español. §3

A estrutura, composición e funcións da Comisión Nacional de Estatística Xudicial será establecida regulamentariamente polo Goberno, mediante real decreto, logo de informe do Consello Xeral do Poder Xudicial, do Fiscal Xeral do Estado, da Axencia de Protección de Datos e das comunidades autónomas con competencias na materia.

4. Non obstante, as administracións públicas con competencias en materias de Administración de xustiza poderán levar a cabo as explotacións doutros datos estatísticos que poidan ser solicitados a través dos sistemas informáticos, sempre que se consideren necesarias ou útiles para a súa xestión.

Art. 462. Os secretarios xudiciais asumirán todas aquelas outras funcións que legal e regulamentariamente se establezan.

.....

LIBRO VII (59)

Do Ministerio Fiscal e demais persoas e institucións que cooperan coa Administración de xustiza

TÍTULO PRIMEIRO

Do Ministerio Fiscal

Art. 541. 1. Sen prexuízo das funcións encomendadas a outros órganos, o Ministerio Fiscal ten por misión promover a acción da xustiza en defensa da legalidade, dos

---

(59) Libro VII, engadido pola Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro («BOE» núm. 309, do 26 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

§3 dereitos dos cidadáns e do interese público tutelado pola lei, de oficio ou por petición dos interesados, así como velar pola independencia dos tribunais e procurar ante estes a satisfacción do interese social.

2. O Ministerio Fiscal rexerese polo que dispoña o seu estatuto orgánico.

TÍTULO II

Dos avogados e procuradores

Art. 542. 1. Corresponde en exclusiva a denominación e función de avogado ao licenciado en dereito que exerza profesionalmente a dirección e defensa das partes en toda clase de procesos, ou o asesoramento e consello xurídico.

2. Na súa actuación ante os xulgados e tribunais, os avogados son libres e independentes, suxeitaranse ao principio de boa fe, gozarán dos dereitos inherentes á dignidade da súa función e serán amparados por aqueles na súa liberdade de expresión e defensa.

3. Os avogados deberán gardar segredo de todos os feitos ou noticias de que coñezan por razón de calquera das modalidades da súa actuación profesional, non podendo ser obrigados a declarar sobre eles.

Art. 543. 1. Corresponde exclusivamente aos procuradores a representación das partes en todo tipo de procesos, salvo cando a lei autorice outra cosa.

2. Poderán realizar os actos de comunicación ás partes do proceso que a lei lles autorice.

3. Será aplicable aos procuradores o disposto no número 3 do artigo anterior.

4. No exercicio da súa profesión os procuradores poderán ser substituídos por outro procurador. Tamén para os actos e na forma que se determine regulamentariamente poderán ser substituídos por oficial habilitado.

Art. 544. 1. Os avogados e procuradores, antes de iniciar o seu exercicio profesional, prestarán xuramento ou

promesa de acatamento da Constitución e do resto do ordenamento xurídico. §3

2. A colexiación dos avogados e procuradores será obrigatoria para actuaren ante os xulgados e tribunais nos termos previstos nesta lei e pola lexislación xeral sobre colexios profesionais, salvo que actúen ao servizo das administracións públicas ou entidades públicas por razón de dependencia funcional ou laboral.

Art. 545. 1. Salvo que a lei dispoña outra cosa, as partes poderán designar libremente os seus representantes e defensores entre os procuradores e avogados que reúnan os requisitos exixidos polas leis.

2. Designaráselle de oficio, consonte o que naquelas se estableza, a quen o solicite ou se negue a nomealos, sendo preceptiva a súa intervención. A defensa de oficio terá carácter gratuío para quen acredite insuficiencia de recursos para litigar nos termos que estableza a lei.

3. Nos procedementos laborais e de Seguridade Social a representación técnica poderá ser levada por un graduado social colexiado, a quen serán de aplicación as obrigas inherentes á súa función, de acordo co disposto no seu ordenamento xurídico profesional, neste título e especialmente nos artigos 187, 542.3 e 546 desta lei.

Art. 546. 1. É obriga dos poderes públicos garantir a defensa e a asistencia de avogado, nos termos establecidos na Constitución e nas leis.

2. Os avogados e procuradores están suxeitos no exercicio da súa profesión a responsabilidade civil, penal e disciplinaria, segundo proceda.

3. As correccións disciplinarias pola súa actuación ante os xulgados e tribunais rexeranse polo establecido nesta lei e nas leis procesuais. A responsabilidade disciplinaria pola súa conduta profesional compételles declárala aos correspondentes colexios e consellos conforme os seus estatutos, que deberán respectar en todo caso as garantías da defensa de todo o procedemento sancionador.

.....

Da representación e defensa do Estado e demais entes públicos

Art. 551. 1. A representación e defensa do Estado e dos seus organismos autónomos, así como a representación e defensa dos órganos constitucionais, cuxas normas internas non establezan un réxime especial propio, corresponderá aos avogados do Estado integrados no servizo xurídico do Estado. Os avogados do Estado poderán representar e defender os restantes organismos e entidades públicos, sociedades mercantís estatais e fundacións con participación estatal, nos termos contidos na Lei 52/1997, do 27 de novembro, de asistencia xurídica ao Estado e institucións públicas e disposicións de desenvolvemento (60). A representación e defensa das entidades xestoras e da Tesouraría Xeral da Seguridade Social corresponderá aos letrados da Administración da Seguridade Social, sen prexuízo de que, en ambos os casos, e de acordo co que regulamentariamente se determine, poidan ser encomendadas a un avogado colexiado especialmente designado para o efecto.

2. A representación e defensa das Cortes Xerais, do Congreso dos Deputados, do Senado, da Xunta Electoral Central e dos órganos e institucións vinculados ou dependentes daquelas corresponderá aos letrados das Cortes Xerais integrados nas secretarías xerais respectivas.

3. A representación e defensa das comunidades autónomas e as dos entes locais corresponderán aos letrados que sirvan nos servizos xurídicos das ditas administracións públicas, salvo que designen avogado colexiado que as represente e defenda. Os avogados do Estado poderán representar e defender as comunidades autónomas e os entes locais nos termos contidos na Lei 52/1997, do 27 de novembro, de asis-

---

(60) Publicada no «Boletín Oficial del Estado» número 285, do 28 de novembro, e que foi modificada pola Lei 14/2000, do 29 de decembro («BOE» núm. 313, do 30 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 3, do 30 de xaneiro de 2001), e pola Lei 62/2003, do 30 de decembro («BOE» núm. 313, do 31 de decembro; suplemento en lingua galega núm. 2, do 16 de xaneiro de 2004).

tencia xurídica ao Estado e institucións públicas e a súa normativa de desenvolvemento. §3

TÍTULO V

Das sancións que se poden impor aos que interveñen nos preitos ou causas

Art. 552. Os avogados e procuradores que interveñan nos preitos e causas, cando incumpran as obrigas que lles impón esta lei ou as leis procesuais, poderán ser corrixidos a teor do disposto neste título, sempre que o feito non constituía delito.

Art. 553. Os avogados e procuradores serán tamén corrixidos disciplinariamente pola súa actuación ante os xulgados e tribunais:

1.º Cando na súa actuación forense faltaren oralmente, por escrito ou por obra, ao respecto debido aos xuíces e tribunais, fiscais, avogados, secretarios xudiciais ou calquera persoa que interveña ou se relacione co proceso.

2.º Cando, chamados á orde nas alegacións orais, non obedeceren reiteradamente a quen presida o acto.

3.º Cando non compareceren ante o tribunal sen causa xustificada unha vez citados en forma.

4.º Cando renunciaren inxustificadamente á defensa ou representación que exerzan nun proceso, dentro dos sete días anteriores á celebración do xuízo ou vistas sinaladas.

Art. 554. 1. As correccións que se poden impor ás persoas a que se refiren os dous artigos anteriores son:

a) Apercibimento.

b) Multa cuxa máxima contía será a prevista no Código penal como pena correspondente ás faltas.

2. A imposición da corrección de multa farase atendendo á gravidade, antecedentes e circunstancias dos feitos cometidos, en todo caso imporase sempre con audiencia do interesado.

§3 **Art. 555.** 1. A corrección será imposta pola autoridade ante a cal se sigan as actuacións.

2. Poderase impor nos propios autos ou en procedemento á parte. En todo caso, o secretario fará constar o feito que motive a actuación correctora, as alegacións do implicado e o acordo que adopte o xuíz ou a sala.

Art. 556. Contra o acordo de imposición da corrección poderase interpor, no prazo de cinco días, recurso de audiencia en xustiza ante o secretario xudicial, o xuíz ou a sala, que o resolverán no seguinte día. Contra este acordo ou contra o de imposición da sanción, no caso de que non se utilizase o recurso de audiencia en xustiza, caberá recurso de alzada, no prazo de cinco días, ante a sala de goberno, que o resolverá logo do informe do secretario xudicial, do xuíz ou da sala que impuxo a corrección, na primeira reunión que celebre.

Art. 557. Cando for procedente algunha das correccións especiais previstas nas leis procesuais para casos determinados, aplicarase, canto ao modo de a impor e recursos utilizables, o que establecen os dous artigos anteriores.

TÁBOA CRONOLÓXICA DE DISPOSICIÓNS

	Páxinas en que se inclúe ou cita
Real decreto do 22 de agosto de 1885 polo que se publica o Código de comercio	93
Real decreto do 24 de xullo de 1889 polo que se dispón a publicación na <i>Gaceta de Madrid</i> da edición reformada do Código civil	175 e 212
Decreto 118/1973, do 12 de xaneiro, polo que se aproba o texto da Lei de reforma e desenvolvemento agrario	52
Real decreto lei 17/1977, do 4 de marzo, sobre relacións de traballo	57 e 129
Lei 19/1977, do 1 de abril, sobre regulación do dereito de asociación sindical	56
Real decreto 873/1977, do 22 de abril, sobre depósito dos estatutos das organizacións constituídas ao abeiro da Lei 19/1977 reguladora do dereito de asociación sindical	56
Real decreto 924/1982, do 17 de abril, sobre reclamacións ao estado por salarios de tramitación en xuízos por despedimento	112 e 113
Real decreto 2001/1983, do 28 de xullo, sobre regulación da xornada de traballo, xornadas especiais e descansos	211
Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	192
Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical 56, 57, 105, 110, 131, ...	138 e 139
Lei orgánica 2/1987, de 18 de maio, de conflitos xurisdicionais.	200
Lei orgánica 4/1987, do 15 de xullo, da competencia e organización da xurisdición militar	200, 204 e 250
Lei orgánica 7/1988, do 28 de decembro, dos xulgados do penal, e pola que se modifican diversos preceptos das leis orgánicas do poder xudicial e de axuízamento criminal	205, 220 e 247
Lei 7/1989, do 12 de abril, de bases de procedemento laboral ..	13
Real decreto 1346/1989, do 3 de novembro, polo que se modifica o artigo 45 do Real decreto 2701/1983, do 28 de xullo,	

	Páxinas en que se inclúe ou cita
sobre regulación da xornada de traballo, xornadas especiais e descansos	211
Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común ..... 88 e	124
Sentenza 224/1993, do 1 de xullo, en relación coa Lei de bases de procedemento laboral	52
Lei orgánica 14/1994, do 19 de maio, pola que se inclúe unha disposición adicional cuarta na Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical	57
Lei 11/1994, do 19 de maio, pola que se modifican determinados artigos do Estatuto dos traballadores, do texto articulado da Lei de procedemento laboral e da Lei sobre infraccións e sancións na orde social	57
Real decreto 1844/1994, do 9 de setembro, polo que se aproba o regulamento de eleccións a órganos de representación dos traballadores na empresa	118
Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro, pola que se reforma a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial 213, 217, 219, 222, 234, ...	235 e 242
Real decreto legislativo 1/1995, do 24 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores 23, 27, 38, 41, 55, 56, 71, 102, 106, 107, 111, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 169, 175, ...	178 e 184
Real decreto legislativo 2/1995, do 7 de abril, polo que se aproba o texto refundido da Lei de procedemento laboral	53
Acordo do 7 de xuño de 1995, do Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial, polo que se ordena a publicación dos regulamentos da carreira xudicial, da escola xudicial, dos xuíces de paz, dos órganos de goberno de tribunais e dos aspectos accesorios das actuacións xudiciais, así como da relación de ficheiros de carácter persoal existentes no Consello Xeral do Poder Xudicial	217
Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta 68, 70, 72, ...	73 e 198
Real decreto 43/1996, do 19 de xaneiro, polo que se aproba o regulamento dos procedementos de regulación de emprego e de actuación administrativa en materia de traslados colectivos	116
Lei 4/1997, do 24 de marzo, de sociedades laborais	57
Lei 52/1997, do 27 de novembro, de asistencia xurídica ao Estado e institucións públicas	260
Lei orgánica 6/1998, do 13 de xullo, de reforma da Lei orgánica do poder xudicial	205
Lei 29/1998, do 13 de xullo, reguladora da xurisdición contencioso-administrativa	59

	Páxinas en que se inclúe ou cita
Real decreto 2725/1998, do 18 de decembro, de integración das direccións provinciais de Traballo, Seguridade Social e Asuntos Sociais nas delegacións do goberno	113
Lei 50/1998, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social	167
Lei orgánica 13/1999, do 14 de maio, de modificación dos artigos 19 e 240 da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	198
Lei 27/1999, do 16 de xullo, de cooperativas	189
Lei 39/1999, do 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras	145
Lei orgánica 15/1999, do 13 de decembro, de protección de datos de carácter persoal	233
Lei 1/2000, do 7 de xaneiro, de axuízamento civil 28, 56, 64, 66, 72, 80, 100, 101, 144, 152, 154, 155, 163, 164, 171, 172, 173, 174, ...	175 e 188
Sentenza 105/2000, do 13 de abril, do Tribunal Constitucional, respecto de diversos preceptos da Lei orgánica 16/1994, do 8 de novembro, que modificaron varios artigos da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	235
Real decreto legislativo 5/2000, do 4 de agosto, polo que se aproba o texto refundido da Lei sobre infraccións e sancións na orde social ...	182
Lei orgánica 9/2000, do 22 de decembro, sobre medidas urxentes para a axilización da administración de xustiza, pola que se modifica a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	216
Lei 14/2000, do 29 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social	28, 72, 198 e 260
Lei 24/2001, do 27 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social	90
Lei orgánica 6/2002, do 27 de xuño, de partidos políticos	205
Lei 45/2002, do 12 de decembro, de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección por desemprego e mellora da ocupabilidade	107, 126 e 187
Lei 53/2002, do 20 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social	28, 72 e 198
Lei 7/2003, do 1 de abril, da sociedade limitada Nova Empresa, pola que se modifica a Lei 2/1995, do 23 de marzo, de sociedades de responsabilidade limitada	28, 72 e 198
Lei orgánica 8/2003, do 9 de xullo, para a reforma concursal, pola que se modifica a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	208, 220 e 236
Lei 22/2003, do 9 de xullo, concursal 28, 55, 58, 59, 60, 72, 146, 165, 169, 178, ...	190 e 198

	Páxinas en que se inclúe ou cita
Real decreto 996/2003, do 25 de xullo, polo que se aproba o regulamento de asistencia xurídica gratuíta .....28, 72 e	198
Lei orgánica 13/2003, do 24 de outubro, de reforma da Lei de axuízamento criminal en materia de prisión provisional	233
Lei 40/2003, do 18 de novembro, de protección ás familias numerosas .....28, 72 e	198
Lei 52/2003, do 10 de decembro, de disposicións específicas en materia de Seguridade Social	58
Lei orgánica 19/2003, do 23 de decembro, de modificación da Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial 195, 206, 210, 213, 214, 217, 221, 223, 225, 232, 235, 236, 237, 238, 239, 245, 246, 247, 248, 249, ... 252 e	257
Lei 62/2003, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social	102
Real decreto lexislativo 2/2004, do 5 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei reguladora das facendas locais	161
Real decreto lexislativo 6/2004, do 29 de outubro, polo que se aproba o texto refundido da Lei de ordenación e supervisión dos seguros privados	56
Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero .... 28, 72, 198, 209, 219 e	220
Lei orgánica 2/2004, do 28 de decembro, pola que se modifica a Lei orgánica 6/1985, do 1 de xullo, do poder xudicial	216
Lei 16/2005, do 18 de xullo, pola que se modifica a Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta, para regular as especialidades dos litixios transfronteirizos civís e mercantís na Unión Europea .....28, 72 e	198
Acordo do 15 de setembro do 2005, do Pleno do Consello Xeral do Poder Xudicial, polo que se aproba o Regulamento 1/2005, dos aspectos accesorios das actuacións xudiciais	233
Real decreto 1455/2005, do 2 de decembro, polo que se modifica o regulamento de asistencia xurídica gratuíta, aprobado polo Real decreto 996/2003, do 25 de xullo .....28, 72 e	198
Real decreto 467/2006, do 21 de abril, polo que se regulan os depósitos e consignacións xudiciais en metálico de efectos e valores	160
Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes ..... 107, 116, 127, 128, 141 e	142
Lei orgánica 6/2007, do 24 de maio, pola que se modifica a Lei orgánica do Tribunal Constitucional	239
Lei 20/2007, do 11 de xullo, do Estatuto do traballo autónomo..... 57, 67 e	86

Lei 38/2007, do 16 de novembro, pola que se modifica o texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores, aprobado polo Real decreto lexislativo 1/1995, do 24 de marzo, en materia de información e consulta dos traballadores e en materia de protección dos traballadores asalariados en caso de insolvencia do empresario	131
--	-----

ÍNDICE ANALÍTICO

A

Abstención e recusación:

De xuíces e maxistrados, § 2, 15; § 3, 217 e seguintes.

Accidentes de traballo:

Procesos, § 2, 141.

Accións:

Acumulación, § 2, 27 e 28.

Caducidade, § 2, 65, 73, 84.5 e 103.1.

Acredores:

Pagamento no procedemento laboral, § 2, 266 a 273.

Acta:

Do acto de conciliación, § 2, 84.3.

Do xuízo, § 2, 89.1.

Electoral, § 2, 133.

Acto de conciliación

(Véxase *Conciliación previa*).

Actos de comunicación:

A avogados do Estado, § 2, 60.3.

A comités de empresa, § 2, 60.4.

A persoas xurídicas, § 2, 60.2.

Citacións, § 2, 58.

Domicilio, § 2, 53.2 e 3.

Forma, § 2, 53.1.

Fóra da sede, § 2, 56.

Mediante entrega de cédula, § 2, 57.

No local do xulgado ou tribunal, § 2, 55.
Notificacións, § 2, 58.
Nulidade, § 2, 61.
Por edictos, § 2, 59.
Por exhorto, § 2, 62.
Prazo, § 1, 13.
Regulación, § 1, 13.
Requirimentos, § 2, 60.

Actuacións xudiciais, § 1, 12.

Autorización, § 1, 12; § 2, 42.
Días e horas hábiles, § 2, 43; § 3, 182 a 184.
Lingua oficial, § 3, 231.
Lugar, § 2, 55 e 56; § 3, 268 e 269.
Notificacións, § 2, 53 a 62; § 3, 270 e seguintes.
Nulidade, § 3, 238 a 243.
Oralidade, § 3, 229.
Período ordinario, § 3, 179 a 181.
Prazos, § 1, 12.
Presentación de escritos, § 2, 45.
Publicidade, § 3, 232 e 236.
Tempo hábil, § 2, 43; § 3, 182 a 185.

Acumulación:

De accións, § 1, 11; § 2, 27, 28, 34 e 35.
De autos, § 1, 11; § 2, 29 a 32, 34 e 35.
De execucións, § 2, 36 a 41 e 235.3.
De recursos, § 1, 11; § 2, 33 a 35.
Designación de representante común, § 2, 19.2.
Efectos comúns, § 2, 35.
Momento en que se pode acordar, § 2, 34.
Opción en caso de acumulación indebida, § 2, 28.

Administración:

De bens embargados, § 2, 254.

Anticipos reintegrables sobre sentenzas contra as cales se recorreu:

Regulación, § 2, 287 a 291.

Asistencia xurídica gratuíta

(Véxase *Xustiza gratuíta*).

Asociacións empresariais:

Lexitimación para a defensa dos seus intereses, § 2, 17.2.
Xurisdición competente en materia de constitución, § 2, 2 i).

Audiencia:

- Ao demandado rebelde, § 2, 183.
- Ao Fondo de Garantía Salarial, § 2, 274.1.
- En procesos de liberdade sindical, § 2, 178.2.
- En recurso de suplicación, § 2, 198.2.

Audiencia Nacional:

- Competencia, § 2, 8; § 3, 67 a 69.
- Composición, § 3, 63.
- Presidente, § 3, 63.2.
- Salas, § 3, 64.
- Sede, § 3, 62.

Audiencia pública, § 3, 186 a 195.

Autos:

- Acceso dos interesados, § 2, 47.2.
- Acumulación, § 1, 11; § 2, 29 a 32, 34 e 35.
- Custodia, § 2, 47.1; § 3, 287.
- Entrega, § 2, 48.
- Multa por non devolución, § 2, 48.2.
- Notificación, § 2, 54; § 3, 270 a 272.
- Recursos, § 1, 32; § 2, 184 a 187.
- Votación, § 3, 253 e seguintes.
- (Véxase *Resolucións xudiciais*).

Avogados:

- Colexiación, § 3, 544.2.
- Denominación (exclusividade), § 3, 542.1.
- Designación de oficio para recursos, § 2, 208, 210 e 230.
- Designación na demanda, § 2, 21.2.
- Honorarios, § 2, 267.3.
- Independencia, § 3, 542.2.
- Preparación do recurso de casación, § 2, 206.2.
- Preparación do recurso de casación para a unificación de doutrina, § 2, 219.
- Representación e defensa procesual, § 2, 18.2.
- Responsabilidade, § 3, 546.2.
- Sancións, § 3, 552 a 557.
- Suspensión dos prazos de caducidade e interrupción da prescripción, § 2, 21.4.
- Uso de toga, § 3, 187.
- Xuramento, § 3, 544.1.

Avogados do Estado:

Actos de comunicación, § 2, 60.3.
Ampliación do prazo do sinalamento, § 2, 82.3.
Representación e defensa do Estado, § 2, 22; § 3, 551.

B**Beneficio de xustiza gratuíta**

(Véxase *Xustiza gratuíta*).

Boletíns oficiais:

Actos de comunicación, § 2, 59.

C**Caducidade:**

Da acción de despedimento, § 2, 103.
Da acción de impugnación do convido en conciliación, § 2, 84.5.
Suspensión do prazo por solicitude de avogado de oficio, § 2, 21.4.
Suspensión por presentación de reclamación previa, § 2, 73.
Suspensión por presentación de solicitude de conciliación, § 2, 65.
Suspensión por subscrición de compromiso arbitral, § 2, 65.3.

Capacidade procesual:

Procedemento laboral, § 1, 5; § 2, 16.

Castelán:

Lingua oficial das actuacións xudiciais, § 3, 231.

Celeridade:

Principio procesual, § 1, 16; § 2, 74.

Citacións, notificacións, emprazamentos e requirimentos:

Cédulas de citación (requisitos), § 2, 58.2.
Competencia, § 2, 55.

Fóra da sede, § 2, 56.
Mediante entrega de cédula, § 2, 57.
No local do xulgado ou tribunal, § 2, 55.
Nulidade, § 2, 61.
Por edictos, § 2, 59.
Requirimentos, § 2, 60.

Clasificación profesional:

Procesos laborais, § 2, 137.
(Véxase *Procedemento para a clasificación profesional*).

Comité de empresa:

Despedimentos, § 2, 104, 106, 107, 114, 115, 280 e 282.
Notificacións en procedemento laboral, § 2, 60.4.
Procedementos en materia electoral, § 2, 127 a 136.
Sancións, § 2, 104, 106, 107, 114 e 115.
Tutela de dereitos de liberdade sindical, § 2, 175 a 182.

Competencia dos órganos xurisdicionais da orde social, § 1, 2.

Cuestións previas e pre-xudiciais, § 2, 4.
Da Sala do Social da Audiencia Nacional, § 2, 8; § 3, 67.
Da Sala do Social do Tribunal Supremo, § 2, 9; § 3, 59.
Da sala do social dos tribunais superiores de xustiza, § 2, 7;
§ 3, 75.
Dos xulgados do social, § 2, 6; § 3, 93.
Extensión, § 2, 4.
Regras, § 2, 10.
Territorial, § 2, 11; § 3, 21 e 25.

Comunidades autónomas:

Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69.
Representación e defensa, § 2, 22.1; § 3, 551.3

Concentración:

Principio procesual, § 1, 16; § 2, 74.1.

Conciliación previa:

Acordo:
Forza executiva, § 2, 68.
Impugnación, § 2, 67.
Excepcións, § 2, 64.
Interrupción dos prazos de prescrición, § 2, 65.1 e 3.
Obrigatoriedade, § 2, 66.
Requisito previo para a tramitación do proceso, § 2, 63.

Solicitud, § 2, 65.
Suspensión dos prazos de caducidade, § 2, 65.1 e 3.

Conciliación e xuízo:

Conciliación:

Acordo, § 1, 18.
Acta, § 2, 84.3.
Avinza, § 2, 84.
Incomparecencia, § 2, 83.2 e 3.
Suspensión, § 2, 83.1.

Xuízo:

Acta, § 2, 89.
Probas, § 2, 87 e 88.
Suspensión, § 2, 86.
Xuízo, § 2, 85.

Conclusións:

No proceso laboral ordinario, § 2, 87.4 e 89.

Confesión:

Citación, § 2, 58.2.
Medio de proba, § 2, 91.

Conflictos colectivos de traballo:

Procedemento, § 1, 27.

Carácter de urgente, § 2, 157.
Citación a xuízo, § 2, 158.1.
Comparecencia, § 2, 153.
Competencia, § 2, 2 l) e 7 a).
Conciliación previa, § 2, 154.
Iniciación, § 2, 155 e 156.
Lexitimación, § 2, 152.

Sentenza:

Executividade, § 2, 301.
Efectos, § 2, 158.3.
Prazo, § 2, 158.2.
Tramitación de demandas, § 2, 151.

Conflictos de competencia:

En procedemento laboral, § 1, 3; § 2, 12; § 3, 42 a 50.

Conflictos de xurisdición, § 3, 38 a 41.

Consello Xeral do Poder Xudicial:

Confeción da relación de maxistrados suplentes, § 3, 200.2.

Consignacións, § 1, 36.

Devolución, § 2, 226.2.

Exencións, § 2, 227.4.

Para interpor recurso, § 2, 227 e 228.

Convenios colectivos:

Procedemento de impugnación, § 1, 28.

Competencia, § 2, 2 m).

Innecesariedade de conciliación nin reclamación previa, § 2, 64.1 e 70.

Lexitimación, § 2, 163.

Regulación, § 2, 161.

Requisitos da comunicación de oficio, § 2, 162.

Sentenza, § 2, 164 e 301.

Xuízo, § 2, 164.

Cooperación xurisdiccional, § 3, 273 a 278.

Cooperativas de traballo asociado:

Cuestións contenciosas, § 2, disposición adicional quinta.

Xurisdición competente, § 2, 2 ñ).

Corporacións locais:

Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69 a 73.

Representación e defensa, § 2, 22.1.

Correccións disciplinarias:

A avogados e procuradores, § 3, 546.3

En recursos de suplicación e casación, § 2, 233.

Cuestións de competencia:

Procedemento laboral, § 1, 3; § 2, 13 e 14; § 3, 51 e 52.

Cuestións previas e pre-xudiciais:

Procedemento laboral, § 1, 4; § 2, 4.

Custas:

Actos preparatorios, § 2, 77.1.

D

Deberes procesuais:

Regulación, § 1, 10; § 2, 75.2.

Decisión xudicial

(Véxase *Vista, votación e decisión*).

Declinatorias:

Resolución, § 2, 14.

Defensa e representación en xuízo:

Das entidades xestoras da Seguridade Social, § 2, 22.2.
Das partes, § 2, 18.
Do Estado, comunidades autónomas e entes locais, § 2, 22.1.
En procesos que demanden de forma conxunta máis de dez demandantes, § 2, 19.
Por avogado, § 2, 18.2 e 21.
Por procurador ou graduado social, § 2, 18.1.
Sindicatos, § 2, 20.

Delegados de persoal:

Notificacións en procedemento laboral, § 2, 60.4.
Procesos en materia electoral, § 2, 127 a 136.
Sancións, § 2, 104, 106, 107, 115, 280 a 282.
Tutela de dereitos de liberdade sindical, § 2, 175 a 182.

Demanda:

De salarios de tramitación ao Estado, § 2, 117 e 118.
Impugnación dos estatutos dos sindicatos, § 2, 172.
Materia electoral, § 2, 128 a 130.
Mobilidade xeográfica e modificacións substanciais das condicións de traballo, § 2, 138.
Por despedimento disciplinario, § 1, 21; § 2, 103 a 105.
Proceso de clasificación profesional, § 2, 137.
Proceso de conflitos colectivos, § 2, 155.
Proceso de impugnación de sancións, § 2, 114.
Proceso ordinario, § 1, 17; § 2, 80 a 82 e 85.1.
Tutela dos dereitos fundamentais e liberdades públicas, § 2, 181.
Tutela dos dereitos de liberdade sindical, § 2, 177 a 179.

Depositario de bens embargados, § 2, 255.

Depósitos para interpor recurso, § 1, 36.

- Devolución, § 2, 226.2.
- Exencións, § 2, 227.4.
- Regulación, § 2, 227 e 228.

Deputacións provinciais

(Véxase *Corporacións locais*).

Desaloxo de vivendas:

- Execución de sentenzas de despedimento, § 2, 283.

Despedimento disciplinario:

- De delegados sindicais, § 2, 106.2.
- Demanda, § 1, 21; § 2, 104 a 106.
- De representantes dos traballadores, § 2, 106.2.
- Execución de sentenzas, § 2, 275 a 284 e 295.
- Garantías, § 2, 106.
- Nulo, § 2, 108.2 e 113.
- Procedente, § 2, 109.
- Sentenza, § 2, 107 e 108.

Despedimento improcedente, § 1, 21.

- De traballadores con relación laboral de carácter especial, § 2, 110.1.
- Dereito de opción, § 2, 110.2 e 3 e 112.
- Indemnización, § 2, 110.1.
- Readmisión, § 2, 110.1.

Despedimento nulo, § 2, 108.2 e 113

Días e horas hábiles:

- De actuacións xudiciais, § 2, 43; § 3, 182 a 185.
- Horario de traballo de xulgados e tribunais, § 3, 189.

Dilixencias de ordenación:

- Competencia para ditalas, § 2, 52.1; § 3, 456.2.
- Forma, § 2, 52.2; § 3, 456.2.
- Notificación, § 2, 54; § 3, 270 a 272.
- Revisión, § 2, 52.3 e 4; § 3, 456.2.

E

Elección de comités de empresa e delegados de persoal:

Reclamacións, § 2, 127 a 136.

Embargo:

Acredores (pagamento a), § 2, 266 a 273.

Administración de bens, § 2, 254.

Concurrencia, § 2, 246.

Conservación de bens, § 2, 251.

Custas (límites), § 2, 249.

De valores, § 2, 261.2.

Depositario, § 2, 255.

Insuficiente, § 2, 248.

Liquidación (procedemento), § 2, 261.

Notificación de autos, § 2, 250.

Pagamento a acredores, § 2, 266 a 273.

Poxa, § 2, 261.1 b), 262 e 263.

Preventivo, § 2, 79.3.

Publicidade, § 2, 251.3.

Reembargo, § 2, 256.

Sinalamento de bens, § 2, 247.

Taxación de bens, § 2, 259.

Xuros de demora (límites), § 2, 249.

Entes públicos:

Execución de sentenzas fronte a, § 2, 285 e 286.

Reclamación previa ante, § 2, 69 a 73.

Representación e defensa, § 2, 22; § 3, 551.

Entidades locais:

Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69 a 73.

Representación e defensa, § 2, 22.1; § 3, 551.

Entidades xestoras da Seguridade Social:

Execución de sentenzas fronte a, § 2, 285 e 286.

Reclamación previa ante, § 2, 71.

Representación e defensa, § 2, 22.2; § 3, 551.

Revisión de actos declarativos de dereitos, § 2, 145.

(Véxase *Seguridade Social*).

Estado:

Execución de sentenzas fronte ao, § 2, 285.

Reclamación de pagamento de salarios de tramitación, § 1, 22;
§ 2, 116 a 119.
Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69 a 73.
Representación e defensa, § 2, 22.1; § 3, 551.

Estatuto dos sindicatos:

Impugnacións, § 1, 29; § 2, 165 a 174.

Evitación do proceso:

Conciliación previa, § 2, 63 a 68.
Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69 a 73.

Execución de sentenzas, § 1, 38 a 40.

De despedimento:

Auto, § 2, 279.2.
Comparecencia, § 2, 278 e 279.1.
Desaloxo de vivenda, § 2, 283.
Execución da sentenza (prazo), § 2, 277.
Formas, § 2, 280.
Medidas, § 2, 282.
Readmisión do traballador, § 2, 276.

Definitiva:

Aprazamento, § 2, 243.
Constrinximentos pecuniarios, § 2, 239.2.
Formas de levalas a efecto, § 2, 235 e 237.
Iniciación, § 2, 237.
Multas coercitivas, § 2, 239.3.
Órgano competente, § 2, 235.2, 3 e 4.
Por instancia de parte, § 2, 237.
Prazo, § 2, 241.
Prohibición de transacción ou renuncia de dereitos
favorables, § 2, 245.
Suspensión, § 2, 242.

Fronte a entes públicos:

Adopción de medidas, § 2, 286.

Pecuniaria:

Normas xerais, § 2, 246 e seguintes.
(Véxanse *Embargo e Insolvencia empresarial*).

Provisional (Véxase *Execución provisional*).

Execución pecuniaria:

Normas xerais, § 2, 246 a 251.
(Véxanse *Embargo e Insolvencia empresarial*).

Execución provisional, § 1, 40.

Das sentenzas condenatorias ao pagamento de cantidades, § 2, 287 a 291.

Das sentenzas condenatorias en materia de Seguridade Social, § 2, 292 a 294.

Das sentenzas condenatorias recaídas noutros procesos, § 2, 301.

Das sentenzas de despedimento, § 2, 295 a 300.

Recursos, § 2, 302.

Extinción do contrato de traballo:

Colectiva por causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción, § 1, 23; § 2, 124.

Por causas obxectivas, § 1, 23; § 2, 120 a 123.

F

Fondo de Garantía Salarial, § 1, 8.

Audiencia en casos de insolvencia empresarial, § 2, 274.

Intervención e chamada en xuízo, § 2, 23.

Pagamento de prestacións, § 2, 24.

Xurisdición competente, § 2, 2 f).

Forza maior:

Procesos laborais, § 2, 124.

G

Graduados sociais:

Honorarios, § 2, 267.3.

Representación procesual, § 2, 18.1 e 21.2; § 3, 545.3.

H

Honorarios:

De avogados, § 2, 233 e 267.3.

De graduados sociais, § 2, 267.3.

De procuradores, § 2, 267.3.

I

Impugnación:

- De convenios colectivos, § 2, 161 a 164.
- De eleccións a representantes dos traballadores, § 2, 127 a 136.
- De estatutos dos sindicatos, § 2, 165 a 174.
- Tutela de dereitos da liberdade sindical, § 2, 175 a 182.

Impulso procesual:

- Regulación, § 3, 237.

Incompetencia:

- No procedemento laboral, § 2, 5.

Incumplimento grave e culpable do traballador

- (Véxase *Despedimento disciplinario*).

Indemnizacións:

- Intervención do Fondo de Garantía Salarial, § 2, 23.
- Por despedimento improcedente, § 2, 110.
- Por erros xudiciais, § 3, 292 a 297.
- Por extinción do contrato de traballo por causas obxectivas, § 2, 123.

Información aos representantes dos traballadores, § 2, 151.3

Inmediación:

- Principio procesual, § 1, 16; § 2, 74.

Insolvencia empresarial:

- En procedemento laboral, § 2, 116.2, 274 e 275.

Inspección de Traballo e Seguridade Social:

- Actas de infracción, § 2, 149.
- Informe en procesos de clasificación profesional, § 2, 137.
- Informes en procesos por accidentes de traballo, § 2, 141.2.

L

Letrados

- (Véxase *Avogados*).

Lexislación supletoria:

En materia de procedemento laboral, § 2, disposición adicional primeira.

Lexitimación procesual:

Procedemento laboral, § 1, 6; § 2, 17.

Liberdade sindical (tutela dos dereitos), § 1, 30.

Conciliación e xuízo, § 2, 179.

Demanda, § 2, 177.

Lexitimación, § 2, 175.

Obxecto do proceso, § 2, 176.

Sentenza, § 2, 180 e 301.

Suspensión do acto impugnado, § 2, 178.

Tramitación, § 2, 177.

Xurisdición competente, § 2, 2 k).

Libro de sentenzas:

Acceso, § 2, 47.2.

Linguas oficiais das comunidades autónomas, § 3, 231

M

Maxistrado relator:

Competencias, § 3, 205.

Designación, § 3, 203 e 204.

Redacción da resolución, § 3, 206.

Maxistrados

(Véxase *Xuíces e maxistrados*).

Médico forense:

Intervención, § 2, 93.2

Ministerio Fiscal:

Audiencia en declaración de oficio de incompetencia, § 2, 5.3.

Función, § 3, 541.1.

Intervención nos procesos de impugnación de convenios colectivos, § 2, 162.6.

Intervención nos procesos de impugnación dos estatutos dos sindicatos ou da súa modificación, § 2, 165.2 e 171.3.
Réxime xurídico, § 3, 541.2.

Mobilidade xeográfica:

Procesos laborais, § 2, 138.

Modificación das condicións de traballo:

Procesos laborais, § 2, 138.

Multas:

A avogados e procuradores, § 3, 554.
A testemuñas e peritos, § 3, 193.
Por incumprimento de requirimentos na execución, § 2, 239.3.
Por mala fe, § 2, 97.3 e 223.3.
Por negativa á recepción de actos de comunicación, § 2, 57.3.
Por non comparecencia ao acto de conciliación, § 2, 66.3
Por non devolución de autos, § 2, 48.2.
Por suscitar cuestións de competencia, § 2, 14.

N

Notificacións

(Véxase *Citacións, notificacións, emprazamentos e requirimentos*).

O

Oralidade:

Principio procesual, § 1, 16; § 2, 74.

Organismos autónomos do Estado:

Reclamación previa á vía xudicial, § 2, 69 a 73.
Representación e defensa, § 2, 22.1; § 3, 551.

Organizacións sindicais:

Impugnación dos seus estatutos, § 2, 165 a 174.
(Véxase *Liberdade sindical*).

Órganos constitucionais:

Representación e defensa, § 2, 22.1.

Órganos de representación dos traballadores

(Véxanse *Comité de empresa* e *Delegados de persoal*).

Órganos xurisdicionais da orde social:

Competencia, § 1, 2; § 2, 4 a 11.

Xurisdición, § 1, 1; § 2, 1 a 3.

P

Papeleta de conciliación

(Véxase *Conciliación previa*).

Partes procesuais:

Capacidade, § 2, 16.

Fondo de Garantía Salarial, § 2, 23 e 24.

Lexitimación, § 2, 17.

Representación e defensa, § 2, 18 a 22.

Peritos:

Proba, § 2, 93.

Taxación de bens embargados, § 2, 259.

Plans de pensións:

Xurisdición competente, § 2, 2.c).

Poxa de bens:

Lexislación aplicable, § 2, 262.

Medio de liquidación de bens embargados, § 2, 261.1.b).

Prezo insuficiente, § 2, 263.

Prazos:

Cómputo, § 3, 185.

De actuacións procesuais, § 2, 43.

Para instar a execución de sentenzas, § 2, 241.

Presentación de escritos:

Lugar, § 2, 44 e 45.

Recibo, § 2, 46.

Proba:

- Admisión, § 2, 87.
- Anticipada, § 2, 78.
- Confesión, § 2, 91.
- Documental, § 2, 94.
- Expertos, § 2, 95.1.
- Informe da comisión paritaria do convenio colectivo, § 2, 95.2.
- Médico forense, § 2, 93.2.
- Medios de, § 2, 90.
- Peritos, § 2, 93.1.
- Testifical, § 2, 92.

Procedemento de oficio, § 1, 26.

- Demanda (admisión), § 2, 148.
- Documentos (requisitos), § 2, 147.
- Expediente administrativo, § 2, 150.
- Iniciación, § 2, 146.
- Multa por temeridade, § 2, 150.4.
- Regras aplicables, § 2, 150.3.
- Sentenza, § 2, 150.5.
- Tramitación, § 2, 148.

Procedemento en material electoral, § 1, 24.

Impugnación da resolución administrativa que denegue o rexistro:

- Demandantes, § 2, 133.
- Prazo, § 2, 134.
- Sentenza, § 2, 136.
- Tramitación, § 2, 135.

Impugnación de laudos:

Demanda:

- Especialidades, § 2, 132.
- Fundamentos, § 2, 128.
- Interesados, § 2, 127.
- Partes, § 2, 131.
- Prazo, § 2, 127.
- Sentenza, § 2, 132.1.b).

(Véxase *Procesos electorais*).

Procedemento laboral

(Véxanse *Conflictos colectivos de traballo, Procedemento de oficio, Procedemento en materia electoral, Procedemento para a clasificación profesional, Proceso de impugnación de sancións, Proceso ordinario, Procesos electorais e Procesos especiais*).

Procedemento para a clasificación profesional, § 1, 24.

Demanda, § 2, 137.1.

Informe da Inspección de Traballo, § 2, 137.2.

Sentenza, § 2, 137.3.

Proceso de conflitos colectivos

(Véxase *Conflitos colectivos*).

Proceso de extinción do contrato por causas obxectivas:

Habilitación do mes de agosto, § 2, 43.4.

Improcedente, § 2, 122.1 e 123.2.

Indemnización, § 2, 121.2 e 123.

Normas aplicables, § 2, 120.

Nulo, § 2, 122.2 e 3 e 123.2.

Prazo, § 2, 121.

Procedente, § 2, 122 e 123.1.

Prohibición de acumulación de accións, § 2, 27.2.

Prohibición de pronunciar sentenzas de viva voz, § 2, 50.2.

Proceso de impugnación de convenios colectivos

(Véxase *Convenios colectivos*).

Proceso de impugnación dos estatutos de sindicatos ou da súa modificación, § 1, 29.

Impugnación da resolución administrativa que denegue o depósito:

Coadxuvantes, § 2, 170.2.

Demanda, § 2, 167.

Expedientes, § 2, 168.

Lexitimación, § 2, 165.

Prazo, § 2, 166.

Sentenza, § 2, 169.

Impugnación dos estatutos:

Expediente, § 2, 172.

Lexitimación, § 2, 171.

Modificación de estatutos, § 2, 174.

Sentenza, § 2, 173.

Proceso de impugnación de sancións:

Demanda (prazo), § 2, 114.1.

Expediente contradictorio, § 2, 114.2.

Nulidade, § 2, 115.2.

Recursos, § 2, 115.3.

Sentenza, § 2, 115.1.

Proceso ordinario:

Acta, § 2, 89.

Actos preparatorios, § 2, 76 e 77.

Conciliación e xuízo, § 1, 18 e 19.

Avinza, § 2, 84 e 85.

Celebración, § 2, 82.2.

Falsidade de documentos, § 2, 86.2.

Sinalamento, § 2, 82.3.

Suspensión, § 2, 83.

Demanda, § 1, 17.

Admisión, § 2, 81.2.

Copias, § 2, 80.2.

Defectos e omisións, § 2, 81.

Requisitos, § 2, 80.

Incomparecencia:

Do demandado, § 2, 83.3.

Do demandante, § 2, 83.2.

Medidas precautorias, § 2, 78 e 79.

Principios, § 1, 16.

Probas, § 2, 87, 88, 90 e seguintes.

Sentenza, § 1, 20.

Condenatoria a indemnización de danos e perdas, § 2, 97.3.

Condenatoria para o empresario, § 2, 101.

Contido, § 2, 97.2.

Mala fe ou temeridade, § 2, 97.3.

Notificación, § 2, 100.

Prazo, § 2, 97.

Publicación, § 2, 97.1.

Proceso por despedimento disciplinario

(Véxase *Despedimento disciplinario*).

Procesos electorais:

Regulación, § 2, 127 a 136.

Xurisdición competente, § 2, 2.n) e 10.2.g).

(Véxase *Procedemento en materia electoral*).

Procesos especiais:

De clasificación profesional, § 2, 137.

De despedimentos colectivos por causas económicas, organizativas, técnicas ou de produción, § 1, 23; § 2, 124.

De extinción por causas obxectivas, § 2, 120 a 123.

De impugnación de convenios colectivos, § 2, 161 a 164.
De impugnación dos estatutos dos sindicatos, § 2, 165 a 174.
De reclamación ao Estado do pagamento dos salarios de tramitación en xuízos por despedimento, § 1, 22; § 2, 116 a 119.

Procuradores dos tribunais:

Honorarios, § 2, 267.3.
Representación procesual, § 2, 18; § 3, 543.
Responsabilidade, § 3, 546.
Sancións, § 3, 552 a 557.
Uso de toga, § 3, 187.
Xuramento ou promesa, § 3, 544.1.

Providencias:

Fórmula, § 3, 248.1.
Notificación, § 2, 54; § 3, 270 a 272.
Recursos, § 1, 32; § 2, 184 a 187.
(Véxase *Resolucións xudiciais*).

Publicidade:

De actuacións xudiciais, § 3, 232.
De venda de bens embargados, § 2, 251.3.

Q

Queixa

(Véxase *Recurso de queixa*).

Querela:

Acreditación, § 2, 86.

R

Reclamación ao Estado do pagamento de salarios de tramitación

(Véxase *Salarios de tramitación*).

Reclamación previa, § 1, 15.

Efectos, § 2, 73.
Emenda, § 2, 139.

Excepcións, § 2, 70.
Obrigatoriedade, § 2, 69 e 71.

Recurso de casación, § 1, 34.

Admisión, § 2, 212.
Competencia, § 2, 203.1.
Custas, § 2, 233.
Defectos ou omisións (emenda), § 2, 207.3.
Depósitos, § 2, 214 e 215.
Deserto, § 2, 208.3.
Emprazamento das partes, § 2, 207.
Inadmisión do recurso, § 2, 211.
Motivos en que se debe fundar, § 2, 205.
Preparación, § 2, 206.
Resolucións susceptibles de recurso, § 2, 204.
Sentenza, § 2, 212.4 e 213.
(Véxase *Recurso de casación para a unificación de doutrina*).

Recurso de casación para a unificación de doutrina, § 1, 35.

Custas, § 2, 233.
Depósitos, § 2, 227.
Inadmisión, § 2, 223.
Interposición:
    Contido, § 2, 222.
    Prazo, § 2, 221.1.
Obxecto, § 2, 217.
Preparación:
    Competencia, § 2, 218.
    Escrito, § 2, 219.
    Prazo, § 2, 218.
Sanción pecuniaria, § 2, 223.3.
Sentenza, § 2, 225 e 226.
Sentenzas susceptibles de recurso, § 2, 216.

Recurso de queixa:

Por inadmisión do recurso de casación, § 2, 207.3.
Tramitación, § 2, 187.

Recurso de revisión, § 1, 37.

Interposición, § 2, 234.2.
Normas aplicables, § 2, 234.2.
Sentenzas contra os que proceden, § 2, 234.1.

Recurso de suplicación, § 1, 33.

Anuncio do recurso, § 2, 192.1.
Audiencia ao recorrente, § 2, 198.2.

Competencia, § 2, 188.1.
Custas, § 2, 198.4 e 233.
Defectos e omisións, § 2, 193.3 e 197.
Depósitos, § 2, 227.
Elevación de autos ao tribunal superior de xustiza, § 2, 195.
Escrito de interposición, § 2, 194.
Inadmisión, § 2, 197 e 198.
Materias susceptibles de recurso, § 2, 189.
Obxecto, § 2, 191.
Sentenza:
    Devolución de autos, § 2, 199.2.
    Prazo para ditala, § 2, 199.1.

Recursos:

Acumulación, § 2, 33, 34.2 e 35.
Contra auto de declaración de incompetencia, § 2, 5.4.
Contra providencias e autos, § 1, 32.
Principios de ordenación, § 1, 31.

Recusación:

Lexislación aplicable, § 2, 15.1.
Proposición, § 2, 15.2.

Representación e defensa procesuais, § 1, 7.

Da Tesouraría Xeral, § 2, 22.2.
Das comunidades autónomas, § 2, 22.1.
Das entidades xestoras, § 2, 22.2.
De sindicatos, § 2, 20.
Do Estado e organismos autónomos, § 2, 22.1.
Dos órganos constitucionais, § 2, 22.1.
En procesos de máis de dez demandantes, § 2, 19.
Por avogado, § 2, 18.2 e 21.
Quenda de oficio, § 2, 21.4.
Regulación, § 2, 18.1.

Requirimentos

(Véxase *Citacións, notificacións, emprazamentos e requirimentos*).

Resolucións xudiciais:

Contido, § 3, 248.
Denominación, § 3, 244 e 245.
Forma, § 2, 49; § 3, 244 e seguintes.
Proposta, § 2, 51; § 3, 246.
Verbais, § 3, 247.

Responsabilidade:

- De avogados, § 3, 442.
- De procuradores, § 3, 546.2
- Do Estado polo funcionamento da Administración de xustiza,
§ 3, 292 a 297.

S**Sala do Social do Tribunal Supremo:**

- Competencia, § 2, 9; § 3, 59.

Salarios de tramitación:

- Reclamación ao Estado, § 1, 22.
  - Cómputo do tempo, § 2, 119.
  - Demanda, § 2, 118.
  - Requisito previo, § 2, 117.
  - Supostos, § 2, 116.
  - Xurisdición competente, § 2, 10.2 c).

Salas de goberno, § 3, 196 a 199.**Salas do social dos tribunais superiores de xustiza:**

- Competencia, § 2, 7 e 11; § 3, 75.

Sancións:

- Aos que interveñen nos preitos ou causas, § 3, 448.
- Procesos de impugnación, § 1, 21; § 2, 114 e 115.

Secretarios xudiciais:

- Comparecencia ante el para o outorgamento de representación xudicial, § 2, 18.1 e 19.1.
- Competencia, § 2, 62.1.
- Custodia de autos, § 2, 47.1.
- Funcións, § 3, 452 a 462.
- Proposición de resolucións, § 2, 51.
- Uso de toga, § 3, 187.

Seguridade Social:

- Demandas, § 1, 25.
  - Partes do proceso, § 2, 140.
  - Reclamación previa, § 2, 71 e 139.

Execución provisional de sentenzas, § 2, 292 a 294.
Proceso en accidentes de traballo (informes), § 2, 141.2.
Reclamación do expediente, § 2, 142.
Revisión de actos, § 2, 145.
Sentenza, § 2, 145.4.
Xuízo, § 2, 143.
(Véxase *Entidades xestoras da Seguridade Social*).

Sentenzas:

Na extinción do contrato por causas obxectivas e outras causas de extinción, § 2, 123.
No procedemento para a fixación de vacacións, § 2, 126.
No proceso de conflitos colectivos, § 2, 173.
No proceso de tutela dos dereitos de liberdade sindical, § 2, 179.3 e 180.
No proceso ordinario, § 1, 20.
    Condenatoria a indemnización de danos e perdas, § 2, 97.3.
    Condenatoria para o empresario, § 2, 101.
    Contido, § 2, 97.2.
    De viva voz, § 2, 50.
    Mala fe ou temeridade, § 2, 97.3.
    Notificación, § 2, 50.3 e 4, 54 e 97.1.
    Prazo para ditala, § 2, 97.1.
    Publicación, § 2, 97.1.
No proceso por despedimento disciplinario:
    Circunstancias que deben constar no resultando de feitos probados, § 2, 107.
    Cualificación do despedimento, § 2, 108.
Notificación, § 3, 270 a 272.
Votación, § 3, 253 e seguintes.
(Véxanse *Execución de sentenzas, execución provisional e resolucións xudiciais*).

Sindicatos

(Véxanse *Liberdade sindical, Organizacións sindicais e proceso de impugnación dos estatutos dos sindicatos ou da súa modificación*).

Sociedades laborais:

Xurisdición competente, § 2, 2.ñ).

Substitucións:

De xuíces e maxistrados, § 3, 207 a 216.

Suspensión:

Na execución de sentenzas, § 2, 242.

T**Taxadores**

(Véxase *Peritos*).

Terzarías:

De dominio, § 2, 258.

De mellor dereito, § 2, 273.

Tesouraría Xeral da Seguridade Social:

Reclamación previa ante, § 2, 71.

Representación e defensa, § 2, 22.2.

Testemuñas:

Proba de, § 2, 92.

Tribunais superiores de xustiza, § 3, 70 a 72 e 75 a 79.

(Véxase *Salas do social dos tribunais superiores de xustiza*).

Tribunal Supremo

(Véxase *Sala do Social do Tribunal Supremo*).

V**Vacacións anuais:**

Procesos laborais, § 1, 24; § 2, 125 e 126.

Vista, votación e decisión, § 3, 249 a 267.**Vivendas:**

Desaloxo en caso de despedimento, § 2, 283.

X

Xuíces e maxistrados:

Abstención e recusación, § 3, 217 a 228.
Maxistrados suplentes, § 3, 200 a 202.
Substitucións, § 3, 207 a 216.
Uso de toga, § 3, 187.

Xulgado de garda:

Presentación de escritos ou documentos, § 2, 45.

Xulgados do social:

Competencia, § 2, 6 e 10; § 3, 93.
Decisións, § 2, 49.
Xurisdición, § 3, 92.

Xulgados e tribunais:

Constitución, § 3, 186 e seguintes.
Cooperación xurisdicional, § 3, 273 a 278.
Horario de traballo, § 3, 189.
Tempo de actuacións xudiciais, § 3, 179 e seguintes.
Xurisdición, § 3, 9, 21 e 25.

Xustiza gratuíta:

Regulación, § 1, 9; § 2, 21; § 3, 20.